Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

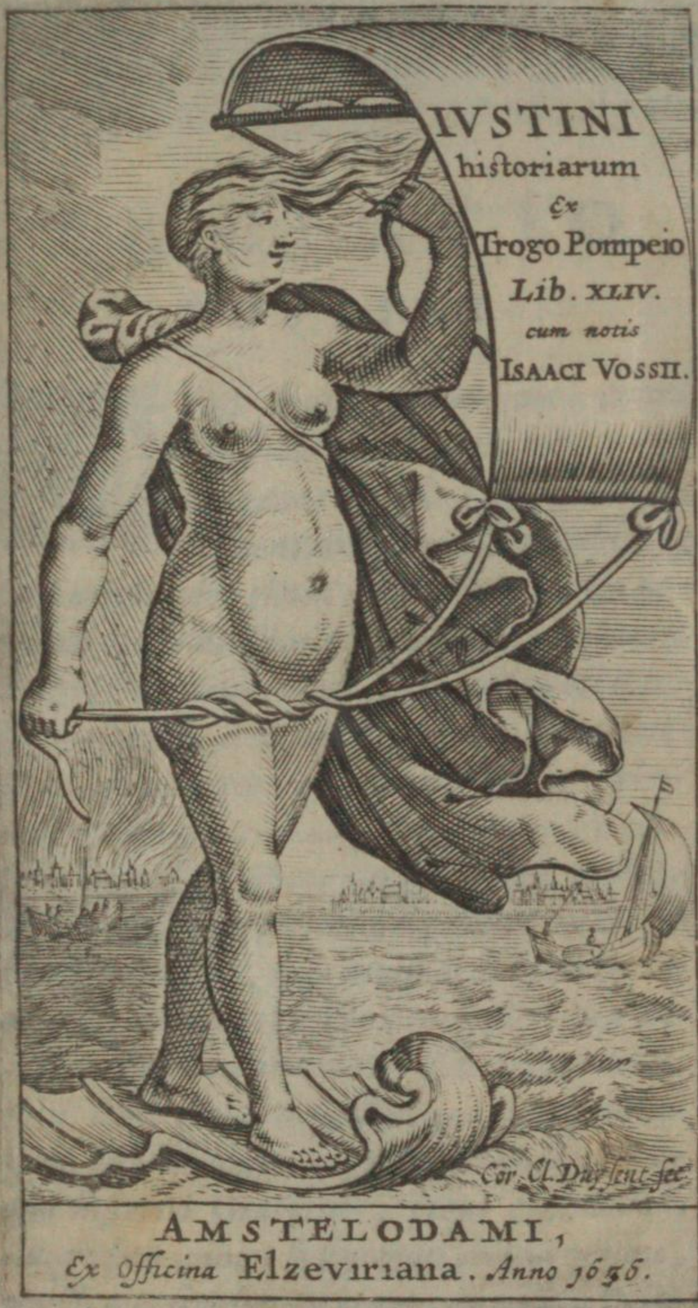
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

KW
~~Elzevier~~ 235
~~A 166~~ D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PRÆFATIO
JUSTINI.

QVum multi ex Romanis, etiam Conſularis dignitatis viri, res Romanas Græco, peregrinoque ſermone in hiſtoriam contuliſſent: ſive æmulatione gloriæ, ſive varietate & novitate operis delectatus, vir priſcæ eloquentiæ Trogus Pompeius, Græcas, & totius orbis hiſtorias Latino ſermone compoſuit: ut cum noſtra Græce, Græca quoque noſtra lingua legi poſſent: prorſus rem magni & animi, & corporis aggreſſus. Nam cum pleriſque auctoribus, ſingulorum regum vel populorum res geſtas ſcribentibus, opus ſuum ardui laboris videatur: nonne nobis Pompeius, Herculea audacia orbem terrarum aggreſſus videri debet: cujus libris omnium ſeculorum regum, nationum, populorumque res geſtæ continentur? Et quæ hiſtorici Græcorum, prout commodum cuique fuit, inter ſe ſegregati occupaverunt, omiſſis quæ ſine fructu erant, ea omnia Pompeius diviſa temporibus, & ſerie rerum digeſta compoſuit. Horum igitur quatuor & qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

draginta voluminum (nam totidem edidit) per otium, quo in Vrbe verſabamur, cognitione quæque digniſſima excerpſi: & omiſſis quæ nec cognoſcendi voluptate jucunda, nec exemplo erant neceſſaria, breve veluti florum corpuſculum feci: ut haberent & qui Græca didiciſſent, quo admonerentur; & qui non didiciſſent, quo inſtruerentur. Quod ad te, non tam cognoſcendi, quam emendandi cauſa tranſmiſi: ſimul ut & otii mei, cujus & Cato reddendam operam putat, apud te ratio conſtaret. Sufficit enim mihi in tempore judicium tuum, apud poſteros, cum obtrectationis invidia deceſſerit, induſtriæ teſtimonium habituro.

TROGI POMPEII
FRAGMENTA.
De eodem, & Juſtino, veterum auctorum loca.
Priſcianus Lib. VI.

TRogus Pompeius lib. 6. inde Sœpſim petit, quo ſe media interfecta ſocru contulerat, is ab Herculide petito colloquio.

In Ms. Priſciani leguntur hæc ex lib. 3. *pro* ſe media. *Mediolanenſis editio habet*, è Media. *unde legebam olim*, ſe è Media. *ſed ex lib.* 3. *Hellen. Xenophontis legendum:* quo ſe Midias. *Locum ipſum lector conſulat. De* Herculide *autem qui in Mss. Iuſtini eſt* Derculides, *dixi ad libr.* 6. 1. 2.

Idem Lib. V.

Trogus hiſtoricus in XXII. femininum à flamine, protulit hæc flaminea. Papicio propter mortem flamineæ, flaminio obiit.

Duo Mss. Papicio flamineæ (*unus* flaminiæ) flaminio obiit. *Lego* Papirius propter mortem flamineæ, flaminio abiit. A. *Gellius lib.* 10. *cap.* 15. *de flamine Diali.* Vxorem ſi amiſit, *inquit*, flaminio decedit. *Sed quæ Trogo & Priſciano eſt flami-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

nea, *Gallio eſt flaminica, & flaminia, flaminis domus.*

VIRGILII

Interpres vetus qui eſt apud P. Danielem, in illud tertii Æneid.

Teucrus Rhœteas primum eſt advectus in oras.

TEUCRUS. De hoc fabula duplex eſt: Nam & de parentibus ejus dupliciter traditur. Alii enim Cureas & Idæ Nymphæ; alii, inter quos Trogus, Scamandri filium tradunt: qui *Scamander*, cum *Creta* frugum inopia laboraret, cum parte tertia populi, ad exteras ſedes quærendas profectus eſt, ab Apolline monitus, ibi eum habiturum ſedes, ubi noctu à terrigenis obpugnatus eſſet: Cum ad Frygiam veniſſet, & caſtra poſuiſſet, noctu mures arcuum nervos & loramenta armorum adroſerunt. Scamander hos interpretatus hoſtes eſſe terrigenas, in Idæ montis radicibus ædificia collocavit: qui cum adverſus finitimos bellum gereret, victor in Fanto flumine lapſus non comparuit, qui poſt à Cretenſibus in honorem regis ſui Scamander appellatus eſt. Filioque ejus Teucro regnum traditum, qui cives è ſuo nomine Teucros appellavit, qui poſt à rege Troe Trojani dicti ſunt, & templum Apollini conſtituit, quem Sminthium appellavit; Cretenſes enim murem Sminthicem dicunt, &c.

Leg. arbitror, nervos & loramenta armorum

Et ſtatim, in Xantho flumine.

Idem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Idem ad illud 4. Æneid.

Ductoreſque alii, quos Africa terra triumphis Dives alit. ———

Triumphis dives, id eſt, bellicoſa. & quidam dicunt, Aſtros nunquam triumphaſſe. Plinius autem ſecundus hiſtoriæ naturalis, & Pompeius Trogus Aſtros dicunt pompam triumphi primos inveniſſe, quam ſibi Romani poſtea vindicaverunt. Libius autem Andronicus refert, eos de Romanis ſæpius triumphaſſe, ſuoſque porticus Romanis ſpoliis adornaſſe. merito ergo dives triumphis.

Pro Aſtros, *legendum omnino* Afros. *Carthaginienſes triumphaſſe, indicat etiam liber* XIX. *Iuſtini.*

PLINIUS,

In Indice Hiſtoriæ Naturalis, Trogum auctorem multis locis laudat, ut lib. 7. 8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.31. Quæ ex eo tranſtulit, non arbitror eſſe ex libris hiſtoriarum.

LIB. VII. CAP. III.

ET in Ægypto ſeptenos uno utero ſimul gigni, auctor eſt Trogus. *Eadem fere totidem verbis Solinus lib.* 3.

LIB. XI. CAP. XXXIX.

Pili à cute exeunt craſſa, hirti; feminis tenuiores, equis in juba largi, in armis leoni: daſypodi

& in buccis intus, & in pedibus: quæ utraque Trogus & in lepore tradit, hoc exemplo libidinoſiores hominum quoque colligens.

CAP. LII.

Addidit morum quoque aſpectus ſimili modo apud nos Trogus, & ipſe auctor ſeveriſſimus, quos verbis ejus ſubjiciam. Frons ubi eſt magna, ſegnem animum ſubeſſe ſignificat; quibus parva, mobilem; quibus rotunda, iracundum, velut hoc veſtigio tumoris apparente. Supercilia quibus porriguntur in rectum, molles ſignificant; quibus juxta naſum flexa ſunt, auſteros; quibus juxta tempora inflexa, deriſores; quibus in totum deflexa, malevolos & invidos. Oculi quibuſcunque ſunt longi maleficos eſſe judicant; qui carnoſos à naribus angulos habent, malitiæ notam præbent: candida pars extenta, notam impudentiæ habet; qui identidem operire ſolent, inconſtantiæ. Oricularum magnitudo, loquacitatis & ſtultitiæ nota eſt. Hactenus Trogus.

LIB. XVII. CAP. X.

Nam folia palmarum apud Babylonios ſeri, atque ita arborem provenire, Trogum crediddiſſe demiror.

LIB. XXXI. CAP. VLT.

Trogus auctor eſt, circa Lyciam penicillos molliſſimos naſci in alto, unde ablatæ ſint ſpongiæ.

Chariſius LIB. I.

Sed & Valgius, & Verrius, & Trogus de animalibus: hæ res lacte dicuntur; at conſuetudo tamen aliud ſequitur.

Leg. fortaſſe hi tres lacte dicunt.

El. Vo

Fl. Vopiſcus in Aureliano.

Neminem ſcriptorum, quantum ad hiſtoriam pertinet, non aliquid eſſe mentitum: prodente quinetiam, in quo Livius, in quo Salluſtius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus manifeſtis teſtibus convincerentur.

Idem in Probo.

Et mihi quidem id animi fuit, non ut Salluſtios, Livios, Tacitos, Trogos, atque omnes diſertiſſimos imitarer viros in vita principum & temporibus diſſerendis.

Hieronymus Procemio in Danielem.

Ad intelligendas autem extremas partes Danielis, multiplex Græcorum hiſtoria neceſſaria eſt, &c. præcipueque noſtri Livii, & Pompeii Trogi, & Iuſtini, qui omnem extremæ viſionis narrant hiſtoriam; & poſt Alexandrum uſque ad Cæſarem Auguſtum, Syriæ & Ægypti, id eſt, Seleuci & Antiochi, & Ptolemæorum bella deſcribunt.

Idem in CAP. V. *Danielis.*

Quo (*de Balthazare loquitur*) interfecto, à Dario rege Medorum, qui Cyri regis Perſarum avunculus fuit, & Cyro Perſa, quæ duo regna Eſaias aſcenſorem bigæ cameli & aſini vocat, deſtructum eſſe imperium Chaldæorum. Quod quidem & Xenophon in Cyri majoris ſcribit infantia, & Pompeius Trogus, & multi alii, qui barbaras ſcripſere hiſtorias.

Augu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Auguſtinus LIB. IV. *De civitate Dei. cap. 9.*

Iuſtinus qui Græcam, vel potius peregrinam, Trogum Pompeium ſequutus, non Latine tantum, ſicut ille, verum etiam breviter ſcripſit hiſtoriam, opus librorum ſuorum ſic incipit. Principio rerum, *&c.*

Paulo poſt.

Qualibet autem fide rerum, vel iſte, vel Trogus, ſcripſerit: nam quædam illos fuiſſe mentitos, aliæ fideliores litteræ oſtendunt: conſtat tamen, & inter alios ſcriptores, regnum Aſſyriorum à Nino rege fuiſſe longe lateque porrectum.

Oroſius LIB. I. CAP. VIII. *De fame Aegypti, cui Ioſeph ſubvenit.*

Pompeius hiſtoricus, ejuſque breviator Iuſtinus docet.

Et CAP. X.

Ait enim Pompeius, ſive Iuſtinus, hoc modo, Ægyptii cum ſcabiem & vitiliginem, *&c. quæ exſtant lib. XXXVI. Iuſtini.*

Tranſcripſit autem Oroſius ad verbum pleraque ex Iuſtino in ſuam Ormeſtam mundi: ita enim in Mss. inſcribitur ipſius hiſtoria. (vide C. Barthium Adverſ. 36. 17.)

Iſidorus Libro de Natura rerum qui in Mss. P. Pithœi inſcribitur de Aſtronomia.

De monte Æthna Iuſtinus in libro hiſtoriarum ita

ita ſcripſit: Siciliæ tellus tenuis ac fragilis & cavernis quibuſdam fiſtuliſque ita penetrabilis, *&c. quæ exſtant lib. IV.*

Iornandes Libro de rebus Gothicis.

Ex quorum (*Gothorum*) nomine vel genere Trogus Pompeius Parthorum dicit extitiſſe proſapiam.

Idem.

Tunc Cyrus rex Perſarum, poſt grande intervallum, & pene poſt ſexcentorum triginta annorum tempora, Pompeio Trogo teſtante, Getarum reginæ Thamyri, ſibi exitiale intulit bellum.

Martinus Pelonus ſub Antonino Pio.

Eo tempore floruit Pompeius Trogus, natione Hiſpanus, qui totius orbis hiſtorias à tempore Nini regis Aſſyriorum, uſque ad Monarchiam Cæſaris, Latino ſermone deduxit, diſtinguens per libros XLIV. quorum abbreviationem fecit Iuſtinus ejus diſcipulus. Qui Iuſtinus philoſophus Antonino Pio librum de Chriſtiana religione compoſitum tradidit, & benignum eum Chriſtianis fecit.

Sarisberienſis, *in Policratico, Iuſtinum ſæpe citat, ut in notis meis indicavi.*

IN

IUSTINUM.

IVſtinum longo caries exederat ævo:
Tentarantque diu vario medicamine multi
Alte infoſſum ulcus nequicquam explere cherurgi.
Vivebat mage morbus: & atrox fiſtula, ſubter
Dum latitat, duro formarat margine cancrum;
Cancrum incuratos ſerpentem impune per artus.
Sic ſæpe indocta crudeſcunt vulnera dextra.
Non tulit hanc ſpeciem, putrique latentia pelle
Iuſtini retegens Bongarſius ulcera Chiron:
Siccine opus tantum tabeſcet, vindice nullo?
Dixit, & aſcitu Phœbææ viribus artis,
Septica combuſſit, calloſaque labra recidit,
Explens carne ſinus rediviva, ut nulla cicatrix
(Tam felix medicus) ſpectetur corpore toto;
Ecquis adhuc ullum putet inſanabile vulnus?

R. MASSACUS.

IUSTI

IUSTINI

HISTORIARUM

EX

TROGO POMPEIO

LIBER I.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Aſſyriorum prima Monarchia ſub Nino.*
2. *Semiramidis à filio tandem interfectæ imperium.*
3. *Poſtremus Aſſyriorum Rex Sardanapalus.*
4. *Medorum Monarchia ſub Aſtyage Cyri avo.*
5. *Cyri pueritia, adoleſcentia; & Harpagi ad Cyrum admonitio, &c.*
6. *Sybarem belli comitem Cyrus nobìli præmio donat, & Aſtyagem regno ſpoliat.*
7. *Crœſum vincit, & Lydos debellat ac ſub jugum àſtute retinet. Candaulis tragœdia.*
8. *Bellum Scythicum, in quo initia Cyro felicia, finis autem luctuoſiſſimus.*
9. *Cambyſes Cyro ſuccedit, & ſuomet gladio conficitur. Legitimo hærede Mergide ſublato magi rerum potiuntur. Oſtanes altorum principum opera adjutus magos de medio tollit.*
10. *Darius ex equi hinnitu ſervuli induſtria fit tertius Perſarum Rex, &c.*

CAP. I.

PRINCIPIO rerum, gentium nationumque imperium penes reges erat: quos ad faſtigium hujus majeſtatis non ambitio popularis, ſed ſpectata inter bonos moderatio provehebat. Populus nullis legibus tenebatur: arbitria principum pro legibus erant. Fines

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

imperii tueri magis, quam proferre, mos erat: intra ſuam cuique patriam regna finiebantur. Primus omnium Ninus, rex Aſſyriorum, veterem, & quaſi avitum gentibus morem nova imperii cupiditate mutavit. Hic primus intulit bella finitimis, & rudes adhuc ad reſiſtendum populos, terminos uſque Libyæ perdomuit. Fuere quidem temporibus antiquiores, Vexoris Ægypti, & Scythiæ rex Tanaus: quorum alter in Pontum, alter uſque Ægyptum exceſſit. Sed longinqua, non finitima bella gerebant: nec imperium ſibi, ſed populis ſuis gloriam quærebant; contentique victoria, imperio abſtinebant: Ninus magnitudinem quæſitæ dominationis continua poſſeſſione firmavit. Domitis igitur proximis, cum acceſſione virium fortior ad alios tranſiret, & proxima quæque victoria inſtrumentum ſequentis eſſet, totius Orientis populos ſubegit. Poſtremum illi bellum cum Zoroaſtre, rege Bactrianorum fuit, qui primus dicitur artes magicas inveniſſe, & mundi principia, ſyderumque motus diligentiſſime ſpectaſſe. Hoc occiſo, & ipſe deceſſit, relicto impubere adhuc filio Ninya, & uxore Semiramide.

CAP. II. Hæc nec immaturo auſa tradere imperium, nec ipſa palam tractare, tot ac tantis gentibus vix patienter uni viro, nedum feminæ, parituris, ſimulat ſe pro uxore Nini, filium; pro femina, puerum. Nam & ſtatura utrique mediocris, & vox pariter gracilis, & lineamentorum qualitas matri ac filio ſimilis. Igitur brachia ac crura velamentis, caput tiara tegit: & ne novo habitu aliquid occultare videretur, eodem ornatu & populum veſtiri jubet: quem morem veſtis, exinde gens univerſa tenet. Sic primis initiis ſexum mentita, puer eſſe credita eſt. Magnas deinde res geſſit: quarum amplitudine ubi invidiam ſuperatam putat, quæ ſit, fatetur, quemve ſimulaſſet. Nec hoc

illi dignitatem regni ademit, ſed admirationem auxit; quod mulier non feminas modo virtute, ſed etiam viros anteiret. Hæc Babyloniam condidit, murumque urbi coćto latere circumdedit, harenæ vice, bitumine interſtrato: quæ materia in illis locis paſſim è terra exæſtuat. Multa & alia præclara hujus reginæ fuere. Siquidem non contenta acquiſitos viro regni terminos tueri, Æthiopiam quoque imperio adjecit. Sed & Indiæ bellum intulit; quo præter illam & Alexandrum Magnum nemo intravit. Ad poſtremum cum concubitum filii petiſſet, ab eodem interfećta eſt, duos & quadraginta annos poſt Ninum regno potita. Filius ejus Ninya contentus elaborato à parentibus imperio, belli ſtudia depoſuit, & veluti ſexum cum matre mutaſſet, raro à viris viſus, in feminarum turba conſenuit. Poſteri quoque ejus, id exemplum ſequuti, reſponſa gentibus per internuntios dabant. Imperium Aſſyrii, qui poſtea Syri dićti ſunt, mille trecentis annis tenuere.

CAP. III. Poſtremus apud eos regnavit Sardanapalus, vir muliere corruptior. Ad hunc videndum (quod nemini ante eum permiſſum fuerat) præfećtus ipſius, Medis præpoſitus, nomine Arbaćtus, cum admitti magna ambitione ægre obtinuiſſet; invenit eum inter ſcortorum greges purpuram colo nentem, & muliebri habitu, cum mollitia corporis, & oculorum laſcivia omnes feminas anteiret, penſa inter virgines partientem. Quibus viſis, indignatus tali feminæ tantum virorum ſubjećtum, traćtantique lanam, ferrum & arma portantes parere; progreſſus ad ſocios, quid viderit refert: Negat ſe ei parere poſſe, qui ſe fœminam malit eſſe, quam virum. Fit igitur conjuratio, bellum Sardanapalo infertur. quo ille audito, non ut vir regnum defenſurus, ſed ut metu mortis mulieres ſolent, primo latebras circumſpicit: mox deinde cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

paucis & incompoſitis in bellum progreditur. Vi-
ctus, in regiam ſe recipit, & extructa incenſaq; py-
ra, & ſe & divitias ſuas in incendium mittit: hoc ſo-
lo imitatus virum. Poſt hunc rex conſtituitur in-
terfector ejus Arbactus, qui præfectus Medorum
fuerat. Is imperium ab Aſſyriis ad Medos transfert.

CAP. IV. Poſt multos deinde reges, per ordi-
nem ſucceſſionis, regnum ad Aſtyagen deſcendit.
Hic per ſomnum vidit ex naturalibus filiæ, quam
unicam habebat, vitem enatam, cujus palmite
omnis Aſia obumbraretur. Conſulti harioli, ex ea-
dem filia nepotem ei futurum, cujus magnitudo
prænuntietur, regnique ei amiſſionem portendi,
reſponderunt. Hoc reſponſo exterritus, neque cla-
ro viro, neque civi filiam, ne paterna maternaque
nobilitas nepoti animos extolleret; ſed ex gente,
obſcura tunc temporis, Perſarum, Cambyſi medio-
cri viro in matrimonium tradidit. Ac ne ſic qui-
dem ſomni metu depoſito, gravidam ad ſe filiam
arceſſit, ut ſub avi potiſſimum oculis partus neca-
retur. Natus infans datur occidendus Harpago,
regis arcanorum participi. Is veritus, ſi ad filiam
mortuo rege veniſſet imperium, quia nullum
Aſtyages virilis ſexus genuerat, ne illa necati in-
fantis ultionem, quam à patre non potuiſſet, à mi-
niſtro exigeret; paſtori regii pecoris puerum ex-
ponendum tradit. Forte eodem tempore & ipſi
paſtori filius natus erat. Ejus igitur uxor, audita
regii infantis expoſitione, ſummis precibus rogat,
ſibi afferri oſtendique puerum. cujus precibus fati-
gatus paſtor, reverſus in ſilvam, invenit juxta in-
fantem canem fæminam, parvulo ubera præben-
tem, & à feris alitibuſque defendentem. Motus &
ipſe miſericordia, qua motam etiam canem vide-
rat, puerum defert ad ſtabula, eadem cane anxie
proſequente. quem ubi in manum mulier accepit,
veluti ad notam puer alluſit: tantuſq; in illo vigor,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

& dulcis quidam blandientis infantis riſus apparuit, ut paſtorem uxor ultro rogaret, [quo ſuum partum pro illo exponeret] permitteret[que]ſibi, ſive fortunæ ipſius, ſive ſpei ſuæ puerum nutrire. Atque ita permutata ſorte parvulorum, hic pro filio paſtoris educatur: ille pro nepote regis exponitur. Nutrici Spacos poſtea nomen fuit, quia canem Perſæ ſic vocant.

CAP. V. Puer deinde cum inter paſtores eſſet, Cyri nomen accepit. Mox rex inter ludentes ſorte delectus, cum per laſciviam contumaces flagellis cecidiſſet, à parentibus puerorum querela eſt regi delata, indignantibus, à ſervo regio ingenuos homines ſervilibus verberibus affectos. Ille arceſſito puero & interrogato, cum, nihil mutato vultu, feciſſe ſe ut regem reſpondiſſet; admiratus conſtantiam, in memoriam ſomnii reſponſique revocatur. Atque ita cum & vultus ſimilitudo, & expoſitionis tempora, & paſtoris confeſſio convenirent, nepotem agnovit. Et quoniam defunctus ſibi ſomnio videretur, agitato inter paſtores regno; animum minacem duntaxat in illo fregit. Cæterum Harpago amico ſuo infeſtus, in ultionem ſervati nepotis, filium ejus interfecit, epulandumque patri tradidit. Sed Harpagus ad præſens tempus diſſimulato dolore, odium regis in vindictæ occaſionem diſtulit. Interjecto deinde tempore, cum adoleviſſet Cyrus, dolore orbitatis admonitus, ſcribit ei, ut ablegatus in Perſas ab avo fuerit: ut occidi eum parvulum avus juſſerit: ut beneficio ſuo ſervatus ſit: ut regem offenderit: ut filium amiſerit. Hortatur, exercitum paret, & pronam ad regnum viam ingrediatur, Medorum tranſitionem pollicitus. Epiſtola, quia palam ferri nequibat, regis cuſtodibus omnes aditus obſidentibus, exinterato lepori inſeritur, lepuſque in Perſas Cyro ferendus, fido ſervo traditur: addita retia, ut ſub ſpecie venatoris dolus lateret.

CAP. VI. Lectis ille epiſtolis, eadem ſomnio aggredi juſſus eſt: ſed præmonitus, ut quem primum poſtera die obvium habuiſſet, ſocium cœptis aſſumeret. Igitur antelucano tempore ruri iter ingreſſus, obvium habuit ſervum de ergaſtulo cujuſdam Medi, nomine Sybarem. Hujus requiſita origine, ut in Perſis genitum audivit, demptis compedibus, aſſumptoque comite, Perſepolim regreditur. Ibi convocato populo, jubet omnes præſto cum ſecuribus adeſſe, & ſilvam viæ circumdatam excidere. Quod cum ſtrenue feciſſent, eoſdem poſtera die apparatis epulis invitat: deinde cum alacriores ipſo convivio factos videret, rogat, ſi conditio proponatur, utrius vitæ ſortem legant, heſterni laboris, an præſentium epularum: præſentium, ut acclamavere omnes; ait, Heſterno ſimilem labori omnem vitam acturos, quoad Medis pareant: ſe ſecutos, hodiernis epulis. Lætis omnibus, Medis bellum infert. Aſtyages meriti ſui in Harpagum oblitus, ſummam belli eidem committit: qui exercitum acceptum ſtatim Cyro per deditionem tradidit, regiſque crudelitatem perfidia defectionis ulciſcitur. Quod ubi Aſtyages audivit, contractis undique auxiliis, ipſe in Perſas proficiſcitur: & repetito alacrius certamine, pugnantibus ſuis, partem exercitus à tergo ponit, & tergiverſantes, ferro agi in hoſtes jubet: ac denuntiat ſuis, ni vincerent, non minus fortes etiam poſt terga inventuros, quam à frontibus viros: proinde videant, fugientibus hæc, an illa pugnantibus acies rumpenda ſit. Ingens, poſt neceſſitatem pugnandi, animus exercitui ejus acceſſit. Pulſa itaque cum Perſarum acies paulatim cederet; matres & uxores eorum obviam occurrunt: orant in prælium revertantur: cunctantibus, ſublata veſte, obſcœna corporis oſtendunt, rogantes num in uteros matrum vel uxorum velint refugere. Hac repreſſi caſtigatione,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tione, in prælium redeunt: & facta impreſſione, quos fugiebant, fugere compellunt. In eo prælio Aſtyages capitur: cui Cyrus nihil aliud quam regnum abſtulit: nepotemq; in illo magis, quam victorem egit: eumque maximæ genti Hyrcanorum præpoſuit. Nam in Medos reverti ipſe noluit. Hic finis Medorum imperii fuit. Regnaverunt an. cccL.

CAP. VII. Initio regni, Cyrus Sybarem cœptorum ſocium, quem juxta nocturnum viſum ergaſtulo liberaverat, comitemque in omnibus rebus habuerat, Perſis præpoſuit, ſororemque ſuam ei in matrimonium dedit. Sed civitates, quæ Medorum tributariæ fuerant, mutato imperio, etiam conditionem ſuam mutatam arbitrantes, à Cyro defecerunt: quæ res multorum bellorum Cyro cauſa & origo fuit. Domitis demum plerisque, cum adverſus Babylonios bellum gereret, Babyloniis rex Lydorum Crœſus, cujus opes & divitiæ inſignes ea tempeſtate erant, in auxilium venit; victuſque jam de ſe ſolicitus, in regnum refugit. Cyrus quoque poſt victoriam, compoſitis in Babylonia rebus, bellum transfert in Lydiam. Ibi fortuna prioris prælii perculſum jam Crœſi exercitum, nullo negotio fundit: Crœſus ipſe capitur. Sed quanto bellum minoris periculi, tanto & mitior victoria fuit, Crœſo & vita, & patrimonii partes, & urbs Barce conceſſa ſunt: in qua etſi non regiam vitam, proximam tamen majeſtati regiæ degeret. Hæc clementia non minus victori quam victo utilis fuit. Quippe ex univerſa Græcia, cognito quod illatum Crœſo bellum eſſet, auxilia velut ad commune extinguendum incendium confluebant. Tantus Crœſi amor apud omnes urbes erat: paſſuruſque Cyrus grave bellum Græciæ fuit, ſi quid in Crœſum crudelius conſuluiſſet. Interjecto deinde tempore, occupato in aliis bellis Cyro, Lydi rebellavere: quibus iterum victis, arma &

equi adempti, juſſique cauponas, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et ſic gens induſtria quondam potens, & manu ſtrenua, effeminata mollicie luxuriaque, virtutem priſtinam perdidit; & quos ante Cyrum invictos bella præſtiterant, in luxuriam lapſos otium ac deſidia ſuperavit. Fuere Lydis multi ante Crœſum reges, variis caſibus memorabiles; nullus tamen fortunæ Candauli comparandus. Hic uxorem, quam propter formæ pulchritudinem deperibat, prædicare omnibus ſolebat, non contentus voluptatum ſuarum tacita conſcientia, niſi etiam matrimonii reticenda publicaret: prorſus quaſi ſilentium damnum pulchritudinis eſſet. Ad poſtremum ut affirmationi ſuæ fidem faceret, nudam ſodali ſuo Gygi oſtendit. Quo facto, & amicum in adulterium uxoris ſolicitatum, hoſtem ſibi fecit: & uxorem, veluti tradito alii amore, à ſe alienavit. Namque brevi poſt tempore cædes Candauli, nuptiarum præmium fuit, & uxor mariti ſanguine dotata, regnum viri & ſe pariter adultero tradidit.

CAP. VIII. Cyrus, ſubacta Aſia, & univerſo Oriente in poteſtatem redacto, Scythis bellum infert. Erat eo tempore Scytharum regina Tamyris, quæ non muliebriter adventu hoſtium territa, cum prohibere eos tranſitu Araxis fluminis poſſet, tranſire permiſit, & ſibi faciliorem pugnam intra regni ſui terminos rata, & hoſtibus objectu fluminis fugam difficiliorem. Itaque Cyrus trajectis copiis, cum aliquantiſper in Scythiam proceſſiſſet, caſtrametatus eſt. Dein poſtera die, ſimulato metu, quaſi refugiens caſtra deſeruiſſet, ita vini affatim, & ea quæ epulis erant neceſſaria, reliquit. Quod cum nuntiatum reginæ eſſet, adoleſcentulum filium ad inſequendum eum cum tertia parte copiarum mittit. Cum ventum ad Cyri caſtra eſſet, ignarus rei militaris adoleſcens, veluti ad epulas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

non ad prælium veniſſet, omiſſis hoſtibus, inſuetos barbaros vino ſe onerare patitur: priuſque Scythæ ebrietate, quam bello vincuntur. Nam cognitis his, Cyrus reverſus per noctem, ſaucios opprimit, omneſque Scythas cum reginæ filio interficit. Amiſſo tanto exercitu, & quod gravius dolendum, vnico filio, Tamyris orbitatis dolorem non in lacrymas effudit, ſed in ultionis ſolatia intendit; hoſteſque recenti victoria exultantes, pari inſidiarum fraude circumvenit. Quippe ſimulata diffidentia propter vulnus acceptum, refugiens, Cyrum ad anguſtias uſque perduxit. Ibi compoſitis in montibus inſidiis, ducenta millia Perſarum cum ipſo rege trucidavit. In qua victoria etiam illud memorabile fuit, quod ne nuntius quidem tantæ cladis ſuperfuit. Caput Cyri amputatum, in utrem humano ſanguine repletum conjici regina jubet, cum hac exprobratione crudelitatis, Satia te, inquit, ſanguine, quem ſitiſti, cujuſque inſatiabilis ſemper fuiſti. Cyrus regnavit annos XXX. non initio tantum regni, ſed continuo totius temporis ſucceſſu, admirabiliter inſignis.

CAP. IX. Huic ſucceſſit filius Cambyſes, qui imperio patris Ægyptum adjecit: ſed offenſus ſuperſtitionibus Ægyptiorum, Apis, cæterorumque deorum ædes dirui jubet. Ad Ammonis quoque nobiliſſimum templum expugnandum, exercitum mittit: qui tempeſtatibus & harenarum molibus oppreſſus, interiit. Poſt hæc per quietem vidit fratrem ſuum Mergim regnaturum. Quo ſomnio exterritus, non dubitavit poſt ſacrilegia etiam parricidium facere. Erat enim difficile ut parceret ſuis qui cum contemptu religionis, graſſatus etiam adverſus deos fuerat. Ad hoc tam crudele miniſterium, magum quendam ex amicis delegit, nomine Cometem. Interim ipſe, gladio ſua ſponte evaginato, in femore graviter vulneratus, occubuit; pœ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

naſque luit, ſeu imperati parricidii, ſeu ſacrilegii perpetrati. Quo nuntio accepto, magus ante famam amiſſi regis occupat facinus; proſtratoque Mergide, cui regnum debebatur, fratrem ſuum ſubjecit Oropaſten. Erat enim & oris, & corporis lineamentis perſimilis; ac nemine ſubeſſe dolum arbitrante, pro Mergide rex Oropaſta conſtituitur. Quæ res eo occultior fuit, quod apud Perſas perſona regis ſub ſpecie majeſtatis occulitur. Igitur magi, ad favorem populi conciliandum, tributa & militiæ vacationem in triennium permittunt: ut regnum, quod fraude quæſierant, indulgentia & largitionibus confirmarent. Quæ res ſuſpecta primo Oſtani viro nobili, & in conjecturis ſagaciſſimo, fuit. Itaque per internuntios quærit de filia, quæ inter regias pellices erat, an Cyri regis filius rex eſſet. Illa nec ſe ipſam ſcire ait, nec ex alia poſſe cognoſcere: quia ſingulæ ſeparatim recludantur. Tum pertrectare dormienti caput jubet. nam mago Cambyſes aures utraſque præciderat. Factus deinde per filiam certior, ſine auribus eſſe regem, optimatibus Perſarum rem indicat; & in cædem falſi regis impulſos, ſacramenti religione obſtringit. Septem tantum conſcii fuere hujus conjurationis, qui ex continenti, ne dato in pœnitentiam ſpatio, res per quenquam narraretur, occultato ſub veſte ferro, ad regiam pergunt. Ibi obviis interfectis, ad Magos perveniunt: quibus ne ipſis quidem animus in auxilium ſui defuit: ſiquidem ſtricto ferro duos de conjuratis interficiunt. Ipſi tamen corripiuntur à pluribus: quorum alterum Gobryas medium amplexus, cunctantibus ſociis, ne ipſum pro mago transfoderent, quia res obſcuro loco gerebatur, vel per ſuum corpus adigi mago ferrum juſſit: fortuna tamen ita regente, illo incolumi Magus interficitur.

CAP. X. Occiſis Magis, magna quidem gloria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

recepti regni principum fuit: ſed multo major in eo, quod cum de regno ambigerent, concordare potuerunt. Erant enim virtute & nobilitate ita pares, ut difficilem ex his populo electionem æqualitas faceret. Ipſi igitur viam invenerunt, qua de ſe judicium religioni & fortunæ committerent. Pactique inter ſe ſunt, ut die ſtatuta omnes, equos ante regiam primo mane perducerent: & cujus equus inter ſolis ortum hinnitum primus edidiſſet, is rex eſſet. Nam & Solem Perſæ unum Deum eſſe credunt: & equos eidem Deo ſacratos ferunt. Erat inter conjuratos Darius Hyſtaſpis filius: cui de regno ſolicito equi cuſtos ait, ſi ea res victoriam moraretur, nihil negotii ſupereſſe: per noctem deinde equum pridie conſtitutam diem ad eundem locum ducit, ibique equæ admittit, ratus ex voluptate veneris futurum quod evenit. Poſtera die itaque, cum ad ſtatutam horam omnes convenisſent, Darii equus, cognito loco, ex deſiderio fæminæ hinnitum ſtatim edidit: & ſegnibus aliis, felix auſpicium domino primus emiſit. Tanta moderatio cæteris fuit, audito auſpicio, ut confeſtim equis deſilierint, & Darium regem ſalutaverint. Populus quoque univerſus, ſecutus judicium principum, eundem regem conſtituit. Sic regnum Perſarum, ſeptem nobiliſſimorum virorum virtute quæſitum, tam levi momento in unum collatum eſt. Incredibile prorſus, tanta patientia ceſſiſſe eo, quod ut eriperent Magis, mori non recuſaverint. Quanquam præter formam, virtutemque hoc imperio dignam, etiam cognatio Dario juncta cum priſtinis regibus fuit. Principio igitur regni, Cyri regis filiam in matrimonium recepit, regalibus nuptiis regnum firmaturus: ut non tam in extraneum tranſlatum, quam in familiam Cyri reverſum videretur. Interjecto deinde tempore, cum Aſſyrii deſciviſſent, & Babyloniam occupaſſent,

paſſent, difficiliſque urbis expugnatio eſſet; æſtuante rege, unus de interfectoribus magorum, Zopyrus domi ſe verberibus lacerari toto corpore jubet: naſum, aures, & labia ſibi præcidi: atque ita regi inopinanti ſe offert. Attonitum, & quærentem Darium cauſas, auctoremque tam fœdæ lacerationis, tacitus, quo propoſito fecerit, edocet; formatoque in futura conſilio, transfugæ titulo Babyloniam proficiſcitur. Ibi oſtendit populo laniatum corpus: queritur crudelitatem regis, à quo in regni petitione, non virtute, ſed auſpicio, non judicio hominum, ſed hinnitu equi ſuperatus ſit: Iubet illos ex amicis exemplum capere, quid hoſtibus cavendum ſit: Hortatur, non mœnibus magis quam armis confidant, patianturque ſe commune bellum recentiore ira gerere. Nota nobilitas viri pariter & virtus omnibus erat: nec de fide timebant, cujus veluti pignora, vulnera corporis, & injuriæ notas habebant. Conſtituitur ergo dux omnium ſuffragio: & accepta parva manu, ſemel atque iterum cedentibus conſulto Perſis, ſecunda prœlia facit: At poſtremo univerſum ſibi creditum exercitum Dario prodit, urbemque ipſam in poteſtatem ejus redigit. Poſt hæc Darius bellum Scythis infert, quod ſequenti volumine referetur.

LIBER II.

Breviarium Capitum.

1. *Scytharum origo & antiquitas, de qua cum Ægyptiis contendunt.*
2. *Deſcriptio Scythiæ, & morum gentis, quæ in plauſtris degens juſtitiam colit & continentiam.*
3. *Scytharum fortitudo bellica. Ægyptios fugant, Aſiamque reddunt tributariam.*
4. *Amazonum à Scythis origo, reginæ, res geſtæ.*
5. *Bellum Scytharum adverſus ſervos, quos lepido ſtrategemate reprimunt. Darius Scythis, deinde Ionibus & Athenienſibus arma infert.*

6. *Athe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

6. *Athenienſium origo, gloriatio, induſtria, artes, Reges.*
7. *Reſpublica Athenienſis Solonis legibus & politico ſtrategemate firmata.*
8. *Piſiſtratus poſt fortiter geſta in Megarenſes tyrannidem per 33. annos occupat.*
9. *Ejuſdem filius Hippias patria pulſus Perſarum exercitum in Græciam adduxit. Inde nobilis illa Marathonia pugna, in qua victi Perſæ. Athenienſes victores Duce Miltiade.*
10. *Diſſidium fraternum de regno inter Darii filios. Xerxis bellum adverſus Græcos inſtaurat validiſſimo exercitu.*
11. *Fortitudine Spartanorum, quorum Rex Leonidas, Perſæ ad Thermopylas maxima clade afficiuntur.*
12. *Themiſtoclis induſtria Perſarum claſſis ad Salaminium fretum navali prælio victa, poſt multam ſtragem fuga ſibi conſulit.*
13. *Mardonio terreſtris exercitus commiſſus. Xerxes ægrè evadit piſcatoria ſcapha: ejuſdem pedeſtris exercitus fame obruitur: unde nova clades.*
14. *Mardonius in Bœotia ad Platæas, cum Perſis à Græcorum copiis victus, cum paucis profugit. Eodem ferè momento adverſus Perſas in Aſia feliciter dimicatum eſt.*
15. *Athenienſes, Spartanis deluſis, urbem ex integro reſtaurant. Spartani Perſarum fines depopulantur. Pauſanias defectionis reus damnatur. Ariſtides proditoris conſilia diſcutit. Xerxes iterum arma movet infeliciter, à Cymone navali terreſtrique prælio ſuperatus.*

CAP. I.

IN relatione rerum ab Scythis geſtarum, quæ ſatis amplæ magnificæque fuerunt, principium ab origine repetendum eſt. Non enim minus illuſtria initia, quam imperium habuere: nec virorum imperio magis, quam fœminarum virtutibus claruere. Quippe cum ipſi Parthos Bactrianoſque, feminæ autem eorum Amazonum regna condiderint: prorſus ut res geſtas virorum mulierumque conſiderantibus incertum ſit, uter apud eos ſexus illuſtrior fuerit. Scytharum gens antiquiſſima ſemper habita: quanquam inter Scythas

& Ægyptios diu contentio de generis vetuſtate fuerit: Ægyptiis prædicantibus, initio rerum cum aliæ terræ nimio fervore ſolis arderent, aliæ rigerent frigoris immanitate; ita ut non modo primæ generare homines, ſed ne advenas quidem recipere ac tueri poſſet, priuſquam adverſus calorem vel frigus velamenta corporis invenirentur, vel locorum vitia quæſitis arte remediis mollirentur; Ægyptum ita temperatam ſemper fuiſſe, ut neque hyberna frigora, nec æſtivi ſolis ardores incolas ejus premerent; ſolum ita fœcundum, ut alimentorum in uſum hominum nulla terra feracior fuerit. Iure igitur ibi primum homines natos videri debere, ubi educari facilime poſſent. Contra, Scythæ cœli temperamentum, nullum eſſe vetuſtatis argumentum putabant: quippe naturam, cum primum incrementa caloris ac frigoris, regionibus diſtinxit, ſtatim ad locorum patientiam, animalia quoque generaſſe: ſed & arborum atque frugum pro regionum conditione, apte genera variata. Et quanto Scythis ſit cœlum aſperius quam Ægyptiis, tanto & corpora & ingenia eſſe duriora. Cæterum ſi mundi, quæ nunc partes ſunt, aliquando unitas fuit; ſive illuvies aquarum principio rerum terras obrutas tenuit: ſive ignis, qui & mundum genuit, cuncta poſſedit; utriuſque primordii Scythas origine præſtare. Nam ſi ignis prima poſſeſſio rerum fuit, qui paulatim extinctus, ſedem terris dedit, nullam prius quam Septentrionalem partem, hyemis rigore ab igne ſecretam; adeo ut nunc quoque nulla magis rigeat frigoribus. Ægyptum vero, & totum Orientem, tardiſſime temperatum: quippe qui etiam nunc torrenti calore ſolis exæſtuet. Quodſi omnes quondam terræ ſubmerſæ profundo fuerunt; profecto editiſſimam quamque partem decurrentibus aquis primum detectam; humilimo autem ſolo eandem

aquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

aquam diutiſſime immoratam: & quanto prior quæque pars terrarum ſiccata ſit, tanto prius animalia generare cœpiſſe. Porro Scythiam adeo editiorem omnibus terris eſſe, ut cuncta flumina ibi nata in Mæotim; tum deinde in Ponticum & Ægyptium mare decurrant. Ægyptum autem, quæ tot regum, tot ſeculorum cura impenſaque munita ſit, & adverſum vim incurrentium aquarum tantis ſtructa molibus, tot foſſis conſciſſa, ut cum his arceantur, illis recipiantur aquæ; nihilominus coli, niſi excluſo Nilo, non potuerit, non poſſe videri hominum vetuſtate ultimam, quæ ſive ex aggerationibus regum, ſive Nili trahentis limum, terrarum recentiſſima videatur. His igitur argumentis ſuperatis Ægyptiis, antiquiores ſemper Scythæ viſi.

CAP. II. Scythia autem in Orientem porrecta, includitur ab uno latere Ponto, & ab altero montibus Riphæis: à tergo Aſia & Phaſi flumine. Multum in longitudinem & latitudinem patet. Hominibus inter ſe nulli fines. neque enim agrum exercent: nec domus illis ulla, aut tectum, aut ſedes eſt, armenta & pecora ſemper paſcentibus, & per incultas ſolitudines errare ſolitis. Uxores liberoſque ſecum in plauſtris vehunt, quibus, coriis, imbrium hyemiſque cauſa tectis, pro domibus utuntur. Iuſtitia gentis ingeniis culta, non legibus. Nullum ſcelus apud eos furto gravius: quippe ſine tecti munimento pecora & armenta habentibus, quid ſalvum eſſet, ſi furari liceret? Aurum & argentum non perinde ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle veſcuntur. Lanæ iis uſus ac veſtium ignotus: & quanquam continuis frigoribus urantur, pellibus tamen ferinis aut murinis utuntur. Hæc continentia illis morum quoque juſtitiam edidit, nihil alienum concupiſcentibus. Quippe ibidem divitiarum cupido eſt, ubi & uſus. Atque

utinam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

utinam reliquis mortalibus ſimilis moderatio, & abſtinentia alieni foret: profecto non tantum bellorum per omnia ſecula terris omnibus continuaretur; neque plus hominum ferrum & arma, quam naturalis fatorum conditio raperet. Prorſus ut admirabile videatur, hoc illis naturam dare, quod Græci longa ſapientium doctrina, præceptiſque philoſophorum conſequi nequeunt; cultoſque mores incultæ barbariæ collatione ſuperari. Tanto plus in illis proficit vitiorum ignoratio, quam in his cognitio virtutis.

CAP. III. Imperium Aſiæ ter quæſivere, ipſi perpetuo ab alieno imperio aut intacti, aut invicti manſere. Darium regem Perſarum, turpi ab Scythia ſummoverunt fuga: Cyrum cum omni exercitu trucidaverunt: Alexandri Magni ducem Sopyriona pari ratione cum copiis univerſis deleverunt: Romanorum audivere, non ſenſere arma. Parthicum & Bactrianum imperium ipſi condiderunt. Gens laboribus & bellis aſpera: vires corporum immenſæ: Nihil parare quod amittere timeant: nihil victores præter gloriam concupiſcunt. Primus Scythis bellum indixit Vexoris rex Ægyptius, miſſis primo lenonibus, qui hoſtibus parendi legem dicerent. Sed Scythæ jam ante de adventu regis à finitimis certiores facti, legatis reſpondent: tam opulenti populi ducem ſtolidè adverſus inopes occupaſſe bellum, quod magis domi fuerit illi timendum: quod belli certamen anceps, præmia victoriæ nulla, damna manifeſta ſint. Igitur non expectaturos Scythas dum ad ſe veniatur, cum tanto ſibi plura in hoſte concupiſcenda ſint; ultroque prædæ ituros obviam. Nec dicta, res morata: quos cum tanta celeritate venire rex addidiciſſet, in fugam vertitur, exercituque cum omni apparatu belli relicto, in regnum ſe recepit. Scythas ab Ægypto paludes prohibuere: inde reverſi,

verſi, Aſiam perdomitam vectigalem fecere, modico tributo, magis in titulum imperii, quam in victoriæ præmium impoſito. Quindecim annis pacandæ Aſiæ immorati, uxorum flagitatione revocantur, per legatos denunciantibus, ni redeant, ſubolem ſe ex finitimis quæſituras, nec paſſuras ut in poſteritatem, Scytharum genus per fœminas intercidat. His igitur Aſia per mille quingentos annos vectigalis fuit. Pendendi tributi finem Ninus Rex Aſſyriorum impoſuit.

CAP. IV. Sed apud Scythas medio tempore duo regii juvenes, Ylinos & Scolopitus, per factionem optimatum, domo pulſi, ingentem juventutem ſecum traxere; & in Cappadociæ ora, juxta amnem Thermodonta conſederunt, ſubjectoſque Themiſcyreos campos occupavere. Ibi permultos annos ſpoliare finitimos aſſueti, conſpiratione populorum per inſidias trucidantur. Horum uxores, cum viderent exſilio additam orbitatem, arma ſumunt: fineſque ſuos, ſummoventes primo, mox etiam inferentes bella, defendunt. Nubendi quoque finitimis animum omiſere; ſervitutem, non matrimonium appellantes. Singulare omnium ſeculorum exemplum auſæ, auxere rempublicam ſine viris: jam etiam cum contemptu virorum ſe tuentur. Et ne feliciores aliæ aliis viderentur; viros qui domi remanſerant, interficiunt. Ultionem quoque cæſorum conjugum, excidio finitimorum conſequuntur. Tum pace armis quæſita, ne genus interiret, concubitum finitimorum ineunt. Si qui mares naſcerentur, interficiebant. Virgines in eundem ipſis morem, non otio, neque lanificio; ſed armis, equis, venationibus exercebant, inuſtis infantum dexterioribus mammis, ne ſagittarum jactus impediretur: unde Amazones dictæ ſunt. Duæ his reginæ fuere, Martheſia & Lampeto, quæ in duas

partes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

partes agmine diviſo, inclytæ jam opibus, vicibus gerebant bella, ſolæ terminos alternis defendentes: & ne ſucceſſibus deeſſet auctoritas, genitas ſe Marte prædicabant. Itaque majore parte Europæ ſubacta, Aſiæ quoque nonnullas civitates occupavere. Ibi Epheſo, multiſque aliis urbibus conditis, partem exercitus cum ingenti præda domum dimittunt. Reliquæ, quæ ad tuendum Aſiæ imperium remanſerant, concurſu barbarorum cum Marthesia regina interficiuntur. In hujus locum filia ejus Orithya regno ſuccedit: cui præter ſingularem belli ſcientiam, eximia ſervatæ in omne ævum virginitatis admiratio fuit. Hujus virtute tantum additum gloriæ & famæ Amazonum eſt, ut Herculi rex, cui XII. ſtipendia debebat, quaſi impoſſibile, imperaverit, ut arma reginæ Amazonum ſibi afferret. Eo igitur profectus longis novem navibus, comitante principum Græciæ juventute, inopinantes aggreditur. Duæ tum ſorores, Amazonum regna tractabant, Antiope & Orithya: ſed Orithya foris bellum gerebat. Igitur cum Hercules ad littus Amazonum applicuit; infrequens multitudo cum Antiopa regina, nihil hoſtile metuente, erat. Qua re effectum eſt, ut paucæ repentino tumulto excitæ, arma ſumerent, facilemque victoriam hoſtibus darent. Multæ itaque cæſæ captæque. In his duæ Antiopæ ſorores captæ ſunt, Menalippe ab Hercule, Hippolyte à Theſeo. Sed Theſeus obtenta in præmium captiva, eandem in matrimonium aſſumpſit, & ex ea genuit Hippolytum. Hercules poſt victoriam, Menalippen captivam ſorori reddidit, & pretium arma reginæ accepit. Atque ita functus imperio, ad regem revertitur. Sed Orithya, ubi comperit bellum ſororibus illatum, & raptorem eſſe Athenienſium principem; hortatur comites, fruſtraque & Ponti ſinum, & Aſiam edomitam eſſe dicit, ſi

Græco-

Græcorum non tam bellis, quam rapinis pateant. Auxilium deinde à Sagillo rege Scythiæ petit: Genus ſe Scytharum eſſe: cladem virorum, neceſſitatem armorum, belli cauſas oſtendit; aſſecutasque virtute, ne ſegniores viris fœminas habere Scythæ viderentur. Motus ille domeſtica gloria, mittit cum ingenti equitatu filium Panaſagorum in auxilium. Sed ante prœlium diſſenſione orta, ab auxiliis deſertæ, bello ab Athenienſibus vincuntur: receptaculum tamen habuere caſtra ſociorum, quorum auxilio intactæ ab aliis gentibus, in regnum revertuntur. Poſt Orithyam, Pentheſilea regno potita eſt, cujus Trojano bello inter fortiſſimos viros, cum auxilium adverſus Græcos ferret, magna virtutis documenta extitere. Interfecta demum Pentheſilea exercituque ejus abſumpto; paucæ, quæ in regno remanſerant, ægre ſe adverſus finitimos defendentes, uſque tempora Alexandri Magni duraverunt. Harum Minithya, ſive Thaleſtris regina, concubitu Alexandri per dies VIII. ad ſubolem ex eo generandam obtento, reverſa in regnum, brevi tempore cum omni Amazonum nomine intercidit.

CAP. V. Scythæ autem tertia expeditione Aſiana, cum annis octo à conjugibus & liberis abfuiſſent, ſervili bello domi excipiuntur. Quippe conjuges eorum longa exſpectatione virorum feſſæ, nec jam teneri bello, ſed deletos ratæ, ſervis ad cuſtodiam pecorum relictis nubunt: qui reverſos cum victoria dominos, velut advenas, armati finibus prohibent. Quibus cum varia victoria fuiſſet, admonentur Scythæ mutare genus pugnæ, memores non cum hoſtibus, ſed cum ſervis præliandum; nec armorum, ſed dominorum jure vincendos: verbera in aciem, non arma adferenda; omiſſoque ferro, virgas ac flagella, cæteraque ſervilis metus paranda inſtrumenta. Probato omnes

conſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

conſilio, inſtructi ſicut præceptum erat, poſtquam ad hoſtem acceſſere, inopinantibus verbera intentant: adeoque illos perculerunt, ut quos ferro non poterant, metu verberum vincerent: fugamque non ut hoſtes victi, ſed ut fugitivi ſervi capeſſerent. Quicunque capi potuerunt, ſupplicia crucibus luerunt. Mulieres quoque male ſibi conſciæ, partim ferro, partim ſuſpendio, vitam finierunt. Poſt hæc pax apud Scythas fuit, uſque tempora Iancyri regis. Huic Darius rex Perſarum, ſicut ſupra dictum eſt, cum filiæ ejus nuptias non obtinuiſſet, bellum intulit: & armatis ſeptingentis millibus hominum Scythiam ingreſſus, non facientibus hoſtibus pugnæ poteſtatem, metuens, ne interrupto ponte Iſtri, reditus ſibi intercluderetur, amiſſis octoginta millibus hominum trepidus refugit: quæ jactura, abundante multitudine, inter damna numerata non eſt. Inde Aſiam & Macedoniam domuit: Ionas quoque navali prœlio ſuperat. Deinde cognito quod Athenienſes Ioniis auxilium contra ſe tuliſſent, omnem impetum belli in eos convertit.

CAP. VI. Nunc, quoniam ad bella Athenienſium ventum eſt, quæ non modo ultra ſpem gerendi, verum etiam ultra geſti fidem patrata ſunt, operaque Athenienſium effectu majora quam voto fuere, paucis urbis origo repetenda eſt; quia non, ut cæteræ gentes, à ſordidis initiis ad ſumma crevere. Soli enim, præterquam incremento, etiam origine gloriantur. Quippe non advenæ, neque paſſim collecta populi colluvies originem urbi dedit: ſed eodem innati ſolo, quod incolunt; & quæ illis ſedes, eadem origo eſt. Primi, lanificii, & olei, & vini uſum docuere. Arare quoque, & ſerere frumenta, glandem veſcentibus monſtrarunt. Litteræ certe ac facundia, & hic civilis ordo diſciplinæ, veluti templum Athenas habent. Ante Deucalio-

nis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

nis tempora regem habuere Cecropem: quem, ut omnis antiquitas fabuloſa eſt, biformem tradidere, quia primus marem fæminæ matrimonio junxit. Huic ſucceſſit Cranaus, cujus filia Athis regioni nomen dedit. Poſt hunc Amphictyon regnavit, qui primus Minervæ urbem ſacravit, & nomen civitati Athenas dedit. Hujus temporibus, aquarum illuvies majorem partem populorum Græciæ abſumpſit. Superfuerunt quos refugia montium receperunt, aut ad regem Theſſaliæ Deucalionem ratibus evecti ſunt, à quo propterea genus hominum conditum dicitur. Per ordinem deinde ſucceſſionis regnum ad Erichtheum deſcendit, ſub quo frumenti ſatio apud Eleuſin à Triptolemo reperta eſt; in cujus muneris honorem noctes initiorum ſacratæ. Tenuit & Ægeus, Theſei pater, Athenis regnum, à quo per divortium decedens Medea, propter adultam privigni ætatem, Colchos cum Medio filio ex Ægeo ſuſcepto, conceſſit. Poſt Ægeum Theſeus, ac deinceps Theſei filius Demophoon, qui auxilium Græcis adverſus Trojanos tulit, regnum poſſedit. Erant inter Athenienſes & Dorienſes ſimultatium veteres offenſæ, quas vindicaturi bello Dorienſes, de eventu prœlii oracula conſuluerunt. Reſponſum, ſuperiores fore, ni regem Athenienſium occidiſſent. Cum ventum eſſet in bellum, militibus ante omnia, cuſtodia regis præcipitur. Athenienſibus eo tempore rex Codrus erat; qui & reſponſo Dei, & præceptis hoſtium cognitis, permutato regis habitu, pannoſus, ſarmenta collo gerens, caſtra hoſtium ingreditur: ibi in turba obſiſtentium, à milite, quem falce aſtu convulneraverat, interficitur. Cognito regis corpore, Dorienſes ſine prælio diſcedunt. Atque ita Athenienſes virtute ducis, pro ſalute patriæ morti ſe offerentis, bello liberantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Cap. VII. Poſt Codrum nemo Athenis regnavit: quod memoriæ nominis ejus tributum eſt. Adminiſtratio reipublicæ annuis magiſtratibus permiſſa. Sed civitati nullæ tunc leges erant: quia libido regum pro legibus habebatur. Legitur itaque Solon vir juſtitiæ inſignis, qui velut novam civitatem legibus conderet: qui tanto temperamento inter plebem ſenatumque egit (cum, ſi quid pro altero ordine tuliſſet, alteri diſpliciturum videretur) ut ab utriſque parem gratiam traheret. Hujus viri inter multa egregia, illud memorabile fuit. Inter Athenienſes & Megarenſes de proprietate Salaminæ inſulæ, prope uſque interitum armis dimicatum fuerat. Poſt clades multas capital eſſe apud Athenienſes cœpit, ſi quis legem de vindicanda inſula tuliſſet. Solicitus igitur Solon, ne aut tacendo, parum reipublicæ conſuleret; aut cenſendo, ſibi: ſubitam dementiam ſimulat, cujus venia non dicturus modo prohibita, ſed & facturus erat. Deformis habitu, more vecordium in publicum evolat; factoque concurſu hominum, quo magis conſilium diſſimularet, inſolitis ſibi verſibus ſuadere populo cœpit, quod vetabatur: omniumque animos ita cepit, ut extemplo bellum adverſus Megarenſes decerneretur, inſulaque devictis hoſtibus, Athenienſium fieret.

Cap. VIII. Interea Megarenſes, memores illati Athenienſibus belli, & deſerti, ne fruſtra arma moviſſe viderentur, matronas Athenienſium in Eleuſinis ſacris noctu oppreſſuri naves conſcendunt. Qua re cognita, dux Athenienſium Piſiſtratus juventutem in inſidiis locat, juſſis matronis ſolito clamore ac ſtrepitu, etiam in acceſſu hoſtium, ne intellectos ſe ſentiant, ſacra celebrare: egreſſoſque navibus Magarenſes inopinantes aggreſſus, delevit: ac protinus claſſe captiva intermixtis mulieribus, ut ſpeciem captarum matronarum præ-

berent

berent, Megaram contendit. Illi cum & navium formam, & petitam prædam cognoſcerent, obvii ad portum procedunt, quibus cæſis, Piſiſtratus paulum à capienda urbe abfuit. Ita Megarenſes ſuis dolis hoſti victoriam dedere. Sed Piſiſtratus, quaſi ſibi, non patriæ viciſſet, tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affectus, laceratoque corpore, in publicum progreditur: advocata concione vulnera populo oſtendit: de crudelitate principum à quibus hæc ſe paſſum ſimulabat, quæritur: adduntur vocibus lacrymæ, & invidioſa oratione multitudo credula accenditur: amore plebis inviſum ſe ſenatui affirmat: obtinet ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium; per quos occupata tyrannide per annos XXXIII. regnavit.

CAP. IX. Poſt ejus mortem Diocles, alter ex filiis, per vim ſtuprata virgine, à fratre puellæ interficitur. Alter, Hippias nomine, cum imperium paternum teneret, interfectorem fratris comprehendi jubet: qui cum per tormenta conſcios cædis nominare cogeretur, omnes amicos tyranni nominavit: quibus interfectis, quærenti tyranno, an adhuc aliqui conſcii eſſent; neminem ait ſupereſſe, quem amplius mori geſtiat, quam ipſum tyrannum. qua voce ejuſdem ſe tyranni victorem, poſt vindictam pudicitiæ ſororis oſtendit. Hujus virtute cum admonita civitas libertatis eſſet, tandem Hippias regno pulſus, in exilium agitur: qui profectus in Perſas, ducem ſe Dario, inferenti Athenienſibus bellum, ſicuti ſupra ſignificatum eſt, adverſus patriam ſuam offert. Igitur Athenienſes, audito Darii adventu, auxilium à Lacedæmoniis, ſocia tum civitate, petiverunt. Quos ubi viderunt quatridui teneri religione, non exſpectato auxilio, inſtructis decem millibus civium, & Platæenſibus auxiliaribus mille, adverſus ſexcenta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

centa millia hoſtium, in campos Marathonios in prœlium egrediuntur, Miltiades & dux belli erat, & auctor non expectandi auxilii; quem tanta fiducia ceperat, ut plus præſidii in celeritate, quam in ſociis duceret. Magna igitur in pugnam euntibus alacritas animorum fuit, adeo ut cum mille paſſus inter duas acies eſſent, citato curſu ante jactum ſagittarum ad hoſtem venerint. Nec audaciæ ejus eventus defuit. Pugnatum eſt enim tanta virtute, ut hinc viros, inde pecudes putares. Victi Perſæ in naves confugerunt; ex quibus multæ ſuppreſſæ, multæ captæ ſunt. In eo prælio tanta virtus ſingulorum fuit, ut cujus laus prima eſſet, difficile judicium videretur. Inter cæteros tamen Themiſtoclis adoleſcentis gloria emicuit, in quo jam tunc indoles futuræ imperatoriæ dignitatis apparuit. Cynægiri quoque militis Athenienſis gloria magnis ſcriptorum laudibus celebrata eſt; qui poſt prœlii innumeras cædes, cum fugientes hoſtes ad naves egiſſet, onuſtam navem dextra manu tenuit, nec prius dimiſit, quam [manum] amitteret: tum quoque amputata dextra, navem ſiniſtra comprehendit; quam & ipſam cum amiſiſſet, ad poſtremum morſu navem detinuit. Tantam in eo virtutem fuiſſe, ut non tot cædibus fatigatus; non duabus manibus amiſſis victus; truncus ad poſtremum, veluti & rabida fera, dentibus dimicaverit. Ducenta millia Perſæ eo prælio, ſive naufragio, amiſere. Cecidit & Hippias, tyrannus Athenienſis; auctor & concitor ejus belli, diis patriæ ultoribus pœnas repetentibus.

CAP. X. Interea & Darius, cum bellum reſtauraret, in ipſo apparatu decedit, relictis multis filiis, & in regno, & ante regnum ſuſceptis. Ex his Artemenes maximus natu, ætatis privilegio, regnum ſibi vendicabat; quod jus, & ordo naſcendi, & natura ipſa gentibus [dedit.] Porro Xerxes contro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

controverſiam non de ordine, ſed de naſcendi felicitate referebat. Namquè Artemenem primum quidem Dario, ſed privato proveniſſe: ſe regi primum natum. Fratres itaque ſuos, qui ante geniti eſſent, privatum patrimonium, quod eo tempore Darius habuiſſet, non regnum ſibi vindicare poſſe: ſe eſſe quem primum in regno jam rex pater ſuſtulerit. Huc accedere, quod Artamenes non patre tantum, ſed & matre privatæ adhuc fortunæ, avo quoque materno privato, procreatus ſit: ſe vero & matre regina natum; & patrem non niſi regem vidiſſe; avum quoque maternum Cyrum ſe regem habuiſſe, non heredem, ſed conditorem tanti regni: & ſi in æquo jure utrumque fratrem pater reliquiſſet, materno tamen ſe jure & avito vincere. Hoc certamen concordi animo ad patruum ſuum Artaphernem, veluti ad domeſticum judicem, deferunt; qui domi cognita cauſa, Xerxem præpoſuit: adeoque fraterna contentio fuit, ut nec victor inſultaverit, nec victus doluerit; ipſoque litis tempore invicem munera miſerint; jucunda quoque inter ſe non ſolum, ſed credula convivia habuerint; judicium quoque ipſum ſine arbitris ſine convitio fuerit. Tanto moderatius tum fratres inter ſe regna maxima dividebant, quam nunc exigua patrimonia partiuntur. Igitur Xerxes bellum à patre cæptum adverſus Græciam, quinquennium inſtruxit. Quod ubi primum didicit Demaratus rex Lacedæmoniorum, qui apud Xerxem exulabat, amicior patriæ poſt fugam, quam regi poſt beneficia, ne inopinato bello opprimerentur, omnia in tabellis ligneis magiſtratui perſcribit, eaſdemque cera ſuperinducta delet: ne aut ſcriptura ſine tegmine indicium daret, aut recens cera dolum proderet: fido deinde ſervo perferendas tradit, juſſo, magiſtratui Spartanorum tradere. Quibus perlatis, Lacedæmone quæſtioni res diu fuit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

quod neque ſcriptum aliquid viderent, nec fruſtra miſſas ſuſpicarentur, tantoq; rem majorem, quanto ſit occultior, putabant. Hærentibus in conjectura viris, ſoror regis Leonidæ conſilium ſcribentis invenit. Eraſa igitur cera, belli conſilia deteguntur. Iam Xerxes ſeptingenta millia de regno armaverat, & trecenta millia de auxiliis: ut non immerito proditum ſit, flumina ab exercitu ejus ſiccata, Græciamque omnem vix capere exercitum ejus potuiſſe. Naves quoque mille ducentas numero habuiſſe dicitur. Huic tanto agmini dux defuit. Cæterum ſi regem ſpectes; divitias, non ducem laudes: quarum tanta copia in regno ejus fuit, ut cum flumina multitudine conſumerentur, opes tamen regiæ ſupereſſent. Ipſe autem primus in fuga, poſtremus in prælio ſemper viſus eſt; in periculis timidus; ſicubi metus abeſſet, inflatus; denique ante experimentum belli, fiducia virium, veluti naturæ ipſius dominus, & montes in planum ducebat; & convexa vallium æquabat; & quædam maria pontibus ſternebat: quædam ad navigationis commodum per compendium ducebat.

CAP. XI. Cujus introitus in Græciam quam terribilis, tam turpis ac fœdus diſceſſus fuit. Nam cum Leonida rex Spartanorum cum quatuor millibus militum anguſtias Thermopylarum occupaſſet, Xerxes contemptu paucitatis, eos pugnam capeſſere jubet, quorum cognati Marathonia pugna interfecti fuerant; qui dum ulciſci ſuos quærunt, principium cladis fuere: ſuccedente deinde inutili turba, major cædes editur. Triduo ibi cum dolore & indignatione Perſarum dimicatum: quarta die, quum nunciatum eſſet Leonidæ, à xx. millibus hoſtium ſummum cacumen teneri, tunc hortatur ſocios, recedant, & ſe ad meliora patriæ tempora reſervent: ſibi cum Spartanis fortunam experiendam; plura ſe patriæ quam vitæ debere:
cæte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

cæteros ad præſidia Græciæ ſervandos. Audito regis imperio diſceſſere cæteri, ſoli Lacedæmonii remanſerunt. Initio hujus belli ſciſcitantibus Delphis oracula reſponſum fuerat, aut regi Spartanorum, aut urbi cadendum. Et idcirco rex Leonida, cum in bellum proficiſceretur, ita ſuos firmaverat, ut ire ſe parato ad moriendum animo ſcirent. Anguſtias propterea occupaverat, ut cum paucis aut majore gloria vinceret, aut minore damno reipublicæ caderet. Dimiſſis igitur ſociis, hortatur Spartanos, Meminerint, qualitercunque prælîantibus cadendum eſſe: caverent, ne fortius manſiſſe, quam dimicaſſe videantur; nec exſpectandum ut ab hoſte circumvenirentur, ſed dum nox occaſionem daret, ſecuris & lætis ſuperveniendum: nuſquam victores honeſtius, quam in caſtris hoſtium perituros. Nihil erat difficile perſuadere perſuaſis mori: ſtatim arma capiunt; & ſexcenti viri caſtra quingentorum millium irrumpunt; ſtatimque regis prætorium petunt, aut cum illo, aut ſi ipſi oppreſſi eſſent, in ipſius potiſſimum ſede morituri. Tumultus totis caſtris oritur. Spartani, poſteaquam regem non inveniunt, per omnia caſtra victores vagantur; cædunt, ſternuntque omnia: ut qui ſciant ſe pugnare non ſpe victoriæ, ſed in mortis ultionem. Prælium à principio noctis in majorem partem diei tractum. Ad poſtremum non victi, ſed vincendo fatigati, inter ingentes ſtratorum hoſtium catervas occiderunt. Xerxes duobus vulneribus terreſtri prælio acceptis, experiri maris fortunam ſtatuit.

CAP. XII. Sed Athenienſium dux Themiſtocles, cum animadvertiſſet, Ionas, propter quos bellum Perſarum ſuſceperant, in auxilium Regis claſſe veniſſe; ſolicitare eos in partes ſuas ſtatuit. Et cum colloquendi copiam non haberet, quo applicituri erant, ſymbolos proponi, & ſaxis pro-

ſcribi curat: Quæ vos Iones dementia tenet? quod facinus agitatis? bellum inferre olim conditoribus veſtris, nuper etiam vindicibus, cogitatis? An ideo mœnia veſtra condidimus, ut eſſent qui noſtra delerent? quid ſi non hæc & Dario prius, & nunc Xerxi, belli cauſa nobiſcum foret, quod vos rebellantes non deſtituimus? Quin vos in hæc noſtra caſtra ex iſta obſidione tranſitis? Aut ſi hoc parum tutum extat, vos commiſſo prœlio ite ceſſim, inhibete remos, & à bello diſcedite. Ante navalis prœlii congreſſionem miſerat Xerxes quatuor millia armatorum Delphos, ad templum Apollinis diripiendum: prorſus, quaſi non cum Græcis tantum, ſed & cum diis immortalibus bellum gereret: quæ manus tota imbribus & fulminibus deleta eſt, ut intelligeret, Quam nullæ eſſent hominum adverſus deos vires. Poſt hæc Theſpias, & Platæas, & Athenas vacuas hominibus incendit: & quoniam ferro in homines non poterat, in ædificia igne graſſatur. Namque Athenienſes poſt pugnam Marathoniam, præmonente Themiſtocle, victoriam illam de Perſis, non finem, ſed cauſam majoris belli fore, cc. naves fabricaverant. Adventante igitur Xerxe, conſulentibus Delphis oraculum, reſponſum fuerat; ſalutem muris ligneis tuerentur. Themiſtocles navium præſidium demonſtratum ratus, perſuadet omnibus, Patriam municipes eſſe, non mœnia; civitatemque non in ædificiis, ſed in civibus poſitam. Melius itaque ſalutem navibus, quam urbi commiſſuros. Hujus ſententiæ etiam Deum auctorem eſſe. Probato conſilio, conjuges liberoſque cum pretioſiſſimis rebus, abditis inſulis, relicta urbe, demandant: ipſi naves armati conſcendunt. Exemplum Athenienſium & aliæ urbes imitatæ. Itaque cum adunata omnis ſociorum claſſis, & intenta in bellum navale eſſet; anguſtiaſq; Salaminii

freti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

freti, ne circumveniri à multitudine poſſet, occupaſſent; diſſenſio inter civitatum principes oritur: qui cum deſerto bello ad ſua tuenda delabi vellent, timens Themiſtocles, ne diſceſſu ſociorum vires minuerentur, per ſervum fidum Xerxi nuntiat, uno in loco eum contractam Græciam capere facilime poſſe. Quodſi civitates, quæ jam abire vellent, diſſipentur; majore labore ei ſingulas conſectandas. Hoc dolo impellit regem ſignum pugnæ dare. Græci quoque adventu hoſtium occupati, prœlium collatis viribus capeſſunt. Interea rex, velut ſpectator pugnæ, cum parte navium in littore remanet. Artemiſia autem regina Halicarnaſſi, quæ in auxilium Xerxi venerat, inter primos duces bellum acerrime ciebat: Quippe ut in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerneres. Cum anceps prælium eſſet, Iones juxta præceptum Themiſtoclis, pugnæ ſe paulatim ſubtrahere cœperunt, quorum defectio animos cæterorum fregit. Itaque circumſpicientes fugam pelluntur Perſæ, & mox prœlio victi, in fugam vertuntur. In qua trepidatione multæ captæ naves, multæ merſæ; plures tamen non minus ſævitiam regis, quam hoſtem timentes, domum dilabuntur.

CAP. XIII. Hac clade perculſum, & dubium conſilii Xerxem Mardonius aggreditur. Hortatur in regnum abeat, ne quid ſeditionis moveat fama adverſi belli, & in majus, ſicuti mos eſt, omnia extollens: ſibi CCC millia armatorum lecta ex omnibus copiis relinquat; qua manu aut cum gloria ejus perdomiturum ſe Græciam: aut ſi aliter eventus ferat, ſine ejuſdem infamia hoſtibus ceſſurum. Probato conſilio, Mardonio exercitus traditur: reliquas copias rex ipſe reducere in regnum parat. Sed Græci audita regis fuga, conſilium ineunt pontis interrumpendi, quem ille Abydo veluti victor maris fecerat; ut intercluſo redi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tu, aut cum exercitu deleretur: aut deſperatione rerum, pacem victus petere cogeretur. Sed Themiſtocles, timens, Ne intercluſi hoſtes deſperationem in virtutem verterent, & iter quod aliter non pateret, ferro patefacerent; ſatis multos hoſtes in Græcia remanere dictitans, nec augeri numerum retinendo oportere; cum vincere conſilio cæteros non poſſet, eundem ſervum ad Xerxem mittit, certioremque conſilii facit; & occupare tranſitum maturata fuga jubet. Ille perculſus nuntio, tradit ducibus milites perducendos; ipſe cum paucis Abydon contendit. Ubi cum ſolutum pontem hybernis tempeſtatibus offendiſſet, piſcatoria ſcapha trepidus trajecit. Erat res ſpectaculo digna, & æſtimatione ſortis humanæ, rerum varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat; carentem etiam omni ſervorum miniſterio, cujus exercitus propter multitudinem terris graves erant. Nec pedeſtribus copiis, quas ducibus aſſignaverat, felicius iter fuit: ſiquidem quotidiano labori (neque enim ulla eſt metuentibus quies) etiam fames acceſſerat. Multorum deinde dierum inopia contraxerat & peſtem; tantaque fœditas morientium fuit, ut viæ cadaveribus implerentur, alitesque & beſtiæ illecebris ſolicitatæ exercitum ſequerentur.

Cap. XIV. Interim Mardonius in Græcia Olynthum expugnat. Athenienſes quoque in ſpem pacis, amicitiamque regis ſollicitat, ſpondens incenſæ eorum urbis etiam in majus reſtitutionem. Poſteaquam nullo pretio libertatem videt his venalem, incenſis quæ ædificare cœperant, copias in Bœotiam transfert. Eo & Græcorum exercitus, qui centum millium fuit, ſequutus eſt: ibique prœlium commiſſum. Sed Fortuna regis cum duce mutata non eſt. Nam victus Mardonius, veluti ex naufragio cum paucis profugit. Caſtra referta

regalis opulentiæ capta. Unde primum Græcos, diviſo inter ſe auro Perſico, divitiarum luxuria cepit. Eodem forte die quo Mardonii copiæ deletæ ſunt, etiam navali prœlio in Aſia ſub monte Mycale, adverſus Perſas dimicatum eſt. Ibi ante congreſſionem, cum claſſes ex adverſo ſtarent, fama ad utrumque exercitum venit, viciſſe Græcos, & Mardonii copias occidione occidiſſe. Tantam famæ velocitatem fuiſſe, ut cum matutino tempore prælium in Bœotia commiſſum ſit, meridianis horis in Aſiam, per tot maria, & tantum ſpatii, tam brevi horarum momento, de victoria nunciatum ſit. Confecto bello, cum de præmiis civitatium ageretur, omnium judicio, Athenienſium virtus cæteris prælata. Inter duces quoque Themiſtocles, princeps civitatum teſtimonio judicatus, gloriam patriæ ſuæ auxit.

CAP. XV. Igitur Athenienſes aucti, & præmiis belli, & gloria, urbem ex integro condere moliuntur. Cum mœnia majora complexi fuiſſent, ſuſpecti eſſe Lacedæmoniis cœpere, recte reputantibus, quibus ruina urbis tantum incrementi dediſſet, quantum ſit datura munita civitas. Mittunt ergo legatos, qui monerent, ne munimenta hoſtibus & receptacula futuri belli extruant. Themiſtocles, ut vidit ſpei urbis invideri, non exiſtimans abrupte agendum, reſpondit legatis, ituros Lacedæmonem, qui de ea re pariter cum illis conſulant. Sic dimiſſis Spartanis, hortatur ſuos, opus maturent. Dein ipſe interjecto tempore in legationem proficiſcitur, & nunc in itinere infirmitate ſimulata, nunc tarditatem collegarum accuſans, ſine quibus agi jure nihil poſſit, diem de die proferendo, ſpatium conſummando operi quærebat; cum interim nunciatur Spartanis, opus Athenis maturari; propter quod denuo legatos mittunt ad inſpiciendam rem. Tum

Themiſtocles per ſervum magiſtratibus ſcribit Athenienſium, legatos vinciant, pignuſque teneant, ne in ſe gravius conſulatur. Adiit deinde concionem Lacedæmoniorum; indicat permunitas Athenas eſſe, & poſſe jam illatum bellum non armis tantum, ſed etiam muris ſuſtinere: Si quid ob eam rem de ſe crudelius ſtatuerent, legatos eorum in hoc pignus Athenis retentos. Graviter deinde caſtigat eos, quod non virtute ſed imbecillitate ſociorum, potentiam quærerent. Sic dimiſſus, veluti triumphatis Spartanis, à civibus excipitur. Poſt hæc Spartani, ne vires otio corrumperent, & ut bis illatum à Perſis Græciæ bellum ulciſcerentur, ultro fines eorum depopulantur. Ducem ſuo, ſociorumque exercitui diligunt Pauſaniam, qui pro ducatu, regnum Græciæ affectans, proditionis præmium cum Xerxe, nuptias filiæ ejus paciſcitur, redditis captivis, ut fides Regis aliquo beneficio obſtringeretur. Scribit præterea Xerxi, quoſcunque ad ſe nuntios miſiſſet, interficeret; ne res loquacitate hominum proderetur. Sed dux Athenienſium Ariſtides, belli ſocius, collegæ conatibus obviam eundo, ſimul & in rem ſapienter conſulendo, proditionis conſilia diſcuſſit. Nec multo poſt accuſatus Pauſanias, damnatur. Igitur Xerxes, cum proditionis dolum publicatum videret, ex integro bellum inſtituit. Græci quoque ducem conſtituunt Cimonem Athenienſem filium Miltiadis, quo duce apud Marathonem pugnatum eſt, juvenem, cujus magnitudinem futuram pietatis documenta prodiderunt. Quippe patrem ob crimen peculatus in carcerem conjectum, ibique defunctum, tranſlatis in ſe vinculis ad ſepulturam redemit. Nec in bello judicium deligentium fefellit: ſiquidem non inferior virtutibus patris, Xerxem terreſtri navalique bello ſuperatum, trepidum recipere ſe in regnum coëgit.

L. I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER III.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Xerxis & Artabani præfecti perfidi tragicus interitus.*
2. *Bellorum inter Lacedæmonios & Athenienſes origo. Spartæ Reſpublica, & Legiſlator.*
3. *Leges à Lycurgo Spartanis latæ, quomodo ratæ ſiant & habeantur?*
4. *Bellum Meſſeniis illatum ob ſtupratas virgines & ſpuriorum Spartanorum in Italiam migratio.*
5. *Meſſenii ſcelerum ſuorum luunt pœnas; & bellum inſtaurant ac tandem ſuperantur.*
6. *Tertium bellum Meſſenium Peloponneſiacum item, in quo multæ eventuum variorum facies.*
7. *Pacis fœdus ruptum. Spartani premuntur Periclis virtute, cujus egregia in rempublicam merita deſcribuntur. Iterum pax ſancita & violata: unde bellum Siculum.*

CAP. I.

XErxes rex Perſarum, terror antea gentium, bello in Græciam infeliciter geſto, etiam ſuis contemptui eſſe cœpit. Quippe Artabanus præfectus ejus, deficiente quotidie regis majeſtate, in ſpem regni adductus, cum ſeptem robuſtiſſimis filiis regiam veſperi ingreditur, (nam amicitiæ jure ſemper illi patebat) trucidatoque rege, voto ſuo obſiſtentes filios ejus, dolo aggreditur. Securior de Artaxerxe, puero admodum, fingit regem à Dario, qui erat adoleſcens, quo maturius regno potiretur, occiſum; impellit Artaxerxem parricidium parricidio vindicare. Cum ventum ad domum Darii eſſet, dormiens inventus, quaſi ſomnum fingeret, interficitur. Dein cum unum ex regis filiis ſceleri ſuo ſupereſſe Artabanus videret, metueretque de regno certamina principum; aſſumit in ſocietatem conſilii Bacabaſum, qui præſenti ſtatu contentus, rem prodit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Artaxerxi, ut pater ejus occiſus; ut frater falſa parricidii ſuſpicione oppreſſus; ut denique ipſi pararentur inſidiæ. His cognitis Artaxerxes, verens Artabani numerum filiorum, in poſterum diem paratum eſſe armatum exercitum jubet, recogniturus & numerum militum, & in armis induſtriam ſingulorum. Itaque cum inter cæteros & ipſe Artabanus armatus aſſiſteret, rex ſimulat ſe breviorem loricam habere: jubet Artabanum ſecum commutare: exuentem ſe, ac nudatum, gladio trajicit: Tum & filios ejus corripi jubet. Atque ita egregius adoleſcens, & cædem patris, & ſe ab inſidiis Artabani vindicavit.

Cap. II. Dum hæc in Perſis geruntur, interea Græcia omnis, ducibus Lacedæmoniis & Athenienſibus, in duas diviſa partes, ab externis bellis, velut in viſcera ſua, arma convertit. Fiunt igitur de uno populo duo corpora; & eorundem caſtrorum homines, in duos hoſtiles exercitus dividuntur. Hinc Lacedæmonii communia quondam civitatium auxilia ad vires ſuas trahebant: inde Athenienſes, & vetuſtate gentis, & geſtis rebus illuſtres, propriis viribus confidebant. Atque ita duo potentiſſimi Græciæ populi, inſtitutis Solonis, & Lycurgi legibus pares, ex æmulatione virium in bellum ruebant. Namque Lycurgus cum fratri ſuo Polybitæ Spartanorum regi ſucceſſiſſet, regnumque ſibi vendicare potuiſſet, Charillo, filio ejus, qui natus poſtumus fuerat, cum ad ætatem adultam perveniſſet, regnum ſumma fide reſtituit: ut intelligerent omnes, Quanto plus apud bonos pietatis jura, quam omnes opes valerent. Medio igitur tempore dum infans convaleſcit, tutelamque ejus adminiſtrat, non habentibus Spartanis leges inſtituit, non inventione earum magis, quam exemplo clarior: Si quidem nihil lege ulla in alios ſanxit, cujus non ipſe primus in ſe documenta da-

ta daret. Populum in obſequia principum, principes ad juſtitiam imperiorum formavit. Parcimoniam omnibus ſuaſit, exiſtimans, laborem militiæ, aſſidua frugalitatis conſuetudine faciliorem fore. Emi ſingula non pecunia, ſed compenſatione mercium juſſit. Auri argentique uſum, velut omnium ſcelerum materiam, ſuſtulit.

CAP. III. Adminiſtrationem reipublicæ per ordines diviſit: Regibus poteſtatem bellorum, magiſtratibus judicia per annuas ſucceſſiones; Senatui cuſtodiam legum; populo ſublegendi Senatum, vel creandi quos vellet magiſtratus, poteſtatem permiſit. Fundos omnium æqualiter inter omnes diviſit, ut æquata patrimonia neminem potentiorem altero redderent. Convivari omnes publice juſſit, ne cujus divitiæ vel luxuria in occulto eſſent. Iuvenibus non amplius una veſte uti toto anno permiſit, nec quenquam cultius quam alterum progredi, nec epulari opulentius, ne imitatio in luxuriam verteretur. Pueros puberes non in forum, ſed in agrum deduci præcepit, ut primos annos non in luxuria, ſed in opere, & laboribus agerent. Nihil eos ſomni cauſa ſubſternere, & vitam ſine pulmento debere, neque prius in urbem redire, quam viri facti eſſent, ſtatuit. Virgines ſine dote nubere juſſit, ut uxores eligerentur, non pecuniæ; ſeveriuſque matrimonia ſua viri coercerent, cum nullis dotis frænis tenerentur. Maximum honorem non divitum & potentium, ſed pro gradu ætatis ſenum eſſe voluit: Nec ſane uſquam terrarum locum honoratiorem ſenectus habet. Hæc quoniam primo, ſolutis antea moribus, dura videbat eſſe, auctorem eorum Apollinem Delphicum fingit, & inde ſe ea ex præcepto numinis detuliſſe, ut conſueſcendi tædium metus religionis vincat. Dein ut æternitatem legibus ſuis daret, jurejurando obligat civitatem, nihil eos de ejus legi-

bus mutaturos, priuſquam reverteretur: & ſimulat ſe ad oraculum Delphicum proficiſci, conſulturum, quid addendum mutandumque legibus videretur. Proficiſcitur autem Cretam, ibique perpetuum exilium egit, abjicique in mare oſſa ſua moriens juſſit, ne relatis Lacedæmonem, ſolutos ſe Spartani religione jurisjurandi in diſſolvendis legibus arbitrarentur.

CAP. IV. His igitur moribus ita brevi civitas convaluit, ut cum Meſſeniis propter ſtupratas virgines ſuas, in ſolemni Meſſeniorum ſacrificio, bellum intuliſſent, graviſſima ſe exſecratione obſtrinxerint, non prius quam Meſſeniam expugnaſſent, reverſuros; tantum ſibi vel de viribus ſuis, vel de fortuna ſpondentes. Quæ res initium diſſenſionis Græciæ, & inteſtini belli cauſa & origo fuit. Itaque cum contra præſumptionem ſuam annis decem in obſidione urbis tenerentur, & querelis uxorum poſt tam longam viduitatem revocarentur: veriti, ne hac perſeverantia belli, gravius ſibi quam Meſſeniis nocerent: quippe illis quantum juventutis bello intercidat, mulierum fœcunditate ſuppleri; ſibi & belli damna aſſidua, & fœcunditatem uxorum, abſentibus viris, nullam eſſe: itaque legunt juvenes ex eo genere militum, qui poſt jusjurandum in ſupplementum venerant, quibus Spartam remiſſis promiſcuos omnium fœminarum concubitus permiſere: maturiorem futuram conceptionem rati, ſi eam ſingulæ per plures viros experirentur. Ex his nati, ob notam materni pudoris, Partheniæ vocati, qui cum ad annos XXX. perveniſſent, metu inopiæ (nulli enim pater exiſtebat, cujus in patrimonium ſucceſſio ſperaretur) ducem Palantum aſſumunt, filium Araci, qui auctor Spartanis fuerat, juventutis ad generandam ſubolem domum remittendæ: ut ſicut dudum patrem ejus naſcendi auctorem habuiſſent

ſent, ſic ipſum ſpei ac dignitatis ſuæ haberent. Itaque nec ſalutatis matribus, è quarum adulterio infamiam collegiſſe videbantur, ad ſedes inquirendas proficiſcuntur; diuque & per varios caſus jactati, tandem in Italiam deferuntur, & occupata arce Tarentinorum, expugnatis veteribus incolis, ſedes ibi conſtituunt. Sed poſt annos plurimos dux eorum Palantus, per ſeditionem in exilium proturbatus, Brunduſium ſe contulit, quo expulſi ſedibus ſuis veteres Tarentini conceſſerant. His moriens perſuadet, ut oſſa ſua, poſtremaſque reliquias conterant, & tacite ſpargi in foro Tarentinorum curent. Hoc enim modo recuperare illos patriam ſuam poſſe, Apollinem Delphis ceciniſſe. Illi arbitrantes eum in ultionem ſui, civium fata prodidiſſe, præceptis paruere: ſed oraculi diverſa ſententia fuerat. Perpetuitatem enim urbis, non amiſſionem hoc facto promiſerat. Ita ducis exulis conſilio, & hoſtium miniſterio, poſſeſſio Tarentina Partheniis in æternum fundata. ob cujus beneficii memoriam Palanto divinos honores decrevere.

CAP. V. Interea Meſſenii, cum virtute non poſſent, per inſidias expugnantur. Dein cum per annos LXXX. gravia ſervitutis verbera, plerunque & vincula, cæteraque captivitatis mala perpeſſi eſſent, poſt longam pœnarum patientiam, bellum reſtaurant. Lacedæmonii quoque eo conſpiratius ad arma concurrunt, quo adverſus ſervos dimicaturi videbantur. Itaque cum hinc injuria, inde indignitas animos acueret; Lacedæmonii de belli eventu oraculo Delphis conſulto, jubentur ducem belli ab Athenienſibus petere. Porro Athenienſes, cum reſponſum cognoviſſent, in contemptum Spartanorum Tyrtæum poëtam claudum pede miſere: qui tribus præliis fuſus, eo uſque deſperationis Spartanos adduxit, ut ad ſupplementum exercitus, ſervos ſuos manumitterent, hiſque interfe-

ctorum matrimonia pollicerentur; ut non numero tantum amiſſorum civium, ſed & dignitati ſuccederent. Sed reges Lacedæmoniorum, ne contra fortunam pugnando, majora detrimenta civitati infligerent, reducere exercitum voluerunt; ni interveniſſet Tyrtæus; qui compoſita carmina exercitui pro concione recitavit; in quibus hortamenta virtutis, damnorum ſolatia, belli conſilia conſcripſerat. Itaque tantum ardorem militibus injecit, ut non de ſalute, ſed de ſepultura ſoliciti, teſſeras, inſculptis ſuis & patrum nominibus, dextro brachio deligarent; ut ſi omnes adverſum prœlium conſumpſiſſet, & temporis ſpatio confuſa corporum lineamenta eſſent, ex indicio titulorum tradi ſepulturæ poſſent. Cum ſic animatum reges exercitum viderent, curant rem hoſtibus nunciari. Meſſeniis autem non timorem res, ſed æmulationem mutuam dedit. Itaque tantis animis concurſum eſt, ut raro unquam cruentius prælium fuerit. Ad poſtremum tamen victoria Lacedæmoniorum fuit.

Cap. VI. Interjecto tempore tertium quoque bellum Meſſenii reparavere: in cujus auxilium Lacedæmonii inter reliquos ſocios etiam Athenienſes adhibuere: quorum fidem cum ſuſpectam haberent, ſupervacaneos ſimulantes, à bello eoſdem dimiſerunt. Hanc rem Athenienſes graviter ferentes, pecuniam quæ erat in ſtipendium Perſici belli ab univerſa Græcia collata, à Delo Athenas transferunt, ne deficientibus à fide ſocietatis Lacedæmoniis, prædæ ac rapinæ eſſet. Sed nec Lacedæmonii quievere: qui cum Meſſeniorum bello occupati eſſent, Peloponnenſes immiſere qui bellum Athenienſibus facerent. Parvæ tunc temporis, claſſe in Ægyptum miſſa, vires Athenienſibus erant: Itaque navali prœlio dimicantes, facile ſuperantur. Interjecto deinde tempore, poſt reditum

tum ſuorum aucti & claſſis & militum robore, prælium reparavere. Iam & Lacedæmonii, omiſſis Meſſeniis, adverſus Athenienſes arma verterant. Diu varia victoria fuit: ad poſtremum æquo Marte utrinque diſceſſum. Inde revocati Lacedæmonii ad Meſſeniorum bellum, ne medium tempus otioſum Athenienſibus relinquerent, cum Thebanis paciſcuntur, ut Bœotiorum imperium his reſtituerent, quod temporibus Perſici belli amiſerant, ut illi Athenienſium bella ſuſciperent. Tantus furor Spartanorum erat, ut duobus bellis impliciti, ſuſcipere tertium non recuſarent, dummodo inimicis ſuis hoſtes acquirerent. Igitur Athenienſes, adverſus tantam tempeſtatem, belli duos duces deligunt, Periclem ſpectatæ virtutis virum, & Sophoclem ſcriptorem tragœdiarum: qui diviſo exercitu, & Spartanorum agros vaſtaverunt, & multas Achaiæ civitates Athenienſium imperio adjecerunt.

CAP. VII. His malis fracti Lacedæmonii, in annos XXX. pepigerunt pacem: ſed tam longum otium inimicitiæ non tulerunt. Ita quintodecimo anno, rupto fœdere, cum contemptu deorum hominumque, fines Atticos populantur: Et ne prædam potius, quam pugnam expetiſſe viderentur, hoſtes ad prœlium provocant. Sed Athenienſes, conſilio Periclis ducis, populationis injuriam differunt in tempus ultionis; Supervacuam pugnam exiſtimantes, cum ulciſci hoſtem ſine periculo poſſent. Deinde interjectis diebus, naves conſcendunt, & nihil ſentientibus Lacedæmoniis, totam Spartam deprædantur, multoque plura auferunt, quam amiſerant. Prorſus ut in comparatione damnorum, longe pluris fuerit ultio, quam injuria. Clara quidem hæc Periclis expeditio habita: ſed multo clarior privati patrimonii contemptus fuit. Hujus agros, in populatione cæterorum, intactos, hoſtes

reliqui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

reliquerant, ſperantes acquirere ſe illi poſſe, aut periculum ex invidia, aut ex ſuſpicione proditionis infamiam. Quod ante proſpiciens Pericles, & futurum populo prædixerat; & ad invidiæ impetum declinandum, agros ipſos dono reipublicæ dederat: Atque ita, unde periculum quæſitum fuerat, ibi maximam gloriam invenit. Poſt hæc interjectis diebus, navali prœlio dimicatum eſt: victi Lacedæmonii fugerunt. Nec ceſſatum deinceps eſt, quin aut terra, aut mari, varia præliorum fortuna invicem ſe trucidarent. Denique feſſi tot malis, pacem in annos quinquaginta fecere, quam non niſi ſex annis ſervaverunt. Nam inducias quas proprio nomine condixerant, ex ſociorum perſona rumpebant: quippe quaſi minus perjurii contraherent, ſi ferentes ſociis auxilia, potius quam ſi aperto prœlio dimicaſſent. Hinc bellum in Siciliam tranſlatum: quod priuſquam expono, de Siciliæ ſitu pauca dicenda ſunt.

LIBER IV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Siciliæ inſulæ ſitus, ſoli natura. Ætnæ item montis ac Scyllæ & Charybdis miraculum.*
2. *Nomina, incolæ veteres, Tyranni Siciliæ, cui Carthaginenſes inhiant.*
3. *Rheginenſes ab Himeranis oppreſſi. Athenienſes imperium Siciliæ ambiunt, & proſpere agunt initio.*
4. *In incepto pergentes, Syracuſani Lacedæmonios accerſunt. Græcorum concurſus fit, & bellum in Siciliam transfertur.*
5. *Athenienſes à Gylippo Lacedæmoniorum Duce terra marique franguntur: Ducibus Demoſthene & Nicia indecoro fato ſublatis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. I.

SIciliam ferunt anguſtis quondam faucibus Italiæ adhæſiſſe; direptamque velut à corpore, majore impetu ſuperi maris, quod toto undarum onere illuc vehitur. Eſt autem ipſa terra tenuis ac fragilis; & cavernis quibuſdam fiſtuliſque ita penetrabilis, ut ventorum tota ferme flatibus pateat; nec non & ignibus generandis nutriendiſque ſoli ipſius naturalis materia quippe intrinſecus ſtratum ſulphure & bitumine traditur: quæ res facit, ut ſpiritu cum igne inter interiora luctante, frequenter & compluribus locis nunc flammas, nunc vaporem, nunc fumum eructet. Inde denique Ætnæ montis per tot ſecula durat incendium. Et ubi acrior per ſpiramenta cavernarum ventus incubuit, harenarum moles egeruntur. Proximum Italiæ promontorium, Rhegium dicitur, ideo quia Græce abrupta hoc nomine pronuntiantur. Nec mirum ſi fabuloſa eſt loci hujus antiquitas, in quem res tot coiere miræ. Primum quod nuſquam alias tam torrens fretum, nec ſolum citato impetu, verum etiam ſævo; neque experientibus modo terribile, verum etiam procul videntibus. Vndarum porro in ſe concurrentium tanta pugna eſt, ut alias veluti terga dantes in imum deſidere, alias quaſi victrices in ſublime ferri videas: nunc hic fremitum ferventis æſtus, nunc illic gemitum in voraginem deſidentis exaudias. Accedunt vicini, & perpetui Ætnæ montis ignes, & inſularum Æolidum, veluti ipſis undis alatur incendium. Neque enim in tam anguſtis terminis aliter durare tot ſeculis tantus ignis potuiſſet, niſi humoris nutrimentis aleretur. Hinc igitur fabulæ Scyllam & Charybdin peperere; hinc latratus auditus; hinc monſtri credita ſimulacra, dum

navi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

navigantes magnis vorticibus pelagi deſidentis exterriti, latrare putant undas, quas ſorbentis æſtus vorago conlidit. Eadem cauſa etiam Ætnæ montis perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille concurſus, raptum ſecum ſpiritum in imum fundum trahit, atque ibi ſuffocatum tamdiu tenet, donec per ſpiramenta [terræ diffuſus, nutrimenta] ignis incendat. Iam ipſa Italiæ Siciliæque vicinitas, [Iam] promontoriorum altitudo ipſa ita ſimilis eſt, ut quantum nunc admirationis, tantum antiquis terroris dederit; credentibus, coëuntibus in ſe promontoriis, ac rurſum diſcedentibus, ſolida intercipi abſumiq; navigia. Neque hoc ab antiquis in dulcedinem fabulæ compoſitum, ſed metu & admiratione tranſeuntium. Ea eſt enim procul inſpicientibus natura loci, ut ſinum maris, non tranſitum putes; quo cum acceſſeris, diſcedere ac ſejungi promontoria, quæ antea juncta fuerant, arbitrere.

CAP. II. Siciliæ primo Trinacriæ nomen fuit; poſtea Sicania cognominata eſt. Hæc à principio patria Cyclopum fuit: quibus extinctis, Cocalus regnum inſulæ occupavit: poſt quem ſingulæ civitates in tyrannorum imperium conceſſerunt, quorum nulla terra feracior fuit. Horum ex numero Anaxilaus juſtitia cum cæterorum crudelitate certabat; cujus moderationis haud mediocrem fructum tulit: Quippe decedens cum filios parvulos reliquiſſet, tutelamque eorum Micalo, ſpectatæ fidei ſervo, commiſiſſet: tantus amor memoriæ ejus apud omnes fuit, ut parere ſervo, quam deſerere regis filios mallent, principeſque civitatis obliti dignitatis ſuæ, regni majeſtatem adminiſtrari per ſervum paterentur. Imperium Siciliæ etiam Carthaginienſes tentavere, diuque varia victoria cum tyrannis dimicatum. Ad poſtremum, amiſſo Hamilcare imperatore cum exercitu, aliquantiſper quievere victi.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. III. Medio tempore cum Rhegini diſcordia laborarent, civitaſquè per diſſenſionem diviſa in duas partes eſſet; veterani ex altera parte ab Himera in auxilium vocati, pulſis civitate, contra quos implorati fuerant, & mox cæſis, quibus tulerant auxilium, urbem cum conjugibus & liberis ſociorum occupavere; auſi facinus nulli tyranno comparandum: quippe ut Rheginis melius fuerit vinci, quam viciſſe. Nam ſive victoribus captivitatis jure ſerviſſent, ſive amiſſa patria exulare neceſſe habuiſſent; non tamen, inter aras & patrios lares trucidati, crudeliſſimis tyrannis patriam cum conjugibus ac liberis prædam reliquiſſent. Catinienſes quoque cum Syracuſanos graves paterentur, diffiſi viribus ſuis, auxilium ab Athenienſibus petivere: qui ſeu ſtudio majoris imperii, quo Aſiam Græciamque penitus occuparent, ſeu metu factæ pridem à Syracuſanis claſſis, ne Lacedæmoniis illæ vires accederent; Lamponium ducem cum claſſe in Siciliam miſere, ut ſub ſpecie ferendi Catinienſibus auxilii, tentarent Siciliæ imperium. Et quoniam prima initia, frequenter cæſis hoſtibus, proſpera fuerant; majore denuo claſſe, & robuſtiore exercitu, Lachete & Cariade ducibus, Siciliam petivere: ſed Catinienſes, ſive metu Athenienſium, ſive tædio belli, pacem cum Syracuſanis, remiſſis Athenienſium auxiliis, fecerunt.

CAP. IV. Interjecto deinde tempore, cum fides pacis à Syracuſanis non ſervaretur, denuo legatos Athenas mittunt, qui ſordida veſte, capillo barbaque promiſſis, & omni ſqualoris habitu ad miſericordiam commovendam acquiſito, concionem deformes adeunt: adduntur precibus lacrymæ: & ita miſericordem populum ſupplices movent, ut damnarentur duces, qui ab his auxilia deduxerant. Igitur claſſis ingens decernitur: creantur

tur duces Nicias, & Alcibiades, & Lamachus, tantiſque viribus Sicilia repetitur, ut ipſis terrori eſſent, in quorum auxilia mittebantur. Brevi poſt tempore, revocato ad reatum Alcibiade, duo prælia pedeſtria ſecunda Nicias & Lamachus faciunt: munitionibus deinde circundatis, hoſtes etiam marinis commeatibus in urbe clauſos intercludunt. Quibus rebus fracti Syracuſani, auxilium à Lacedæmoniis petiverunt. Ab his mittitur Gylippus, ſolus, ſed in quo inſtar omnium auxiliorum erat. Is audito genere belli, jam inclinato ſtatu, auxiliis partim in Græcia, partim in Sicilia contractis, opportuna bello loca occupat. Duobus deinde prœliis victus, congreſſus tertio, occiſo Lamacho, & hoſtes in fugam compulit, & ſocios obſidione liberavit. Sed cum Athenienſes à bello terreſtri in navale ſe tranſtuliſſent, Gylippus claſſem Lacedæmone cum auxiliis arceſſit: quo cognito, & ipſi Athenienſes in locum amiſſi ducis Demoſthenem & Eurymedonta, cum ſupplemento copiarum mittunt: Peloponeſii quoque communi civitatum decreto, ingentia Syracuſanis auxilia miſere: & quaſi Græciæ bellum in Siciliam tranſlatum eſſet, ita ex utraque parte ſummis viribus dimicabatur.

CAP. V. Prima igitur congreſſione navalis certaminis, Athenienſes vincuntur. Caſtra quoque cum omni publica ac privata pecunia amittunt. Super hæc mala, cum etiam terreſtri prœlio victi eſſent, tunc Demoſthenes cenſere cœpit, ut abirent Sicilia, dum res, quamvis afflictæ, nondum tamen perditæ forent: neque in bello male auſpicato amplius perſeverandum eſſe; domi graviora, & forſitan infeliciora bella, in quæ ſervare hos urbis apparatus oporteat. Nicias ſeu pudore male actæ rei, ſeu metu deſtitutæ ſpei civium, ſeu impellente fato, manere contendit. Reparatur igitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

navale bellum, & animi à prioris fortunæ procella, ad ſpem certaminis revocantur: ſed inſcitia ducum, qui inter anguſtias maris tuentes ſe Syracuſanos aggreſſi fuerant, facile vincuntur. Eurymedon dux in prima acie fortiſſime dimicans, primus cadit: triginta naves quibus præfuerat, incenduntur. Demoſthenes & Nicias, & ipſi victi, exercitum in terram deponunt, tutiorem fugam rati itinere terreſtri. Ab his relictas centum triginta naves Gylippus invaſit: ipſos deinde inſequitur: fugientes partim capit, partim cædit. Demoſthenes amiſſo exercitu, à captivitate, gladio, & voluntaria morte ſe vindicat: Nicias autem ne Demoſthenis quidem exemplo, ut ſibi conſuleret, admonitus, cladem ſuorum auxit dedecore captivitatis.

LIBER V.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Alcibiades Siculi belli concitor in exilium conjectus, Lacedæmonios ad bellum Athenienſibus inferendum impellit. Huic bello Darius Rex Perſarum accedit ſocius Lacedæmoniis.*
2. *Alcibiadis res geſtæ in patriam. Lacedæmoniis ſuſpectus, negotium illis faceſſit Tiſſafernis opera.*
3. *Alcibiades ſtatum reip. mutat, deinde claſſe inſtructa in bellum pergit adverſus Lacedæmonios.*
4. *Navalis pugna & præclara de Lacedæmoniis victis ab Alcibiade reportata victoria. Is deſideratus civibus ſuis Athenas reverſus ſumma cum omnium lætitia excipitur.*
5. *Lacedæmonii Perſarum freti auxilio exercitum Athenienſium in Aſia ſparſum opprimunt. Alcibiades ob rem male geſtam veritus populi impetum denuo in voluntarium exilium proficiſcitur.*
6. *Conon Alcibiadis ſucceſſor invalidos & novos milites nactus infeliciter rem gerit, & navali prælio ſuperatus concedit ad Euagoram.*
7. *Athenienſium tot cladibus fractorum puſillanimitas.*
8. *Lacedæmonii victores urbe Athenarum deditione potiuntur. Lyſander ſtatum reip. mutat: inde XXX. tyranni, & cædes Alcibiadis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

9. *Theramenes tyrannorum unus vir moderatus, à collegis trucidatur. Thraſybulus remp. collapſam reſtituit, & prælio commiſſo* XXX. *tyrannorum ſæviſſimos Critiam & Hippolochum mactat.*

10. *Thraſybulus populares fugientes placide revocat: ſuperſtites tyrannos urbe pellit, qui dum bellum reparare ſtudent, comprehenſi trucidantur ἀμνηςία, id eſt, diſcordiarum oblivione inter cives ſancita.*

11. *Darii mors. Inter cujus filios Artaxerxem & Cyrum lis de regno. Quâ prius in occultum, deinde vero in apertum bellum erumpente, Artaxerxes demum, fratre occiſo, & victoria & regno potitur.*

CAP. I.

DUm Athenienſes in Sicilia bellum per biennium cupidius, quam felicius gerunt, interim concitor & dux ejus Alcibiades abſens Athenis inſimulatur, myſteria Cereris Initiorum ſacra, nullo magis quam ſilentio ſolemnia, enunciaviſſe. Revocatuſque à bello ad judicium, ſive conſcientiam, ſive indignitatem rei non ferens, tacitus in exilium Elidem profectus eſt. Inde ubi non damnatum ſe tantum, verum etiam diris per omnium ſacerdotum religiones devotum cognovit Lacedæmona ſe contulit: ibique regem Lacedæmoniorum impellit, turbatis Athenienſibus adverſo Siciliæ prœlio ultro bellum inferre. Quo facto, omnia Græciæ regna, velut ad extinguendum commune incendium, concurrunt. Tantum odium Athenienſes immoderati imperii crudelitate contraxerant. Darius quoque rex Perſarum memor paterni avitique in hanc urbem odii, facta cum Lacedæmoniis per Tiſſafernem præfectum Lydiæ ſocietate, omnem ſumptum belli pollicetur. Et erat hic quidem titulus cum Græcis coëundi: re autem vera timebat, ne victis Athenienſibus ad ſe Lacedæmonii arma transferrent. Quis igitur miretur, tam florentes Athenienſium opes ruiſſe

cum

cum ad opprimendam unam urbem, totius Orientis vires concurrerent. Non tamen inerti, neque incruento cecidere bello: ſed præliati ad ultimum, victores etiam interdum, conſumpti magis fortunæ varietate, quam victi ſunt. Principio belli omnes ab his etiam ſocii deſciverant, ut fit: Quo ſe fortuna, eodem etiam favor hominum inclinat.

CAP. II. Alcibiades quoque motum adverſus patriam bellum, non gregarii militis opera, ſed imperatoriis virtutibus adjuvat. Quippe acceptis quinque navibus in Aſiam contendit, & tributarias Athenienſium civitates, auctoritate nominis ſui, ad defectionem compellit. Sciebant enim domi clarum, nec exilio videbant factum minorem; nec tam ablatum Athenienſibus ducem, quam Lacedæmoniis traditum; partaque cum amiſſis imperia penſabant. Sed apud Lacedæmonios virtus Alcibiadis plus invidiæ quam gratiæ contraxit. Itaque cum principes velut æmulum gloriæ ſuæ interficiendum inſidiis mandaſſent, cognita re Alcibiades per uxorem Agidis regis, quam adulterio cognoverat, ad Tiſſafernem præfectum Darii regis profugit; cui ſe celeriter officii comitate, & obſequendi gratia inſinuavit. Erat enim & ætatis flore, & formæ veneratione, nec minus eloquentia, etiam inter Athenienſes, inſignis: ſed in conciliandis amicitiarum ſtudiis, quam in retinendis, vir melior: quia morum vitia ſub umbra eloquentiæ primo latebant. Igitur perſuadet Tiſſaferni, ne tanta ſtipendia claſſi Lacedæmoniorum præberet. Vocandos enim in portionem muneris Ionios, quorum pro libertate, cum tributa Athenienſibus penderent, bellum ſuſceptum ſit. Sed nec auxiliis nimis enixe Lacedæmonios juvandos; Quippe memorem eſſe debere, alienam ſe victoriam, non ſuam inſtruere: Et eatenus bellum ſuſtinendum, ne inopia deſeratur. Nam regem Perſarum, diſſentientibus

tientibus Græcis, arbitrum pacis ac belli fore; & quos ſuis non poſſit, ipſorum armis victurum. perfecto autem bello, ſtatim ei cum victoribus dimicandum. Domeſticis itaque bellis Græciam obterendam, ne externis vacet; exæquandaſque vires partium, & inferiores auxilio levandos. Non enim quieturos poſt hanc victoriam Spartanos, qui vindices ſe libertatis Græciæ profeſſi ſint. Grata oratio Tiſſaferni fuit. Itaque commeatus maligne præbere: claſſem regiam non totam mittere; ne aut victoriam totam daret, aut neceſſitatem deponendi belli imponeret.

Cap. III. Interea Alcibiades hanc operam civibus venditabat: ad quem cum legati Athenienſium veniſſent, pollicetur his amicitiam regis, ſi reſpub. à populo tranſlata ad ſenatum foret: ſperans, ut aut concordante civitate, dux belli ab omnibus legeretur: aut diſcordia inter ordines facta, ab altera parte in auxilium vocaretur. Sed Athenienſibus imminente periculo belli, major ſalutis quam dignitatis cura fuit. Itaque permittente populo imperium ad ſenatum transfertur. Qui cum inſita genti ſuperbia crudeliter in plebem conſuleret, ſingulis tyrannidis ſibi impotentiam vindicantibus, ab exercitu Alcibiades exul revocatur, duxque claſſi conſtituitur. Statim igitur Athenas mittit, ex continenti ſe cum exercitu venturum, recepturumque à quadringentis jura populi, ni ipſi redderent. Hac denuntiatione optimates territi, primo urbem prodere Lacedæmoniis tentavere: dein cum id nequiſſent, in exilium profecti ſunt. Igitur Alcibiades, inteſtino malo patria liberata, ſumma cura claſſem inſtruit; atque ita in bellum adverſus Lacedæmonios pergit.

Cap. IV. Iam Mindarus & Pharnabazus, Lacedæmoniorum duces, inſtructis navibus expectabant. Prœlio commiſſo, victoria penes Athe-
nienſes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

nienſes fuit. In eo bello major pars exercitus, & omnes ferme hoſtium duces cæſi: naves LXXX. captæ. Interjectis quoque diebus, cum bellum Lacedæmonii à mari in terram transtuliſſent, iterato vincuntur. His malis fracti, pacem petiere: Quam ne acciperent, opera eorum effectum eſt, quibus ea res quæſtum præſtabat. Interea & Syracuſanorum auxilia, ob illatum à Carthaginienſibus Siciliæ bellum, domum revocavit: quibus rebus deſtitutis Lacedæmoniis, Alcibiades cum claſſe victrici Aſiam vaſtat: multis locis prælia facit: ubique victor recipit civitates, quæ defecerant: nonnullas capit, & imperio Athenienſium adjicit: atque ita priſca navali gloria vindicata, adjecta etiam laude terreſtris belli, deſideratus civibus ſuis Athenas revertitur. His omnibus præliis ducentæ naves hoſtium, & præda ingens capta. Ad hunc redeuntis exercitus triumphum, effuſa omnis multitudo obviam procedit: & univerſos quidem milites, præcipue tamen Alcibiadem mirantur: in hunc oculos civitas univerſa, in hunc ſuſpenſa ora convertit: hunc quaſi de cœlo miſſum, & ut ipſam Victoriam contuentur: laudant quæ pro patria, nec minus admirantur quæ exul contra geſſerit, excuſantes ipſi, iratum provocatumque feciſſe. Enimvero tantum in uno viro fuiſſe momenti, ut maximi imperii ſubverſi, & rurſum recepti auctor eſſet; & unde ſtetiſſet, eo ſe victoria transferret: fieretque cum eo mira quædam fortunæ inclinatio. Igitur omnibus non humanis tantum, verum & divinis eum honoribus onerant: certant ſecum ipſi, utrum contumelioſius eum expulerint, an revocaverint honoratius. Ipſos illi deos gratulantes tulere obviam, quorum exſecrationibus erat devotus. Et cui paulo ante omnem humanam opem interdixerant, eum, ſi queant, in cœlo poſuiſſe cupiunt. Explent contumelias honoribus,

noribus, detrimenta muneribus, exſecrationes precibus. Non Siciliæ illis adverſa pugna in ore eſt, ſed Græciæ victoria: non claſſes per illum amiſſæ, ſed acquiſitæ: nec Syracuſarum, ſed Ioniæ, Helleſpontique meminerunt. Sic Alcibiades nunquam mediocribus, nec in offenſa, nec in favore ſtudiis ſuorum exceptus eſt.

CAP. V. Dum hæc aguntur à Lacedæmoniis, Lyſander claſſi belloque præficitur, & in locum Tiſſafernis, Darius rex Perſarum filium ſuum Cyrum Ioniæ Lydiæque præpoſuit: qui Lacedæmonios auxiliis opibuſque ad ſpem fortunæ prioris erexit. Aucti igitur viribus, Alcibiadem cum centum navibus in Aſiam profectum, dum agros longa pace divites, ſecurius populatur, & prædæ dulcedine ſine inſidiarum metu ſparſos milites habet, repentino adventu oppreſſere: tantaque cædes palantium fuit, ut plus vulneris eo prælio Athenienſes acciperent, quam ſuperioribus dederant: & tanta deſperatio apud Athenienſes erat, ut ex continenti Alcibiadem ducem Conone mutarent; arbitrantes victos ſe non fortuna belli, ſed fraude imperatoris: apud quem plus prior offenſa valuiſſet, quam recentia beneficia. Viciſſe autem eum priore bello ideo tantum, ut oſtenderet hoſtibus, quem ducem ſpreviſſent, & ut carius eis ipſam victoriam venderet. Omnia enim credibilia in Alcibiade, vigor ingenii, & morum luxuria faciebat. Veritus itaque multitudinis impetum, denuo in voluntarium exilium proficiſcitur.

CAP. VI. Itaque Conon Alcibiadi ſuffectus, habens ante oculos cui duci ſucceſſiſſet, claſſem maxima induſtria exornat: ſed navibus exercitus deerat fortiſſimis quibuſque in Aſiæ populatione amiſſis. Armantur tamen ſenes, aut impuberes pueri, & numerus militum ſine exercitus robore expletur. Sed non magnam bello moram ætas fecit

cit imbellis: cæduntur paſſim, aut fugientes capiuntur: tantaque ſtrages, aut occiſorum, aut captivorum fuit, ut Athenienſium deletum non imperium tantum, verum etiam nomen videretur. Quo prælio perditis & deſperatis rebus, ad tantam inopiam rediguntur, ut conſumpta militari ætate, peregrinis civitatem, ſervis libertatem, damnatis impunitatem darent. Ex qua colluvione hominum, conſcripto exercitu, domini antea Græciæ, vix libertatem tuebantur. Iterum tamen fortunam maris experiendam decernunt. tanta virtus animorum erat, ut cum paulo ante ſalutem deſperaverint, nunc non deſperent victoriam. Sed neque is miles erat, qui nomen Athenienſium tueretur; neque eæ vires, quibus vincere conſuerant, neque ea ſcientia militaris in his, quos vincula, non caſtra continuerant. Itaque omnes aut capti, aut occiſi. Cum dux Conon eo prœlio ſuperfuiſſet ſolus, crudelitatem civium metuens, cum octo navibus ad regem Cyprium concedit Euagoram.

CAP. VII. At dux Lacedæmoniorum rebus feliciter geſtis, fortunæ hoſtium inſultat; captivas naves cum præda bellica, in triumphi modum ornatas, mittit Lacedæmona: ac tributarias Athenienſium civitates, quas metus dubiæ belli fortunæ in fide tenuerat, voluntarias recepit; nec aliud ditionis Athenienſium præter urbem ipſam reliquit. Quæ cuncta cum Athenis nunciata eſſent, omnes relictis domibus, per urbem diſcurrere pavidi: alius alium ſciſcitari; auctorem nuntii requirere: non pueros imprudentia; non ſenes debilitas; non mulieres ſexus imbecillitas domi tenet: adeo ad omnem ætatem tanti mali ſenſus penetraverat. In foro deinde coëunt, atque ibi perpeti nocte fortunam publicam queſtibus iterant. Alii fratres, aut filios, aut parentes deflent, cognatos alii, alii amicos cognatis cariores, & cum privatis ca-

ſibus querelam publicam miſcent: jam ſe ipſos; jam ipſam patriam perituram, miſerioremque incolumium, quam amiſſorum fortunam judicantes: ſibi quiſque ante oculos obſidionem, famem, & ſuperbum victoremque hoſtem proponentes: jam ruinam urbis & incendia, jam omnium captivitatem & miſerrimam ſervitutem recordantes: feliciores prorſus priores urbis ruinas ducentes, quæ incolumibus filiis parentibuſque, tectorum tantum ruina taxatæ ſint. Nunc autem non claſſem, in quam, ſicuti pridem, confugiant, ſupereſſe; non exercitum, cujus virtute ſervati pulchriora poſſent mœnia extruere.

Cap. VIII. Sic defletæ ac prope perditæ urbi hoſtes ſuperveniunt, & obſidione circundata obſeſſos fame urgent. Sciebant enim neque ex advectis copiis multum ſupereſſe, & ne novæ advehi poſſent, providerant: quibus malis Athenienſes fracti, poſt longam famem, & aſſidua ſuorum funera, pacem petivere: quæ an dari deberet, diu inter Spartanos, ſocioſque deliberatum. Cum multi delendum Athenienſium nomen, urbemque incendio conſumendam cenſerent; negarunt ſe Spartani ex duobus Græciæ oculis alterum erutúros: pacem polliciti, ſi demiſſa Pyræum verſus muri brachia dejicerent, naveſque quæ reliquæ forent, traderent; reſque publica ex ſemet ipſis xxx rectores acciperet. In has leges traditam ſibi urbem, Lacedæmonii formandam Lyſandro tradiderunt. Inſignis hic annus & expugnatione Athenarum, & morte Darii regis Perſarum, & exilio Dionyſii Siciliæ tyranni fuit. Mutato ſtatu Athenarum, etiam civium conditio mutatur. Triginta rectores reipublicæ conſtituuntur, qui fiunt tyranni: quippe à principio tria millia ſibi ſatellitum ſtatuunt, quantum ex tot cladibus prope nec civium ſuperfuerat: & quaſi parvus hic ad conti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

nendam civitatem exercitus eſſet, ſeptingentos milites à victoribus accipiunt. Cædes deinde civium ab Alcibiade auſpicantur, ne iterum rempublicam ſub obtentu liberationis invaderet. Quem cum profectum ad Artaxerxem Perſarum regem comperiſſent, citato itinere miſerunt, qui eum interciperent: à quibus occupatus, cum occidi aperte non poſſet, vivus in cubiculo in quo dormiebat, crematus eſt.

CAP. IX. Liberati hoc ultoris metu tyranni, miſeras urbis reliquias cædibus & rapinis exhauriunt. Quod cum diſplicere uni ex numero ſuo Therameni didiciſſent, ipſum quoque ad terrorem omnium interficiunt. Fit igitur ex urbe paſſim omnium fuga; repleturque Græcia Athenienſium exulibus: quod etiam ipſum auxilium cum miſeris eriperetur, (nam Lacedæmoniorum edicto, civitates, exules recipere prohibebantur) omnes ſe Argos & Thebas contulere: ibi non ſolum tutum exilium egerunt, verum etiam ſpem recuperandæ patriæ receperunt. Erat inter exules Thraſybulus, vir ſtrenuus, & domi nobilis, qui audendum aliquid pro patria & pro ſalute communi, etiam cum periculo ratus; adunatis exulibus, caſtellum Phylen Atticorum finium occupat: nec deerat quarundam civitatium tam crudeles caſus miſerantium favor. Itaque Iſmenias Thebanorum princeps, etſi publicis non poterat, privatis tamen viribus adjuvabat: & Lyſias Syracuſanus orator, exul tunc, quingentos milites ſtipendio ſuo inſtructos, in auxilium patriæ communis eloquentiæ miſit. Fit itaque aſperum prælium: ſed cum hinc pro patria ſummis viribus, inde pro aliena dominatione ſecurius pugnaretur, tyranni vincuntur: victi in urbem refugerunt, quam exhauſtam cædibus ſuis, etiam armis ſpoliant. Deinde cum omnes Athenienſes proditionis ſuſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ctos haberent, demigrare eos ex urbe jubent, & in brachiis muri quæ diruta fuerant, habitare, extraneis militibus imperium tuentes. Poſt hæc Thraſybulum corrumpere, imperii ſocietatem pollicentes, conantur: quod cum non contigiſſet, auxilia à Lacedæmoniis petivere: quibus accitis, iterato præliantur. In eo bello Critias & Hippolochus, omnium tyrannorum ſæviſſimi, cadunt.

CAP. X. Cæteris victis, cum exercitus eorum, ex quibus major pars Athenienſium erat, fugeret, magna voce Thraſybulus exclamat: Cur ſe victorem fugiant, potius quam ut vindicem communis libertatis adjuvent? Civium illam meminerint aciem, non hoſtium eſſe; nec ſe ideo arma cepiſſe, ut aliqua victis adimat, ſed ut adempta reſtituat: XXX ſe dominis, non civitati bellum inferre. Admonet deinde cognationis, legum, ſacrorum communium; tum vetuſti per tot bella commilitii: orat miſereantur exulum civium, ſi tam patienter ipſi ſerviant: reddant ſibi patriam, accipiant libertatem. His vocibus tantum promotum eſt, ut reverſus in urbem exercitus, XXX tyrannos emigrare Eleuſina juberet, ſubſtitutis decem qui rempubl. regerent: qui, nihil exemplo prioris dominationis territi, eandem viam crudelitatis aggreſſi ſunt. Dum hæc aguntur, nuntiatur Lacedæmone, in bellum Athenienſes exarſiſſe: ad quod comprimendum, Pauſanias rex mittitur: qui miſericordia exulis populi permotus, patriam miſeris civibus reſtituit, & decem tyrannos ex urbe Eleuſina migrare ad cæteros jubet. Quibus rebus cum pax ſtatuta eſſet, interjectis diebus, repente tyranni non minus reſtitutos exules, quam ſe in exilium actos indignantes, quaſi vero aliorum libertas, ſua ſervitus eſſet; bellum Athenienſibus inferunt: ſed ad colloquium, veluti dominationem recepturi, progreſſi, per inſidias comprehenſi, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

pacis victimæ trucidantur: populus quem emigrare juſſerant, in urbem revocatur. Atque ita per multa membra civitas diſſipata, in unum tantum corpus redigitur; & ne qua diſſenſio ex ante actis naſceretur, omnes jurejurando obſtringuntur, diſcordiarum oblivionem fore. Interea Thebani Corinthiique legatos ad Lacedæmonios mittunt; qui ex manubiis portionem prædæ communis belli periculique peterent. quibus negatis, non quidem aperte bellum adverſus Lacedæmonios decernunt: ſed tacitis animis tantam iram concipiunt, ut ſubeſſe bellum intelligi poſſet.

CAP. XI. Eodem fere tempore Darius rex Perſarum moritur, Artaxerxe & Cyro filiis relictis. Regnum Artaxerxi, Cyro civitates, quarum præfectus erat, teſtamento legavit. Sed Cyro judicium patris, injuria videbatur. Itaque occulte adverſus fratrem bellum parabat. quod cum nuntiatum Artaxerxi eſſet, accerſitum ad ſe fratrem, & innocentiam diſſimulatione belli ſimulantem, compedibus aureis vinxit; interfeciſſetque, ni mater prohibuiſſet. Dimiſſus igitur Cyrus, jam non occulte bellum, ſed palam; nec per diſſimulationem, ſed aperta profeſſione parare cœpit: auxilia undique contrahit. Lacedæmonii memores, Athenienſi bello enixe ſe ejus opera adjutos, velut ignorantes contra quem bellum pararetur, decernunt auxilia Cyro mittenda, ubi res ejus exegiſſet: quærentes apud Cyrum gratiam, & apud Artaxerxem, ſi viciſſet, veniæ patrocinia, cum nihil adverſus eum aperte decreviſſent. Sed cum in bello fors prælii utrunque fratrem pugnæ obtuliſſet, prior Artaxerxes à fratre vulneratur; quem cum equi fuga periculo ſubtraxiſſet, Cyrus à cohorte regia oppreſſus, interficitur. Sic victor Artaxerxes, & præda fraterni belli, & exercitu potitur. In eo prælio decem millia Græcorum in auxilio Cyri

 fuere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

fuere. quæ & in cornu, in quo ſteterant, vicerunt; & poſt mortem Cyri, neque armis à tanto exercitu vinci, neque dolo capi potuerunt; revertenteſque inter tot indomitas nationes, & barbaras gentes, per tanta itineris ſpatia virtute ſe uſque terminos patriæ defenderunt.

LIBER VI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Lacedæmonii Aſiæ imperium affectantes bellum movent. Rex Perſarum Athenienſibus per Cononem auxilium concedit.*
2. *Lacedæmonii Ducem exercitus Ageſilaum præficiunt. Cononis prudenter & fortiter geſta.*
3. *Piſandri & Cononis pugna in qua Lacedæmonii victi.*
4. *Inclinatio fortunæ Lacedæmoniorum, quam Ageſilai fortitudo ſuſtentat.*
5. *Athenienſes Iphicratem & Cononem Lacedæmoniis opponunt. Athenæ ex Lacedæmoniorum ſpoliis inſtaurantur.*
6. *Græciæ pax à Rege Perſarum indicta, quam Lacedæmonii magno ſuo malo turbant.*
7. *Thebani Lacedæmonios laceſſunt, unde dubia Martis alea, & pugna ad Mantineam.*
8. *Epaminondæ fortiſſimi Thebanorum Ducis interitus, & elogium.*
9. *Totius Græciæ labes poſt Epaminondæ exceſſum.*

CAP. I.

LAcedæmonii more ingenii humani, quo plura habent, eo ampliora cupientes, non contenti acceſſione Athenienſium opum vires ſibi duplicatas, totius Aſiæ imperium affectare cœperunt; ſed major pars ſub regno Perſarum erat. Itaque Hercyllides dux in hanc militiam electus, cum videret ſibi adverſus duos præfectos Artaxerxis regis, Pharnabazum & Tiſſafernem, maximarum gentium viribus ſuccinctos, dimicandum, pacificari cum altero ſtatuit. Aptior viſus Tiſſa-

Tiſſafernes, vir & induſtria potior, & militibus Cyri quondam regis inſtructior, in colloquium vocatur, & ſtatutis conditionibus, ab armis dimittitur. Hanc rem Pharnabazus apud communem regem criminatur, ut Lacedæmonios Aſiam ingreſſos non repulerit armis, ſed impenſis regiis aluerit; merceturque ab his ut differant bella, quam gerant, tanquam non ad unius ſummam imperii detrimentum omne perveniat. Indignum ait bella non perfici, ſed redimi; hoſtem precio, non armis ſummoveri. His vocibus regem Tiſſaferni alienatum hortatur, ut in locum ejus, navalis belli ducem eligat Conona Athenienſem, qui amiſſa bello patria Cypri exulabat: quippe Athenienſibus, etſi fractæ ſint opes, manere tamen navalem uſum, nec ſi eligendus ſit ex univerſis, meliorem alium eſſe. Acceptis igitur quingentis talentis, juſſus eſt Conona claſſi præficere.

CAP. II. His cognitis, Lacedæmonii & ipſi à rege Ægypti Hercynione auxilia navalis belli per legatos petunt, à quo centum triremes,& ſexcenta millia modiorum frumenti miſſa: à ceteris quoque ſociis ingentia auxilia contracta ſunt. Sed tanto exercitui, & contra tantum ducem, deerat dignus imperator. Itaque poſtulantibus ſociis Ageſilaum ducem, regem tunc Lacedæmoniorum: propter reſponſum oraculi Delphici, diu Lacedæmonii,an eum ſummæ rei præponerent, deliberaverunt: quibus futurus imperii finis denuntiabatur, cum regium claudicaſſet imperium:erat enim pede claudus. Ad poſtremum ſtatuerunt, melius eſſe inceſſu regem, quam imperio regnum claudicare. Poſteaquam Ageſilaum cum ingentibus copiis in Aſiam miſere: non facile dixerim quod aliud par ducum tam bene comparatum fuerit: quippe ætàs, virtus, conſilium, ſapientia utrique prope una: gloria quoque rerum geſtarum eadem:

quibus cum paria omnia fortuna dederit, invictum tamen ab altero utrumque ſervavit. Magnus igitur amborum apparatus belli, magnæ res geſtæ fuerunt. Sed Cononem ſeditio militum invadit, quos præfecti regis fraudare ſtipendio ſoliti erant, eo inſtantius debita poſcentibus, quo graviorem ſub magno duce militiam præſumebant. Itaque Conon diu rege per epiſtolas fruſtra fatigato, ad poſtremum ipſe ad eum pergit à cujus aſpectu & colloquio prohibitus eſt, quod eum more Perſarum adorare nollet: agit tamen cum eo per internuntios, & queritur, opulentiſſimi regis bella inopia dilabi, & qui exercitum parem hoſtibus habeat, pecunia vinci, qua præſtet; inferioremque eum ea parte virium inveniri, qua longe ſuperior ſit. Poſtulat dari ſibi miniſtrum impenſæ, quia pluribus id mandare pernicioſum ſit. Dato ſtipendio, ad claſſem remittitur: nec moram agendis rebus facit: multa fortiter, multa feliciter agit: agros hoſtiles vaſtat: urbes expugnat, & quaſi tempeſtas quædam cuncta proſternit. Quibus rebus territi Lacedæmonii, ad patriæ ſubſidium, revocandum ab Aſia Ageſilaum decernunt.

Cap. III. Interim Piſandrus ab Ageſilao proficiſcente dux patriæ relictus, ingentem claſſem ſummis viribus inſtruit, fortunam belli tentaturus. Nec non & Conon tunc primum cum hoſtium exercitu concurſurus, magna cura ordinat ſuos. Summa igitur non tam ducum in eo prœlio, quam militum æmulatio fuit. Nam & ipſe dux Conon non tam Perſis, quam patriæ ſtudebat: & ſicut afflictis Athenienſium rebus, auctor amiſſæ dominationis fuerat; ſic volebat idem haberi redditæ; patriamque vincendo recipere, quam victus amiſerat: eo ſpecioſius, quod ne ipſorum quidem Athenienſium, ſed alieni imperii viribus dimicet, pugnaturus periculo regis, victurus præmio patriæ:

gloriam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

gloriamque diverſis artibus, quam priores civitatis ſuæ duces conſecuturus: quippe illos vincendo Perſas, patriam defendiſſe: ſe Perſas victores faciendo, reſtituturum patriam eſſe. Porro Piſandrus pro conjunctione Ageſilai, etiam virtutum æmulator erat; contendebatque ne à rebus geſtis ejus, & gloriæ ſplendore decederet; neve tot bellis ac ſeculis quæſitum imperium, brevis momenti culpa ſubverteret. Eadem militum & omnium regum cura erat, quos major ſolicitudo cruciabat, non tam ne ipſi quæſitas opes amitterent, quam ne priſtinas Athenienſes reciperent. Sed quanto majus prœlium fuit, tanto & clarior victoria Cononis. Victi Lacedæmonii fugam capeſſunt, præſidia hoſtium Athenis deducuntur: populo reſtituta dignitate conditio ſervilis eripitur: multæ quoque civitates recipiuntur.

CAP. IV. Hoc initium Athenienſibus reſumendæ potentiæ, & Lacedæmoniis habendæ finis fuit. Namque velut cum imperio etiam virtutem perdidiſſent, contemni à finitimis cœpere. Primi igitur Thebani auxiliantibus Athenienſibus, bellum his intulere: quæ civitas ex infimis incrementis, virtute Epaminondæ ducis, ad ſpem imperii Græciæ erecta eſt. Fit itaque terreſtre prælium, eadem Lacedæmoniorum fortuna, qua pugnatum adverſus Conona navali prælio fuerat. In eo bello Lyſander, quo duce Athenienſes victi à Lacedæmoniis fuerant, interficitur. Pauſanias quoque alter dux Lacedæmoniorum proditionis accuſatus, in exilium abiit. Igitur Thebani potiti victoriam, univerſum exercitum ad urbem Lacedæmoniorum ducunt, facilem expugnationem rati, quoniam deſerti à ſociis omnibus erant: quod metuentes Lacedæmonii, regem ſuum Ageſilaum ex Aſia, qui ibi magnas res gerebat, ad defenſionem patriæ arceſſunt. Occiſo enim Lyſandro nul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

lius alterius fiduciam ducis habebant. Cujus quoniam ſerus adventus erat, conſcripto exercitu, obviam hoſti procedunt. Sed victis, adverſus paulo ante victores, nec animus, neque vires pares fuere. Prima igitur congreſſione funduntur. Deletis jam ſuorum copiis ſupervenit rex Ageſilaus, qui reſtituto prælio, non difficulter, recenti & multis expeditionibus indurato milite, hoſtibus victoriam eripuit; ipſe tamen graviter ſauciatur.

CAP. V. Quibus rebus cognitis, Athenienſes verentes, ne iterum Lacedæmoniis victoribus, in priſtinam ſortem ſervitutis redigerentur, exercitum contrahunt, eumque in auxilium Bœotiorum per Iphicratem, viginti quidem annos natum, ſed magnæ indolis juvenem, duci jubent. Hujus adoleſcentis ſupra ætatem virtus admirabilis fuit; nec unquam ante eum Athenienſes, inter tot tantoſque duces, aut ſpei majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt; in quo non imperatoriæ tantum, verum & oratoriæ artes fuere. Conon quoque, audito reditu Ageſilai, & ipſe ex Aſia ad depopulandos Lacedæmoniorum agros revertitur: atque ita, undique belli formidine circumſtrepente, clauſi Spartani ad ſummam deſperationem rediguntur. Sed Conon vaſtatis hoſtium terris, Athenas pergit: ubi magno civium gaudio exceptus, plus tamen triſtitiæ ipſe ex incenſa, & diruta à Lacedæmoniis patria, quam lætitiæ ex recuperata poſt tantum temporis, cepit. Itaque quæ incenſa fuerant, prædarum ſumptu & exercitu Perſarum reſtituit: quæ diruta, reficit. Fatum illud Athenarum fuit, ut ante à Perſis crematæ, manibus eorum: & nunc à Lacedæmoniis dirutæ, ex ſpoliis Lacedæmoniorum reſtituerentur: verſa quoque vice, nunc haberent ſocios, quos tunc hoſtes habuerant; & hoſtes nunc

nunc paterentur, cum quibus juncti tunc arctiſſimis ſocietatis vinculis fuerant.

CAP. VI. Dum hæc geruntur, Artaxerxes rex Perſarum, legatos in Græciam mittit, per quos jubet omnes ab armis diſcedere; qui aliter feciſſet, eum ſe pro hoſte habiturum: civitatibus libertatem ſuaque omnia reſtituit: quod non Græciæ laboribus, aſſiduiſque bellorum internecinis odiis conſulens fecit, ſed ne occupato ſibi Ægyptio bello, quod propter auxilia, adverſus præfectos ſuos Lacedæmoniis miſſa, ſuſceperat, exercitus ſui in Græcia detinerentur. Feſſi igitur tot bellis Græci, cupide paruere. Hic annus, non eo tantum inſignis fuit, quod repente pax tota Græcia facta eſt: ſed etiam eo quod eodem tempore urbs Romana à Gallis capta eſt. Sed Lacedæmonii ſecuris inſidiantes, abſentiam Arcadum ſpeculati, caſtellum eorum expugnant, occupatoque præſidium imponunt. Itaque armato inſtructoque exercitu Arcades adhibitis in auxilium Thebanis, amiſſa bello repetunt. In eo prælio Archidamus dux Lacedæmoniorum vulneratur: qui cum cædi ſuos jam ut victos videret, per præconem corpora interfectorum ad ſepulturam poſcit. Hoc eſt enim ſignum apud Græcos victoriæ traditæ. Qua confeſſione contenti Thebani, ſignum parcendi dedere.

CAP. VII. Paucis deinde poſt diebus, neutris quicquam hoſtile facientibus, cum quaſi tacito conſenſu induciæ eſſent, Lacedæmoniis alia bella adverſus finitimos gerentibus, Thebani Epaminonda duce, occupandæ urbis eorum ſpem ceperunt. Igitur principio noctis, taciti Lacedæmona proficiſcuntur: Non tamen aggredi incautos potuerunt. Quippe ſenes, & cetera imbellis ætas, cum adventum hoſtium præſenſiſſent in ipſis portarum anguſtiis armati occurrunt; & adverſus quindecim millia militum, non amplius cen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tum jam effœtæ ætatis viri, pugnæ ſe offerunt. Tantum animorum viriumque, patriæ & penatium conſpectus ſubminiſtrat; tantoque præſentia, quam recordatione ſui, majores ſpiritus largiuntur. Nam ut videre, inter quæ, & pro quibus ſtarent, aut vincendum ſibi, aut moriendum cenſuerunt. Pauci igitur ſuſtinuere ſenes aciem, cui par ante diem univerſa juventus eſſe non potuit. In eo prœlio duo duces hoſtium cecidere. Cum interim, Ageſilai adventu nunciato, Thebani receſſere: nec bellum diu dilatum: ſiquidem Spartanorum juventus, ſenum virtute & gloria incenſa, teneri non potuit, quin ex continenti, acie decerneret. Cum victoria Thebanorum eſſet, Epaminondas, dum non ducis tantum, verum etiam fortiſſimi militis officio fungitur, graviter vulneratur. Quo audito, his ex dolore metus, & illis ex gaudio ſtupor injicitur; atque ita veluti ex placito conſenſu à prælio diſceditur.

CAP. VIII. Poſt paucos deinde dies Epaminondas decedit, cum quo vires quoque reipubl. ceciderunt. Nam ſicuti telo ſi primam aciem præfregeris, reliquo ferro vim nocendi ſuſtuleris: ſic illo velut mucrone teli ablato duce Thebanorum, rei quoque publicæ vires hebetatæ ſunt: ut non tam illum amiſiſſe, quam cum illo interiiſſe omnes viderentur. Nam neque hunc ante ducem ullum memorabile bellum geſſere; nec poſtea virtutibus, ſed cladibus inſignes fuere: ut manifeſtum ſit, patriæ gloriam & natam, & extinctam cum eo fuiſſe. Fuit autem incertum, vir melior, an dux eſſet. Nam & imperium non ſibi ſemper, ſed patriæ quæſivit: & pecuniæ adeo parcus fuit, ut ſumptus funeri defuerit. Gloriæ quoque non cupidior quam pecuniæ: quippe recuſanti, omnia imperia ingeſta ſunt: honoreſque ita geſſit, ut ornamentum non accipere, ſed dare ipſi dignitati videretur. Iam litte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

itterarum ſtudium, jam philoſophiæ doctrina anta, ut mirabile videretur, unde tam inſignis mitiæ ſcientia homini inter literas nato. Neque ab oc vitæ propoſito mortis ratio diſſenſit. Nam ut elatus in caſtra ſemianimis, vocem ſpiritumque ollegit, id unum à circumſtantibus requiſivit, um cadenti ſibi ſcutum ademiſſet hoſtis. Quod t ſervatum audivit, allatumque, velut laborum loriæque ſocium oſculatus eſt. Iterum quæſivit; itri viciſſent. Ut audivit Thebanos, Bene habere e rem, dixit: atque ita velut gratulabundus pariæ, expiravit.

CAP. IX. Hujus morte etiam Athenienſium virtus intercidit. Siquidem amiſſo cui æmulari conſueverant, in ſegnitiam torporemque reſoluti, non ut olim in claſſem exercitusque, ſed in dies feſtos apparatuſque ludorum, reditus publicos effundunt; & cum auctoribus nobiliſſimis poëtiſque theatra celebrant, frequentius ſcenam quam caſtra viſentes; verſificatoreſque meliores, quam duces laudantes. Tunc vectigal publicum, quo antea milites & remiges alebantur, cum urbano populo dividi cœptum eſt. Quibus rebus effectum eſt, ut inter otia Græcorum ſordidum & obſcurum antea, Macedonum nomen emergeret: & Philippus obſes triennio Thebis habitus, Epaminondæ & Pelopidæ virtutibus eruditus regnum Macedoniæ, Græciæ & Aſiæ cervicibus, velut jugum ſervitutis imponeret.

LIBER VII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Macedoniæ vetus nomen, populus, primi Reges.*
2. *Perdiccæ Regis familia illuſtris, & infantis Europi nobile fatum.*
3. *Legati Perſarum ad Amyntam petulantiæ ſuæ dant pœnas.*
4. *Pax Macedoniæ Bubaris Reguli Perſæ opera conciliatur.*

tur. Tragœdiæ in familia Amyntæ, Alexandri Macedonis avi.

5. *Philippi Macedonis varii caſus, fratribus dolo materno vita ſublatis à populo compulſus regnum ſuſcipit.*

6. *Initia regni Philippici laude & obſervatione digniſſima, bella, conjugium, vitia & virtutes ejuſdem.*

CAP. I.

Macedonia ante nomine Emathionis regis, cujus prima virtutis experimenta in illis locis extant, Emathia cognominata eſt. Hujus ſicuti incrementa modica, ita termini peranguſti fuere. Populus Pelaſgi, regio Bœotia dicebatur. Sed poſtea virtute regum, & gentis induſtria, ſubactis primo finitimis, mox populis nationibuſque, imperium uſque extremos Orientis terminos prolatum. In regione Pæonia, quæ nunc portio eſt Macedoniæ, regnaſſe fertur Pelegon pater Aſteropæi. cujus Trojano bello, inter clariſſimos vindices urbis, nomen accepimus. Ex alio latere in Europa regnum Europus nomine tenuit. Sed & Caranus cum magna multitudine Græcorum, ſedes in Macedonia reſponſo oraculi juſſus quærere, cum in Emathiam veniſſet, urbem Ædeſſam, non ſentientibus oppidanis, propter imbrium & nebulæ magnitudinem, gregem caprarum, imbrem fugientium, ſecutus, occupavit; revocatuſque in memoriam oraculi, quo juſſus erat, ducibus capris imperium quærere, regni ſedem ſtatuit; religioſeque poſtea obſervavit, quocunque agmen moveret, ante ſigna eaſdem capras habere, cœptorum duces habiturus, quas regni habuerat auctores. Urbem Ædeſſam ob memoriam muneris Ægeas, populum Ægeatas, vocavit. Pulſo deinde Mida (nam is quoque portionem Macedoniæ tenuit) aliiſque regibus pulſis, in locum omnium ſolus ſucceſſit: primuſque adunatis gen-

tibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tibus variorum populorum, veluti unum corpus Macedoniæ fecit; creſcentique regno, valida incrementorum fundamenta conſtituit.

CAP. II. Poſt hunc Perdicca regnavit, cujus & vita illuſtris, & mortis poſtrema, veluti ex oraculo præcepta, memorabilia fuere: ſiquidem ſenex moriens, Argæo filio monſtravit locum, quo condi vellet; ibique non ſua tantum, ſed & ſuccedentium ſibi regum oſſa poni juſſit; præfatus, quoad ibi conditæ poſterorum reliquiæ forent, regnum in familia manſurum: creduntque hac ſuperſtitione extinctam in Alexandro ſtirpem, quia locum ſepulturæ mutaverit. Argæus moderate, & cum amore popularium adminiſtrato regno, ſucceſſorem filium Philippum reliquit: qui immatura morte raptus, Europum parvulum admodum inſtituit heredem. Sed Macedonibus aſſidua certamina cum Thracibus & Illyriis fuere: quorum armis veluti quotidiano exercitio indurati, gloria bellicæ laudis finitimos terrebant. Igitur Illyrii infantiam regis pupilli contemnentes, bello Macedonas aggrediuntur: qui prælio pulſi, rege ſuo in cunis prolato, & pone aciem poſito, acrius certamen repetivere: tanquam ideo victi fuiſſent antea, quod bellantibus ſibi regis ſui auſpicia defuiſſent; futuri vel propterea victores, quod ex ſuperſtitione animum vincendi ceperant: ſimul & miſeratio eos infantis tenebat, quem, ſi victi forent, captivum de rege facturi videbantur. Conſerto itaque prælio, magna cæde Illyrios fudere, oſtenderuntque hoſtibus ſuis, priore bello regem Macedonibus, non virtutem defuiſſe. Huic Amyntas ſuccedit, & propria virtute, & Alexandri filii egregia indole inſigniter clarus: cui Alexandro tanta omnium virtutum natura ornamenta extitere, ut etiam Olympio certamine, vario ludicrorum genere contenderit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Cap. III. Cum interim Darius rex Perſarum, turpi ab Scythia fuga ſummotus, ne ubique deformis militiæ damnis haberetur, mittit cum parte copiarum Megabazum ad ſubigendam Thraciam, ceteraque ejus tractus regna: quibus pro ignobili momento erat acceſſura Macedonia. Qui brevi tempore exſecuto regis imperio, legatis ad Amyntam regem Macedoniæ miſſis, obſides in pignus futuræ pacis dari ſibi poſtulabat. Sed legati benigne excepti inter epulas ebrietate creſcente, rogant Amyntam, ut apparatui epularum adjiciat jus familiaritatis, adhibitis in convivium ſuis ac filii uxoribus: id apud Perſas haberi pignus ac fœdus hoſpitii. Quæ ut venerunt, petulantius Perſis eas contrectantibus, filius Amyntæ Alexander rogat patrem, reſpectu ætatis ac gravitatis ſuæ abiret convivio, pollicitus ſe hoſpitum temperaturum jocos. Quo digreſſo, mulieres quoque paululum è convivio evocat, cultius exornaturus, gratioreſque reducturus. In quarum locum matronali habitu exornatos juvenes ſupponit; eoſque petulantiam legatorum, ferro, quod ſub veſte gerebant, compeſcere jubet. Atque ita interfectis omnibus, ignarus rei Megabazus, cum legati non redirent, mittit eo cum exercitus parte Bubarem, ut in bellum facile & mediocre: dedignatus ipſe ire, ne dehoneſtaretur prælio tam fœdæ gentis. Sed Bubares ante bellum, amore filiæ Amyntæ captus, omiſſo bello nuptias facit, depoſitiſque hoſtilibus animis, in affinitatis jura ſuccedit.

Cap. IV. Poſt diſceſſum à Macedonia Bubaris, Amyntas rex decedit, cujus filio & ſucceſſori Alexandro, cognatio Bubaris non Darii tantum temporibus pacem præſtitit: verum etiam Xerxem adeo conciliavit, ut cum Græciam veluti tempeſtas quædam occupaſſet inter Olympum Hæmum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Hæmumque montes totius regionis eum imperio donaverit. Sed nec virtute minus, quam Perſarum liberalitate regnum ampliavit. Per ordinem deinde ſucceſſionis, regnum Macedoniæ ad Amyntam fratris ejus Menelai filium pervenit. Hic quoque inſignis induſtria; & omnibus imperatoriis virtutibus inſtructus fuit: qui ex Eurydice tres filios ſuſtulit, Alexandrum, Perdiccam, & Philippum Alexandri Magni Macedonis patrem, & filiam Euryonem: Ex Cygnæa autem Archelaum Archideum, Menelaum. Cum Illyriis deinde, & cum Olynthiis gravia bella geſſit. Inſidiis autem Eurydices uxoris, quæ nuptias generi pacta, occidendum virum, regnumque adultero tradendum ſuſceperat, occupatus fuiſſet, ni filia pellicatum matris, & ſceleris conſilia prodidiſſet. Functus itaque tot periculis, ſenex deceſſit, regno, maximo ex filiis Alexandro, tradito.

CAP. V. Igitur Alexander inter prima initia regni, bellum ab Illyris pacta mercede, & Philippo fratre dato obſide, redemit. Interjecto quoque tempore per eundem obſidem cum Thebanis gratiam pacis reconciliat: quæ res Philippo maxima incrementa egregiæ indolis dedit. Siquidem Thebis triennio obſes habitus prima pueritiæ rudimenta, in urbe ſeveritatis antiquæ, & in domo Epaminondæ, ſummi & philoſophi & imperatoris, depoſuit. Nec multo poſt Alexander inſidiis Eurydices matris appetitus occumbit: cui Amyntas in ſcelere deprehenſæ propter communes liberos, ignarus eiſdem quandoque exitioſam fore, pepercerat. Frater quoque ejus Perdicca pari inſidiarum fraude decipitur. Indignum prorſus, libidinis cauſa liberos à matre vita privatos, quam ſcelerum ſuorum ſuppliciis liberorum contemplatio vindicaverat. Perdiccæ hoc indignior cædes videbatur, quod ei apud matrem miſericordiam nec parvulus qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

lus quidem filius conciliaverat. Itaque Philippus diu non regem, ſed tutorem pupilli egit. At ubi graviora bella imminebant, ſerumque auxilium in expectatione infantis erat, compulſus à populo regnum ſuſcepit.

CAP. VI. Vt eſt ingreſſus imperium, magna de illo ſpes omnibus fuit; & propter ipſius ingenium, quod magnum ſpondebat virum; & propter vetera Macedoniæ fata: quæ cecinerant, uno ex Amyntæ filiis regnante, florentiſſimum fore Macedoniæ ſtatum; cui ſpei ſcelus matris hunc reſiduum fecerat. Principio regni, cum hinc cædes fratrum indigne peremptorum, inde hoſtium multitudo: hinc inſidiarum metus, inde inopia continuis bellis exhauſti regni, immaturam ætatem tironis urgerent; bella, quæ velut conſpiratione quadam ad opprimendam Macedoniam, multarum gentium ex diverſis locis uno tempore confluebant, quoniam omnibus par eſſe non poterat, diſpenſanda ratus; alia interpoſita pactione componit, alia redimit, facilimis quibuſque aggreſſis, quorum victoria & militum trepidos animos firmaret, & contemptum ſibi hoſtium demeret. Primum illi cum Athenienſibus certamen fuit: quibus per inſidias victis, metu belli gravioris; cum interficere omnes poſſet, incolumes ſine pretio dimiſit. Poſt hæc bello in Illyrios tranſlato, multa millia hoſtium cædit. Vrbem nobiliſſimam Lariſſam capit. Hinc Theſſaliam, non prædæ cupiditate, ſed quod exercitui ſuo robur Theſſalorum equitum adjungere geſtiebat, nihil minus quam bellum metuentem, improviſus expugnat: unumque corpus equitum pedeſtriumque copiarum invicti exercitus fecit. Quibus rebus feliciter provenientibus, Olympiadem, Neoptolemi regis Moloſſorum filiam uxorem ducit; conciliante nuptias fratre patruele, altore virginis Arruba rege Mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Moloſſorum; qui ſororem Olympiadis Troadam in matrimonium habebat: quæ cauſa illi exitii, malorumque omnium initium fuit. Nam dum regni incrementa affinitate Philippi acquiſiturum ſperat, proprio regno ab eodem privatus, in exilio conſenuit. His ita geſtis, Philippus jam non contentus ſummovere bella, ultro etiam quietos laceſſit. Cum Methonam urbem oppugnaret, in prætereuntem de muris ſagitta jacta, dextrum oculum regis effodit. Quo vulnere nec ſegnior in bellum, nec iracundior adverſus hoſtes factus eſt; adeo ut interjectis diebus pacem deprecantibus dederit; nec moderatus tantum, verum etiam mitis adverſus victos fuerit.

LIBER VIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Græciæ clades ſub Philippo Macedone. Thebani & Phocenſes civilis belli faces.*
2. *Thebani Philippum accerſunt, qui Phocenſes opprimit. Athenienſes ſaluti publicæ pro virili conſulunt.*
3. *Contra Philippus Græciam lacerat, Cappadociam Macedoniæ adjungit, Olynthios delet. Latrocinium exercet variis modis.*
4. *Athenienſibus, Theſſalis, Bœotis & Phocenſibus callidè imponit.*
5. *Phocenſes ad deditionem, & reliquos Græcos cogit ad ſervile obſequium.*
6. *Monarchiam cum ſumma injuſtitia conſtituit.*

CAP. I.

GRæciæ civitates dum imperare ſingulæ cupiunt, imperium omnes perdiderunt: quippe in mutuum exitium ſine modo ruentes, omnibus perire quod ſingulæ amitterent, non niſi oppreſſæ ſenſerunt. Siquidem Philippus rex Macedoniæ, velut è ſpecula quadam, libertati omnium inſidiatus, dum contentiones civitatium alit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoreſque ſubire regiam ſervitutem coegit. Cauſa & origo hujus mali Thebani fuere: qui cum rerum potirentur, ſecundam fortunam imbecillo animo ferentes, victos armis Lacedæmonios & Phocenſes, quaſi parva ſupplicia cædibus & rapinis luiſſent, apud commune Græciæ concilium ſuperbe accuſaverunt. Lacedæmoniis crimini datum, quod arcem Thebanam induciarum tempore occupaſſent: Phocenſibus, quod Bœotiam depopulati eſſent: prorſus quaſi poſt arma & bellum, locum legibus reliquiſſent. Cum judicium arbitrio victorum exerceretur, tanta pecunia damnantur, quanta exſolvi non poſſet. Igitur Phocenſes, cum agris, liberis, conjugibuſque privarentur, deſperatis rebus, Philomelo quodam duce, velut deo iraſcentes, templum ipſum Apollinis Delphis occupavere. Inde auro, & pecunia divites, conducto mercenario milite, bellum Thebanis intulerunt. Factum Phocenſium, tametſi omnes execrarentur propter ſacrilegium, plus tamen invidiæ Thebanis à quibus ad hanc neceſſitatem compulſi fuerant, quam ipſis intulit. Itaque auxilia his & ab Athenienſibus, & à Lacedæmoniis miſſa. Prima igitur congreſſione Philomelus Thebanos caſtris exuit. Sequenti prælio primus inter confertiſſimos dimicans cecidit, & ſacrilegii pœnas impio ſanguine luit. In hujus locum dux Onomarchus creatur.

CAP. II. Adverſus quem Thebani Theſſalique non ex civibus ſuis, ne victores potentiam ferre non poſſent, ſed Philippum Macedoniæ regem ducem eligunt; & externæ dominationi, quam in ſuis timuerunt, ſponte ſuccedunt. Igitur Philippus, quaſi ſacrilegii, non Thebanorum ultor eſſet, omnes milites coronas laureas ſumere jubet, atque ita veluti deo duce in prœlium pergit.

Pho-

Phocenſes inſignibus dei conſpectis, conſcientia delictorum territi, abjectis armis fugam capeſſunt, pœnaſque violatæ religionis ſanguine & cædibus ſuis pendunt. Incredibile quantum ea res apud omnes nationes Philippo gloriæ dedit. Illum vindicem ſacrilegii, illum ultorem religionum: quod orbis viribus expiari debuit, ſolum qui piacula exigeret extitiſſe dignum. Itaque diis proximus habetur, per quem deorum majeſtas vindicata ſit. Sed Athenienſes audito belli eventu, ne in Græciam Philippus tranſiret, anguſtias Thermopylarum pari ratione ſicuti antea advenientibus Perſis occupavere; ſed nequaquam ſimili aut virtute, aut cauſa: ſiquidem tunc pro libertate Græciæ nunc pro ſacrilegio publico; tunc à rapina hoſtium templa vindicaturi, nunc adverſus vindices, templorum raptores defenſuri: aguntque propugnatores ſceleris, cujus turpe erat alios vindices fuiſſe: immemores prorſus, quod in dubiis rebus ſuis, illo deo etiam conſiliorum auctore uſi fuerant: quod illo duce tot bella victores inierant: tot urbes auſpicato condiderant: tantum imperium terra marique quæſierant: quod nihil ſine majeſtate numinis ejus aut privatæ unquam, aut publicæ rei geſſerant. Tantum facinus admiſiſſe ingenia omni doctrina exculta, pulcherrimis legibus inſtitutiſque formata, ut quid poſthac ſuccenſere jure barbaris poſſent, non haberent.

CAP. III. Sed nec Philippus melioris fidei adverſus ſocios fuit: quippe veluti timens, ne ab hoſtibus ſacrilegii ſcelere vinceretur, civitates quarum paulo ante dux fuerat, quæ ſub auſpiciis ejus militaverant, quæ gratulatæ illi ſibique victoriam fuerant, hoſtiliter occupatas diripuit: conjuges liberoſque omnium ſub corona vendidit: non deorum immortalium templis, non ædibus ſacris,

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

non diis penatibus publicis privatiſque, ad quos paulo ante ingreſſus hoſpitaliter fuerat, pepercit: prorſus ut non tam ſacrilegii ultor extitiſſe, quam ſacrilegiorum licentiam quæſiſſe videretur. Inde veluti rebus egregie geſtis, in Cappadociam trajicit: ubi bello pari perfidia geſto, captiſque per dolum & occiſis finitimis regibus, univerſam provinciam imperio Macedoniæ adjungit. Deinde ad abolendam invidiæ famam, qua inſignis præter cæteros tunc temporis habebatur per regna mittit, & opulentiſſimas civitates, qui opinionem ſererent, regem Philippum magna pecunia locare, & muros per civitates, & fana, & templa facienda; & ut per præcones ſuſceptores ſollicitarent: Qui cum in Macedoniam veniſſent, variis dilationibus fruſtrati, vim regiæ majeſtatis timentes, taciti proficiſcebantur. Poſt hæc Olynthios aggreditur receperant enim per miſericordiam, poſt cædem unius, duos fratres ejus, quos Philippus ex noverca genitos, veluti participes regni interficere geſtiebat. Ob hanc igitur cauſam urbem antiquam & nobilem exſcindit, & fratres olim deſtinato ſupplicio tradit: prædaque ingenti pariter & parricidii voto fruitur. Inde quaſi omnia, quæ agitaſſet animo, ei licerent, auraria in Theſſalia, argenti metalla in Thracia occupat. Et ne quod jus vel fas inviolatum prætermitteret, piraticam quoque exercere inſtituit. His ita geſtis forte evenit, ut eum fratres duo, reges Thraciæ, non contemplatione juſtitiæ ejus, ſed invicem metuentes ne alterius viribus accederet, diſceptationum ſuarum judicem eligerent. Sed Philippus, more ingenii ſui, ad judicium veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, inſtructo exercitu ſupervenit: & regno utrunque non judicis more, ſed fraude latronis ac ſcelere ſpoliavit.

CAP IV. Dum hæc aguntur, legati Athenienſium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſium petentes pacem ad eum venerunt. Quibus auditis, & ipſe legatos Athenas cum pacis conditionibus miſit: ibique ex commodo utrorumque pax facta. Ex cæteris quoque Græciæ civitatibus, non pacis amore, ſed belli metu legationes venere. Siquidem crudeſcente ira, Theſſali, Bœotiique orant, ut profeſſum adverſum Phocenſes ducem Græciæ exhibeat: tanto odio Phocenſium ardentes, ut obliti cladium ſuarum, perire ipſi, quam non perdere eos præoptarent; expertamque Philippi crudelitatem pati, quam parcere hoſtibus ſuis mallent. Contra Phocenſium legati, adhibitis Lacedæmoniis & Athenienſibus, bellum deprecabantur, cujus ab eo dilationem ter jam emerant. Fœdum prorſus miſerandumque ſpectaculum, Græciam etiam nunc & viribus, & dignitate orbis terrarum principem; regum certè gentiumque ſemper victricem, & multarum adhuc urbium dominam, alienis excubare ſedibus; aut rogantem bellum, aut deprecantem: in alterius ope omnem ſpem poſuiſſe orbis terrarum vindices; eoque diſcordia ſua, civilibuſque bellis redactos, ut adulentur ultro ſordidam paulo ante clientelæ ſuæ partem; & hæc potiſſimum facere Thebanos Lacedæmonioſque, antea inter ſe imperii, nunc Græciæ imperantis æmulos. Philippus, venditatione gloriæ ſuæ, tantarum urbium faſtidium agitat; atque utros potius dignetur, æſtimat. Secreto igitur auditis utriſque legationibus, his veniam belli pollicetur, jurejurando adactis, reſponſum nemini prodituros: illis contra venturum ſe, auxiliumque laturum. Utroſque vetat parare bellum, aut metuere. Sic variato reſponſo ſecuris omnibus, Thermopylarum anguſtias occupat.

CAP. V. Tunc primum Phocenſes captos ſe fraude Philippi animadvertentes, trepidi ad arma confugiunt. Sed neque ſpacium erat inſtruendi

belli, nec tempus ad contrahenda auxilia: & Philippus excidium minabatur, ni fieret deditio. Victi igitur neceſſitate, pacta ſalute ſe dediderunt. Sed pactio ejus fidei fuit, cujus antea fuerat deprecati belli promiſſio. Igitur cæduntur paſſim, rapiunturque; non liberi parentibus, non conjuges maritis, non deorum ſimulacra templis ſuis relinquuntur. Unum tantum miſeris ſolatium fuit, quod, cum Philippus portione prædæ ſocios fraudaſſet, nihil rerum ſuarum apud inimicos viderunt. Reverſus in regnum, ut pecora paſtores nunc in hybernos, nunc in æſtivos ſaltus trajiciunt, ſic ille populos & urbes, ut illi vel replenda, vel derelinquenda quæque loca videbantur, ad libidinem ſuam tranſfert. Miſeranda ubique facies, & excidio ſimilis erat: Non quidem pavor ille hoſtilis, nec diſcurſus per urbem militum erat: non tumultus armorum; non bonorum atque hominum rapina: ſed tacitus mœror & luctus, verentibus ne ipſæ lacrymæ pro contumacia haberentur. Creſcit diſſimulatione ipſa dolor, hoc altius demiſſus, quo minus profiteri licet. Nunc ſepulchra majorum, nunc veteres penates, nunc tecta, in quibus geniti erant, in quibuſque genuerant, conſiderabant: miſerantes nunc vicem ſuam, quod in eam diem vixiſſent; nunc filiorum, quod non poſt eam diem nati eſſent.

CAP. VI. Alios populos in finibus ipſis, hoſtibus opponit: alios in extremis [regni terminis] ſtatuit: quoſdam bello captos in ſupplementis urbium dividit. Atque ita ex multis gentibus nationibuſque unum regnum populumque conſtituit. Compoſitis ordinatiſque Macedoniæ rebus, Dardanos, cæteroſque finitimos fraude captos expugnat. Sed nec à proximis manus abſtinet. Siquidem Arrybam regem Epiri, uxori ſuæ Olympiadi arctiſſima cognatione junctum, pellere re-

gno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

gno ſtatuit: atque Alexandrum privignum ejus, uxoris Olympiadis fratrem, puerum honeſtæ pulchritudinis, in Macedoniam nomine ſororis arceſſit, omnique ſtudio ſolicitatum ſpe regni, ſimulato amore ad ſtupri conſuetudinem perpulit, majora in eo obſequia habiturus, ſive conſcientiæ pudore, ſive regni beneficio. Cum igitur ad viginti annos perveniſſet, ereptum Arrybæ regnum puero admodum tradit, ſceleſtus in utroque. Nam nec in eo jus cognationis ſervavit, cui ademit regnum; & eum cui dedit, impudicum fecit antequam regem.

LIBER IX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Philippus cogitat de Græcia ſubjuganda; ideo Byzantium, ſed fruſtra, obſidet.*
2. *A Scytharum rege variis modis deluditur, unde pugna & præda abducta.*
3. *Triballi Philippum præda ſpoliant. Athenienſes & Thebanos Philippus prælio atterit.*
4. *Victoria moderatè utitur: ſævit in Thebanos, qui fortiter ſe gerunt.*
5. *Græciam pacare ſtudet, ut Perſas bello adoriatur.*
6. *Pauſanias Philippum obtruncat, ultionem ab iniquo judice exigens.*
7. *Philippus Olympiade & Alexandro conſciis interficitur.*
8. *Philippi elogium ejuſdemque cum Alexandro filio & ſucceſſore comparatio.*

CAP. I.

IN Græciam Philippus cum veniſſet, ſolicitatus paucarum civitatium direptione; & ex præda modicarum urbium, quantæ opes univerſarum eſſent, animo proſpiciens; bellum toti Græciæ inferre ſtatuit. Ad cujus emolumentum egregie pertinere ratus, ſi Byzantium, nobilem & maritimam urbem, receptaculum terra marique

copiis ſuis futuram, in poteſtatem redegiſſet, eandem claudentem ſibi portas, obſidione cinxit. Hæc namque urbs condita primo à Pauſania rege Spartanorum, & per VII. annos poſſeſſa fuit: deinde variante victoria, nunc Lacedæmoniorum, nunc Athenienſium juris habita eſt. Quæ incerta poſſeſſio effecit, ut nemine quaſi ſuam auxiliis juvante, libertatem conſtantius tueretur. Igitur Philippus longa obſidionis mora exhauſtus, pecuniæ commercium de piratica mutuatur. Captis itaque centum ſeptuaginta navibus, mercibuſque diſtractis, anhelantem inopiam paululum recreavit. Deinde, ne unius urbis oppugnatione tantus exercitus tereretur, profectus cum fortiſſimis, multas Cherſonenſium urbes expugnat. Filiumque Alexandrum decem & octo annos natum, ut ſub militia patris tirocinii rudimenta deponeret, ad ſe arceſſit. In Scythiam quoque prædandi cauſa profectus eſt, more negotiantium, impenſas belli alio bello refecturus.

CAP. II. Erat eo tempore rex Scytharum Atheas, qui cum bello Iſtrianorum premeretur, auxilium à Philippo per Apollonienſes petit, in ſucceſſionem eum regni Scythiæ adoptaturus. Cum interim Iſtrianorum rex decedens, & metu belli, & auxiliorum neceſſitate Scythas ſolvit. Itaque Atheas remiſſis Macedonibus renuntiari Philippo jubet, neque auxilium ejus ſe petiſſe, neque adoptionem mandaſſe. Nam neque vindicta Macedonum egere Scythas, quibus meliores forent: neque heredem ſibi incolumi filio deeſſe. His auditis Philippus legatos ad Atheam mittit, impenſæ obſidionis portionem petentes, ne inopia deſerere bellum cogatur. Quod eo promptius eum facere debere, quod miſſis à ſe in auxilium ejus militibus, ne ſumptum quidem vitæ, non modo officii pretia dederit. Atheas inclementiam cœli,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

& terræ ſterilitatem cauſatus, quæ non patrimoniis ditet Scythas, ſed vix alimenta exhibeat, reſpondit nullas ſibi opes eſſe quibus tantum regem expleat; & turpius putare parvo defungi, quam totum abnuere: Scythas autem virtute animi, & duritia corporis, non opibus cenſeri. Quibus deriſus Philippus, ſoluta obſidione Byzantii, Scythica bella aggreditur, præmiſſis legatis, quo ſecuriores faceret, qui nuntient Atheæ, dum Byzantium obſidet, voviſſe ſe ſtatuam Herculi, ad quam in oſtio Iſtri ponendam ſe venire, pacatum acceſſum ad religionem dei petens, amicus ipſe Scythis venturus. Ille ſi voto fungi vellet, ſtatuam ſibi mitti jubet; non modo ut ponatur, verum etiam ut inviolata maneat, pollicetur: Exercitum autem fines ingredi negat ſe paſſurum. Ac ſi invitis Scythis ſtatuam ponat; eo digreſſo ſublaturum, verſurumque æs ſtatuæ in aculeos ſagittarum. His utrinque irritatis animis, prœlium committitur. Cum virtute & numero præſtarent Scythæ, aſtu Philippi vincuntur. Viginti millia puerorum ac fœminarum capta, pecoris magna vis, auri argentique nihil. Ea primum fides, inopiæ Scythicæ fuit. Viginti millia nobilium equarum ad genus faciendum in Macedoniam miſſa.

CAP. III. Sed revertenti ab Scythia, Triballi Philippo occurrunt: negant ſe tranſitum daturos, ni portionem accipiant prædæ. Hinc jurgium, & mox prælium; in quo ita in femore vulneratus eſt Philippus, ut per corpus ejus equus interficeretur. Cum omnes occiſum putarent, præda amiſſa eſt. Ita Scythica, velut devota, ſpolia pene luctuoſa Macedonibus fuere. Ubi vero ex vulnere primum convaluit, diu diſſimulatum bellum Athenienſibus infert: quorum cauſæ Thebani ſe junxere, metuentes, ne victis Athenienſibus, veluti vicinum incendium belli ad ſe tranſi-

ret. Facta igitur inter duas paulo ante infeſtiſſimas civitates ſocietate, legationibus Græciam fatigans; communem hoſtem putant communibus viribus ſummovendum: neque enim ceſſaturum Philippum, ſi proſpere prima ſucceſſerint, niſi omnem Græciam domuerit. Motæ quædam civitates Athenienſibus ſe jungunt: quaſdam autem ad Philippum belli metus traxit. Prælio comiſſo, cum Athenienſes longe majore militum numero præſtarent, aſſiduis bellis indurata virtute Macedonum vincuntur: non tamen immemores priſtinæ gloriæ cecidere: quippe adverſis vulneribus, omnes loca quæ tuenda à ducibus acceperant, morientes corporibus texerunt. Hic dies univerſæ Græciæ & gloriam dominationis, & vetuſtiſſimam libertatem finivit.

CAP. IV. Hujus victoriæ callide diſſimulata lætitia eſt. Denique non ſolita ſacra Philippus illa die fecit: non in convivio riſit: non ludos inter epulas adhibuit: non coronas aut unguenta ſumpſit; & quantum in illo fuit ita vicit, ut victorem nemo ſentiret. Sed nec regem ſe Græciæ; ſed ducem appellari juſſit. Atque ita inter tacitam lætitiam & dolorem hoſtium temperavit, ut neque apud ſuos exultaſſe, neque apud victos inſultaſſe videretur. Athenienſibus, quos paſſus infeſtiſſimos fuerat, & captivos gratis remiſit; & bello conſumptorum corpora ſepulturæ reddidit; reliquiaſque funerum ut ad ſepulchra majorum deferrent, ultro hortatus eſt. Super hæc Alexandrum filium cum amico Antipatro, qui pacem cum his amicitiamque jungerent, Athenas miſit. Thebanorum porro non ſolum captivos, verumetiam interfectorum ſepulturam vendidit. Principes civitatis alios ſecuri percuſſit: alios in exilium redegit, bonaque omnium occupavit. Pulſos deinde per injuriam, in patriam reſtituit; ex horum numero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

mero ccc. exules, judices rectoreſque civitati dedit: apud quos cum potentiſſimi quique rei ejus ipſius criminis poſtularentur, quod per injuriam ſe in exilium egiſſent, hujus conſtantiæ fuerunt, ut omnes ſe auctores faterentur, meliuſque cum republica actum cum damnati eſſent, quam cum reſtituti, contenderent. Mira prorſus audacia: de judicibus vitæ neciſque ſuæ, quemadmodum poſſunt, ſententiam ferunt; contemnuntque abſolutionem quam dare inimici poſſunt: & quoniam r ebus nequeunt ulciſci, verbis uſurpant libertatem.

CAP. V. Compoſitis in Græcia rebus, Philippus omnium civitatium legatos ad formandum rerum præſentium ſtatum evocari Corinthum jubet. Ibi pacis legem univerſæ Græciæ pro meritis ſingularum civitatium ſtatuit; conciliumque omnium, veluti unum ſenatum, ex omnibus legit. Soli Lacedæmonii, & legem, & regem contempſerunt: ſervitutem non pacem rati, quæ non ipſis civitatibus conveniret, ſed à victore ferretur. Auxilia deinde ſingularum civitatium deſcribuntur, ſive adjuvandos ea manu rex oppugnante aliquo foret, ſeu duce illo bellum inferendum. Neque enim dubium erat, imperium Perſarum his apparatibus peti. Summa auxiliorum ducenta millia peditum fuere, & equitum quindecim millia. Extra hanc ſummam & Macedoniæ exercitus erat, & confinis domitarum gentium barbaries. Initio veris tres duces in Aſiam Perſarum juris præmittit, Parmenionem, Amyntam, & Attalum, cujus ſororem nuper expulſa Alexandri matre Olympiade, propter ſtupri ſuſpicionem, in matrimonium receperat.

CAP. VI. Interea dum auxilia à Græcia coeunt, nuptias Cleopatræ filiæ, & Alexandri, quem regem Epiri fecerat, celebrat. Dies erat pro magnitudine duorum regum, & collocantis filiam, & uxo-

uxorem ducentis apparatus inſignis. Sed nec ludorum magnificentia deerat: ad quorum ſpectaculum Philippus dum ſine cuſtodibus, medius inter duos Alexandros, filium generumque contenderet, Pauſanias nobilis ex Macedonibus adoleſcens, nemini ſuſpectus, occupatis anguſtiis, Philippum in tranſitu obtruncat: diemque lætitiæ deſtinatum, fœdum luctu funeris facit. Hic Pauſanias primis pubertatis annis ſtuprum per injuriam paſſus ab Attalo fuerat: cujus indignitati hæc etiam fœditas acceſſerat: nam perductum in convivium, ſolutumque mero Attalus, non ſuæ tantum, verum & convivarum libidini, velut ſcortum vile ſubjecerat, ludibriumque omnium inter æquales reddiderat. Hanc rem ægre ferens Pauſanias, querelam Philippo ſæpe detulerat. Cum variis fruſtrationibus non ſine riſu differretur, & honoratum inſuper ducatu adverſarium cerneret; iram in ipſum Philippum vertit; ultionemque quam ab adverſario non poterat, ab iniquo judice exegit.

Cap. VII. Creditum eſt etiam immiſſum ab Olympiade matre Alexandri fuiſſe; nec ipſum Alexandrum ignarum paternæ cædis extitiſſe: quippe non minus Olympiadem repudium, & prælatam ſibi Cleopatram, quam ſtuprum Pauſaniam doluiſſe. Alexandrum quoque, regni æmulum fratrem ex noverca ſuſceptum timuiſſe: eoque actum, ut in convivio antea primum cum Attalo, mox cum ipſo patre jurgaret: adeo ut etiam ſtricto gladio eum Philippus conſectatus ſit, ægreque à filii cæde amicorum precibus exoratus. Quamobrem Alexander ad avunculum ſe in Epirum cum matre, inde ad regem Illyriorum contulerat: vixque revocanti mitigatus eſt patri, precibuſque cognatórum ægre redire compulſus. Olympias quoque fratrem ſuum Alexandrum Epiri regem in bel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

in bellum ſubornabat, perviciſſetque ni filiæ nuptiis pater generum occupaſſet. His ſtimulis irarum utrique Pauſaniam de impunitate ſtupri ſui querentem ad tantum facinus impuliſſe creduntur. Olympias certe fugienti percuſſori equos quoque præparatos habuit. Ipſa deinde, audita regis nece, cum titulo officii ad exequias cucurriſſet, in cruce pendentis Pauſaniæ capiti, eadem nocte qua venit, coronam auream impoſuit: quod nemo alius audere, niſi hæc, ſuperſtite Philippi filio, potuiſſet. Paucos deinde poſt dies, refixum corpus interfectoris ſuper reliquias mariti cremavit; & tumulum ei eodem fecit in loco, parentarique eidem quotannis, incuſſa populo ſuperſtitione, curavit. Poſt hæc Cleopatram, à qua pulſa Philippi matrimonio fuerat, in gremio ejus prius filia interfecta, finire vitam ſuſpendio coëgit, ſpectaculoque pendentis ultionem potita eſt, ad quam per parricidium feſtinaverat. Noviſſime gladium, quo rex percuſſus eſt, Apollini ſub nomine Myrtalis conſecravit: hoc enim nomen ante Olympiadis parvulæ fuit. Quæ omnia ita palam facta ſunt, ut timuiſſe videatur, ne facinus ab ea commiſſum non probaretur.

CAP. VIII. Deceſſit Philippus XL & VII annorum, cum annis XXV regnaſſet. Genuit ex Lariſſæa ſaltatrice filium Aridæum, qui poſt Alexandrum regnavit. Habuit & alios multos ex variis matrimoniis regio more ſuſceptos, qui partim fato, partim ferro periere. Fuit rex armorum quam conviviorum apparatibus ſtudioſior; cui maximæ opes erant inſtrumenta bellorum: divitiarum quæſtu quam cuſtodia ſolertior: itaque inter quotidianas rapinas ſemper inops erat. Miſericordia in eo & perfidia pari jure dilectæ. Nulla apud eum turpis ratio vincendi. Blandus pariter, & inſidioſus alloquio; qui plura promitteret, quam præſtaret:

in ſeria & jocos artifex. Amicitias utilitate, non fide colebat. Gratiam fingere in odio, inſtruere inter concordantes odia, apud utrumque gratiam quærere, ſolemnis illi conſuetudo. Inter hæc eloquentia, & inſignis oratio, acuminis & ſolertiæ plena: ut nec ornatui facilitas, nec facilitati inventionum deeſſet ornatus. Huic Alexander filius ſucceſſit, & virtute & vitiis patre major. Itaque vincendi ratio utrique diverſa. Hic aperte, ille artibus bella tractabat. Deceptis ille gaudere hoſtibus, hic palam fuſis. Prudentior ille conſilio, hic animo magnificentior. Iram pater diſſimulare, plerumque etiam vincere: hic ubi exarſiſſet, nec dilatio ultionis nec modus erat. Vini nimis uterque avidus: ſed ebrietatis diverſa vitia. Patri mos erat etiam de convivio in hoſtem procurrere, manum conſerere, periculis ſe temere offerre: Alexander non in hoſtem, ſed in ſuos ſæviebat. Quamobrem Philippum ſæpe vulneratum prælia remiſere: hic amicorum interfector convivio frequenter exceſſit. Regnare ille cum amicis nolebat, hic in amicos regna exercebat. Amari pater malle, hic metui. Literarum cultus utrique ſimilis. Solertiæ pater majoris, hic fidei. Verbis atque oratione Philippus, hic rebus moderatior. Parcendi victis filio animus & promptior, & honeſtior. Frugalitati pater, luxuriæ filius magis deditus erat. Quibus artibus orbis imperii fundamenta pater jecit, operis totius gloriam filius conſummavit.

LIBER X.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Artaxerxis filii in patrem conſpirant. Sed conſpiratione detectâ, parricidii pœnas dant.*
2. *Cauſa parricidii ex multiplici libidine nata.*
3. *Ochus Artaxerxis ſucceſſor cognatorum Principum ſtrage regiam replet. Perſicæ Monarchiæ finis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. I.

ARtaxerxi regi Perſarum ex pellicibus cxv. filii fuere, ſed tres tantum juſto matrimonio ſuſcepti: Darius, Ariarates, & Ochus. Ex his Darium contra morem Perſarum, apud quos rex non niſi morte mutatur, per indulgentiam pater regem vivus fecit; Nihil ſibi ablatum exiſtimans, quod in filium contuliſſet, ſinceriusque gaudium ex procreatione capturus, ſi inſignia majeſtatis ſuæ vivus in filio conſpexiſſet. Sed Darius, poſt nova paternæ pietatis exempla, interficiendi patris conſilium cepit. Sceleratus, ſi ſolus parricidium cogitaſſet; tanto ſceleratior, quod in ſocietatem facinoris aſſumptos, quinquaginta fratres fecit parricidas. Oſtenti prorſus genus, ubi in tanto populo non ſolum ſociari, verumetiam ſileri parricidium potuit; ut ex quinquaginta liberis nemo inventus ſit, quem aut paterna majeſtas, aut veneratio ſenis, aut indulgentia patris, à tanta immanitate revocaret. Adeone vile paternum nomen apud tot numero filios fuit, ut quorum præſidio tutus etiam adverſus hoſtes eſſe debuerat, eorum inſidiis circumventus, tutior ab hoſtibus quam à filiis fuerit?

CAP. II. Cauſa parricidii ſceleratior ipſo parricidio fuit. Occiſo quippe Cyro fraterno bello, cujus mentio ſupra habita eſt, Aſpaſiam pellicem ejus rex Artaxerxes in matrimonium receperat. Hanc patrem cedere ſibi, ſicuti regnum, Darius poſtulaverat: qui pro indulgentia ſua in liberos primo facturum ſe dixerat: mox pœnitentia ductus, ut honeſte negaret, quod temere promiſerat, Solis eam ſacerdotio præfecit, quo perpetua illi ab omnibus viris pudicitia imperabatur. Hinc exacerbatus juvenis, in jurgia primo patris erupit:

mox facta cum fratribus conjuratione, dum patri inſidias parat, deprehenſus cum ſociis, pœnas parricidii diis paternæ majeſtatis ultoribus dedit. Conjuges quoque omnium cum liberis, ne quod veſtigium tanti ſceleris extaret, interfectæ. Poſt hæc Artaxerxes morbo ex dolore contracto decedit, rex quam pater felicior.

Cap. III. Hereditas regni Ocho tradita, qui timens parem conjurationem, regiam cognatorum cæde & ſtrage principum replet, nulla non ſanguinis, non ſexus, non ætatis miſericordia permotus: ſcilicet ne innocentior fratribus parricidis haberetur. Atque ita veluti purificato regno, bellum Caduſiis infert. In eo cum adverſus provocatorem hoſtium Codomannus quidam, omnium favore proceſſiſſet, hoſte cæſo, victoriam ſuis pariter, & prope amiſſam gloriam reſtituit. Ob hæc decora idem Codomannus præficitur Armeniis. Interjecto deinde tempore, poſt mortem Ochi regis, ob memoriam priſtinæ virtutis, rex à populo conſtituitur, Darii nomine, ne quid regiæ majeſtati deeſſet, honoratus; bellumque cum Alexandro Magno, diu variante fortuna, magna virtute geſſit. Poſtremo victus ab Alexandro, & à cognatis occiſus, vitam pariter cum Perſarum regno finivit.

LIBER XI.

Breviarium Capitum.

1. *Occiſo Philippo Alexander Macedones in officio continet.*
2. *Initia principatus Alexandri. Perſas bello aggredi conſtituit.*
3. *Græcos defectionem cogitantes coërcet.*
4. *Thebas victis incolis evertit. Athenienſibus infeſtius.*
5. *Sævit in Novercæ ſuæ cognatos, & in conſanguineos ſuos, deinde bellum Perſicum aggreditur.*
6. *Diſciplinam militarem ordinat. Parva manu ingentia molitur. Perſas prælio ſuperat.*
7. *Inſidiis vitatis Gordium nodum fatalem callide ſolvit.*

8. *Tau-*

8. *Tauro monte tranſcenſo in graviſſimum morbum incidit, & ſanitati reſtituitur.*
9. *Ad alterum prælium apparatus. Atrox pugna. Strages Perſarum, & fuga Darii, cujus Uxor, Mater, filia, captivæ ab Alexandro regie excipiuntur.*
10. *Perſis ſuperatis à Perſarum luxu Alexander ſuperatur. Novæ in Orientem victoriæ. Tyrus expugnatur.*
11. *Provinciis non paucis receptis pergit ad Hammonis oraculum.*
12. *Darii regnum ambit, & pacem petenti recuſat.*
13. *Tertii prælii inter Alexandrum & Darium circumſtantiæ quædam.*
14. *Ejuſdem prælii deſcriptio. Perſæ fugantur, victores præda ingenti potiuntur.*
15. *Darius à ſuis vinctus & multis vulneribus confoſſus, ſalutem dicit Alexandro, & in morte regium animum prodit. Alexander Darii obitum fletu & regia ſepultura decorat.*

CAP. I.

IN exercitu Philippi, ſicuti variæ gentes erant, ita eo occiſo, diverſi motus animorum fuere. Alii quippe injuſta ſervitute oppreſſi, ad ſpem ſe libertatis erigebant: alii tædio longinquæ militiæ, remiſſam ſibi expeditionem gaudebant: nonnulli facem, nuptiis filiæ accenſam, rogo patris ſubditam dolebant. Amicos quoque, tam ſubita mutatione rerum haut mediocris metus ceperat, reputantes nunc provocatam Aſiam: nunc Europam nondum perdomitam; nunc Illyrios & Thracas, & Dardanos, ceteraſque barbaras gentes fidei dubiæ, & mentis infidæ, qui omnes populi ſi pariter deficiant, reſiſti nullo modo poſſe. Queis rebus veluti medela quædam interventus Alexandri fuit; qui pro concione, ita vulgus omne conſolatus, hortatuſque pro tempore eſt, ut & metum timentibus demeret, & ſpe omnes impleret. Erat hic annos XX natus: in qua ætate ita moderate de ſe multa pollicitus eſt, ut appareret plura cum experimentis reſervare. Macedonibus immuni-

munitatem cunctarum rerum, præter militiæ vacationem dedit: quo facto tantum ſibi favorem omnium conciliavit, ut corpus hominis, non virtutem regis mutaſſe ſe dicerent.

CAP. II. Prima illi cura paternarum exequiarum fuit: in quibus ante omnia, cædis conſcios ad tumulum patris occidi juſſit: ſoli Alexandro Lynciſtarum fratri pepercit, ſervans in eo auſpicium dignitatis ſuæ: nam regem eum primus ſalutaverat. Æmulum quoque imperii Caranum fratrem ex noverca ſuſceptum, interfici curavit. Inter initia multas gentes rebellantes compeſcuit: orientes nonnullas ſeditiones extinxit. Quibus rebus erectus, citato gradu in Græciam contendit. ubi exemplo patris Corinthum evocatis civitatibus, dux in locum ejus ſubſtituitur. Inchoatum deinde à patre Perſicum bellum aggreditur, in cujus apparatu occupato nuntiatur, Athenienſes, & Lacedæmonios ab eo ad Perſas defeciſſe, auctoremque ejus defectionis magno auri pondere à Perſis corruptum, Demoſthenem oratorem extitiſſe; qui Macedonum deletas omnes cum rege copias à Triballis affirmaverit, producto in concionem auctore, qui in eo prælio, in quo rex ceciderit, ſe quoque vulneratum diceret. Qua opinione mutatos omnium ferme civitatium animos eſſe: præſidia Macedonum obſideri. Quibus motibus occurſurus, tanta celeritate inſtructo paratoque exercitu Græciam oppreſſit, ut quem venire non ſenſerant, videre ſe vix crederent.

CAP. III. In tranſitu hortatus Theſſalos fuerat; beneficiorumque Philippi patris, maternæque ſuæ cum his ſub Æacidarum gente neceſſitudinis admonuerat. Cupide hæc Theſſalis audientibus, exemplo patris dux univerſæ gentis creatus erat, & vectigalia omnia, redituſque ſuos ei tradiderant. Sed Athenienſes, ſicuti primi defecerant, ita primi

primi pœnitere cœperunt: contemptum hoſtis in admirationem vertentes, pueritiamque Alexandri ſpretam antea, ſupra virtutem veterum ducum extollentes. Miſſis itaque legatis, bellum deprecantur: quibus auditis & graviter increpatis, Alexander bellum remiſit. Inde Thebas exercitum convertit, eadem indulgentia uſurus, ſi parem pœnitentiam inveniſſet. Sed Thebani armis, non precibus néc deprecatione uſi ſunt. Itaque victi, graviſſima quæque ſupplicia miſerrimæ captivitatis experti ſunt. In conſilio cum de excidio urbis deliberaretur, Phocenſes, & Platæenſes, & Theſpienſes, & Orchomenii, Alexandri ſocii, victoriæque participes, excidia urbium ſuarum, crudelitatemque Thebanorum referebant: ſtudia in Perſas non præſentia tantum, verum & vetera adverſus Græciæ libertatem increpantes. Quamobrem odium eos omnium populorum eſſe:quod vel ex eo manifeſtari, quod jurejurando ſe omnes obſtrinxerint,ut victis Perſis Thebas diruerent. Adjiciunt & ſcelerum priorum fabulas, quibus omnes ſcenas repleverint, ut non præſenti tantum perfidia, verum & vetere infamia inviſi forent.

CAP. IV. Tunc Cleadas unus ex captivis, data poteſtate dicendi, non à rege defeciſſe, quem interfectum audierint, ſed à regis heredibus: quicquid in eo ſit admiſſum, credulitatis, non perfidiæ culpam eſſe; cujus tamen jam magna ſe ſupplicia pependiſſe, deleta juventute: nunc ſenum feminarumque ſicuti infirmum, ita innoxium reſtare vulgus quod ipſum ſtupris contumeliiſque ita vexatum eſſe, ut nihil amarius unquam ſint paſſi: nec jam pro civibus ſe,qui tam pauci remanſerint, orare; ſed pro innoxio patriæ ſolo, & pro urbe, quæ non viros tantum, verum & deos genuerit. Privata etiam regem ſuperſtitione deprecatur, geniti apud ipſos Herculis, unde originem gens Æacidarum

cidarum

cidarum trahat; actaque Thebis à patre ejus Philippo pueritia: rogat urbi parcat, quæ majores ejus partim apud ſe genitos, deos adoret: partim educatos, ſummæ majeſtatis reges viderit. Sed potentior fuit ira, quam preces. Itaque urbs diruitur: agri inter victores dividuntur: captivi ſub corona venduntur. quorum pretium non ex ementium commodo, ſed ex inimicorum odio extenditur. Miſeranda res Athenienſibus viſa. Itaque portas refugiis profugorum contra interdictum regis aperuere. Quam rem ita graviter tulit Alexander, ut ſecunda legatione denuo bellum deprecantibus, ita demum remiſerit, ut oratores & duces, quorum fiducia toties rebellent, ſibi dedantur: paratiſque Athenienſibus, ne cogantur ſubire bellum, eo res reducta eſt, ut retentis oratoribus, duces in exilium agerentur: qui ex continenti ad Darium profecti, non mediocre momentum Perſarum viribus acceſſere.

CAP. V. Proficiſcens ad Perſicum bellum, omnes novercæ ſuæ cognatos, quos Philippus in excelſiorem dignitatis locum provehens, imperiis præfecerat, interfecit. Sed nec ſuis, qui apti regno videbantur, pepercit, ne qua materia ſeditionis, procul ſe agente, in Macedonia remaneret: & reges ſtipendiarios conſpectioris ingenii, ad commilitium ſecum trahit: ſegniores ad tutelam regni relinquit. Adunato deinde exercitu naves onerat: unde conſpecta Aſia, incredibili ardore mentis accenſus, duodecim aras deorum in belli vota ſtatuit. Patrimonium omne ſuum, quod in Macedonia, Europaque habebat, amicis dividit, ſibi Aſiam ſufficere præfatus. Priuſquam ulla navis littore excederet, hoſtias cædit, petens victoriam bello, quo toties à Perſis petitæ Græciæ ultor electus ſit: quibus longa jam ſatis, & matura imperia contigiſſe, quorumque tempus eſſe vices excipere

melius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

melius acturos. Sed nec exercitus ejus alia, quam regis animorum præſumptio fuit: quippe obliti omnes conjugum, liberorumque, & longinquæ domo militiæ, Perſicum aurum, & totius Orientis opes, jam quaſi ſuam prædam ducebant: nec belli periculorumque, ſed divitiarum meminerant. Cum delati in continentem eſſent, primus Alexander jaculum velut in hoſtilem terram jecit; armatuſque de navi tripudianti ſimilis proſiluit; atque ita hoſtias cædit; precatur ne ſe regem illæ terræ invitæ accipiant. In Ilio quoque ad tumulos heroum, qui Trojano bello ceciderant, parentavit.

CAP. VI. Inde hoſtem petens, milites, à populatione Aſiæ prohibuit, parcendum ſuis rebus præfatus, nec perdenda ea quæ poſſeſſuri venerint. In exercitu ejus fuere peditum XXX duo millia, equitum quatuor millia quingenti, naves centum LXXXII. Hac tam parva manu univerſum terrarum orbem utrum ſit admirabilius, vicerit, an aggredi auſus fuerit, incertum eſt: cum ad tam periculoſum bellum exercitum legeret, non juvenes robuſtos, nec primum florem ætatis, ſed veteranos, pleroſque etiam emeritæ militiæ, qui cum patre patruiſque militaverant, elegit: ut non tam milites, quam magiſtros militiæ electos putares. Ordines quoque nemo niſi ſexagenarius duxit: ut ſi principia caſtrorum cerneres, ſenatum te alicujus priſcæ reipub. videre diceres. Itaque nemo in prælio fugam, ſed victoriam cogitavit: nec in pedibus cuiquam ſpes, ſed in lacertis fuit. Contra rex Perſarum Darius, fiducia virium, nil aſtu agere; affirmans ſuis, occulta conſilia victoriæ furtivæ convenire; nec hoſtem regni finibus arcere, ſed in intimum regnum accipere: glorioſius ratus repellere bellum, quam non admittere. Prima igitur congreſſio in campis Adraſtiis fuit. In acie Perſarum ſexcenta millia militum fuere, quæ non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

non minus arte Alexandri, quam virtute Macedonum ſuperata, terga verterunt. Magna itaque cædes Perſarum fuit. De exercitu Alexandri novem pedites, centum viginti equites cecidere; quos rex impenſe, ad ceterorum exemplum humatos, ſtatuis equeſtribus donavit, cognatiſque eorum immunitates dedit. Poſt victoriam major pars Aſiæ ad eum defecit. Geſſit & plura bella cum præfectis Darii, quos jam non tam armis, quam terrore nominis ſui vicit.

Cap. VII. Dum hæc aguntur, interim indicio captivi ad eum defertur, inſidias ei ab Alexandro Lynciſtarum, genero Antipatri, qui præpoſitus Macedoniæ erat, parari. Ob quam cauſam timens, ne quis interfecto eo in Macedonia motus oriretur, in vinculis eum habuit. Poſt hæc Gordien urbem petit; quæ poſita eſt inter Phrygiam majorem & minorem: cujus urbis potiundæ non tam propter prædam cupido eum cepit, ſed quod audierat in ea urbe, in templo Iovis jugum Gordii poſitum; cujus nexum ſi quis ſolviſſet, eum tota Aſia regnaturum, antiqua oracula ceciniſſe. Hujus rei cauſa & origo illa fuit. Gordius cum in his regionibus bubus conductis araret, aves eum omnis generis circumvolare cœperunt. Profectus ad conſulendos augures vicinæ urbis, obviam in porta habuit virginem eximiæ pulchritudinis: percontatus eam, quem potiſſimum augurem conſuleret: illa audita cauſa conſulendi, gnara artis ex diſciplina parentum, regnum ei portendi, reſpondit: polliceturque ſe & matrimonii, & ſpei ſociam. Tam pulchra conditio, prima regni felicitas videbatur. Poſt nuptias, inter Phrygas orta ſeditio eſt. Conſulentibus de fine diſcordiarum, oracula reſponderunt, regem diſcordiis opus eſſe. Iterato quærentibus de perſona regis, jubentur eum regem obſervare, quem reverſi primum in

templum

templum Iovis euntem plauſtro reperiſſent. Obvius illis Gordius fuit, ſtatimque eum regem conſalutant. Ille plauſtrum, quo vehenti regnum delatum fuerat, in templo Iovis poſitum, majeſtati regiæ conſecravit. Poſt hunc filius Mida regnavit, qui ab Orpheo ſacrorum ſolemnibus initiatus, Phrygiam Religionibus implevit: quibus tutior omni vita, quam armis fuit. Igitur Alexander capta urbe cum in templum Iovis veniſſet, jugum plauſtri requiſivit: quo exhibito, cum capita loramentorum intra nodos abſcondita reperire non poſſet, violentius oraculo uſus, gladio loramenta cædit: atque ita reſolutis nexibus, latentia in nodis capita invenit.

CAP. VIII. Hæc illi agenti, nuntiatur, Darium cum ingenti exercitu adventare. Itaque timens anguſtias, magna celeritate Taurum tranſſcendit: in qua feſtinatione quingenta ſtadia curſu fecit. Cum Tarſum veniſſet, captus Cydni fluminis amœnitate, per mediam urbem influentis, projectis armis, plenus pulveris ac ſudoris, in præfrigidam undam ſe projecit. Tum repente tantus nervos ejus occupavit rigor, ut intercluſa voce non ſpes modo remedii, ſed nec dilatio periculi inveniretur. Vnus erat ex medicis, nomine Philippus, qui ſolus remedium polliceretur: ſed & ipſum, Parmenionis pridie à Cappadocia miſſæ epiſtolæ ſuſpectum faciebant: qui ignarus infirmitatis Alexandri ſcripſerat, à Philippo medico caveret: nam corruptum illum à Dario ingenti pecunia eſſe. Tutius tamen eſt ratus, dubiæ ſe fidei medici credere, quam indubitato morbo perire. Accepto igitur poculo, epiſtolas medico tradidit; atque ita inter bibendum oculos in vultum legentis intendit. Vt ſecurum conſpexit, lætior factus eſt, ſanitatemque quarta die recepit.

CAP. IX. Interea Darius cum quadringentis

tis millibus peditum, ac centum millibus equitum in aciem procedit. Movebat hæc multitudo hoſtium, reſpectu paucitatis ſuæ, Alexandrum: ſed interdum reputabat, quantas res cum iſta paucitate geſſiſſet: quantoſque populos fudiſſet. Itaque cum ſpes metum vinceret, periculoſius differre bellum ratus, ne deſperatio ſuis creſceret, circumvectus ſuos, ſingulas gentes diverſa oratione alloquitur: Illyrios & Thracas opum ac divitiarum oſtentatione, Græcos veterum bellorum memoria, internecinique cum Perſis odii accendebat: Macedones autem nunc Europæ victæ admonet, nunc Aſiæ expetitæ: nec inventos illis toto orbe pares viros gloriatur. Cæterum & laborum finem hunc, & gloriæ cumulum fore. Atque inter hæc identidem conſiſtere aciem jubet, ut hac mora conſueſcant oculis turbam hoſtium ſuſtinere. Nec Darii regis opera in ordinanda acie defuit. Quippe omiſſis ducum officiis ipſe omnia circumire, ſingulos hortari, veteris gloriæ Perſarum, imperiique perpetuæ à diis immortalibus datæ poſſeſſionis admonere. Poſt hæc prælium ingentibus animis committitur. In eo uterque rex vulneratur. Tandiu certamen anceps fuit, quoad fugeret Darius. Exinde cædes Perſarum ſecuta eſt. Cæſa ſunt peditum unum & ſexaginta millia, equitum decem millia: capta quadraginta millia. Ex Macedonibus cecidere pedeſtres CXXX equites CL. In caſtris Perſarum multum auri, ceterarumque opum inventum. Inter captivos caſtrorum, mater, & uxor eademque ſoror, & filiæ duæ, Darii fuere. Ad quas viſendas hortandaſque cum Alexander veniſſet, conſpectis armatis invicem ſe amplexæ, velut ſtatim morituræ complorationem ediderunt. Provolutæ deinde genibus Alexandri, non mortem, ſed dum Darii corpus ſepeliant, dilationem mortis, deprecantur. Motus tanta mulierum pietate Alexan-

der,

der, & Darium vivere dixit: & timentibus mortis metum dempſit: eaſque haberi ut reginas præcepit. Filias quoque non ſordidius dignitate patris ſperare matrimonium juſſit.

CAP. X. Poſt hæc opes Darii, divitiarumque apparatum contemplatus, admiratione tantarum rerum capitur. Tunc primum luxurioſa convivia, & magnificentiam epularum ſectari: tunc Barſenen captivam diligere propter formæ pulchritudinem cæpit. A qua poſtea ſuſceptum puerum Herculem vocavit. Memor tamen adhuc Darium vivere, Parmenionem ad occupandam Perſicam claſſem, alioſque amicos ad recipiendas Aſiæ civitates miſit: quæ ſtatim audita fama victoriæ, ipſis Darii præfectis cum auri magno pondere tradentibus ſe, in poteſtatem victorum venerunt. Tunc in Syriam proficiſcitur: ubi obvios cum infulis multos Orientis reges habuit. Ex his pro meritis ſingulorum alios in ſocietatem recepit: aliis regnum ademit, ſuffectis in loca eorum novis regibus. Inſignis præter cæteros fuit Abdalonimus, rex ab Alexandro Sidoniæ conſtitutus. Quem Alexander, cum operam oblocare ad puteos exhauriendos, hortoſque irrigandos ſolitus eſſet, miſere vitam exhibentem, regem fecerat, ſpretis nobilibus, ne generis id, non dantis beneficium putarent. Tyriorum civitas cum coronam auream magni ponderis, per legatos in titulum gratulationis Alexandro miſiſſet, grate munere accepto, Tyrum ſe ire velle ad vota Herculi reddenda, dixit. Cum legati rectius id eum in Tyro vetere & antiquiore templo facturum dicerent, in deprecantes ejus introitum ita exarſit, ut urbi excidium minaretur: confeſtimque exercitu inſulæ applicato, non minus animoſis Tyriis fiducia Carthaginienſium, bello excipitur. Augebat enim Tyriis animos Didonis exemplum, quæ Carthagine

gine condita, tertiam partem orbis quæſiſſet; turpe ducentes, ſi fœminis ſuis plus animi fuiſſet in imperio quærendo, quam ſibi in tuenda libertate. Amota igitur imbelli ætate Carthaginem, & arceſſitis mox auxiliis, non magno poſt tempore per proditionem capiuntur.

Cap. XI. Inde Rhodum Alexander, Ægyptum, Ciliciamque ſine certamine recipit. Ad Iovem deinde Hammonem pergit, conſulturus & de eventu futurorum, & de origine ſua. Namque mater ejus Olympias confeſſa viro ſuo Philippo fuerat, Alexandrum non ex eo ſe, ſed ex ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe. Denique Philippus ultimo prope vitæ ſuæ tempore, filium ſuum non eſſe palam prædicaverat. Qua ex cauſa Olympiadem, velut ſtupri compertam, repudio dimiſerat. Igitur Alexander cupiens originem divinitatis acquirere, ſimul & matrem infamia liberare, per præmiſſos ſubornat antiſtites, quid ſibi reſponderi velit. Ingredientem templum, ſtatim antiſtites ut Hammonis filium ſalutant. Ille lætus dei adoptione, hoc ſe patre cenſeri jubet. Rogat deinde, an omnes interfectores parentis ſui ſit ultus: reſpondetur patrem ejus nec poſſe interfici, nec mori: regis Philippi peractam plene ultionem eſſe. Tertiam interrogationem poſcenti, victoriam omnium bellorum, poſſeſſionemque terrarum dari reſpondetur. Comitibus quoque ſuis reſponſum, ut Alexandrum pro deo, non pro rege colerent. Hinc illi aucta inſolentia, miruſque animo increvit tumor, exempta comitate, quam & Græcorum literis, & Macedonum inſtitutis didicerat. Reverſus ab Hammone Alexandriam condidit, & coloniam Macedonum caput eſſe Ægypti jubet.

Cap. XII. Darius cum Babyloniam profugiſſet, per epiſtolas Alexandrum deprecatur, redimen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

dimendarum ſibi captivarum poteſtatem faciat, inque eam rem, magnam pecuniam pollicetur. ſed Alexander in pretium captivarum regnum omne, non pecuniam petit. Interjecto tempore, aliæ epiſtolæ Darii Alexandro redduntur, quibus filiæ matrimonium & regni portio offertur. Sed Alexander ſua ſibi dari reſcripſit; juſſitque ſupplicem venire, & regni arbitria victori permittere. Tum ſpe pacis amiſſa, bellum Darius reparat: cum quadringentis millibus peditum, & centum millibus equitum obviam vadit Alexandro. In itinere nuntiatur, uxorem ejus ex colliſione abjecti partus deceſſiſſe, ejuſque mortem illacrymatum Alexandrum, exequiaſque benigne proſecutum, idque eum non amoris, ſed humanitatis cauſa feciſſe. Nam ſemel tantum eam Alexandro viſam eſſe, cum matrem filiaſque ejus parvulas frequenter conſolaretur. Tunc Darius ſe ratus vere victum, cum poſt tot prælia, etiam beneficiis ab hoſte ſuperaretur, gratumque ſibi eſſe, ſi vincere nequeat, quod à tali potiſſimum vinceretur. Scribit itaque & tertias epiſtolas, & gratias agit, quod nihil in ſuos hoſtile fecerit. Offert deinde majorem partem regni uſque flumen Euphraten, & alteram filiam uxorem; pro reliquis captivis triginta millia talentum. Ad hæc Alexander, Gratiarum actionem ab hoſte ſupervacaneam eſſe reſpondit; nec à ſe quicquam factum in hoſtis adulationem, nec quod in dubios belli exitus, aut in leges pacis ſibi lenocinia quæreret: ſed animi magnitudine, qua didicerit adverſus vires hoſtium, non adverſus calamitates contendere; polliceturque præſtaturum ſe ea Dario, ſi ſecundus ſibi, non par haberi velit. Cæterum neque mundum poſſe duobus ſolibus regi: neque orbem ſumma duo regna ſalvo ſtatu terrarum habere: proinde aut deditionem ea die, aut in poſterum aciem paret:

nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

nec polliceatur ſibi aliam, quam ſit expertus, victoriam.

CAP. XIII. Poſtera die aciem producunt: tum repente ante prælium, confectum curis Alexandrum ſomnus arripuit. Cum ad pugnam ſolus rex deeſſet, à Parmenione ægre excitatus, quærentibus ſomni cauſas omnibus inter pericula, cum etiam in otio ſemper parcior fuerit: Magno ſe æſtu liberatum ait, ſomnumque ſibi à repentina ſecuritate datum, quod liceat cum omnibus Darii copiis confligere: veritum ſe longam belli moram, ſi Perſæ exercitum diviſiſſent. Ante prælium utraque acies hoſtibus ſpectaculo fuit. Macedones multitudinem hominum, corporum magnitudinem, armorumque pulchritudinem mirabantur: Perſæ, à tam paucis victa ſuorum tot millia, ſtupebant. Sed nec duces circumire ſuos ceſſabant. Darius vix denis armatis ſingulos hoſtes, ſi diviſio fieret, evenire dicebat. Alexander Macedonas monebat, ne multitudine hoſtium, nec corporis magnitudine, vel coloris novitate moverentur: tantum meminiſſe jubet, cum iiſdem ſe tertio pugnare; nec meliores factos putarent fuga, cum in aciem ſecum tam triſtem memoriam cædium ſuarum, & tantum ſanguinis duobus præliis fuſi ferrent: & quemadmodum Dario majorem turbam hominum eſſe, ſic virorum ſibi. Hortatur ſpernant illam aciem auro & argento fulgentem, in qua plus prædæ, quam periculi ſit; cum victoria non armorum decore, ſed ferri virtute quæratur.

CAP. XIV. Poſt hæc prælium committitur. Macedones in ferrum cum contemptu toties à ſe victi hoſtis ruebant: contra Perſæ mori, quam vinci præoptabant. Raro ullo prælio tantum ſanguinis fuſum eſt. Darius cum vinci ſuos videret, mori voluit & ipſe; ſed à proximis fugere compulſus eſt. Suadentibus deinde quibuſdam, ut pons

Cydni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Cydni fluminis, ad iter hoſtium impediendum, intercluderetur; Non ita ſe ſaluti ſuæ velle conſultum ait, ut tot millia ſociorum hoſti objiciat: debere & aliis fugæ viam patere, quæ patuerit ſibi. Alexander autem periculoſiſſima quæque aggrediebatur; & ubi confertiſſimos hoſtes acerrime pugnare conſpexiſſet, eo ſe ſemper ingerebat, periculaque ſua eſſe, non militum volebat. Hoc prælio Aſiæ imperium rapuit, quinto poſt acceptum regnum anno; cujus tanta felicitas fuit, ut poſt hoc nemo rebellare auſus ſit: patienterque Perſæ poſt imperium tot annorum, jugum ſervitutis acceperint. Donatis refectiſque militibus XXXIV diebus prædam recognovit. In urbe deinde Suſa XL. millia talentum invenit. Expugnat & Perſepolim, caput Perſici regni, urbem multis annis illuſtrem, refertamque orbis terrarum ſpoliis, quæ interitu ejus primum apparuere. Inter hæc DCCC admodum Græci occurrunt Alexandro, qui pœnam captivitatis truncata corporis parte tulerant; rogantes, ut ſicuti Græciam, ſe quoque ab hoſtium crudelitate vindicaret. Data poteſtate redeundi, agros accipere maluerunt, ne non tam gaudium parentibus, quam deteſtandum ſui conſpectum reportarent.

CAP. XV. Interea Darius in gratiam victoris à cognatis ſuis, aureis compedibus catenisque in vico Parthorum Thara vincitur. Credo ita diis immortalibus judicantibus, ut in terra eorum, qui ſucceſſuri imperio erant, Perſarum regnum finiretur. Alexander quoque citato curſu poſtera die ſupervenit: ibique cognovit Darium clauſo vehiculo per noctem exportatum. Iuſſo itaque exercitu ſubſequi, cum ſex millibus equitum, fugientem inſequitur: in itinere multa & periculoſa prælia facit. Emenſus deinde multa millia paſſuum, cum nullum Darii indicium reperiſſet, reſpirandi equis

data poteſtate unus ex militibus, dum ad fontem proximum pergit, in vehiculo Darium, multis quidem vulneribus confoſſum, ſed ſpirantem adhuc invenit: qui applicito captivo cum civem ex voce cognoviſſet, id ſaltem præſentis fortunæ ſolatium habere ſe dixit, quod apud intellecturum locuturus eſſet, nec incaſſum poſtremas voces emiſſurus. Perferri hæc Alexandro jubet, ſe nullis in eum meritorum officiis, maximorum illi debitorem mori, quod in matre liberiſque ſuis, regium ejus, non hoſtilem animum expertus, felicius hoſtem quam cognatos ſortitus ſit: quippe matri & liberis ſuis ab eodem hoſte vitam datam: ſibi à cognatis ereptam, quibus & vitam, & regna dederit: Quamobrem gratiam illis eam futuram, quam ipſe victor volet. Alexandro referre ſe, quam ſolam moriens poteſt, gratiam: precari ſuperûm inferûmque numina, & regales deos, uti illi terrarum omnium victori contingat imperium. Pro ſe juſtam magis, quam gravem ſepulturæ veniam orare. Quod ad ultionem pertineat, jam non ſuam, ſed exempli, communemque omnium regum eſſe cauſam, quam negligere, illi & indecorum & periculoſum eſſe: quippe cum in altero juſtitiæ ejus, in altero etiam utilitatis cauſa verſetur. In quam rem unicum pignus fidei regiæ, dexteram ſe ferendam Alexandro dare. Poſt hæc porrecta manu exſpiravit. Quæ ubi Alexandro nunciata ſunt, viſo corpore defuncti, tam indignam illo faſtigio mortem lacrymis proſecutus eſt; corpuſque regio more ſepeliri, & reliquias ejus, majorum tumulis inferri juſſit.

L. I-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Alexandri in retinendo milite ſolertia. Græci bellum abſente Alexandro reparant.*
2. *Alexander rex Epiri Italiam turbat, & tandem in pugna cadit; Scythæ Alexandri præfectum & exercitum internecione delent.*
3. *Alexandri ſimulatio, ambitio, cum Thaleſtri concubitus, luxus & profuſiones.*
4. *Qua ratione Macedones tumultuantes in officio continuerit.*
5. *In domeſticos ſuos ferrum ſtringit & nova ratione adverſarios ulciſcitur, populos multos ſubigit, & Beſſum Darii interfectorem de medio tolli curat.*
6. *In convivio mactat Clitum amicum, quem fruſtra deſiderat peccati ſera pœnitentia ductus.*
7. *Ad ingenium reverſus in prudentes conſiliarios ſævit: ad Orientem ſtatuit imperii limites. Bacchi veſtigiis delectatur: Herculiſque geſta ſuperare contendit.*
8. *Porum prælio ſuperatum regie excepit & dimittit: multis populis expugnatis quietem exercitui concedere velle videtur.*
9. *Bellum inſtaurat. In Sugambrorum urbe de vita certat & periclitatur.*
10. *Ab amicis periculo ereptus, Oceanum luſtrat: terminos imperii ſtatuit: præfectos vita privat, & ad nuptias applicat animum.*
11. *Liberalitas, munificentia & ſeveritas ejuſdem.*
12. *Qua ratione Macedones ſeditioſos ad officium revocaverit. Hephæſtionis obitus & tumulus.*
13. *Dum Occidentales Provinciæ manus porrigunt, Alexander in lethalem morbum incidit Babylonem pergens.*
14. *Alexander Antipatri artibus veneno extinguitur.*
15. *Alexandri moribundi noviſſima verba.*
16. *Ejuſdem Alexandri Magni elogium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. I.

ALexander in proſequendo Dario amiſſos milites, magnis funerum impenſis extulit; reliquis expeditionis ejus ſociis, tredecim millia talentum diviſit. Equorum major pars æſtu amiſſa, inutileſque etiam qui ſuperfuerant, facti. Pecunia omnis centum nonaginta millia talentum Ecbatana congeſta, eique Parmenio præpoſitus. Dum hæc aguntur, epiſtolæ Antipatri è Macedonia ei redduntur, quibus bellum Agidis regis Spartanorum in Græcia; bellum Alexandri regis Epiri in Italia; bellum Sopyrionis præfecti ejus in Scythia, continebatur. Quibus varie affectus, plus tamen lætitiæ cognitis mortibus duorum æmulorum regum, quam doloris amiſſi cum Sopyrione exercitus, ſuſcepit. Namque poſt profectionem Alexandri, Græcia ferme omnis in occaſionem recuperandæ libertatis, ad arma concurrerat, auctoritatem Lacedæmoniorum ſecuta, qui Philippi Alexandrique pacem ſoli ſpreverant & leges reſpuerant. Dux hujus belli Agis rex Lacedæmoniorum fuit, quem motum Antipater contractis militibus in ipſo ortu oppreſſit. Magna tamen utrinque cædes fuit. Agis rex cum ſuos terga dantes videret, dimiſſis ſatellitibus, ut Alexandro felicitate, non virtute inferior videretur, tantam ſtragem hoſtium edidit, ut agmina interdum fugaret. Ad poſtremum, etſi à multitudine victus, gloria tamen omnes vicit.

CAP. II. Porro Alexander rex Epiri, in Italiam à Tarentinis, auxilia adverſus Bruttios deprecantibus, ſolicitatus, ita cupide profectus fuerat, veluti in diviſione orbis terrarum, Alexandro Olympiadis ſororis ſuæ filio Oriens, ſibi Occidens ſorte contigiſſet; non minorem rerum materiam in

in Italia, Africa, Siciliaque, quam ille in Aſia, & in Perſis habiturus. Huc accedebat, quod ſicut Alexandro Magno Delphica oracula inſidias in Macedonia, ita huic reſponſum Dodonæi Iovis urbem Pandoſiam, amnemque Acheruſium prædixerat. Quæ utraque cum in Epiro eſſent, ignarus eadem & in Italia eſſe, ad declinanda fatorum pericula, peregrinam militiam cupidius elegerat. Igitur, cum in Italiam veniſſet, primum illi bellum cum Appulis fuit: quorum cognito urbis fato, brevi poſt tempore pacem & amicitiam cum rege eorum fecit. Erat namque tunc temporis urbs Appulis Brunduſium, quam Ætoli, ſequuti tum fama rerum in Troia geſtarum clariſſimum ac nobiliſſimum ducem Diomedem, condiderant: ſed pulſi ab Appulis, conſulentes oracula reſponſum acceperant, locum quem repetiſſent, perpetuo poſſeſſuros. Hac igitur ex cauſa, per legatos cum belli comminatione, reſtitui ſibi ab Appulis urbem poſtulaverant. Sed ubi Appulis oraculum innotuit, interfectos legatos in urbe ſepelierant, perpetuam ibi ſedem habituros. Atque ita defuncti reſponſo, diu urbem poſſederunt. Quod factum cum cognoviſſet Alexander, antiquitatis fata veneratus, bello Appulorum abſtinuit. Geſſit & cum Brutiis Lucaniſque bellum; multaſque urbes cepit: tum & cum Metapontinis, & Pediculis, & Romanis, fœdus amicitiamque fecit. Sed Brutii Lucanique, cum auxilia à finitimis contraxiſſent, acrius bellum repetivere. Ibi rex juxta urbem Pandoſiam, & flumen Acheronta, non prius fatalis loci cognito nomine quam occideret, interficitur; morienſque non in patria fuiſſe ſibi periculoſam mortem, propter quam patriam fugerat, intellexit. Corpus ejus Thurii publice redemptum ſepulturæ tradiderunt. Dum hæc aguntur in Italia, Sopyrion quoque præfectus Ponti

ab Alexandro Magno relictus, ocioſum ſe ratus, ſi nihil & ipſe geſſiſſet, adunato xxx millium exercitu, Scythis bellum intulit: cæſuſque cum omnibus copiis, pœnas temere illati belli genti innoxiæ luit.

CAP. III. Hæc cum nuntiata in Parthis Alexandro eſſent, ſimulato mœrore, propter Alexandri cognationem, exercitui ſuo triduum luctum indixit. Omnibus deinde, velut perpetrato bello, reditum in patriam exſpectantibus, conjugeſque ac liberos ſuos animo jam quodammodo complectentibus, ad concionem exercitum vocat. ibi nihil actum tot egregiis præliis ait, ſi incolumis Orientalis barbaria relinquatur: nec ſe corpus, ſed regnum Darii petiſſe; perſequendoſque eſſe eos, qui à regno defecerint. Hac oratione velut ex integro incitatis militum animis, Hyrcaniam, Mardoſque ſubegit. Ibi ei occurrit Thaleſtris ſive Minithæa Amazonum regina cum ccc. mulieribus, xxv. dierum inter confertiſſimas gentes itinere confecto, ex rege liberos quæſitura: cujus conſpectus adventuſque admirationi omnibus fuit, & propter inſolitum fœminis habitum, & propter expetitum concubitum. Ob hoc tredecim diebus otio à rege datis, ut viſa eſt uterum impleſſe, diſceſſit. Poſt hæc Alexander habitum regum Perſarum, & diadema inſolitum antea regibus Macedonicis, velut in leges eorum quos vicerat tranſiret, aſſumit. Quæ ne invidioſius in ſe uno conſpicerentur, amicos quoque ſuos longam veſtem auratam purpureamque ſumere jubet. Vt luxum quoque ſicuti cultum Perſarum imitaretur, inter pellicum regiarum greges electæ pulchritudinis nobilitatiſque, noctium vices dividit. His rebus ingentes epularum apparatus adjicit, ne jejuna & deſtructa luxuria videretur, conviviumque juxta regiam magnificentiam ludis exornat: immemor

prorſus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

prorſus, tantas opes amitti his moribus, non quæri ſolere.

CAP. IV. Inter hæc indignatio omnium totis caſtris erat, à Philippo illum patre tantum degeneraviſſe, ut etiam patriæ nomen ejuraret, moreſque Perſarum aſſumeret, quos propter tales mores vicerat. Sed ne ſolus vitiis eorum, quos armis ſubegerat, ſuccubuiſſe videretur; militibus quoque ſuis permiſit, ſi quarum captivarum conſuetudine tenerentur, ducere uxores: exiſtimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram, habentibus in caſtris imaginem quandam larium, ac domeſticæ ſedis: ſimul & laborem militiæ molliorem fore dulcedine uxorum. In ſupplementa quoque militum, minus exhauriri poſſe Macedoniam, ſi veteranis patribus tirones filii ſuccederent, militaturi in vallo, in quo eſſent nati; conſtantioreſque futuri, ſi non ſolum tirocinia, verum & incunabula in ipſis caſtris poſuiſſent. Quæ conſuetudo in ſucceſſores quoque Alexandri manſit. Igitur & alimenta pueris ſtatuta; & inſtrumenta armorum equorumque juvenibus data; & patribus, pro numero filiorum, præmia ſtatuta. Si quorum patres occidiſſent, nihilominus pupilli ſtipendia patrum trahebant; quorum pueritia inter varias expeditiones, militia erat. Itaque à parvula ætate periculis laboribuſque indurati, invictus exercitus fuere: neque caſtra aliter quam patriam, neque pugnam aliud unquam quam victoriam duxere. Hæc ſuboles nomen habuit Epigoni. Parthis deinde domitis, præfectus his ſtatuitur ex nobilibus Perſarum Andragoras: unde poſtea originem Parthorum reges habuere.

CAP. V. Interea Alexander non regio, ſed hoſtili odio ſævire in ſuos cœpit. Maxime indignabatur, carpi ſe ſermonibus ſuorum, Philippi patris, patriæque mores ſubvertiſſe. Propter quæ

crimina, Parmenion quoque ſenex, dignitate regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quæſtionibus habitis, interficitur. Fremere itaque omnes univerſis caſtris cœpere, innoxii ſenis filiique caſum miſerantes; interdum ſe quoque non debere melius ſperare dicentes. Quæ cum nuntiata Alexandro eſſent, verens ne hæc opinio etiam in Macedoniam divulgaretur, & ne victoriæ gloria ſævitiæ macula infuſcaretur, ſimulat ſe ex amicis quoſdam in patriam victoriæ nuntios miſſurum. Hortatur milites ſuis ſcribere, rariorem habituros occaſionem, propter militiam remotiorem. Datos faſces epiſtolarum tacite ad ſe deferri jubet: ex quibus cognito de ſe ſingulorum judicio, in unam cohortem eos qui de rege durius opinati fuerant, contribuit, aut conſumpturus eos, aut in ultimis terris in colonias diſtributurus. Inde Drancas, Euergetas, Parymas, Parapammenos, Adaſpios, cæteroſque populos, qui in radice Caucaſi morabantur, ſubegit. Interea unus ex amicis Darii Beſſus, vinctus perducitur, qui regem non ſolum prodiderat, verum & interfecerat. Quem in ultionem perfidiæ excruciandum fratri Darii tradidit; reputans non tam hoſtem ſuum fuiſſe Darium, quam amicum ejus, à quo eſſet occiſus. Et ut his terris nomen relinqueret, urbem, Alexandriam ſuper amnem Tanaim condidit, intra diem ſeptimum decimum muro VI millium paſſuum conſummato, tranſlatis eo trium civitatium populis, quas Cyrus condiderat. In Bactrianis quoque Sogdianiſque XII urbes condidit, diſtributis his, quoſcunque in exercitu ſeditioſos habebat.

CAP. VI. His ita geſtis ſolemni die amicos in convivium vocat; Vbi orta inter ebrios rerum à Philippo geſtarum mentione, præferre ſe patri ipſe, rerumque ſuarum magnitudinem extollere cœlo tenus cœpit, aſſentante majore convivarum parte.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

parte. Itaque cum unus è ſenibus Clitus, fiducia amicitiæ regiæ, cujus palmam tenebat, memoriam Philippi tueretur, laudaretque ejus res geſtas; adeo regem offendit, ut telo à ſatellite rapto, eundem in convivio trucidaverit. Qua cæde exultans, mortuo patrocinium Philippi, laudemque paternæ militiæ objectabat. Poſtquam ſatiatus cæde animus conquievit, & in iræ locum ſucceſſit æſtimatio, modo perſonam occiſi, modo cauſam occidendi conſiderans, pigere eum facti cœpit: quippe paternas laudes tam iracunde accepiſſe ſe, quam nec convitia debuiſſet; amicumque ſenem & innoxium à ſe occiſum inter epulas & pocula, dolebat. Eodem igitur furore in pœnitentiam, quo pridem in iram verſus, mori voluit. Primum in fletus progreſſus, amplecti mortuum, vulnera tractare, & quaſi audienti confiteri dementiam; arreptum telum in ſe vertit: peregiſſetque facinus, niſi amici interveniſſent. Manſit hæc voluntas moriendi etiam ſequentibus diebus. Acceſſerat enim pœnitentiæ, nutricis ſuæ & ſororis Cliti recordatio, cujus abſentis eum maxime pudebat: tam fœdam illi alimentorum ſuorum mercedem redditam, ut in cujus manibus pueritiam egerat, huic juvenis, & victor, pro beneficiis funera remitteret. Reputabat deinde, quantum in exercitu ſuo, quantum apud devictas gentes fabularum atque invidiæ, quantum apud cæteros amicos metum & odium ſui fecerit: quam amarum & triſte reddiderit convivium ſuum; non armatus in acie, quam in convivio terribilior. Tunc Parmenion & Philotas, tunc Amyntas conſobrinus, tunc noverca fratreſque interfecti: tunc Attalus, Eurylochus, Pauſanias aliique Macedoniæ extincti principes, occurrebant. Ob hæc illi quatriduo perſeverata inedia eſt, donec exercitus univerſi precibus exoratus eſt, precantis ne ita mortem unius

 doleat,

doleat, ut univerſos perdat, quos in ultimam deductos Barbariam, inter infeſtas, & irritatas bello gentes, deſtituat. Multum profuere Calliſthenis philoſophi preces, condiſcipulatu apud Ariſtotelem familiaris illi, & tunc ab ipſo rege ad prodenda memoriæ acta ejus accitus. Revocato igitur ad bellum animo, Choraſmos & Dahas in deditionem accepit.

Cap. VII. Deinde, quod primo ex Perſico ſuperbiæ regiæ more diſtulerat, ne omnia pariter invidioſiora eſſent, non ſalutari, ſed adorari ſe jubet. Acerrimus inter recuſantes Calliſthenes fuit. Quæ res & illi, & multis principibus Macedonum exitio fuit: ſiquidem ſub ſpecie inſidiarum omnes interfecti. Retentus tamen eſt à Macedonibus mos ſalutandi regis, exploſa adoratione. Poſt hæc Indiam petit, ut Oceano, ultimoque Oriente finiret imperium. Cui gloriæ, ut etiam exercitus ornamenta convenirent, phaleras equorum, & arma militum, argento inducit; exercitumque ſuum, ab argenteis clypeis, Argyraſpidas appellavit. Cum ad Nyſam urbem veniſſet, oppidanis non repugnantibus fiducia religionis Liberi patris, à quo condita urbs erat, parci juſſit: lætus non militiam tantum, verum & veſtigia ſe dei ſequutum. Tunc ad ſpectaculum ſacri montis duxit exercitum, naturalibus bonis, vite, hederaque non aliter veſtiti, quam ſi manu cultus, colentiumque induſtria exornatus eſſet. Sed exercitus ejus, ubi ad montem acceſſit, repentino impetu mentis, in ſacros dei ululatus inſtinctus, cum ſtupore regis, ſine noxa diſcurrit: ut intelligeret, non tam oppido ſe parcendo, quam exercitui ſuo conſuluiſſe. Inde montes Dædalos, regnaque Cleofidis reginæ petit. Quæ cum ſe dediſſet ei, concubitu redemptum regnum ab Alexandro recepit; illecebris conſecuta, quod virtute non potuerat: filiumque ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ab eo genitum, Alexandrum nominavit, qui poſtea regnum Indorum potitus eſt. Cleofis regina, propter proſtratam pudicitiam, ſcortum regium ab Indis exinde appellata eſt. Peragrata India, cum ad ſaxum miræ aſperitatis & altitudinis, in quod multi populi confugerant, perveniſſet, cognoſcit Herculem ab expugnatione ejuſdem ſaxi terræmotu prohibitum: Captus itaque cupidine, Herculis acta ſuperare, cum ſummo labore ac periculo potitus ſaxo, omnes ejus loci gentes in deditionem accipit.

CAP. VIII. Vnus ex regibus Indorum fuit, Porus nomine, viribus corporis, & animi magnitudine pariter inſignis, qui bellum jampridem, audita Alexandri opinione, in adventum ejus parabat. Commiſſo itaque prælio, exercitum ſuum Macedonas invadere jubet; ſibi regem eorum privatum hoſtem depoſcit. Nec Alexander pugnæ moram fecit: ſed prima congreſſione vulnerato equo, cum præceps ad terram decidiſſet, concurſu ſatellitum ſervatur. Porus multis vulneribus obrutus capitur. Qui victum ſe adeo doluit, ut cum veniam ab hoſte accepiſſet, neque cibum ſumere voluerit; neque vulnera curari paſſus ſit; ægreque ſit ab eo obtentum, ut vellet vivere. Quem Alexander ob honorem virtutis, incolumem in regnum remiſit. Duas ibi urbes condidit: unam Nicæam, alteram ex nomine equi Bucephalen vocavit. Inde Adreſtas, Geſteanos, Præſidas, Gangaridas, cæſis eorum exercitibus, expugnat. Cum ad Cuphites veniſſet, ubi eum hoſtium ducenta millia equitum opperiebantur, exercitus omnis, non minus victoriarum numero, quam laboribus feſſus, lachrymis eum deprecatur, finem tandem belli faceret: aliquando patriæ, reditusque meminiſſet; reſpiceret militum annos, quibus vix ætas ad reditum ſufficeret: oſtendere alius caniciem,

alius vulnera, alius ætate conſumpta corpora, alius cicatricibus exhauſta: ſolos ſe eſſe qui duorum regum, Philippi Alexandrique, continuam militiam pertulerint. Tandem orare, ut reliquias ſaltem ſuas paternis ſepulchris reddat, quorum non ſtudiis deficiatur, quam annis: Ac ſi non militibus, vel ipſe ſibi parcat, ne fortunam ſuam nimis onerando fatiget. Motus his tam juſtis precibus, velut in finem victoriæ, caſtra ſolito magnificentiora fieri juſſit, quorum molitionibus & hoſtis terreretur, & poſteris admiratio ſui relinqueretur. Nullum opus milites lætius fecere. Itaq; cæſis hoſtibus, cum gratulatione in eadem reverterunt.

Cap. IX. Inde Alexander ad amnem Aceſinem pergit: per hunc in Oceanum devehitur. Ibi Hiacenſanas Sileoſque quos Hercules condidit, in deditionem accepit. Hinc in Ambros & Sugambros navigat. Quæ gentes eum armatis LXXX millibus peditum, & LX millibus equitum excipiunt. Cum prælio victor eſſet, exercitum ad urbem eorum ducit. Quam deſertam à defenſoribus, cum de muro quem primus ceperat, animadvertiſſet, in urbis planiciem ſine ullo ſatellite deſiliit. Itaque cum eum hoſtes ſolum conſpexiſſent, clamore edito, undique concurrunt, ſi poſſint in uno capite orbis bella finire, & ultionem tot gentibus dare. Nec minus Alexander conſtanter reſtitit, & unus adverſus tot millia præliatur. Incredibile dictu eſt, ut eum non multitudo hoſtium, non vis magna telorum, non tantus laceſſentium clamor terruerit; ſolus tot millia ceciderit ac fugaverit. Vbi vero obrui multitudine ſe vidit, trunco ſe, qui tum propter murum ſtabat, applicuit, cujus auxilio tutus, cum diu agmen ſuſtinuiſſet, tandem cognito periculo ejus, amici ad eum deſiliunt; ex quibus multi cæſi: præliumque tamdiu anceps fuit, quoad omnis exercitus, muris dejectis,

dejectis, in auxilium veniret. In eo prælio ſagitta ſub mamma trajectus, cum ſanguinis fluxu deficeret, genu poſito tam diu præliatus eſt, donec eum, à quo vulneratus fuerat, occiderat. Curatio vulneris gravior ipſo vulnere fuit.

CAP. X. Itaque ex magna deſperatione tandem ſaluti redditus, Polyperchonta cum exercitu Babyloniam mittit. Ipſe cum lectiſſima manu navibus conſcenſis, Oceani littora peragrat. Cum veniſſet ad urbem Ambigeri regis, oppidani invictum ferro audientes, ſagittas veneno armant: atque ita gemino mortis vulnere, hoſtem à muris ſummoventes, plurimos interficiunt. Cum inter multos vulneratus etiam Ptolemæus eſſet, moriturusque jamjam videretur, per quietem regi monſtrata in remedia veneni herba eſt, qua in potu accepta ſtatim periculo liberatus eſt; majorque pars exercitus hoc remedio ſervata. Expugnata deinde urbe, reverſus in naves, Oceano libamenta dedit, proſperum in patriam reditum precatus: ac veluti curru circa metam acto, poſitis imperii terminis, quatenus aut terrarum ſolitudines prodire paſſæ ſunt, aut mare navigabile fuit, ſecundo æſtu oſtio fluminis Indi invehitur. Ibi in monumenta rerum à ſe geſtarum, urbem Barcen condidit; araſque ſtatuit, relicto ex numero amicorum, littoralibus Indis præfecto. Inde iter terreſtre facturus, cum arida loca medii itineris dicerentur, puteos opportunis locis fieri præcipit, quibus ingenti dulci aqua inventa, Babyloniam redit. Ibi multæ devictæ gentes, præfectos ſuos accuſaverunt; quos ſine reſpectu amicitiæ, Alexander in conſpectu legatorum necari juſſit. Filiam poſt hæc Darii regis, Statiram, in matrimonium recepit: ſed & optimatibus Macedonum lectas ex omnibus gentibus nobiliſſimas virgines tradidit, ut communi facto crimen regis levaretur.

CAP. XI. Hinc ad concionem exercitum vocat; & promittit ſe æs alienum omnium propria impenſa ſoluturum, ut prædam præmiaque integra domos ferant. Inſignis hæc munificentia non ſumma tantum, verumetiam titulo muneris fuit, nec à debitoribus magis, quam à creditoribus gratius excepta; quoniam utriſque exactio pariter ac ſolutio difficilis erat. xx millia talentum in hos ſumptus expenſa. Dimiſſis veteranis, exercitum junioribus ſupplet. Sed retenti veteranorum diſceſſum ægre ferentes, miſſionem & ipſi flagitabant: nec annos, ſed ſtipendia ſua numerari jubebant: pariter in militiam lectos, pariter ſacramento ſolvi, æquum cenſentes: nec jam precibus, ſed convitio agebant, jubentes eum ſolum cum patre ſuo Hammone inire bella, quatenus milites ſuos faſtidiat. Contra ille nunc caſtigare milites; nunc lenibus verbis monere, neglorioſam militiam ſeditionibus infuſcarent. Ad poſtremum cum verbis nihil proficeret; ad corripiendos ſeditionis auctores, è tribunali in concionem armatam inermis ipſe deſiliit, & nemine prohibente, XIII correptos, manu ſua ipſe ad ſupplicia duxit: tantam vel illis moriendi patientiam metus regis, vel huic exigendi ſupplicii conſtantiam diſciplina militaris dabat.

CAP. XII. Inde ſeparatim auxilia Perſarum in concione alloquitur. Laudat perpetuam illorum, tum in ſe, tum in priſtinos reges fidem; ſua in illos beneficia commemorat; ut nunquam quaſi victos, ſed veluti victoriæ ſocios habuerit: denique ſe in illorum, non illos in gentis ſuæ morem tranſiſſe: affinitatibus connubiorum victos victoribus miſcuiſſe: Nunc quoque, ait, cuſtodiam corporis ſui non Macedonibus tantum ſe, verum & illis crediturum. Atque ita mille ex his juvenes in numerum ſatellitum legit: auxiliorum quoque por-

portionem, formatam in diſciplinam Macedonum, exercitui ſuo miſcet. Quam rem ægre Macedones tulerunt, jactantes hoſtes ſuos in officium ſuum à rege ſubjectos. Tunc univerſi flentes, regem adeunt: orant ſuppliciis ſuis potius ſaturet ſe, quam contumeliis. Qua modeſtia obtinuerunt, ut undecim millia militum veteranorum exauctoraret. Sed & ex amicis dimiſſi ſenes, Polyperchon, Clytus, Gorgias, Polydamus, Amadas, Antigenes. Dimiſſis his, Craterus præponitur, juſſus præeſſe Macedonibus in Antipatri locum; Antipatrumque cum ſupplemento tironum in locum ejus evocat: ſtipendia revertentibus, veluti militantibus data. Dum hæc aguntur, unus ex amicis ejus Ephæſtion decedit, dotibus primo formæ pueritiæque, mox obſequiis regi percarus: quem contra decus regium Alexander diu luxit: tumulumque ei XII millium talentorum fecit; eumque poſt mortem coli ut deum juſſit.

CAP. XIII. Ab ultimis littoribus Oceani Babyloniam revertenti nuntiatur, legationes Carthaginienſium, ceterarumque Africæ civitatium, ſed & Hiſpaniarum, Siciliæ, Galliæ, Sardiniæ, nonnullas quoque ex Italia ejus adventum Babyloniæ opperiri. Adeo univerſam terrarum orbem nominis ejus terror invaſerat, ut cunctæ gentes, veluti deſtinato ſibi regi adularentur. Hac igitur ex cauſa Babyloniam feſtinanti veluti conventum terrarum orbis acturo, quidam ex Magis prædixit, ne urbem introiret, teſtatus hunc locum ei fatalem fore. Ob hoc omiſſa Babylonia, in Burſiam urbem trans Eufraten, deſertam olim, conceſſit. Ibi ab Anaxarcho philoſopho compulſus eſt rurſum Magorum prædicta contemnere, ut falſa & incerta; & ſi ſatis conſtent, ignota mortalibus: at ſi naturæ debeantur, immutabilia. Reverſus igitur Babyloniam, multis diebus otio datis,

inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

intermiſſum olim convivium ſolemniter inſtituit: totuſque in lætitiam effuſus, cum diei noctem pervigilem junxiſſet, recedentem jam è convivio medicus Theſſalus, inſtaurata comeſſatione, & ipſum & ſodales ejus invitat. Accepto poculo, media potione repente veluti telo confixus, ingemuit: elatuſque è convivio ſemianimis, tanto dolore cruciatus eſt, ut ferrum in remedia poſceret, tactumque hominum velut vulnera indoleſceret. Amici cauſam morbi, intemperiem ebrietatis diſſeminaverunt: re autem vera inſidiæ fuerunt, quarum infamiam ſucceſſorum potentia oppreſſit.

CAP. XIV. Auctor inſidiarum Antipater fuit, qui cum cariſſimos amicos ejus interfectos videret: Alexandrum Lynciſtarum generum ſuum occiſum: Se magnis rebus in Græcia geſtis, non tam gratum apud regem, quam invidioſum eſſe: à matre quoque ejus Olympiade variis ſe criminationibus vexatum: Huc accedebant ante paucos dies, ſupplicia in præfectos devictarum nationum crudeliter habita. Ex quibus rebus ſe quoque à Macedonia non ad ſocietatem militiæ, ſed ad pœnam evocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum regem, Caſſandrum filium dato veneno ſubornat, qui cum fratribus Philippo & Iolla miniſtrare regi ſolebat: cujus veneni tanta vis fuit, ut non ære, non ferro, non teſta contineretur, nec aliter ferri, niſi in ungula equi potuerit: præmonito filio, ne alii quam Theſſalo, & fratribus crederet. Hac igitur ex cauſa, apud Theſſalum, paratum, repetitumque convivium eſt. Philippus & Iollas prægustare ac temperare potum regis ſoliti, in aqua frigida venenum habuerunt, quam prægustatæ jam potioni ſupermiſerunt.

CAP. XV. Quarta die Alexander indubitatam mortem ſentiens, agnoſcere ſe fatum domus majo-

majorum ſuorum ait: nam pleroſque Æacidarum intra trigeſimum annum defunctos. Tumultuantes deinde milites, inſidiis periiſſe regem ſuſpicantes, ipſe ſedavit; eoſque omnes cum prolatus in editiſſimum urbis locum eſſet, ad conſpectum ſuum admiſit, oſculandamque dextram ſuam flentibus porrexit. Cum lacrymarent omnes, ipſe non ſine lacrymis tantum, verum etiam ſine ullo triſtioris mentis argumento fuit, ut quoſdam impatientius dolentes conſolatus ſit: quibuſdam mandata ad parentes eorum dederit: adeo, ſicuti in hoſtem, ita & in mortem invictus animus fuit. Dimiſſis militibus, amicos circumſtantes percontatur, videanturne ſimilem ſibi reperturi regem? Tacentibus cunctis, tum ipſe, ut hoc neſciat, ita illud ſcire, vaticinarique ſe, ac pene oculis videre dixit, quantum ſit in hoc certamine ſanguinis fuſura Macedonia; quantis cædibus, quo cruore, mortuo ſibi parentatura. Ad poſtremum, corpus ſuum in Hammonis templo condi jubet. Cum deficere eum amici viderent, quærunt, quem imperii faciat heredem: Reſpondit, Digniſſimum. Tanta illi magnitudo animi fuit, ut cum Herculem filium, cum fratrem Aridæum, cum Roxanem uxorem prægnantem relinqueret; oblitus neceſſitudinum, digniſſimum nuncuparet heredem. Prorſus quaſi nefas eſſet, viro forti alium quam virum fortem ſuccedere; aut tanti regni opes aliis quam probatis relinqui. Hac voce veluti bellicum inter amicos ceciniſſet, aut malum diſcordiæ miſiſſet, ita omnes in æmulationem conſurgunt, & ambitione vulgi tacitum favorem militum quærunt. Sexta die præcluſa voce, exemptum digito anulum Perdiccæ tradidit: quæ res gliſcentem amicorum diſſenſionem ſedavit. Nam etſi non voce nuncupatus heres, judicio tamen electus eſſe videbatur.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP.XVI. Deceſſit Alexander, menſem unum, annos tres & triginta natus; vir ſupra humanam potentiam magnitudine animi præditus. Qua nocte eum mater Olympias concepit, viſa per quietem eſt cum ingenti ſerpente volutari:nec decepta ſomnio eſt. nam profecto majus humana mortalitate opus utero tulit: quam cum Æacidarum gens ab ultima ſæculorum memoria, & regna patris, fratris, mariti, ac deinceps majorum omnium illuſtraverint: nullius tamen nomine, quam filii, clarior fuit. Prodigia magnitudinis ejus in ipſo ortu nonnulla apparuere. nam ea die qua natus eſt, duæ aquilæ tota die præpetes ſupra culmen domus patris ejus ſederunt, omen duplicis imperii, Europæ Aſiæque præferentes. Eadem quoque die nuntium pater ejus duarum victoriarum accepit; alterius, belli Illyrici; alterius, certaminis Olympici, in quod quadrigarum currus miſerat: quod omen univerſarum terrarum victoriam infanti portendebat. Puer acerrimis litterarum ſtudiis eruditus fuit. Exacta pueritia, per quinquennium ſub Ariſtotele doctore inclyto omnium philoſophorum, crevit. Accepto deinde imperio, regem ſe terrarum omnium ac mundi appellari juſſit: tantamque fiduciam ſui militibus fecit, ut illo præſente nullius hoſtis arma, nec inermes, timuerint. Itaque cum nullo hoſtium unquam congreſſus eſt, quem non vicerit: nullam urbem obſedit, quam non expugnaverit: nullam gentem adiit, quam non calcaverit. Victus denique ad poſtremum eſt, non virtute hoſtili, ſed inſidiis ſuorum, & fraude civili.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Luctus poſt Alexandri Magni exceſſum: Macedonum ingratitudo: Ducum ambitio, militumque avaritia.*
2. *De Alexandri ſucceſſore. Ducum exercitus ſententiæ pugnantes.*
3. *Perdiccæ ſententiæ reclamant pedites; unde tumultus & ſeditio; cui Perdicca prudenter medetur.*
4. *Aridæo Rege deſignato Perdicca & alii Duces, ſeu Principes provincias dividunt.*
5. *Bellum pro Græciæ libertate ab Athenienſibus & Ætolis reparatum. Demoſthenis pro patria labores: Antipatri obſidio & liberatio.*
6. *Perdicca Cappadoces prælio fatigat. Bellum inter Antigonum & Perdiccam. Ptolomæi ſolers induſtria.*
7. *De origine urbis Cyrenes digreſſio.*
8. *Ptolomæus bellum parat in Perdiccam. Eumenis res fortiter & feliciter geſtæ.*

CAP. I.

Extincto in ipſo ætatis ac victoriarum flore Alexandro Magno, triſte apud omnes tota Babylone ſilentium fuit. Sed nec devictæ gentes fidem nuntio habuerunt, quod ut invictum regem, ita immortalem eſſe crediderant: recordantes, quoties præſenti morte ereptus eſſet: quam ſæpe pro amiſſo, repente ſe non ſoſpitem tantum ſuis, verum etiam victorem obtuliſſet. Ut vero mortis ejus fides adfuit, omnes barbaræ gentes paulo ante ab eo devictæ, non ut hoſtem, ſed ut parentem luxerunt. Mater quoque Darii regis, quam amiſſo filio, à faſtigio tantæ majeſtatis in captivitatem redactam, indulgentia victoris, in eam diem vitæ non pœnituerat, audita morte Alexandri, mortem ſibi ipſa conſcivit; non quod hoſtem filio præferret: ſed quod pietatem filii in eo, quem ut

hoſtem

hoſtem timuerat, experta eſſet. Contra Macedones verſa vice, non ut civem, ac tantæ majeſtatis regem, verum ut hoſtem amiſſum, gaudebant: ſeveritatem nimiam, & aſſidua belli pericula execrantes. Huc accedebat, quod principes regnum & imperia, vulgus militum theſauros & grande pondus auri, velut inopinatam prædam, ſpectabant: illi ſucceſſionem regni, hi opum ac divitiarum hæreditatem cogitantes. Erant enim in theſauris quinquaginta millia talentum, & in annuo vectigali tributo, tricena millia. Sed nec amici Alexandri fruſtra regnum ſpectabant. nam ejus virtutis ac venerationis erant, ut ſingulos reges putares. Quippe ea formæ pulchritudo, & proceritas corporis, & virium ac ſapientiæ magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente, ſed ex toto terrarum orbe electos judicaret. Neque enim unquam ante Macedonia, vel ulla gens alia, tam clarorum virorum proventu floruit: quos primo Philippus, mox Alexander tanta cura legerat, ut non tam ad ſocietatem belli, quam in ſucceſſionem regni, electi viderentur. Quis igitur miretur, talibus miniſtris, orbem terrarum victum, cum exercitus Macedonum tot, non ducibus, ſed regibus regeretur? qui nunquam ſibi reperiſſent pares, ſi non inter ſe concurriſſent: multoſque Macedonia pro uno Alexandros habuiſſet, niſi fortuna eos æmulatione virtutis in perniciem mutuam armaſſet.

CAP. II. Cæterum occiſo Alexandro, non ut læti, ita & ſecuri fuere, omnibus unum locum competentibus: nec minus milites, quam invicem ſe timebant, quorum & libertas ſolutior, & favor incertus erat. Inter ipſos vero æqualitas diſcordiam augebat, nemine tantum ceteros excedente, ut ei aliquis ſe ſummitteret. Armati itaque in regiam coëunt, ad formandum rerum præſentium ſtatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſtatum. Perdicca cenſet Roxanes exſpectari partum, quæ exacto menſe octavo, matura jam ex Alexandro erat; & ſi puerum peperiſſet, hunc dari ſucceſſorem patri. Meleager negat differenda in partus dubios conſilia: nec expectandum dum reges naſcerentur, cum jam genitis uti liceret: ſeu puer illis placeat, eſſe Pergami filium Alexandri natum ex Barſine, nomine Herculem: ſeu mallent juvenem, eſſe in caſtris fratrem Alexandri Aridæum, comem & cunctis non ſuo tantum, verum & patris Philippi nomine acceptiſſimum. Ceterum Roxanen eſſe originis Perſicæ: nec eſſe fas, ut Macedonibus ex ſanguine eorum, quorum regna deleverint, reges conſtituantur: quod nec ipſum Alexandrum voluiſſe dicit. Denique morientem nullam de eo mentionem habuiſſe. Ptolemæus recuſabat regem Aridæum, non propter maternas modo ſordes, quod ex Lariſſæo ſcorto naſceretur: ſed etiam propter valetudinem majorem, quam patiebatur; ne ille nomen regis, alius imperium teneret: melius eſſe ex his legi, qui pro virtute regi ſuo proximi fuerint, qui provincias regant, quibus bella mandentur, quam ſub perſona regis indignorum ſubjiciantur imperio. Vicit Perdiccæ ſententia, conſenſu univerſorum. Placuit itaque Roxanes exſpectari partum; & ſi puer natus fuiſſet, tutores Leonatum, Perdiccam, Crateron, & Antipatrum conſtituunt, confeſtimque in tutorum obſequia jurant.

CAP. III. Cum equites quoque idem feciſſent, pedites indignati, nullas ſibi conſiliorum partes relictas, Aridæum Alexandri fratrem regem appellant, ſatelliteſque illi ex turba ſua legunt, & nomine Philippi patris vocari jubent. Quæ cum nunciata equitibus eſſent, legatos ad mitigandos eorum animos, duos ex proceribus, Attalum & Meleagrum mittunt, qui potentiam ex vulgi adulatio-

latione quærentes, omiſſa legatione, militibus conſentiunt. Statim & ſeditio crevit, ubi caput & conſilium habere cœpit. Tunc ad delendum equitatum cuncti armati in regiam irrumpunt: quo cognito, equites trepidi ab urbe diſcedunt, caſtriſque poſitis, & ipſi pedites terrere cœperunt. Sed nec procerum inter ſe odia ceſſabant. Attalus ad interficiendum Perdiccam, ducem partis alterius, mittit: ad quem armatum, & ultro vocantem, cum accedere percuſſores auſi non fuiſſent; tanta conſtantia Perdiccæ fuit, ut ultro ad pedites veniret, & in concionem vocatos edoceret, quod facinus molirentur: reſpicerent contra quos arma ſumpſiſſent: non illos Perſas, ſed Macedonas; non hoſtes, ſed cives eſſe; pleroſque etiam cognatos eorum, certe commilitones, eorundem caſtrorum ac periculorum ſocios: edituros deinde egregium hoſtibus ſuis ſpectaculum, ut quorum armis victos ſe doleant, eorum mutuis cædibus gaudeant, parentaturoſque ſanguine ſuo manibus hoſtium à ſe interfectorum.

CAP. IV. Hæc cum pro ſingulari facundia ſua Perdicca peroraſſet, adeo movit pedites, ut probato conſilio ejus, dux ab omnibus legeretur. Tum equites in concordiam revocati, in Aridæum regem conſentiunt. Servata eſt portio regni Alexandri filio, ſi natus eſſet. Hæc agebant, poſito in medio corpore Alexandri, ut majeſtas ejus teſtis decretorum eſſet. His ita compoſitis, Macedoniæ & Græciæ Antipater præponitur: Regiæ pecuniæ cuſtodia Cratero traditur: caſtrorum, exercitus, & rerum cura Meleagro, & Perdiccæ aſſignatur: jubeturque Aridæus rex, corpus Alexandri in Hammonis templum deducere. Tunc Perdicca infenſus ſeditionis auctoribus, repente ignaro collega, luſtrationem caſtrorum propter mortem regis in poſterum edicit. Poſtquam arma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

armatum exercitum in campo conſtituit, conſentientibus univerſis, evocatos, dum tranſit, de ſingulis manipulis ſeditioſos, ſupplicio tradi occulte jubet. Reverſus inde, inter principes provincias dividit, ſimul ut & removeret æmulos, & munus imperii, beneficii ſui faceret. Primo, Ptolemæo Ægyptus, & Africæ Arabiæque pars ſorte venit, quem ex gregario milite Alexander virtutis cauſa provexerat: cui ad tradendam provinciam Cleomenes, qui Alexandriam ædificaverat, datur. Confinem huic provinciæ Syriam Laumedon Mitylenæus, Ciliciam Philotas, Philo Illyrios accipiunt. Mediæ majori Acropatos, minori ſocer Perdiccæ præponitur. Suſiana gens Scyno, Phrygia major Antigono Philippi filio aſſignatur. Lyciam & Pamphyliam Nearchus, Cariam Caſſander, Lydiam Menander ſortiuntur. Leonato minor Phrygia evenit: Thracia & regiones Pontici maris Lyſimacho: Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni data. Summus caſtrorum tribunatus Seleuço Antiochi filio ceſſit. Stipatoribus regis ſatellitibuſque Caſſander filius Antipatri præficitur. In Bactriana ulteriore, & Indiæ regionibus, priores præfecti retenti. Terras inter amnes Hydaſpem & Indum Taxiles habebat. In colonias in Indis conditas Pithon Agenoris filius mittitur. Parapammenos, fines Caucaſi montis, Extarches accepit. Aracoſſi Gedroſique Sibyrtio traduntur: Drancæ & Arei Statanori. Bactrianos Amyntas ſortitur, Sogdianos Scythæus, Nicanor Parthos, Philippus Hyrcanos, Phratafernes Armenios, Tleptolemus Perſas, Peuceſtes Babylonios, Archos Pelaſgos, Arceſilaus Meſopotamiam. Cum hæc diviſio, veluti fatale munus ſingulis contigiſſet, ita magna incrementorum materia plurimis fuit. ſiquidem non magno poſt tempore, quaſi regna, non præfecturas diviſiſſent, ſic reges ex præfectis facti, magnas opes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

opes non ſibi tantum paraverunt, verumetiam poſteris reliquerunt.

CAP V. Dum hæc in Oriente aguntur, in Græcia Athenienſes & Ætoli bellum, quod jam vivo Alexandro moverant, ſummis viribus inſtruebant. Cauſæ belli erant, quod reverſus ab India Alexander, Epiſtolas in Græciam ſcripſerat, quibus omnium civitatium exules, præter cædis damnati, reſtituebantur. Quæ recitatæ præſente univerſa Græcia, in mercatu Olympiaco, magnos motus fecerunt; quod plurimi non legibus pulſi patria, ſed per factionem principum fuerant, verentibus iiſdem principibus, ne revocati potentiores in republica fierent. Palam igitur jam tunc multæ civitates, libertatem bello vindicandam fremebant. Principes tamen omnium Athenienſes & Ætoli fuere. Quod cum nuntiatum Alexandro eſſet, mille naves longas ſociis imperari præceperat, quibus in Occidente bellum gereret; excurſuruſque cum valida manu fuerat ad Athenas delendas. Igitur Athenienſes, contracto XXX millium exercitu, & CC navibus, bellum cum Antipatro, cui Græcia ſorte evenerat, gerunt; eumque detrectantem prælium, & Heracleæ urbis mœnibus tuentem ſe, obſidione cingunt. Eodem tempore, Demoſthenes Athenienſis orator, pulſus patria, ob crimen accepti ab Harpalo auri, qui crudelitatem Alexandri fugerat, quod civitatem in ejuſdem Alexandri bellum impelleret, forte Megaris exulabat: qui ut miſſum ab Athenienſibus Hyperidem legatum cognovit, qui Peloponnenſes in ſocietatem armorum ſolicitaret, ſequutus eum, Sicyona, Argos & Corinthum, ceteraſque civitates, eloquentia ſua Athenienſibus junxit. Ob quod factum, miſſa ab Athenienſibus obviam nave, ab exilio revocatur. Interim in obſidione Antipatri, Leoſthenes dux Athenienſium, telo

telo è muris in tranſeuntem jacto, occiditur. Quæ res tantum animorum Antipatro dedit, ut etiam vallum reſcindere auderet. Auxilium deinde à Leonato per legatos petit: qui cum venire cum exercitu nuntiatus eſſet, obvii ei Athenienſes cum inſtructis copiis fuere, ibique equeſtri prælio, gravi vulnere ictus extinguitur. Antipater, tametſi auxilia ſua videret victa, morte tamen Leonati lætatus eſt: quippe & æmulum ſublatum, & vires ejus acceſſiſſe ſibi gratulabatur. Statim igitur exercitu ejus recepto, cum par hoſtibus etiam prælio videretur, ſolutus obſidione, in Macedoniam conceſſit. Græcorum quoque copiæ, finibus Græciæ hoſte pulſo, in urbes dilapſæ.

CAP. VI. Interea Perdicca, bello Ariarathi regi Cappadocum illato, prælioque victor, nihil præmii præter vulnera & pericula retulit. Quippe hoſtes ab acie in urbem recepti, occiſis conjugibus & liberis, domos quiſque ſuas cum omnibus copiis incenderunt. Eodem congeſtis etiam ſervitiis, & ſemet ipſos præcipitant, ut nihil hoſtis victor ſuarum rerum, præter incendii ſpectaculo frueretur. Inde, ut viribus auctoritatem regiam acquireret, ad nuptias Cleopatræ ſororis Alexandri Magni, & alterius Alexandri quondam uxoris, non aſpernante Olympiade matre ejus, intendit: ſed prius Antipatrum, ſub affinitatis obtentu, capere cupiebat. Itaque fingit ſe in matrimonium filiam ejus petere, quo facilius ab eo ſupplementum tironum ex Macedonia obtineret. Quem dolum præſentiente Antipatro, dum duas eodem tempore uxores quærit, neutram obtinuit. Poſt hæc bellum inter Antigonum & Perdiccam oritur. Antigono Craterus & Antipater auxilium ferebant; qui facta cum Athenienſibus pace, Polyperchonta Græciæ & Macedoniæ præponunt. Perdicca, alienatis rebus, Aridæum, & Alexandri

Magni filium in Cappadocia, quorum cura illi mandata fuerat, de ſumma belli in conſilium adhibet. Quibuſdam placebat bellum in Macedoniam transferri, ad ipſum fontem & caput regni, ubi & Olympias eſſet mater Alexandri, non mediocre momentum partium, & civium favor, propter Alexandri Philippique nomina: ſed in rem viſum eſt ab Ægypto incipere, ne in Macedoniam profectis, Aſia à Ptolemæo occuparetur. Eumeni, præter provincias quas acceperat, Paphlagonia, & Caria, & Lycia, & Phrygia adjiciuntur. Ibi Craterum & Antipatrum opperiri jubetur: adjutores ei dantur cum exercitibus frater Perdiccæ Alcetas, & Neoptolemus: Clito cura claſſis traditur: Cilicia Philotæ adempta, Philoxeno datur: ipſe Perdicca Ægyptum cum ingenti exercitu petit. Sic Macedonia, in duas partes diſcurrentibus ducibus, in ſua viſcera armatur: ferrumque ab hoſtili bello in civilem ſanguinem vertit, exemplo furentium, manus ac membra ſua, ipſa cæſura. Sed Ptolemæus in Ægypto, ſollerti induſtria, magnas opes parabat: quippe & Ægyptios inſigni moderatione in favorem ſui ſolicitaverat: & reges finitimos beneficiis obſequiiſque devinxerat: terminos quoque imperii, acquiſita Cyrene urbe, ampliaverat: factuſque jam tantus erat, ut non tam timeret hoſtes, quam timendus ipſe hoſtibus eſſet.

CAP. VII. Cyrene autem condita fuit ab Ariſtæo, cui nomen Battos propter linguæ obligationem fuit. Hujus pater Cirnus, rex Theramenis inſulæ, cum ad oraculum Delphos, propter dedecus adoleſcentis filii nondum loquentis, deum deprecaturus veniſſet, reſponſum accepit, quo jubebatur filius ejus Battus Africam petere, & urbem Cyrenen condere, uſum linguæ ibi accepturus. Cum reſponſum ludibrio ſimile videretur,

pro-

propter ſolitudinem Theramenis inſulæ, ex qua coloni ad urbem condendam in Africam tam vaſtæ regionis proficiſci jubebantur, res omiſſa eſt. Interjecto deinde tempore, velut contumaces, peſtilentia Deo parere compelluntur: quorum tam inſignis paucitas fuit, ut vix unam navem complerent. Cum veniſſent in Africam, pulſis accolis, montem Cyran, & propter amœnitatem loci, & propter fontis ubertatem, occupavere. Ibi Battus dux eorum, linguæ nodis ſolutis, loqui primum cœpit: quæ res animos eorum, ex promiſſis Dei jam parte percepta, in reliquam ſpem condendæ urbis accendit. Poſitis igitur caſtris, opinionem veteris fabulæ accipiunt, Cyrenen, eximiæ pulchritudinis virginem, à Theſſaliæ monte Pelio ab Apolline raptam, perlatamque in ejuſdem montis juga, cujus collem occupaverant, à Deo repletam, quatuor pueros peperiſſe, Nomium, Ariſtæum, Authocum, Argæum: miſſos à patre Speo rege Theſſaliæ, qui perquirerent virginem, loci amœnitate captos in iiſdem terris cum virgine reſediſſe. Ex his pueris tres adultos in Theſſaliam reverſos, avita regna recepiſſe. Ariſtæum in Arcadia late regnaſſe, eumque primum, & apium, & mellis uſum, & lactis ad coagula hominibus tradidiſſe, ſolſtitialeſque ortus ſideris primum inveniſſe. Quibus auditis, Battus virginis nomine ex reſponſis agnito, urbem Cyrenen condidit.

CAP. VIII. Igitur Ptolemæus hujus urbis auctus viribus, bellum in adventum Perdiccæ parabat. Sed Perdiccæ plus odium arrogantiæ, quam vires hoſtium nocebant, quam exoſi etiam ſocii, ad Antipatrum gregatim profugiebant. Neoptolemus quoque in auxilium Eumeni relictus, non ſolum transfugere, verumetiam prodere partium exercitum voluit. Quam rem cum præſenſiſſet Eumenes, cum proditore decernere prœlio neceſſe

 habuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

habuit. Victus Neoptolemus ad Antipatrum & Polyperchonta profugit; hiſque perſuadet, ut continuatis manſionibus, læto ex victoria & ſecuro fuga ſua, Eumeni ſuperveniant. Sed res Eumenem non latuit: Itaque inſidiæ in inſidiatores verſæ: & qui ſecurum aggreſſuros ſe putabant, ſecuris in itinere, & pervigilio noctis fatigatis occurſum eſt. In eo prælio Polyperchon occiditur. Neoptolemus quoque cum Eumene congreſſus, diu mutuis vulneribus acceptis colluctatus eſt; in ſumma victus, occumbit. Victor igitur duobus præliis continuis Eumenes, afflictas partes tranſitione ſociorum paululum ſuſtentavit. Ad poſtremum tamen Perdicca occiſo, ab exercitu hoſtis cum Phytone, & Illyrio, & Alceta fratre Perdiccæ, appellatur: bellumque adverſus eos Antigono decernitur.

LIBER XIV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Eumenis in bello adverſus Antigonum prudentia & fortitudo.*
2. *Prælio victus obſidetur, liberatur, ad Argyraſpidas confugit, eoſque ad ſuas partes pertrahit.*
3. *Dum Argyraſpidæ Eumenis imperia contemnunt, hoſtium virtute ſuperantur. Vnde in Eumenem conjuratio.*
4. *Eumenis Captivi ad Argyraſpidas oratio, qua petit ut ſibi inter eos mori liceat. Petitione fruſtratus proditorum capita devovet, & Antigono vinctus traditur.*
5. *Caſſander Aridæi vices gerens Græciæ civitates opprimit, & in Macedoniam adverſus Olympiadem proficiſcitur.*
6. *Olympias fugit: obſidetur, victori Caſſandro ſe tradit; cujus juſſu interficitur.*

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. I.

EUmenes, ut Perdiccam occiſum, ſe hoſtem à Macedonibus judicatum, bellumque Antigono decretum cognovit; ultro ea militibus ſuis indicavit, ne fama aut rem in majus extolleret, aut militum animos rerum novitate terreret; ſimul, ut circa ſe animati eſſent, cognoſceret, ſumpturus conſilium ex motu univerſorum. Conſtanter tamen præfatus eſt, ſi cui hæc terrori eſſent, habere eum diſcedendi poteſtatem. Qua voce adeo cunctos in ſtudium partium ſuarum induxit, ut ultro illum omnes hortarentur, reſciſſuroſque ſe ferro decreta Macedonum affirmarent. Tunc exercitu in Ætoliam promoto, pecunias civitatibus imperat; recuſantes dare, hoſtiliter diripit. Inde Sardis profectus eſt ad Cleopatram, ſororem Alexandri Magni, ut ejus voce centuriones principeſque confirmarentur, exiſtimaturos ibi majeſtatem regiam verti, unde ſoror Alexandri ſtaret. Tanta veneratio magnitudinis Alexandri erat, ut etiam per veſtigia mulierum, favor ſacrati ejus nominis quæreretur. Cum reverſus in caſtra eſſet, epiſtolæ totis caſtris abjectæ inveniuntur: quibus iis, qui Eumenis caput ad Antigonum detuliſſent, magna præmia definiebantur. His cognitis, Eumenes vocatis ad concionem militibus, primo gratias agit, quod nemo inventus eſſet, qui ſpem cruenti præmii fidei ſacramento anteponeret: deinde callide ſubnectit, confictas has à ſe epiſtolas ad experiundos ſuorum animos eſſe. Cæterum ſalutem ſuam in omnium poteſtate eſſe; nec Antigonum, nec quemquam ducum ſic velle vincere, ut ipſe in ſe exemplum peſſimum ſtatuat. Hoc facto, & in præſenti labantium animos deterruit; & in futurum providit, ut ſi quid ſimile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

accidiſſet, non ſe ab hoſte corrumpi, ſed ab duce tentari arbitrarentur. Omnes igitur operam ſuam certatim ad cuſtodiam ſalutis ejus offerunt.

CAP. II. Cum iterim Antigonus cum exercitu ſupervenit, caſtriſque poſitis, poſtera die in aciem procedit. Nec Eumenes moram prælio fecit: qui victus, in munitum quoddam caſtellum confugit: ubi cum videret ſe fortunam obſidionis ſubiturum, majorem exercitus partem dimiſit, ne aut conſenſu multitudinis hoſti traderetur, aut obſidio ipſa multitudine gravaretur. Legatos deinde ad Antipatrum, quod ſolus par Antigoni viribus videbatur, ſupplices mittit: à quo cum auxilia Eumeni miſſa Antigonus didiciſſet, ab obſidione receſſit. Erat quidem ſolutus ad tempus metu mortis Eumenes: ſed nec ſalutis, dimiſſo exercitu, magna ſpes erat. Omnia igitur circumſpicienti, optimum viſum eſt, ad Alexandri Magni Argyraſpidas, invictum exercitum, & tot victoriarum præfulgentem gloria, decurrere. Sed Argyraſpides poſt Alexandrum omnes duces faſtidiebant, ſordidam militiam ſub aliis, poſt tanti reges memoriam, exiſtimantes. Itaque Eumenes blandimentis agere; ſuppliciter ſingulos alloqui, nunc commilitones ſuos, nunc patronos appellans, periculorum Orientalium ſocios: nunc refugia ſalutis ſuæ, & unica præſidia commemorans: ſolos eſſe quorum virtute Oriens ſit domitus, ſolos qui militiam Liberi patris, qui Herculis monumenta ſuperarint: per hos Alexandrum, magnum factum, per hos, divinos honores, & immortalem gloriam conſequutum: orat ut non tam ducem ſe, quam commilitonem recipiant, unumque ex corpore ſuo eſſe velint. Receptus hac lege, paulatim imperium, primum monendo ſingulos, mox quæ perperam facta erant, blande corrigendo, uſurpat: nihil in caſtris ſine illo agi, nihil adminiſtrari ſine ſolertia illius poterat.

CAP.

CAP. III. Ad poſtremum cum Antigonum venire cum exercitu nuntiatum eſſet, compellit eos in aciem deſcendere. Ibi dum ducis imperia contemnunt, hoſtium virtute ſuperantur. In eo prælio non gloriam tantum tot bellorum, cum conjugibus & liberis, ſed & præmia longa militia parta, perdiderunt. Sed Eumenes, qui auctor cladis erat, nec aliam ſpem ſalutis reliquam habebat, victos hortabatur: Nam & virtute eos ſuperiores fuiſſe affirmabat: quippe ab his quinque millia hoſtium cæſa: & ſi in bello perſtent, ultro hoſtes pacem petituros. Damna, quibus ſe victos putent, duo millia mulierum, & paucos infantes, & ſervitia eſſe, quæ melius vincendo poſſint reparare, quam deſerendo victoriam. Porro Argyraſpides neque fugam ſe tentaturos dicunt, poſt damna matrimoniorum, & poſt conjuges amiſſas, neque bellum geſturos contra liberos ſuos; ultroque eum convitiis agitant, quod ſe poſt tot annos emeritorum ſtipendiorum, redeuntes domum cum præmiis tot bellorum, ab ipſa miſſione rurſus in novam militiam, immenſaque bella revocaverit, & à laribus jam quodammodo ſuis, & ab ipſo limine patriæ abductos, inanibus promiſſis deceperit: nunc quoque amiſſis omnibus felicis militiæ quæſtibus, ne victos quidem in miſera & inopi ſenecta quieſcere ſinat. Ignaris deinde ducibus, confeſtim ad Antigonum legatos mittunt, petentes ut ſua reddi jubeat. Is redditurum ſe pollicetur, ſi Eumenem ſibi tradant. Quibus cognitis, Eumenes cum paucis fugere tentavit: ſed retractus, deſperatis rebus, cum concurſus multitudinis factus eſſet, petit ut poſtremum ſibi alloqui exercitum liceret.

CAP. IV. Iuſſus ab univerſis dicere, facto ſilentio, laxatiſque vinculis, prolatam, ſicut erat catenatus, manum oſtendit: Cernitis, milites, inquit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

quit, habitum atque ornamenta ducis veſtri, quæ mihi non hoſtium quiſquam impoſuit: nam hoc etiam ſolatio foret. Vos me ex victore victum, vos me ex imperatore captivum feciſtis, quater intra hunc annum in mea verba jurejurando obſtricti eſtis. Sed iſta omitto. Neque enim miſeros convitia decent. Unum oro, ſi propoſitorum Antigoni in meo capite ſumma conſiſtit, inter vos me velitis mori. Nam neque illius intereſt, quemadmodum aut ubi cadam; & ego fuero ignominia mortis liberatus. Hoc ſi impetro, ſolvo vos jurejurando, quo toties vos ſacramento mihi devoviſtis. Aut ſi ipſos pudet roganti vim adhibere, ferrum huc date; & permittite quos vos facturos pro imperatore juraſtis, imperatorem pro vobis ſine religione jurisjurandi facere. Cum non obtineret, preces in iram vertit. At vos, ait, devota capita, reſpiciant dii perjuriorum vindices; taleſque vobis exitus dent, quales vos ducibus veſtris dediſtis. Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccæ ſanguine eſtis aſperſi, & in Antipatrum eadem moliti. Ipſum denique Alexandrum, ſi fas fuiſſet eum mortali manu cadere, interempturi; quod maximum erat, ſeditionibus agitaſtis. Vltima nunc ego perfidorum victima, has vobis diras atque inferias dico; ut inopes extorreſque omne ævum in hoc caſtrenſi exilio agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus plures veſtros, quam hoſtium duces abſumpſiſtis. Plenus deinde iræ, cuſtodes ſuos præcedere ad Antigoni caſtra cœpit. Sequitur exercitus, prodito imperatore ſuo, & ipſe captivus, triumphumque de ſe ipſo ad victoris ſui caſtra ducit; omnia auſpicia regis Alexandri, & tot bellorum palmas laureaſque unà ſecum victori tradentes: & ne quid deeſſet pompæ, elephanti quoque, & auxilia Orientalia ſubſequuntur. Tanto pulchrior hæc Antigono, quam Alexandro tot victo-

riæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

riæ fuerunt; ut cum ille Orientem vicerit, hic etiam eos à quibus Oriens victus fuerat, ſuperaverit. Igitur Antigonus domitores illos orbis, exercitui ſuo dividit, redditis eorum quæ in victoria ceperat. Eumenem vero, verecundia prioris amicitiæ, in conſpectum ſuum venire prohibitum, aſſignari cuſtodibus præcepit.

CAP. V. Interea Eurydice, uxor Aridæi regis, ut Polyperchonta à Græcia redire in Macedoniam cognovit, & ab eo arceſſitam Olympiadem; muliebri æmulatione perculſa, abutens valetudine viri, cujus officia ſibi vindicabat, ſcribit regis nomine Polyperchonti, Caſſandro exercitum tradat, in quem regni adminiſtrationem rex tranſtulerit: eadem & in Aſiam Antigono per epiſtolas nuntiat. Quo beneficio devinctus Caſſander, nihil non ex arbitrio muliebris audaciæ gerit. Deinde profectus in Græciam, multis civitatibus bellum infert: quarum excidio, veluti vicino incendio territi Spartani, urbem quam ſemper armis, non muris defenderant, tum contra reſponſa fatorum & veterem majorum gloriam, armis diffiſi, murorum præſidio includunt. Tantum eos degeneraviſſe à majoribus, ut, cum multis ſæculis murus urbi civium virtus fuerit, tunc cives ſalvos ſe fore non exiſtimaverint, niſi intra muros laterent. Dum hæc aguntur, Caſſandrum à Græcia turbatus Macedoniæ ſtatus domum revocavit. Namque Olympias mater Alexandri Magni regis, cum Epiro in Macedoniam, proſequente Æacida rege Moloſſorum, veniret, prohiberique finibus ab Eurydice & Aridæo rege cœpiſſet; ſeu memoria mariti, ſeu magnitudine filii, & indignitate rei, moti Macedones, ad Olympiadem tranſiere: cujus juſſu & Eurydice, & rex occiditur, ſex annis poſt Alexandrum potitus regno.

CAP. VI. Sed nec Olympias diu regnavit.

Nam cum principum paſſim cædes, muliebri magis, quam regio more feciſſet, favorem ſui in odium vertit. Itaque audito Caſſandri adventu, diffiſa Macedonibus, cum nuru Roxane, & nepote Hercule, in Pydnam urbem concedit. Proficiſcenti Deidamia Æacidæ regis filia, & Theſſalonice privigna, & ipſa clara Philippi patris nomine, multæque aliæ principum matronæ, ſpecioſus magis quam utilis grex, comites fuere. Hæc cum nuntiata Caſſandro eſſent, ſtatim citato curſu Pydnam venit, & urbem obſidione cingit. Cum fame, ferroque urgeretur Olympias, longæ obſidionis tædio, pacta ſalute, victori ſe tradidit. Sed Caſſander ad concionem vocato populo, ſciſcitaturus quid de Olympiade fieri velint, ſubornat parentes interfectorum, qui ſumpta lugubri veſte, crudelitatem mulieris accuſarent; à quibus accenſi Macedones, ſine reſpectu priſtinæ majeſtatis, occidendam decernunt: immemores prorſus, quod per filium ejus, virumque, non ſolum vitam ipſi inter finitimos tutam habuiſſent: verum etiam tantas opes imperiumque orbis quæſiſſent. Sed Olympias ubi obſtinatos venire ad ſe armatos vidit, veſte regali, duabus ancillis innixa, ultro obviam procedit. Qua viſa, percuſſores attoniti fortuna majeſtatis prioris, & tot in ea memoriæ occurrentibus regum ſuorum nominibus, ſubſtiterunt; donec à Caſſandro miſſi ſunt, qui eam confoderent, non refugientem gladium, nec vulnera, aut muliebriter vociferantem; ſed virorum more fortium, pro gloria veteris proſapiæ, morti ſuccumbentem, ut Alexandrum poſſes etiam in moriente matre cognoſcere. Inſuper exſpirans, capillis & veſte crura contexiſſe fertur, ne quid poſſet in corpore ejus indecorum videri. Poſt hæc Caſſander Theſſalonicen, regis Aridæi filiam, uxorem ducit: filium Alexandri

cum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

cum matre, in arcem Amphipolitanam cuſtodiendos mittit.

LIBER XV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Antigoni bellum adverſus ſocios, in quo Demetrius F. ſuperatus prælio.*
2. *Caſſandri in familiam Alexandri M. ſævitia, Antigoni proſperi ſucceſſus in bello.*
3. *Lyſimachi Antigono oppoſiti virtutes & præclarè geſta.*
4. *Novus hoſtis Antigono accedit, nempe Seleucus, cujus origo, & res geſtæ ſubjiciuntur. Antigonus in prælio occumbit.*

CAP. I.

PErdicca, & fratre ejus, Eumene, ac Polyperchonte, ceteriſque ducibus diverſæ partis occiſis, finitum certamen inter ſucceſſores Alexandri Magni videbatur; cum repente inter ipſos victores nata diſcordia eſt: quippe poſtulantibus Ptolemæo, & Caſſandro, & Lyſimacho, ut pecunia in præda capta, provinciæque dividerentur; Antigonus negavit ſe in ejus belli præmia ſocios admiſſurum, in cujus periculum ſolus deſcenderit. Et ut honeſtum adverſus ſocios bellum ſuſcipere videretur, divulgat, ſe Olympiadis mortem à Caſſandro interfectæ, ulciſci velle, & Alexandri regis ſui filium cum matre obſidione Amphipolitana liberare. His cognitis, Ptolemæus & Caſſander, inita cum Lyſimacho & Seleuco ſocietate, bellum terra marique enixe inſtruunt. Tenebat Ptolemæus Ægyptum cum Africæ parte majore, & Cypro, & Phœnice. Caſſandro parebat Macedonia cum Græcia. Aſiam & partes Orientis occupaverat Antigonus, cujus filius Demetrius, prima belli congreſſione, à Ptolemæo apud Galaman vincitur. In quo prælio major Ptolemæi moderationis gloria, quam ipſius victoriæ fuit. Siqui-

dem & amicos Demetrii non ſolum cum ſuis rebus, verum etiam additis inſuper muneribus, dimiſit; & ipſius Demetrii privatūm omne inſtrumentum, ac familiam reddidit, adjecto honore verborum, Non ſe propter prædam; ſed propter dignitatem iniſſe bellum; indignatum quod Antigonus devictis diverſæ factionis ducibus, ſolus communis victoriæ præmia corripuiſſet.

CAP. II. Dum hæc aguntur, Caſſander ab Apollonia rediens, incidit in Abderitas, qui propter ranarum muriumque multitudinem relicto patriæ ſolo, ſedes quærebant: veritus ne Macedoniam occuparent, facta pactione in ſocietatem eos recepit; agroſque iis ultimos Macedoniæ aſſignat. Deinde, ne Hercules Alexandri filius, qui fere annos quatuordecim exceſſerat, favore paterni nominis in regnum Macedoniæ vocaretur, occidi eum tacite cum matre Barſine jubet, corporaque eorum terra obrui, ne cædes ſepultura proderetur: & quaſi parum facinoris in ipſo primum rege, mox in matre ejus Olympiade, ac filio admiſiſſet; alterum quoque filium cum matre Roxane, pari fraude interficit, ſcilicet quaſi regnum Macedoniæ, quod affectabat, aliter conſequi, quam ſcelere, non poſſet. Interea Ptolemæus cum Demetrio, navali prælio iterato, congreditur; & amiſſa claſſe, hoſtique conceſſa victoria, in Ægyptum refugit. Demetrius filium Ptolemæi Leontiſcum, & fratrem Menelaum, amicoſque ejus cum privati inſtrumenti miniſterio, pari provocatus antea munere, Ægyptum remittit: & ut appareret eos non odio, ſed dignitatis gloria accenſos, donis muneribuſque inter ipſa bella contendebant. Tanto honeſtius tunc bella gerebantur, quam nunc amicitiæ coluntur. Hac victoria elatus Antigonus, regem ſe cum Demetrio filio appellari à populo jubet. Ptolemæus quoque, ne minoris apud

ſuos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſuos auctoritatis haberetur, rex ab exercitu cognominatur. Quibus auditis, Caſſander & Lyſimachus, & ipſi regiam ſibi majeſtatem vindicaverunt. Hujus honoris ornamentis tamdiu omnes abſtinuerunt, quamdiu filii regis ſui ſupereſſe potuerunt. Tanta in illis verecundia fuit, ut cum opes regias haberent, regum tamen nominibus æquo animo caruerint, quoad Alexandro juſtus heres fuit. Sed Ptolomæus & Caſſander, ceterique factionis alterius duces, cum carpi ſe ſingulos ab Antigono viderent; dum privatum ſingulorum, non commune univerſorum bellum ducunt, nec auxilium ferre alter alteri volunt, quaſi victoria unius, non omnium foret, per epiſtolas ſe invicem confirmantes, tempus, locum coëundi condicunt, bellumque communibus viribus inſtruunt. Cui cum Caſſander intereſſe propter finitimum bellum non poſſet, Lyſimachum cum ingentibus copiis in auxilium ſociis mittit.

CAP. III. Erat hic Lyſimachus illuſtri quidem Macedoniæ loco natus, ſed virtutis experimentis omni nobilitate clarior: quæ tanta in illo fuit, ut animi magnitudine, philoſophia ipſa, viriumque gloria omnes, per quos Oriens domitus eſt, vicerit. Quippe cum Alexander Magnus Calliſthenem philoſophum, propter ſalutationis Perſicæ interpellatum morem, inſidiarum, quæ ſibi paratæ fuerant, conſcium fuiſſe iratus finxiſſet; eumque truncatis crudeliter omnibus membris, abſciſiſque auribus, ac naſo, labiiſque, deforme ac miſerandum ſpectaculum reddidiſſet; inſuper cum cane in cavea clauſum, ad metum cæterorum, circumferret: tunc Lyſimachus audire Calliſthenem, & præcepta ab eo virtutis accipere ſolitus, miſertus tanti viri, non culpæ, ſed libertatis pœnas pendentis, venenum ei in remedia calamitatum dedit. Quod adeo ægre Alexander tulit, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

eum objici ferociſſimo leoni juberet. Sed cum ad conſpectum ejus concitatus leo impetum feciſſet, manum amiculo involutam Lyſimachus in os leonis immerſit, arreptaque lingua, feram exanimavit. Quod cum nunciatum regi eſſet, admiratio in ſatisfactionem ceſſit; cariorem que eum propter conſtantiam tantæ virtutis habuit. Lyſimachus quoque magno animo, Regis, veluti parentis contumeliam tulit. Denique omni ex animo hujus facti memoria exturbata, poſtea in India inſectanti regi quoſdam palantes hoſtes, cum à ſatellitum turba, equi ſui celeritate deſertus eſſet, ſolus ei per immenſas harenarum moles curſus comes fuit. Quod idem antea Philippus frater ejus cum facere voluiſſet, inter manus regis exſpiraverat. Sed Lyſimachum deſiliens equo Alexander, haſtæ cuſpide ita in fronte vulneravit, ut ſanguis aliter cludi non poſſet, quam diadema ſibi demptum rex, alligandi vulneris cauſa, capiti ejus imponeret. Quod auſpicium, primum regalis majeſtatis Lyſimacho fuit. Sed & poſt mortem Alexandri, cum inter ſucceſſores ejus Provinciæ dividerentur, ferociſſimæ gentes, quaſi omnium fortiſſimo aſſignatæ ſunt: adeo etiam conſenſu univerſorum palmam virtutis inter cæteros tulit.

CAP. IV. Priuſquam bellum inter Ptolemæum, ſocioſque ejus, adverſus Antigonum committeretur, repente ex Aſia majore digreſſus Seleucus, novus Antigono hoſtis acceſſerat. Hujus quoque & virtus clara, & origo admirabilis fuit. Siquidem mater ejus Laudice, cum nupta eſſet Antiocho, claro inter Philippi duces viro, viſa eſt ſibi per quietem ex concubitu Apollinis concepiſſe, gravidamque factam, munus concubitus, anulum à deo accepiſſe, in cujus gemma ancora ſculpta eſſet: juſſaque donum filio, quem peperiſſet, dare. Admirabilem fecit hunc viſum & anulus, qui

poſtera

poſtera die, ejuſdem ſculpturæ, in lecto inventus eſt; & figura ancoræ, quæ in femore Seleuci nata cum ipſo parvulo fuit. Quamobrem Laudice anulum Seleuco eunti cum Alexandro Magno ad Perſicam militiam, edocto de origine ſua, dedit. Vbi poſt mortem Alexandri, occupato regno Orientis, urbem condidit, ibique geminæ originis memoriam conſecravit. Nam & urbem ex Antiochi patris nomine Antiochiam vocavit; & campos vicinos urbi, Apollini dicavit. Originis ejus argumentum etiam in poſteris manſit: Siquidem filii nepoteſque ejus, ancoram in femore, veluti notam generis naturalem habuere. Multa in Oriente, poſt diviſionem inter ſocios regni Macedonici, bella geſſit. Principio Babyloniam cepit: inde auctis ex victoria viribus, Bactrianos expugnavit. Tranſitum deinde in Indiam fecit, quæ poſt mortem Alexandri, veluti cervicibus jugo ſervitutis excuſſo, præfectos ejus occiderat. Auctor libertatis Sandrocottus fuerat: ſed Titulum libertatis poſt victoriam in ſervitutem verterat. Siquidem occupato regno, populum quem ab externa dominatione vindicaverat, ipſe ſervitio premebat. Fuit hic quidem humili genere natus, ſed ad regni poteſtatem majeſtate numinis impulſus. Quippe cum procacitate ſua Alexandrum regem offendiſſet, interfici à rege juſſus, ſalutem pedum celeritate quæſierat: ex qua fatigatione, cum ſomno captus jaceret, leo ingentis formæ ad dormientem acceſſit, ſudoremque profluentem lingua ei deterſit, expergefactumque blande reliquit. Hoc prodigio primum ad ſpem regni impulſus, contractis latronibus, Indos ad novitatem regni ſolicitavit. Molienti deinde bellum adverſus præfectos Alexandri, elephantus ferus infinitæ magnitudinis ultro ſe obtulit, & veluti domita manſuetudine, eum tergo excepit, duxque belli, & præliator inſigni

gni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

gnis fuit. Sic acquiſito regno, Sandrocottus ea tempeſtate, qua Seleucus futuræ magnitudinis fundamenta jaciebat, Indiam poſſidebat: cum quo facta pactione Seleucus, compoſitiſque in Oriente rebus, in bellum Antigoni deſcendit. Adunatis igitur omnium ſociorum copiis, prælium committitur: in eo Antigonus occiditur; Demetrius filius ejus in fugam vertitur. Sed ſocii profligato hoſtili bello, denuo in ſemet ipſos arma verterunt: & cum de præda non convenirent, iterum in duas factiones deducuntur. Seleucus Demetrio, Ptolemæus Lyſimacho junguntur. Caſſandro defuncto Philippus filius ſuccedit. Sic, quaſi ex integro, nova Macedoniæ bella naſcuntur.

LIBER XVI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Antipater Caſſandri filius fit parricida. Demetrius Alexandrum, Caſſandri F. interficit, & Macedoniam uſurpat.*
2. *Demetrius prælio fuſus fugatur. Antipater parricida fœde perit. In Caſſandri familiam numinis vindicta. Ptolomæi placidum fatum.*
3. *Bellum Pyrrhi & Lyſimachi. De Heracleæ origine & ſtatu, digreſſio.*
4. *Clearchi tyranni Heracleinſis artes luculenter deſcribuntur.*
5. *Quibus rationibus Clearchus tyrannidem firmaverit. Clearchus tandem à Chione & Leonide juvenibus nobiliſſimis obtruncatur. Poſt Clearchi ſupplicium Heracleæ conditio.*

CAP. I.

POſt Caſſandri regis, filiique ejus Philippi continuas mortes, Theſſalonice regina uxor Caſſandri, non magno poſt tempore, ab Antipatro filio, cum vitam etiam per ubera materna deprecaretur, occiditur. Cauſa parricidi fuit,

fuit, quod poſt mortem mariti, in diviſione inter fratres regni, propenſior fuiſſe pro Alexandro videbatur. Quod facinus in eo gravius omnibus viſum eſt, quod nullum maternæ fraudis veſtigium fuit. Quanquam in parricidio, nulla juſta cauſa ad ſceleris patrocinia prætexi poteſt. Ob hæc igitur Alexander in ultionem maternæ necis, geſturus cum fratre bellum, auxilium à Demetrio petit: nec Demetrius, ſpe invadendi Macedonici regni, moram fecit. Cujus adventum verens Lyſimachus, perſuadet genero ſuo Antipatro, ut malit cum fratre in gratiam reverti; quam paternum hoſtem in Macedoniam admitti. Inchoatam igitur inter fratres reconciliationem cum præſenſiſſet Demetrius, per inſidias Alexandrum interfecit; occupatoque Macedoniæ regno, cædem apud exercitum excuſaturus, in concionem vocat. Ibi priorem ſe petitum ab Alexandro allegat; nec feciſſe ſe, ſed occupaſſe inſidias. Regem autem ſe Macedoniæ vel ætatis experimentis, vel cauſis juſtiorem eſſe. Patrem enim ſuum & Philippo Regi, & Alexandro Magno ſocium in omni militia fuiſſe: liberorum deinde Alexandri miniſtrum, & ad perſequendos defectores ducem extitiſſe. Contra Antipatrum avum horum adoleſcentium, amariorem ſemper miniſtrum regni, quam ipſos reges fuiſſe. Caſſandrum vero patrem extinctorem regiæ domus, non feminis, non pueris pepercisse; nec ceſſaſſe, quoad omnem ſtirpem regiæ ſubolis deleret. Horum ſcelerum ultionem, quia nequiſſet ab ipſo Caſſandro exigere, ad liberos ejus tranſlatam. Quamobrem etiam Philippum, Alexandrumque, ſi quis manium ſenſus eſt, non interfectores ſuos, ac ſtirpis ſuæ, ſed ultores eorum, Macedoniæ regnum tenere malle. Per hæc mitigato populo, rex Macedoniæ appellatur. Lyſimachus quoque, cum bello Doricetis regis Thracum

pre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

premeretur, ne eodem tempore & adverſus eum dimicare neceſſe haberet, tradita ei altera parte Macedoniæ, quæ Antipatro ejus genero obvenerat, pacem cum eo fecit.

CAP. II. Igitur Demetrius, totis Macedoniæ regni viribus inſtructus, cum Aſiam occupare ſtatuiſſet, iterato Ptolemæus, Seleucus, & Lyſimachus, experti priore certamine quantæ vires eſſent concordiæ, pacta ſocietate adunatiſque exercitibus, bellum adverſus Demetrium transferunt in Europam. His comitem ſe, & belli ſocium jungit Pyrrhus rex Epiri, ſperans non difficilius Demetrium amittere Macedoniam poſſe, quam acquiſierat. Nec ſpes fruſtra fuit: quippe exercitu ejus corrupto, ipſoque in fugam acto, regnum Macedoniæ occupavit. Dum hæc aguntur, Lyſimachus generum ſuum Antipatrum, regnum Macedoniæ ademptum ſibi ſoceri fraude querentem, interfecit; filiamque ſuam Eurydicen querelarum ſociam in cuſtodiam tradit: atque ita univerſa Caſſandri domus Alexandro magno, ſeu necis ipſius, ſeu ſtirpis extinctæ pœnas partim cæde, partim ſupplicio, partim parricidio luit. Demetrius quoque à tot exercitibus circumventus, cum poſſet honeſte mori, turpiter ſe dedere Seleuco maluit. Finito bello, Ptolemæus cum magna rerum geſtarum gloria moriturus, contra jus gentium, minimo natu ex filiis, ante infirmitatem regnum tradiderat, ejuſque rei populo rationem reddiderat: cujus non minor favor in accipiendo, quam patris in tradendo regno fuerat. Inter cetera patris & filii mutuæ pietatis exempla, etiam ea res amorem populi juveni conciliaverat, quod pater regno ei publice tradito, privatus officium regi inter ſatellites fecerat, omnique regno pulchrius regis eſſe patrem duxerat.

CAP. III. Sed inter Lyſimachum, & Pyrrhum

rhum regem, ſocios paulo ante adverſus Demetrium, aſſiduum inter pares diſcordiæ malum bellum moverat. Victor Lyſimachus, pulſo Pyrrho Macedoniam occupaverat. Inde Thraciæ, ac deinceps Heracleæ bellum intulerat: cujus urbis & initia & exitus admirabiles fuere; quippe Bœotiis peſtilentia laborantibus, oraculum Delphis reſponderat, coloniam in Ponti regione ſacram Herculi conderent. Cum propter metum longæ ac periculoſæ navigationis, mortem in patria omnibus præoptantibus, res omiſſa eſſet, bellum his Phocenſes intulerunt: quorum cum adverſa prælia paterentur, iterato ad oraculum decurrunt; reſponſum, idem belli quod peſtilentiæ, remedium fore. Igitur conſcripta colonorum manu, in Pontum delati, urbem Heracleam condiderunt. Et quoniam fatorum auſpiciis in eas ſedes delati erant, brevi tempore magnas opes paravere. Multa deinde hujus urbis adverſus finitimos bella, multæ etiam domeſticæ diſſenſiones fuere. Inter cetera magnifica, vel præcipue illud memorabile fuit. Cum rerum potirentur Athenienſes, victiſque Perſis, Græciæ & Aſiæ tributum in tutelam claſſis deſcripſiſſent, omnibus cupide ad præſidium ſalutis ſuæ conferentibus; ſoli Heraclienſes ob amicitiam regum Perſicorum, collationem abnuerant. Miſſus itaque ab Athenienſibus Lamachus cum exercitu ad extorquendum quod negabatur, dum relictis in littore navibus, agros Heraclienſium populatur, claſſem cum majore parte exercitus, naufragio repentinæ tempeſtatis amiſit. Itaque cum neque mari poſſet amiſſis navibus, neque terra auderet, cum parva manu inter tot ferociſſimas gentes, reverti; Heraclienſes honeſtiorem beneficii, quam ultionis occaſionem rati, inſtructos commeatibus, auxiliiſque dimittunt: Bene agrorum ſuorum populationem impenſam

exiſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

exiſtimantes, ſi quos hoſtes habuerant, amicos reddidiſſent.

CAP. IV. Paſſi ſunt inter plurima mala, etiam tyrannidem: ſiquidem cum plebs etiam novas tabulas, & diviſionem agrorum divitum impotenter flagitaret, diu re in ſenatu tractata, cum exitus rei non inveniretur; ad poſtremum adverſus plebem nimio otio laſcivientem, auxilia à Timotheo Athenienſium duce, mox ab Epaminonda Thebanorum petivere. Vtriſque negantibus, ad Clearchum, quem ipſi in exilium egerant, decurrunt. Tanta calamitatium neceſſitas fuit, ut cui patriam interdixerant, eum ad tutelam patriæ revocarent. Sed Clearchus exilio facinoroſior redditus, & diſſenſionem populi occaſionem invadendæ tyrannidis exiſtimans, primo tacitus cum Mithridate civium ſuorum hoſte colloquitur; & inita ſocietate paciſcitur, ut revocatus in patriam prodita ei urbe, præfectus ejus conſtitueretur. Poſtea autem inſidias, quas civibus paraverat, in ipſum Mithridatem verterat. Namque cum velut arbiter civilis diſcordiæ, de exilio reverſus eſſet, ſtatuto tempore, quo urbem Mithridati traderet, ipſum cum amicis ſuis cepit; captumque, accepta ingenti pecunia, dimiſit. Atque ut in illo ſubitum ſe ex ſocio fecit hoſtem: ſic ex defenſore ſenatoriæ cauſæ, repente patronus plebis evaſit; & adverſus auctores potentiæ ſuæ, à quibus revocatus in patriam, per quos in arce collocatus fuerat, non ſolum plebem accendit, verum etiam nefandiſſima quæque tyrannicæ crudelitatis exercuit. Igitur populo ad concionem vocato, neque ſe affuturum amplius graſſanti in populum ſenatui, ait; interceſſurum etiam, ſi in priſtina ſævitia perſeveret: quodſi pares ſe crudelitati ſenatorum arbitrarentur, abiturum cum militibus ſuis, neque civilibus diſcordiis interfuturum. Sin vero diffidant viribus

bus propriis, vindictæ ſe civium non defuturum. Proinde conſulant ſibi ipſis: jubeant abire ſe, ſi malint, vel cauſæ populari ſocium remanere. His verbis ſolicitata plebs, ſummum ad eum imperium defert: & dum ſenatus potentiæ iraſcitur, in ſervitutem ſe tyrannicæ dominationis cum conjugibus & liberis tradit. Igitur Clearchus LX ſenatores comprehenſos (nam ceteri in fugam dilapſi erant) in vincula compingit. Lætari plebs, quod à duce potiſſimum ſenatorum, ſenatus deleretur, verſaque vice, auxilium eorum in exitium converſum eſſe. Quibus dum mortem paſſim omnibus minatur, cariora eorum pretia facit: ſiquidem Clearchus magna pecunia (quaſi minis populi occulte eos ſubtracturus) accepta, ſpoliatos fortunis, vita quoque ſpoliavit.

CAP. V. Cognito deinde, quod bellum ſibi ab iis qui profugerant, miſericordia in auxilium ſolicitatis civitatibus, pararetur, ſervos eorum manumittit. Et ne quid mali afflictis honeſtiſſimis domibus deeſſet, uxores eorum, filiaſque nubere ſervis ſuis, propoſita recuſantibus morte, compellit; ut eos ſibi fidiores, & dominis infeſtiores redderet. Sed matronis tam lugubres nuptiæ, graviores repentinis funeribus fuere. Itaque multæ ſe ante nuptias, multæ in ipſis nuptiis, occiſis prius novis maritis, interficiunt, & ſe tam funeſtis calamitatibus, virtute ingenui pudoris, eripiunt. Prælium deinde committitur: quo victor tyrannus captivos ſenatores in triumphi modum per ora civium trahit. Reverſus in urbem, alios vincit, torquet alios, alios occidit: nullus locus urbis à crudelitate tyranni vacat. Accedit ſævitiæ inſolentia, crudelitati arrogantia: interdum enim ex ſucceſſu continuæ felicitatis obliviſcitur ſe hominem: interdum Iovis ſe filium dicit. Eunti per publicum, aurea aquila velut argumentum generis

ris præferebatur: veſte purpurea, & cothurnis regum tragicorum, & aurea corona utebatur: filium quoque ſuum Ceraunon vocat, ut deos non mendacio tantum, verumetiam nominibus illudat. Hæc illum facere duo nobiliſſimi juvenes Chion & Leonides indignantes, patriam liberaturi in necem tyranni conſpirant. Erant hi diſcipuli Platonis philoſophi; qui virtutem ad quam quotidie præceptis magiſtri erudiebantur, patriæ exhibere cupientes, quinquaginta cognatos, veluti clientes, in inſidiis locant. Ipſi more jurgantium, ad tyrannum veluti ad regem in arcem contendunt: qui jure familiaritatis admiſſi, dum alterum priorem dicentem intentus audit tyrannus, ab altero obtruncatur. Sed & ipſi, ſociis tardius auxilium ferentibus, à ſatellitibus obruuntur. Quare factum eſt, ut tyrannus quidem occideretur, ſed patria non liberaretur. Nam frater Clearchi Satyrus eadem via tyrannidem invadit; multiſque annis, per gradus ſucceſſionis, Heraclienſes ſub regno tyrannorum fuere.

LIBER XVII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Lyſimachi Regis tragœdia.*
2. *Amiſſis* XV. *liberis in prælio occumbit. Seleucus per inſidias occiditur à Ptolemæo. Ptolemæus Principum amicitias, Pyrrhi præſertim, ſibi conciliat.*
3. *De Epirotarum regno ejuſdemque origine ac regibus digreſſio. Pyrrhi varia fortuna.*

CAP. I.

PEr idem ferme tempus in Helleſponti & Cherſoneſi regionibus terræmotus fuit: maxime tamen Lyſimachia urbs ante duos & viginti annos à Lyſimacho rege condita, everſa eſt. Quod portentum dira Lyſimacho, ſtirpique ejus, ac regni

egni ruinam, cum clade vexatarum regionum ortendebat. Nec oſtẽtis fides defuit: nam brevi oſt tempore, Agathoclem filium ſuum, quem in ucceſſionem regni ordinaverat, per quem multa ella proſpere geſſerat,non ſolum patrium,verum tiam humanum ultra morem, peroſus, miniſtra Arſinoë noverca, veneno interfecit. Hæc illi prina mali labes, hoc initium impendentis ruinæ uit. Nam parricidium, principum ſequutæ cædes unt, luentium ſupplicia quod occiſum juvenem olebant. Itaque & hi qui cædibus ſuperfuerant,& ii qui exercitibus præerant, certatim ad Seleuum deficiunt; eumque pronum jam ex æmulaione gloriæ, bellum Lyſimacho inferre compelunt. Vltimum hoc certamen commilitonum Aexandri fuit, &, velut ad exemplum fortunæ, par eſervatum. Lyſimachus quattuor & LXX annos natus erat. Seleucus ſeptem & LXX. Sed in hac ætate utrique animi juveniles erant, imperiique cupiditatem inſatiabilem gerebant. Quippe cum orbem terrarum duo ſoli tenerent, anguſtiis ſibimet incluſi videbantur, vitæque finem non annorum ſpatio, ſed imperii terminis metiebantur.

CAP. II. In eo bello Lyſimachus amiſſis ante variis caſibus XV liberis, non inſtrenue moriens, poſtremus domus ſuæ ruinæ cumulus acceſſit. Lætus tanta victoria Seleucus, & quod majus victoria putabat, ſolum ſe cohorte Alexandri remanſiſſe; victoremque victorum extitiſſe, non humanum eſſe opus, ſed divinum munus, gloriatur: Ignarus prorſus, non multo poſt fragilitatis humanæ ſe ipſum exemplum futurum. Quippe poſt menſes admodum ſeptem Ptolemæo, cujus ſororem Lyſimachus in matrimonio habuerat, per inſidias circumventus occiditur; regnumque Macedoniæ, quod Lyſimacho eripuerat, cum vita pariter amittit. Igitur Ptolemæus cum & in

gratiam memoriæ magni Ptolemæi patris, & in favorem ultionis Lyſimachi ambitioſus apud populares eſſet, primo Lyſimachi filios conciliare ſibi ſtatuit; nuptiaſque Arſinoes ſororis ſuæ, matris eorum, petit, puerorum adoptione promiſſa, ut cum in locum patris eorum ſucceſſiſſet, nihil illi moliri vel verecundia matris, vel appellatione patris auderent. Fratris quoque regis Ægypti concordiam per epiſtolas deprecatur, profeſſus deponere ſe offenſam erepti paterni regni, neque amplius à fratre quæſiturum, quod honeſtius à paterno hoſte perceperit. Omnique arte adulatur Eumeni, & Antigono, Demetrii filiis, Antiocho filio Seleuci, cum quibus bellum habiturus erat, ne tertius ſibi hoſtis accederet. Sed nec Pyrrhus rex Epiri omiſſus, ingens momentum futurus, utri parti ſocius acceſſiſſet; qui & ipſe ſpoliare ſingulos cupiens, omnibus ſe partibus venditabat. Itaque Tarentinis adverſus Romanos laturus auxilium, ab Antigono naves, ad exercitum in Italiam deportandum, mutuo petit; ab Antiocho pecuniam, qui opibus quam militibus inſtructior erat; à Ptolemæo Macedonum militum auxilia. Sed Ptolemæus, cui nulla dilationis ex infirmitate virium venia eſſet, quinque millia peditum, equitum quatuor millia, elephantos quinquaginta, non amplius quam in biennii uſum dedit. Ob hæc Pyrrhus, filia Ptolemæi in matrimonium accepta, vindicem eum regni reliquit: ne abducta in Italiam juventute, prædam hoſtibus regnum relinqueret.

CAP. III. Sed quoniam ad Epiri mentionem ventum eſt, de origine regni ejus pauca narranda ſunt. Moloſſorum primum in ea regione regnum fuit. Poſt Pyrrhus Achillis filius, amiſſo per abſentiam Trojanis temporibus paterno regno, in his locis conſedit, qui Pyrrhidæ primo, poſtea

Epirotæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Epirotæ dicti ſunt. Sed Pyrrhus cum in templum Dodonæi Iovis ad conſulendum veniſſet, ibi Lanaſſam neptem Herculis rapuit: ex cujus matrimonio octo liberos ſuſtulit. Ex his nonnullas virgines nuptum finitimis regibus tradidit, opeſque affinitatium auxilio magnas paravit: atque ita Heleno filio Priami regis, ob induſtriam ſingularem, regnum Chaonum, & Andromachen Hectoris, quam & ipſe matrimonio ſuo in diviſione Trojanæ prædæ acceperat, uxorem tradidit: brevique poſt tempore, Delphis inſidiis Oreſtæ filii Agamemnonis, inter altaria dei interiit. Succeſſor huic Pialis filius fuit. Per ordinem deinde, regnum ad Arrybam deſcendit: cui, quoniam pupillus & unicus ex gente nobili ſupereſſet, intentiore omnium cura ſervandi ejus educandique, publice tutores conſtituuntur: Athenas quoque erudiendi gratia miſſus; quanto doctior majoribus ſuis, tanto & gratior populo fuit. Primus itaque leges, & ſenatum, annuoſque magiſtratus, & reipub. formam compoſuit: & ut à Pyrrho ſedes, ſic vita cultior populo ab Arryba ſtatuta. Hujus filius Neoptolemus fuit: ex quo nata eſt Olympias, mater Alexandri Magni, & Alexander, qui poſt eum regnum Epiri tenuit: & in Italia bello geſto, in Bruttiis interiit. Poſt ejus mortem frater Æacides regno ſucceſſit, qui aſſiduis adverſus Macedonas bellorum certaminibus populum fatigando, offenſam civium contraxit: ac propterea in exilium actus, Pyrrhum filium vivum, admodum parvulum in regno reliquit. Qui & ipſe cum à populo propter odium patris ad necem quæreretur, furtim ſubtractus in Illyrios defertur: traditusque eſt Beroæ, Glauci regis uxori, nutriendus, quæ & ipſa generis Æacidarum erat. Ibi eum, ſeu miſericordia fortunæ ejus, ſeu infantilibus blandimentis inductus rex, adverſum Caſſandrum Macedo-

niæ regem, qui eum ſub belli comminatione depoſcebat, diu protexit, addito in auxilium etiam adoptionis officio. Quibus rebus moti Epirotæ, odio in miſericordiam verſo annorum XI. eum in regnum revocaverunt, datis tutoribus, qui regnum uſque adultam ejus ætatem tuerentur. Adoleſcens deinde multa bella geſſit; tantuſque rerum ſucceſſu haberi cœptus eſt, ut Tarentinos ſolus adverſus Romanos tueri poſſe videretur.

LIBER XVIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Pyrrho Tarentinis adverſus Romanos ſuppetias ferenti Valerius Lævinus occurrit: unde prælia & ſtrages.*
2. *Carthaginienſium auxilium Romani remittunt. Pax cum Pyrrho componitur. Romanorum continentia. Pyrrhus Siciliam occupat.*
3. *De Carthaginienſium origine & veteribus incolis digreſſio, in qua etiam de Sidonis & Tyri conditoribus.*
4. *Novæ incolæ Tyri, inter quos Eliſſa quæ à Pygmalione fratre recedit, ut rebus ſuis conſuleret.*
5. *Eliſſa agnomine Dido, Cyprum appellit, deinde in ſinum Africæ defertur & Carthaginem condit.*
6. *Eliſſa propter Iarbæ votum ſibi vim infert. Carthaginienſium crudelis ſuperſtitio.*
7. *Clades Carthaginienſium in Sardinia Superſtites in exilium pulſi, patriam armis recuperare nituntur: unde Malei Patris in Cartalonem filium ſeveritas: & paulo poſt cruentus interitus.*

CAP. I.

IGitur Pyrrhus rex Epiri, cum iterata Tarentinorum legatione, additis Samnitium & Lucanorum precibus, & ipſis auxilio adverſus Romanos indigentibus fatigaretur, non tam ſupplicum precibus, quam ſpe invadendi Italiæ imperii inductus, venturum ſe cum exercitu pollicetur. In

quam

quam rem inclinatum ſemel animum, præcipitem agere cœperant exempla majorum: ne aut inferior patruo ſuo Alexandro videretur, quo defenſore iidem Tarentini adverſus Bruttios uſi fuerant; aut minores animos Magno Alexandro habuiſſe, qui tam longa à domo militia Orientem ſubegit. Igitur relicto cuſtode regni filio Ptolemæo, annos XV nato, exercitum in portu Tarentino exponit, duobus parvulis filiis, Alexandro & Heleno, in ſolatia longinquæ ſecum expeditionis adductis. Cujus audito adventu, Conſul Romanus Valerius Lævinus, feſtinans ut prius cum eo congrederetur quam auxilia ſociorum convenirent, exercitum in aciem educit: Nec rex, tametſi numero militum inferior eſſet, certamini moram fecit. Sed Romanos vincentes jam, inuſitata ante elephantorum forma ſtupere primo, mox cedere prælio coegit; victoreſque jam nova Macedonum monſtra repente vicerunt. Nec hoſtibus incruenta victoria fuit. Nam & ipſe Pyrrhus graviter vulneratus eſt; & magna pars militum ejus cæſa; majoremque gloriam ejus victoriæ, quam lætitiam habuit. Hujus pugnæ eventum multæ civitates ſecutæ, Pyrrho ſe tradunt. Inter ceteras etiam Locri, prodito præſidio Romano, ad Pyrrhum deficiunt. Ex ea præda Pyrrhus CC. captivos milites Romam gratis remiſit, ut cognita virtute ejus, Romani cognoſcerent etiam liberalitatem. Interjectis deinde diebus, cum ſociorum exercitus ſuperveniſſet, iterato prælium cum Romanis facit, in quo par fortuna priori bello fuit.

CAP. II. Interea Mago, dux Carthaginienſium, in auxilium Romanorum cum CXX navibus miſſus, ſenatum adiit, ægre tuliſſe Carthaginienſes, affirmans, quod bellum in Italia à peregrino rege paterentur. Ob quam cauſam miſſum ſe, ut quoniam externo hoſte oppugnarentur, ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ternis auxiliis juvarentur. Gratiæ à ſenatu Carthaginienſibus actæ, auxiliaque remiſſa. Sed Mago Punico ingenio, poſt paucos dies tacitus, quaſi pacificator Carthaginienſium, Pyrrhum adit ſpeculaturus conſilia ejus de Sicilia, quo eum arceſſiri fama erat. Nam Romanis eadem cauſa mittendi auxilii Carthaginienſibus fuerat, ut Romano bello, ne in Siciliam tranſire poſſet Pyrrhus, in Italia detineretur. Dum hæc aguntur, legatus à ſenatu Romano Fabricius Lucinus miſſus, pacem cum Pyrrho compoſuit. Ad quam confirmandam, Cyneas Romam cum ingentibus à Pyrrho donis miſſus, neminem, cujus domus muneribus pateret, invenit. Huic continentiæ Romanorum ſimile exemplum, iiſdem ferme temporibus fuit. Nam miſſi à ſenatu in Ægyptum legati, cum ingentia ſibi à Ptolemæo rege miſſa munera ſpreviſſent, interjectis diebus ad cœnam invitatis, aureæ coronæ miſſæ ſunt; quas illi honoris cauſa receptas, poſtera die ſtatuis regis impoſuerunt. Igitur Cyneas cum turbatam cum Romanis pacem ab Appio Claudio renuntiaſſet, interrogatus à Pyrrho, qualis Roma eſſet, reſpondit, Regum urbem ſibi viſam. Poſt hæc legati Siculorum ſuperveniunt, tradentes Pyrrho totius inſulæ imperium, quæ aſſiduis Carthaginienſium bellis vexabatur. Itaque relicto Locris Alexandro filio, firmatiſque ſociorum civitatibus valido præſidio, in Siciliam exercitum trajecit.

CAP. III. Et quoniam ad Carthaginienſium mentionem ventum eſt, de origine eorum pauca dicenda ſunt, repetitis Tyriorum paulo altius rebus, quorum caſus etiam dolendi fuerunt. Tyriorum gens condita à Phœnicibus fuit, qui terræmotu vexati, relicto patriæ ſolo, Aſſyrium ſtagnum primo, mox mari proximum littus incoluerunt, condita ibi urbe, quam à piſcium uber-

tate,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tate, Sidona appellaverunt: nam piſcem Phœnices ſidon vocant. Poſt multos deinde annos à rege Aſcaloniorum expugnati, navibus appulſi, Tyron urbem ante annum Trojanæ cladis condiderunt: ibi Perſarum bellis diu varieque fatigati, victores quidem fuere:ſed attritis viribus,à ſervis ſuis multitudine abundantibus, indigna ſupplicia perpeſſi ſunt: qui conſpiratione facta, omnem liberum populum cum dominis interficiunt: atque ita potiti urbe, lares dominorum occupant, rempub. invadunt, conjuges ducunt, & quod ipſi non erant, liberos procreant. Vnus ex tot millibus ſervorum fuit, qui miti ingenio, ſenis domini, parvulique filii ejus fortuna moveretur;dominoſque non truci feritate, ſed piæ miſericordiæ humanitate reſpiceret. Itaque cum velut occiſos alienaſſet, ſerviſque de ſtatu reipub. deliberantibus placuiſſet regem ex ſuo corpore creari, eumque potiſſimum quaſi acceptiſſimum diis, qui ſolem orientem primus vidiſſet, rem ad Stratonem (hoc enim ei nomen erat) dominum occulte latentem detulit. Ab eo formatus cum medio noctis omnes in unum campum proceſſiſſent, ceteris in Orientem ſpectantibus, ſolus Occidentis regionem intuebatur. Id primum aliis videri furor, in Occidente ſolis ortum quærere: ubi vero dies adventare cœpit, editiſſimiſque culminibus urbis oriens ſplendere expectantibus aliis, ut ipſum ſolem aſpicerent, hic primus omnibus fulgorem ſolis in ſummo faſtigio civitatis oſtendit. Non ſervilis ingenii ratio viſa; requirentibuſque auctorem, de domino confitetur. Tunc intellectum eſt: Quantum ingenua ſervilibus ingenia præſtarent; malitiaque ſervos, non ſapientia vincere. Igitur venia ſeni filioque data eſt;& velut numine quodam reſervatos arbitrantes, regem Stratonem creaverunt. Poſt cujus mortem regnum ad filium, ac deinde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ad nepotes tranſiit. Celebre hoc ſervorum facinus, metuendumque exemplum toto orbe terrarum fuit. Itaque Alexander Magnus, cum interjecto tempore in Oriente bellum gereret, velut ultor publicæ ſecuritatis, expugnata eorum urbe, omnes qui prælio ſuperfuerant, ob memoriam veteris cædis crucibus affixit: genus tantum Stratonis inviolatum ſervavit, regnumque ſtirpi ejus reſtituit, ingenuis & innoxiis incolis inſulæ attributis, ut, exſtirpato ſervili germine, genus urbis ex integro conderetur.

CAP. IV. Hoc igitur modo Tyrii Alexandri auſpiciis conditi, parcimonia & labore quærendi cito convaluere. Ante cladem dominorum cum & opibus, & multitudine abundarent, miſſa in Africam juventute, Vticam condidere: cum interim rex Tyro decedit, filio Pygmalione, & Eliſſa filia, inſignis formæ virgine, heredibus inſtitutis. Sed populus Pygmalioni admodum puero regnum tradidit. Eliſſa quoque Acerbæ avunculo ſuo, ſacerdoti Herculis, qui honos ſecundus à rege erat, nubit. Huic magnæ, ſed diſſimulatæ opes erant: aurumque metu regis non tectis, ſed terræ crediderat; quam rem etſi homines ignorabant, fama tamen loquebatur. Qua incenſus Pygmalion oblitus juris humani, avunculum ſuum, eundemque generum, ſine reſpectu pietatis occidit. Eliſſa diu fratrem propter ſcelus averſata, ad poſtremum diſſimulato odio, mitigatoque interim vultu fugam tacito molitur, aſſumptis quibuſdam principibus in ſocietatem, quibus par odium in regem eſſe, eandemque fugiendi cupiditatem arbitrabatur. Tunc fratrem dolo aggreditur, fingit ſe ad eum migrare velle, ne amplius ei mariti domus, cupidæ oblivionis, gravem luctus imaginem renovaret, nec ultra amara admonitio oculis ejus occurrat. Non invitus Pygmalion verba ſororis audivit,

audivit, exiſtimans cum ea & aurum Acerbæ ad ſe venturum. Sed Eliſſa miniſtros migrationis à rege miſſos, navibus cum omnibus opibus ſuis prima veſpera imponit, provectaque in altum, compellit eos onera harenæ pro pecunia involucris involuta, in mare dejicere. Tunc deflens ipſa, lugubrique voce Acerbam ciet; orat, ut libens opes ſuas recipiat, quas reliquerat; habeatque inferias, quas habuerit cauſam mortis. Tunc ipſos miniſtros aggreditur: ſibi quidem ait optatam olim mortem: ſed illis acerbos cruciatus, & dira ſupplicia imminere, qui Acerbæ opes, quarum ſpe parricidium rex fecerit, avaritiæ tyranni ſubtraxerint. Hoc metu omnibus injecto, comites fugæ accepit. Iunguntur & ſenatorum in eam noctem præparata agmina; atque ita ſacris Herculis, cujus ſacerdos Acerbas fuerat, repetitis, exilio ſedes quærunt.

CAP. V. Primus illis appulſus terræ, Cyprus inſula fuit: ubi ſacerdos Iovis, cum conjuge & liberis, deorum monitu, comitem ſe Eliſſæ ſociumque præbuit, pactus ſibi poſteriſque perpetuum honorem ſacerdotii. Conditio pro manifeſto omine accepta. Mos erat Cypriis, virgines ante nuptias ſtatutis diebus dotalem pecuniam quæſituras, in quæſtum ad littus maris mittere, pro reliqua pudicitia libamenta Veneri ſoluturas. Harum igitur ex numero LXXX admodum virgines raptas, navibus imponi Eliſſa jubet; ut & juventus matrimonia, & urbs ſubolem habere poſſet. Dum hæc aguntur, Pygmalion cognita ſororis fuga, cum impio bello fugientem perſequi pararet, ægre precibus matris, & deorum minis victus, quievit: cui cum inſpirati vates canerent, non impune laturum, ſi incrementa urbis toto orbe auſpicatiſſimæ interpellaſſet, hoc modo ſpatium reſpirandi fugientibus datum. Itaque Eliſſa delata in Africæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſinum, incolas loci ejus, adventu peregrinorum, mutuarumque rerum commercio gaudentes, in amicitiam ſolicitat: deinde empto loco, qui corio bovis tegi poſſet, in quo feſſos longa navigatione ſocios, quoad proficiſceretur, reficere poſſet; corium in tenuiſſimas partes ſecari jubet, atque ita majus loci ſpacium quam petierat, occupat: unde poſtea ei loco Byrſæ nomen fuit. Confluentibus deinde vicinis locorum, qui ſpe lucri multa hoſpitibus venalia inferebant; ſedeſque ibi ſtatuentibus, ex frequentia hominum velut inſtar civitatis effectum eſt. Vticenſium quoque legati, dona ut conſanguineis attulerunt; hortatique ſunt, urbem ibi conderent, ubi ſedes ſortiti eſſent. Sed & Afros detinendi advenas amor cepit. Itaque conſentientibus omnibus, Carthago conditur, ſtatuto annuo vectigali pro ſolo urbis. In primis fundamentis caput bubulum inventum eſt: quod auſpicium quidem fructuoſæ terræ, ſed laborioſæ, perpetuoque ſervæ urbis fuit: propter quod in alium locum urbs tranſlata. Ibi quoque equi caput repertum, bellicoſum potentemque populum futurum ſignificans, urbi auſpicatam ſedem dedit. Tunc ad opinionem novæ urbis concurrentibus gentibus, brevi & populus, & civitas magna facta.

CAP. VI. Cum ſucceſſu rerum florentes Carthaginis opes eſſent, rex Maxitanorum Hiarbas decem Pœnorum principibus ad ſe arceſſitis, Eliſſæ nuptias ſub belli denuntiatione petit: quod legati reginæ referre metuentes, Punico cum ea ingenio egerunt, nuntiantes, regem aliquem poſcere, qui cultiores victus eum, Afroſque perdoceat; ſed quem inveniri poſſe, qui ad Barbaros & ferarum more viventes tranſire à conſanguineis velit? Tunc à regina caſtigati, Si pro ſalute patriæ aſperiorem vitam recuſarent, cui etiam ipſa vita, ſi res exigat, debeatur: regis mandata aperuere, dicentes,

centes, Quæ præcipiat aliis, ipſi facienda eſſe, ſi velit urbi conſultum eſſe. Hoc dolo capta, diu Acerbæ viri nomine cum multis lacrymis & lamentatione flebili invocato, ad poſtremum ituram ſe quo ſuæ urbis fata vocarent, reſpondit. In hoc trium menſium ſumpto ſpatio, pyra in ultima parte urbis exſtructa, velut placatura viri manes, inferiaſque ante nuptias miſſura, multas hoſtias cædit, & ſumpto gladio pyram conſcendit; atque ita ad populum reſpiciens, ituram ſe ad virum, ſicut præceperant, dixit, vitamque gladio finivit. Quamdiu Carthago invicta fuit, pro dea culta eſt. Condita eſt urbs hæc LXXII. annis ante quam Roma, cujus virtus ſicut bello clara fuit, ita domi ſtatus variis diſcordiarum caſibus agitatus eſt. Cum inter cetera mala, etiam peſte laborarent, cruenta ſacrorum religione, & ſcelere pro remedio uſi ſunt. Quippe homines, ut victimas immolabant; & impuberes (quæ ætas etiam hoſtium miſericordiam provocat) aris admovebant, pacem deorum ſanguine eorum expoſcentes, pro quorum vita dii rogari maxime ſolent.

CAP. VII. Itaque adverſis tanto ſcelere numinibus, cum in Sicilia diu feliciter dimicaſſent, tranſlato in Sardiniam bello, amiſſa majore exercitus parte, gravi prælio victi ſunt. Propter quod ducem ſuum Maleum, cujus auſpiciis & Siciliæ partem domuerant, & adverſus Afros magnas res geſſerant, cum parte exercitus, quæ ſuperfuerat, exulare juſſerunt. Quam rem ægre ferentes milites, legatos Carthaginem mittunt, qui reditum primo, veniamque infelicis militiæ petant; tum denuntient, quod precibus nequeant, armis ſe conſecuturos. Cum & preces & minæ legatorum ſpretæ eſſent, interjectis diebus, conſcenſis navibus, armati ad urbem veniunt: ibi deos homineſque teſtari, non ſe expugnatum, ſed reciperatum

patriam venire; oſtenſuroſque civibus ſuis, non virtutem ſibi priore bello, ſed fortunam defuiſſe: prohibitis commeatibus, obſeſſaque urbe, in ſummam deſperationem Carthaginienſes adduxerunt. Interea Cartalo Malei exſulis ducis filius, cum præter caſtra patris à Tyro, quo decimas Herculis ferre, ex præda Sicilienſi, quam pater ejus ceperat, à Carthaginienſibus miſſus fuerat, reverteretur, arceſſituſque à patre eſſet, prius publicæ ſe religionis officia exſecuturum quam privatæ pietatis, reſpondit. Quam rem etſi indigne ferret pater, non tamen vim afferre religioni auſus eſt. Interjectis deinde diebus, Cartalo petito commeatu à populo, cum reverſus ad patrem eſſet; ornatuſque purpura, & infulis ſacerdotii, omnium ſe oculis ingereret, tunc in ſecretum abducto pater ait: Auſuſne es, nefandiſſimum caput, iſta purpura & auro ornatus, in conſpectum tot miſerorum civium venire? & mæſta ac lugentia caſtra, circumfluentibus quietæ felicitatis inſignibus, velut exultabundus intrare? Nuſquam ne te aliis jactare potuiſti? Nullus locus aptior, quam ſordes patris, & exilii infelicis ærumnæ fuerunt? Quid, quod paulo ante vocatus, non dico patrem, ducem certe civium tuorum ſuperbe ſpreviſti? Quid porro tu in purpura iſta coroniſque aliud, quam victoriarum mearum titulos geris? Quoniam igitur tu in patre nihil niſi exſulis nomen agnoſcis; ego quoque imperatorem me magis, quam patrem judicabo; ſtatuamque in te exemplum, ne quis poſthac infelicibus miſeriis patris illudat. Atque ita eum cum ornatu ſuo, in altiſſimam crucem in conſpectu urbis ſuffigi juſſit. Poſt paucos deinde dies Carthaginem capit: evocatoque populo ad concionem, exilii injuriam queritur: belli neceſſitatem excuſat: contentumque victoria ſua, punitis auctoribus miſerorum civium, injurioſi exilii omnibus ſe ve-

niam dare dicit. Atque ita decem ſenatoribus interfectis, urbem legibus ſuis reddidit. Nec multo poſt ipſe affectati regni accuſatus, duplicis & in filio & in patria parricidii pœnas dedit. Huic Mago imperator ſucceſſit, cujus induſtria, & opes Carthaginienſium, & imperii fines, & bellicæ gloriæ laudes creverunt.

LIBER XIX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Magoni Carthaginienſium Imperatori ſuccedunt Haſdrubal & Amilcar. Haſdrubal in Sardinia perit. Inde Siculum bellum & Perſarum legatio.*
2. *Horum filii & Carthaginienſis clades exercitus in Sicilia.*
3. *Imilco, Dux hujus exercitus, Carthaginem reverſus, ſpe omni abjecta mortem ſibi infert.*

CAP. I.

Mago Carthaginienſium imperator, cum primus omnium, ordinata diſciplina militari, imperium Pœnorum condidiſſet, vireſque civitatis non minus bellandi arte quam virtute firmaſſet, diem fungitur, relictis duobus filiis Haſdrubale & Hamilcare: qui per veſtigia paternæ virtutis decurrentes, ſicuti generi, ita & magnitudini patris ſucceſſerunt. His ducibus Sardiniæ bellum illatum: adverſus Afros quoque vectigal pro ſolo urbis multorum annorum repetentes, dimicatum: ſed Afrorum ſicuti cauſa juſtior, ita & fortuna ſuperior fuit; bellumque cum his ſolutione pecuniæ, non armis finitum. In Sardinia quoque Haſdrubal graviter vulneratus imperio Hamilcari fratri tradito interiit: cujus mortem, cum luctus civitatis, tum & dictaturæ undecim, & triumphi quatuor inſignem fecere: hoſtibus quo-

que crevere animi, veluti cum duce vires Pœnorum cecidiſſent. Itaque Siciliæ populis propter aſſiduas Carthaginienſium injurias, ad Leonidam fratrem regis Spartanorum concurrentibus, grave bellum natum: in quo & diu, & varia victoria præliatum fuit. Dum hæc aguntur, legati à Dario Perſarum rege Carthaginem venerunt, afferentes edictum, quo Pœni humanas hoſtias immolare, & canina veſci prohibebantur; mortuorumque corpora cremare potius, quam terra obruere à rege jubebantur: petentes ſimul auxilia adverſus Græciam, cui illaturus bellum Darius erat. Sed Carthaginienſes auxilia negantes, propter aſſidua finitimorum bella, cæteris, ne per omnia contumaces viderentur, cupide paruere.

CAP. II. Interea Hamilcar bello Sicilienſi interficitur, relictis tribus filiis, Imilcone, Hannone, Giſcone. Haſdrubali quoque par numerus filiorum fuit, Annibal, & Haſdrubal, & Sappho. Per hos res Carthaginienſium ea tempeſtate gerebantur. Itaque & Mauris bellum illatum, & adverſus Numidas pugnatum, & Afri compulſi ſtipendium urbis conditæ Carthaginienſibus remittere. Deinde cum familia tanta imperatorum gravis liberæ civitati eſſet, omniaque ipſi agerent ſimul & judicarent, centum ex numero ſenatorum judices deliguntur, qui reverſis à bello ducibus, rationem rerum geſtarum exigerent, ut hoc metu ita in bello imperia cogitarent, ut domi judicia leges que reſpicerent. In Sicilia in locum Hamilcaris, imperator Imilco ſuccedit: qui cum navali terreſtrique bello ſecunda prælia feciſſet, multaſque civitates cepiſſet, repente peſtilentis ſideris vi exercitum amiſit. Quæ res cum nuntiata Carthagini eſſet, mœſta civitas fuit: omnia ululatibus non ſecus ac ſi urbs ipſa capta eſſet, perſonabant: clauſæ privatæ domus, clauſa deorum templa, intermiſſa

termiſſa omnia ſacra, omnia privata officia damnata. Cuncti deinde ad portum congregantur, egredienteſque paucos è navibus, qui cladi ſuperfuerant, de ſuis percontantur. Ut verò dubia antea ſpe, & ſuſpenſo metu, incerta orbitatis exſpectatione, caſus ſuorum miſeris eluxit, tunc toto littore plangentium gemitus, tunc infelicium matrum ululatus, & flebiles querelæ audiebantur.

CAP. III. Inter hæc procedit inops è navi ſua imperator, ſordida ſervilique tunica diſcinctus: ad cujus conſpectum plangentium agmina junguntur. Ipſe quoque manus ad cœlum tendens, nunc ſortem ſuam, nunc publicam fortunam deflet: nunc deos accuſat, qui tanta belli decora, & tot ornamenta victoriarum, quæ ipſi dederant, abſtulerint: qui captis tot urbibus, totieſque hoſtibus terreſtri navalique prælio victis, exercitum victorem non bello, ſed peſte deleverint. Deferre ſe tamen civibus ſuis non modica ſolatia, quod malis eorum hoſtes gaudere, non gloriari poſſent. Quippe cum neque eos qui mortui ſunt, à ſe occiſos; neque eos qui reverſi ſunt, à ſe fugatos poſſint dicere. Prædam quam relictis à ſe caſtris abſtulerint, non eſſe talem, quam velut ſpolium victi hoſtis oſtentent: ſed quam poſſeſſione vacua, fortuitis dominorum mortibus, ſicuti caduca occuparint. Quod ad hoſtes pertinet, victores ſe receſſiſſe; quod ad peſtem, victos. Nihil tamen ſe gravius ferre, quam quod inter fortiſſimos viros mori non potuerit, ſervatuſque ſit non ad vitæ jucunditatem, ſed ad ludibrium calamitatis. Quanquam ubi miſeras copiarum reliquias Carthaginem reduxerit, ſe quoque ſequuturum commilitones ſuos: oſtenſurumque patriæ, non ideo ſe in eam diem vixiſſe, quoniam velit vivere: ſed ne hos, quibus nefanda lues pepercerat, inter hoſtium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

exercitus relictos, morte ſua proderet. Tali vociferatione per urbem ingreſſus, ut ad limina domus ſuæ venit, proſecutam multitudinem velut poſtremo alloquio dimiſit: obſeratiſque foribus, ac nemine ad ſe, ne filiis quidem admiſſis: mortem ſibi conſcivit.

LIBER XX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Dionyſius, Siciliæ Tyrannus, Græciæ magnæ incolas bello aggreditur.*
2. *Metapontinorum origo & fata.*
3. *Crotonienſium & Locrenſium bella.*
4. *Pythagoras Philoſophus Crotonienſes ad frugalitatem revocat.*
5. *Dionyſius victis Locrenſibus Crotonienſes adoritur, quos relinquit ab Hannone retractus, & tandem ſuorum inſidiis opprimitur.*

CAP. I.

Dionyſius è Sicilia Carthaginienſibus pulſis, occupatoque totius inſulæ imperio, grave otium regno ſuo, periculoſamque deſidiam tanti exercitus ratus, copias in Italiam trajecit: ſimul ut militum vires continuo labore acuerentur, & regni fines proferrentur. Prima militia adverſus Græcos, qui proxima Italici maris littora tenebant, fuit: quibus devictis, finitimos quoſque aggreditur, omneſque Græci nominis Italiam poſſidentes, hoſtes ſibi deſtinat: quæ gentes non partem, ſed univerſam ferme Italiam ea tempeſtate occupaverant. Denique multæ urbes adhuc poſt tantam vetuſtatem veſtigia Græci moris oſtentant. Namque Tuſcorum populi, qui oram inferi maris poſſident, à Lydia venerunt: & Venetos, quos incolas ſuperi maris videmus, capta & expugnata Troja, Antenore duce, miſit: Adria quoque Illyrico mari pro-

proxima, quæ & Adriatico mari nomen dedit, Græca urbs eſt: Arpos Diomedes exciſo Ilio, naufragio in ea loca delatus, condidit. Sed & Piſæ in Liguribus Græcos auctores habent: & in Tuſcis, Tarquinii à Theſſalis & Spinambris: Peruſini quoque originem ab Achæis ducunt. Quid Ceren urbem dicam? Quid Latinos populos, qui ab Ænea conditi videntur? Iam Faliſci, Nolani, Abellani, nonne Chalcidenſium coloni ſunt? Quid tractûs omnis Campaniæ? Quid Bruttii, Sabinique? Quid Samnites? Quid Tarentini? Quos Lacedæmone profectos, Spurioſque vocatos accepimus? Thurinorum urbem condidiſſe Philocteten ferunt, ibique adhuc monumentum ejus viſitur: & Herculis ſagittæ in Apollinis templo, quæ fatum Trojæ fuere.

CAP. II. Metapontini quoque in templo Minervæ ferramenta, quibus Epeus, à quo conditi ſunt, equum Trojanum fabricavit, oſtentant. Propter quod omnis illi pars Italiæ, major Græcia appellata eſt. Sed principio originum Metapontini cum Sybaritanis & Crotonienſibus pellere ceteros Græcos Italia ſtatuerunt. Cum primum urbem Sirim cepiſſent, in expugnatione ejus quinquaginta juvenes amplexos Minervæ ſimulachrum, ſacerdotemque deæ velatum ornamentis, inter ipſa altaria trucidaverunt. Ob hæc cum peſte & ſeditionibus vexarentur, priores Crotonienſes Delphicum oraculum adierunt. Reſponſum his eſt, finem mali fore, ſi violatum Minervæ numen, & interfectorum manes placaſſent. Itaque cum ſtatuas juvenibus juſtæ magnitudinis, & imprimis Minervæ fabricare cœpiſſent, Metapontini cognito oraculo deorum, occupandam manium & deæ pacem rati, juvenibus modica & lapidea ſimulacra ponunt, & deam panificiis placant. Atque ita peſtis utrobique ſedata eſt, cum

alteri

alteri magnificentia, alteri velocitate certaſſent. Recuperata ſanitate, non diu Crotonienſes quievere. Itaque indignantes, in oppugnatione Siris, auxilium contra ſe à Locrenſibus latum, bellum his intulerunt. Quo metu territi Locrenſes, ad Spartanos decurrunt: auxilium ſupplices deprecantur. Illi longinqua militia gravati, auxilium à Caſtore & Polluce petere eos jubent. Neque legati reſponſum ſociæ urbis ſpreverunt: profectique in proximum templum, facto ſacrificio, auxilium deorum implorant. Litatis hoſtiis, obtentoque, ut rebantur, quod petebant, haud ſecus læti, quam ſi deos ipſos ſecum advecturi eſſent: pulvinaria iis in navi componunt, fauſtiſque profecti ominibus, ſolatia ſuis pro auxiliis deportant.

CAP. III. His cognitis, Crotonienſes & ipſi legatos ad oraculum Delphos mittunt, victoriæ facultatem, bellique proſperos eventus deprecantes. Reſponſum; prius votis hoſtes, quam armis vincendos. Cum voviſſent Apollini decimas prædæ, Locrenſes & voto hoſtium, & reſponſo dei cognito, nonas voverunt; tacitamque eam rem habuere, ne votis vincerentur. Itaque cum in aciem proceſſiſſent, & Crotonienſium centum viginti millia armatorum cônſtitiſſent, Locrenſes paucitatem ſuam circumſpicientes (nam ſola quindecim millia militum habebant) omiſſa ſpe victoriæ, in deſtinatam mortem conſpirant, tantuſque ardor ex deſperatione ſingulos cepit, ut victores ſe putarent, ſi non inulti morerentur. Sed dum mori honeſte quærunt, feliciter vicerunt: Nec alia cauſa victoriæ fuit, quam quod deſperaverunt. Pugnantibus Locris, aquila ab acie nunquam receſſit, eoſque tam diu circumvolavit, quoad vincerent. In cornibus quoque duo juvenes diverſo à ceteris armorum habitu, eximia magnitudine, & albis equis, & coccineis paluda-

men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

mentis, pugnare viſi ſunt, nec ultra apparuerunt, quam pugnatum eſt. Hanc admirationem auxit incredibilis famæ velocitas. Nam eadem die, qua in Italia pugnatum eſt, & Corintho, & Athenis, & Lacedæmone nuntiata eſt victoria.

CAP. IV. Poſt hæc Crotonienſibus nulla virtutis exercitatio, nulla armorum cura fuit. Oderant enim quæ infeliciter ſumpſerant; mutaſſentque vitam luxuria, ni Pythagoras philoſophus fuiſſet. Hic Sami Demarato locuplete negotiatore natus, magniſque ſapientiæ incrementis ornatus, Ægyptum primo, mox Babyloniam ad perdiſcendos ſiderum motus, originemque mundi ſpectandam profectus, ſummam ſcientiam conſequutus erat. Inde regreſſus, Cretam & Lacedæmona, ad cognoſcendas Minois & Lycurgi inclytas ea tempeſtate leges, contenderat. Quibus omnibus inſtructus, Crotonam venit, populumque in luxuriam lapſum, auctoritate ſua ad uſum frugalitatis revocavit. Laudabat quotidie virtutem, & vitia luxuriæ, caſuſque civitatium ea peſte perditarum enumerabat; tantumque ſtudium ad frugalitatem multitudinis provocavit, ut aliquos ex his luxuriatos incredibile videretur. Matronarum quoque ſeparatam à viris doctrinam, & puerorum à parentibus frequenter habuit. Docebat nunc has pudicitiam, & obſequia in viros; nunc illos modeſtiam, & litterarum ſtudium. Inter hæc velut genitricem virtutum frugalitatem omnibus ingerebat, conſecutuſque diſputationum aſſiduitate erat, ut matronæ auratas veſtes, ceteraque dignitatis ſuæ ornamenta, velut inſtrumenta luxuriæ deponerent, eaque omnia delata in Iunonis ædem ipſi deæ conſecrarent, præ ſe ferentes, vera ornamenta matronarum pudicitiam, non veſtes eſſe. In juventute quoque quantum profligatum ſit, victi feminarum contumaces animi

mani-

manifeſtant. Sed CCC ex juvenibus cum ſodalitii jure ſacramento quodam nexi, ſeparatam à ceteris civibus vitam exercerent, quaſi cœtum clandeſtinæ conjurationis haberent, civitatem in ſe converterunt, quæ eos, cum in unam domum conveniſſent, cremare voluit. In quo tumultu LX ferme periere: ceteri in exilium profecti. Pythagoras autem cum annos XX Crotonæ egiſſet, Metapontum migravit, ibique deceſſit: cujus tanta admiratio fuit, ut ex domo ejus templum facerent; eumque pro deo colerent.

CAP. V. Igitur Dionyſius tyrannus, quem ſupra à Sicilia exercitum in Italiam trajeciſſe, bellumque Græcis intuliſſe memoravimus, expugnatis Locris, Crotonienſes vix vires longo otio ex prioris belli clade reſumentes, aggreditur: qui fortius cum paucis tanto exercitui ejus, quam antea cum tot millibus Locrenſium paucitati reſtiterunt. Tantum virtutis paupertas adverſus inſolentes divitias habet, tantoque inſperata interdum ſperatâ victoria certior eſt. Sed Dionyſium gerentem bellum, legati Gallorum, qui ante menſes Romam incenderant, ſocietatem amicitiamque petentes adeunt; gentem ſuam inter hoſtes ejus poſitam eſſe, magnoque uſui ei futuram vel in acie bellanti, vel de tergo intentis in prælium hoſtibus, affirmant. Grata legatio Dionyſio fuit. Ita pacta ſocietate, & auxiliis Gallorum auctus, bellum velut ex integro reſtaurat. Lis autem Gallis cauſa in Italiam veniendi, ſedeſque novas quærendi, inteſtina diſcordia, & aſſiduæ domi diſſenſiones fuere: quarum tædio, cum in Italiam veniſſent, ſedibus Tuſcos expulerunt; & Mediolanum, Comum, Brixiam, Veronam, Vergamum, Tridentum, Vicentiam condiderunt. Tuſci quoque, duce Rhæto, avitis ſedibus amiſſis: Alpes occupavere: & ex nomine ducis

lucis gentes Rhætorum condiderunt. Sed Diony-
ſium in Siciliam adventus Carthaginienſium re-
vocavit: qui reparato exercitu, bellum quod lue
deſeruerant, auctis viribus repetebant. Dux belli
Hanno Carthaginienſis erat: cujus inimicus Su-
niatus, potentiſſimus ea tempeſtate Pœnorum,
cum, odio ejus, Græcis litteris, Dionyſio adven-
tum exercitus, & ſegnitiem ducis familiariter
prænuntiaſſet, comprehenſis epiſtolis, proditionis
damnatur: facto ſenatus conſulto, ne quis poſtea
Carthaginienſis, aut literis Græcis, aut ſermoni
ſtuderet; ne aut loqui cum hoſte, aut ſcribere ſine
interprete poſſet. Nec multo poſt Dionyſius,
quem paulo ante non Sicilia, non Italia capiebat,
aſſiduis belli certaminibus victus fractuſque, inſi-
diis ad poſtremum ſuorum interficitur.

LIBER XXI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Dionyſii junioris artes tyrannicæ deſcribuntur.*
2. *Ejuſdem luxuria, crudelitas, doli, exilium, tyrannis in Locrenſes.*
3. *Callido commento Locrenſes ſpoliat, & obtruncat, ac Syracuſas per proditionem recipit.*
4. *Hannonis tyrannidem Carthaginem occupare tentantis tragœdia.*
5. *Dionyſius junior Sicilia ejectus Corinthi moratur.*
6. *Hamilcarem cognomine Rhodanum Alexandri conſilia ſpeculatum, ingrati Carthaginienſes interficiunt.*

CAP. I.

EXtincto in Sicilia Dionyſio tyranno, in locum ejus milites maximum natu ex filiis ejus, nomine Dionyſium, ſuffecere; & naturæ jus ſecuti, & quod firmius futurum eſſe regnum, ſi penes unum remanſiſſet, quam ſi portionibus inter plures filios divideretur, arbitrabantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tur. Sed Dionyſius inter initia regni, avunculos fratrum ſuorum, velut æmulos imperii ſui, hortatoreſque puerorum ad diviſionem regni, tollere geſtiebat. Quare paulisper diſſimulatum animum prius ad favorem popularium conciliandum intendit; excuſatius facturus quod ſtatuerat, ſi probatus ante omnibus foret. Igitur nexorum tria millia è carcere dimittit: tributa populo per triennium remittit; & quibuſcumque delinimentis poteſt, animos omnium ſolicitat. Tunc ad deſtinatum facinus converſus, non cognatos tantum fratrum, ſed etiam ipſos interficit: ut quibus conſortium regni debebat, ne ſpiritus quidem conſortium relinqueret, tyrannidem in ſuos priuſquam in exteros auſpicatus.

CAP. II. Sublatis deinde æmulis, in ſegnitiam lapſus, ſaginam corporis ex nimia luxuria, oculorumque valetudinem contraxit, adeo ut non ſolem, non pulverem, non denique ſplendorem ferre lucis ipſius poſſet. Propter quæ dum contemni ſe putat, ſævitia graſſatur; nec ut pater carcerem nexis, ſed cædibus civitatem replet. Ob quæ non contemptior omnibus, quam inviſior fuit. Itaque cum bellum adverſus eum Syracuſani decreviſſent, diu dubitavit, imperium deponeret, an bello reſiſteret. Sed à militibus prædam & urbis direptionem ſperantibus, deſcendere in prœlium cogitur. Victus, cum iterato non felicius fortunam tentaſſet, legatos ad Syracuſanos mittit, ſpondens ſe depoſiturum tyrannidem, ſi mitterent ad eum, quibuſcum ſibi de pace conveniret. In quam rem miſſos primores, in carcere retinet; atque ita incautis omnibus, nec quicquam hoſtile metuentibus, exercitum ad delendam civitatem mittit. Fit igitur in ipſa urbe anceps prœlium: in quo oppidanis multitudine ſuperantibus, Dionyſius pellitur: qui cum obſidionem arcis timeret,

et, cum omni regio apparatu in Italiam profugit
tacitus. Exul à Locrenſibus ſociis exceptus, velut
jure regnaret, arcem occupat; ſolitamque ſibi ſæ-
vitiam exercet. Conjuges principum ad ſtuprum
rapi jubebat: virgines ante nuptias abducebat, ſtu-
pratasque ſponſis reddebat: locupletiſſimos quoſ-
que aut civitate pellebat, aut occidi imperabat,
bonaque eorum invadebat.

CAP. III. Dein cum rapinæ occaſio deeſſet, univerſam civitatem callido commento circumvenit. Cum Rheginorum tyranni Leophronis bello Locrenſes premerentur, voverant, ſi victores forent, ut die feſto Veneris virgines ſuas proſtituerent. Quo voto intermiſſo, cum adverſa bella cum Lucanis gererent, in concionem eos Dionyſius vocat: hortatur ut uxores filiaſque ſuas in templum Veneris, quam poſſint ornatiſſimas mittant: ex quibus ſorte ductæ centum, voto publico fungantur, religioniſque gratia, uno ſtent in lupanari menſe, omnibus ante juratis viris, ne quis ullam attaminet. Quæ res ne virginibus, voto civitatem ſolventibus, fraudi eſſet, decretum facerent, ne qua virgo nuberet, priuſquam illæ mariti traderentur. Probato conſilio, quo & ſuperſtitioni & pudicitiæ virginum conſulebatur, certatim omnes feminæ impenſius exornatæ, in templum Veneris conveniunt: quas omnes Dionyſius immiſſis militibus ſpoliat, ornamentaque matronarum in prædam ſuam vertit. Quarundam viros ditiores interficit, quaſdam ad prodendas virorum pecunias torquet. Cum his artibus per annos ſex regnaſſet, conſpiratione Locrorum civitate pulſus, in Siciliam redit. Ibi Syracuſas ſecuris omnibus, poſt longam intercapedinem pacis, per proditionem recepit.

CAP. IV. Dum hæc in Sicilia geruntur, interim in Africa princeps Carthaginienſium Hanno
opes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

opes ſuas, quibus vires reipubl. ſuperabat, ad occupandam dominationem intendit, regnumque invadere, interfecto ſenatu, conatus eſt. Cui ſceleri ſolemnem nuptiarum diem filiæ ſuæ legit, ut religione votorum, nefanda commenta facilius tegerentur. Itaque plebi epulas in publicis porticibus, ſenatui in domo ſua parat, ut poculis veneno infectis, ſecretius ſenatum, & ſine arbitris interficeret, orbamque rempubl. facilius invaderet. Qua re magiſtratibus per miniſtros prodita, ſcelus declinatum, non vindicatum eſt, ne in viro tam potenti plus negotii faceret res cognita, quam cogitata. Contenti itaque cohibuiſſe, decreto modum nuptiarum ſumptibus ſtatuunt; idque obſervari non ab uno, ſed ab univerſis jubent, ne perſona deſignata, non vitia correcta viderentur. Hoc conſilio præventus, iterum ſervitia concitat, ſtatutaque rurſus cædium die, cum denuo ſe proditum videret, timens judicium, munitum quoddam caſtellum cum viginti millibus ſervorum armatis occupat. Ibi dum Afros, regemque Maurorum concitat, capitur, virgiſque cæſus, effoſſis oculis, & manibus cruribuſque fractis, velut à ſingulis membris pœnæ exigerentur, in conſpectu populi occiditur; corpus verberibus lacerum in crucem figitur. Filii quoque, cognatique omnes, etiam innoxii, ſupplicio traduntur, ne quiſquam aut ad imitandum ſcelus, aut ad mortem ulciſcendam, ex tam nefaria domo ſupereſſet.

CAP. V. Interea Dionyſius Syracuſis receptus, cum gravior crudeliorque indies civitati eſſet, iterata conſpiratione obſidetur. Tunc depoſito imperio, arcem Syracuſanis cum exercitu tradidit; receptoque privato inſtrumento, Corinthum in exilium proficiſcitur. Ibi humilima quæque tutiſſima exiſtimans, in ſordidiſſimum vitæ genus deſcendit: non contentus in publico vagari,

ſed

ſed potare: nec conſpici in popinis, lupanaribuſque, ſed totis diebus deſidere: cum perditiſſimo quoque de minimis rebus diſceptare, pannoſuſque & ſqualidus incedere: riſum libentius præbere, quam captare: in macello perſtare; quod emere non poterat, oculis devorare: apud Ædiles adverſus lenones jurgari; omniaque ita facere, ut contemnendus magis, quam metuendus videretur. Noviſſime, ludimagiſtrum profeſſus, pueros in trivio docebat, ut aut à timentibus ſemper in publico videretur, aut à non timentibus facilius contemneretur. Nam licet tyrannicis vitiis ſemper abundaret: tamen ſimulatio hæc vitiorum, non naturæ erat; magiſque hæc arte, quàm amiſſo regali pudore faciebat, expertus quàm inviſa tyrannorum forent etiam ſine opibus nomina. Laborabat itaque invidiam præteritorum, contemptu præſentium demere: neque honeſta, ſed tuta conſilia circumſpiciebat. Inter has tamen diſſimulationum artes, inſimulatus eſt affectatæ tyrannidis; nec aliter quàm dum contemnitur, liberatus eſt.

CAP. VI. Inter hæc Carthaginienſes tanto ſucceſſu rerum Alexandri Magni exterriti: verentes ne Perſico regno & Africam vellet adjungere, mittunt ad ſpeculandos ejus animos Hamilcarem, cognomento Rhodanum, virum ſolertia facundiaque præter ceteros inſignem. Augebant enim metum & Tyrus urbs, auctor originis ſuæ, capta: & Alexandria æmula Carthaginis, in terminis Africæ & Ægypti condita: & felicitas regis, apud quem nec cupiditas, nec fortuna ullo modo terminabantur. Igitur Hamilcar per Parmenionem aditu regis obtento, profugiſſe ſe ad regem expulſum patria fingit, militemque ſe expeditionis offert. Atque ita conſiliis ejus exploratis, in tabellis ligneis, vacua deſuper cera inducta, civibus ſuis omnia perſcribebat. Sed Carthaginienſes poſt mor-

mortem regis reverſum in patriam, quaſi urbem regi venditaſſet, non ingrato tantum, verum etiam & crudeli animo, necaverunt.

LIBER XXII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Agathoclis Siciliæ Tyranni pueritia, adoleſcentia, miſera conditio, felicitas bellica, nova dignitas, perfidia, crudelitas, tyrannis.*
2. *Carthaginenſes in Hamilcarem proditorem tacita ſuffragia ferunt.*
3. *Bella Agathoclis.*
4. *Syracuſis à Carthaginenſibus obſeſſis, Agathocles audaci conſilio bellum in Africam infert.*
5. *Expoſito in littore Africæ exercitu gravi oratione ſuos ad pugnam accendit.*
6. *Diſcuſſa ſuperſtitionis nebula. & navibus incenſis Carthaginenſes prælio ſuperat, & urbes nobiliſſimas recipit.*
7. *Siciliam Carthaginenſes relinquere coguntur, & infeliciter cum Agathocle pugnant in Africa. Fatum acerbum Aphellæ & Bomilcaris.*
8. *Agathocles totius Siciliæ imperium occupat: in Africam reverſus infeliciter pugnat: caſtra deſerit: unde militum defectio: filiorum Agathoclis mors cruenta: & Agathoclis pax inita cum Carthaginenſibus.*

CAP. I.

AGathocles Siciliæ tyrannus, qui magnitudini prioris Dionyſii ſucceſſit, ad regni majeſtatem ex humili & ſordido genere pervenit. Quippe in Sicilia patre figulo natus, non honeſtiorem pueritiam, quàm principia originis habuit. Siquidem forma, & corporis pulchritudine egregius, diu vitam ſtupri patientia exhibuit. Annos deinde pubertatis egreſſus, libidinem à viris ad feminas tranſtulit. Poſt hæc apud utrumque ſexum famoſus, vitam lacrociniis mutavit. Interjecto tempore, cum Syracuſas conceſſiſſet, accituſ-

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

que in civitatem inter incolas eſſet, diu ſine fide fuit; Quoniam nec in fortunis quod amitteret, nec in verecundia quod inquinaret, habere videbatur: in ſumma gregariam militiam ſortitus, non minus tunc ſeditioſa, quam antea turpi vita, in omne facinus promptiſſimus erat. Nam & manu ſtrenuus, & in concionibus perfacundus habebatur. Brevi itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus eſt. Primo bello adverſus Ætnæos magna experimenta ſui Syracuſanis dedit: Sequenti Campanorum, tantam de ſe ſpem omnibus fecit, ut in locum demortui ducis Damaſconis ſufficeretur. Cujus uxorem adulterio cognitam, poſt mortem viri in matrimonium recepit. Nec contentus quod ex inope repente dives factus eſſet, piraticam adverſus patriam exercuit. Saluti ei fuit, quod ſocii capti tortique, de illo negaverunt. Bis occupare imperium Syracuſarum voluit: bis in exilium actus eſt.

CAP. II. A Murgantinis apud quos exulabat, odio Syracuſanorum, primò prætor, mox dux creatur. In eo bello & urbem Leontinorum capit, & patriam ſuam Syracuſas obſidere cœpit: ad cujus auxilium Hamilcar dux Pœnorum imploratus, depoſitis hoſtilibus odiis, præſidia militum mittit. Ita uno eodemque tempore Syracuſæ, & ab hoſte, civili amore defenſæ, & à cive, hoſtili odio impugnatæ ſunt. Sed Agathocles, cum videret fortius defendi urbem quam oppugnari, precibus per internuntios Hamilcarem exorat, ut inter ſe & Syracuſanos pacis arbitria ſuſcipiat, peculiaria in ipſum officia ſua repromittens. Qua ſpe impletus Hamilcar, ſocietatem cum eo, metu potentiæ ejus jungit; ut quantum virium Agathocli adverſus Syracuſanos dediſſet, tantum ipſe ad incrementa domeſticæ potentiæ reciperaret. Igitur non pax tantum Agathocli conciliatur: verum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

etiam prætor Syracuſis conſtituitur. Tunc Hamilcari, expoſitis ignibus cereis tactiſque, in obſequia Pœnorum jurat. Deinde acceptis ab eo quinque millibus Afrorum, potentiſſimos quoſque ex principibus interficit: atque ita veluti reip. ſtatum formaturus, populum in theatrum ad concionem vocari jubet, contracto in gymnaſio ſenatu, quaſi quædam prius ordinaturus. Sic compoſitis rebus, immiſſis militibus populum obſidet; ſenatum trucidat: cujus peracta cæde, ex plebe quoque locupletiſſimos & promptiſſimos interficit.

CAP. III. His ita geſtis, militem legit, exercitumque conſcribit: quo inſtructus, finitimas civitates nihil hoſtile metuentes, ex improviſo aggreditur. Pœnorum quoque ſocios, permittente Hamilcare, fœde vexat: propter quod querelas Carthaginem ſocii non tam de Agathocle, quam de Hamilcare detulerunt: hunc ut dominum & tyrannum, illum ut proditorem arguentes: à quo infeſtiſſimo hoſti, fortunæ ſociorum, interpoſita pactione, donatæ ſint: ſicut ab initio Syracuſæ in pignus ſocietatis ſint traditæ, urbs ſemper Pœnis infeſta, & de imperio Siciliæ Carthaginis æmula: nunc inſuper civitates ſociorum eidem titulo pacis addictas. Denunciare igitur ſe, hæc brevi ad ipſos redundatura, ac propediem ſenſuros, quantum malum non Siciliæ magis, quam ipſi Africæ attulerint. His querelis ſenatus in Hamilcarem accenditur. Sed quoniam in imperio eſſet, tacita de eo ſuffragia tulerunt, & ſententias, priuſquam recitarentur, in urnam conjectas obſignari juſſerunt, dum alter Hamilcar, Giſgonis filius, à Sicilia reverteretur. Sed hæc callida commenta Pœnorum, & ſententias, inaudita mors Hamilcaris prævenit; liberatuſque eſt fati munere, quem ſui per injuriam cives inauditum damnaverant. Quæ res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Agathocli adverſus Pœnos occaſionem movendi belli dedit. Prima igitur illi cum Hamilcare, Giſgonis filio, prœlii congreſſio fuit: à quo victus, majori mole reparaturus bellum, Syracuſas conceſſit. Sed ſecundi certaminis eadem fortuna, quæ & prioris, fuit.

CAP. IV. Cum igitur victores Pœni Syracuſas obſidione cinxiſſent, Agathocles cum ſe neque viribus parem, neque ad obſidionem ferendam inſtructum videret; ſuper hæc à ſociis, crudelitate ejus offenſis, deſertus eſſet: ſtatuit bellum in Africam transferre: mira prorſus audacia, ut quibus in ſolo urbis ſuæ par non erat, eorum urbi bellum inferret; & qui ſua tueri non poterat, impugnaret aliena; victuſque victoribus inſultaret. Hujus conſilii non minus admirabile ſilentium, quam commentum fuit, populo hoc ſolum profeſſus, inveniſſe ſe victoriæ viam: animos illi tantum in brevem obſidionis patientiam firmarent: vel ſi cui ſtatus præſentis fortunæ diſpliceret, dare ſe ei diſcedendi liberam poteſtatem. Cum mille ſexcenti diſceſſiſſent, ceteros ad obſidionis neceſſitatem frumento & ſtipendio inſtruit: quinquaginta tantum ſecum talenta ad præſentem uſum aufert, cetera ex hoſte melius, quam ex ſociis paraturus. Omnes deinde ſervos, militaris ætatis, libertate donatos ſacramento adegit, eoſque ad majorem partem ferme militum navibus imponit; ratus exæquata utriuſque ordinis conditione, mutuam inter eos virtutis æmulationem futuram: ceteros omnes ad tutelam patriæ reliquit.

CAP. V. Septimo igitur imperii anno, comitibus duobus adultis filiis, Archagatho & Heraclida, nullo militum ſciente quo veheretur, curſum in Africam dirigit. Cum omnes aut in Italiam prædatum ſe, aut in Sardiniam ituros crederent, tum primum, expoſito in Africæ littore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

exercitu, conſilium ſuum omnibus aperit. Quo in loco Syracuſæ poſitæ ſint, oſtendit: quibus aliud nullum auxilium ſupereſſet, quam ut hoſtibus faciant, quæ ipſi patiantur. Quippe aliter domi, aliter foris bella tractari. Domi ea ſola auxilia eſſe, quæ patriæ vires ſubminiſtrent: foris hoſtem etiam ſuis viribus vinci deficientibus ſociis, & odio diuturni imperii externa auxilia circumſpicientibus. Huc accedere, quod urbes, caſtellaque Africæ non muris cinctæ, non in montibus poſitæ ſint, ſed in planis campis, ſine ullis munimentis jaceant: quas omnes metu excidii facile ad belli ſocietatem perlici poſſe. Majus igitur Carthaginienſibus ab ipſa Africa, quam ex Sicilia exarſurum bellum, coituraque auxilia omnium adverſus unam urbem, nomine quam opibus ampliorem, & quas non attulerit vires, inde ſumpturum. Nec in repentino Pœnorum metu, modicum momentum victoriæ fore, qui tanta audacia hoſtium perculſi, trepidaturi ſint. Acceſſura & villarum incendia, caſtellorum, urbiumque contumacium direptionem, tum ipſius Carthaginis obſidionem. Quibus omnibus non ſibi tantum in alios, ſed & aliis in ſe ſentient patere bella. His non ſolum Pœnos vinci, ſed & Siciliam liberari poſſe. Nec enim moraturos in ejus obſidione hoſtes, cum ſua urgeantur. Nuſquam igitur alibi facilius bellum, ſed nec prædam uberiorem inveniri poſſe. Nam capta Carthagine, omnem Africam Siciliamque præmium victorum fore. Gloriam certe tam honeſtæ militiæ tantum in omne ævum futurum, ut terminari nullo tempore oblivione poſſit; ut dicatur eos ſolos mortalium eſſe, qui bella, quæ domi ferre non poterant, ad hoſtes tranſtulerint, victique victores inſecuti ſint, & obſeſſores urbis ſuæ obſederint. Omnibus igitur forti ac læto animo bellum ineundum, quo nullum aliud poſſit aut præ-

præmium victoribus uberius, aut victis monumentum illuſtrius dare.

CAP. VI. His quidem adhortationibus animi militum erigebantur: ſed terrebat eos portenti religio, quod navigantibus eis, ſol defecerat. Cujus rei rationem non minore cura rex, quam belli reddebat, affirmans, ſi priuſquam proficiſcerentur, factum eſſet, crediturum adverſum profecturos prodigium eſſe: nunc quia egreſſis acciderit, illis ad quos eatur portendere. Porro defectus naturalium ſiderum ſemper præſentem rerum ſtatum mutare: certumque eſſe florentibus Carthaginienſium opibus, adverſiſque rebus, ſuis commutationem ſignificari. Sic conſolatis militibus, univerſas naves,conſentiente exercitu,incendi jubet, ut omnes ſcirent, auxilio fugæ adempto, aut vincendum,aut moriendum eſſe.Deinde cum omnia,quacunque ingrederentur,proſternerent, villas caſtellaque incenderent, obvius eis fuit cum XXX millibus Pœnorum Hanno: ſed prœlio commiſſo, duo de Siculis, tria millia de Pœnis cum ipſo duce cecidere. Hac victoria & Siculorum animi eriguntur, & Pœnorum franguntur. Agathocles victis hoſtibus, urbes caſtellaque expugnat, prædas ingentes agit, hoſtium multa millia trucidat. Caſtra deinde quinto lapide à Carthagine ſtatuit,ut damna cariſſimarum rerum, vaſtitatemque agrorum, & incendia villarum,de muris ipſius urbis ſpecularentur.Interea ingens tota Africa deleti Pœnorum exercitus fama,occupatarumque urbium,divulgatur. Stupor itaque omnes & admiratio inceſſit, unde tanto imperio tam ſubitum bellum, præſertim ab hoſte jam victo. admiratio deinde paulatim in contemptum Pœnorum vertitur. Nec multo poſt non Afri tantum, verum etiam urbes nobiliſſimæ novitatem ſequutæ, ad Agathoclem defecere; frumentoque & ſtipendio victorem inſtruxere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. VII. His Pœnorum malis etiam deletus in Sicilia cum imperatore exercitus, velut quidam ærumnarum cumulus acceſſit. Nam poſt profectionem à Sicilia Agathoclis, in obſidione Syracuſarum Pœni ſegniores redditi, ab Antandro fratre regis Agathoclis occidione cæſi nuntiabantur. Itaque cum domi foriſque eadem fortuna Carthaginienſium eſſet, jam non tributariæ tantum ab his urbes, verumetiam ſocii reges deficiebant, amicitiarum jura non fide, ſed ſucceſſu ponderantes. Erat inter ceteros, rex Cyrenarum Aphellas, qui ſpe improba, regnum totius Africæ amplexus, ſocietatem cum Agathocle per legatos junxerat; pactuſque cum eo fuerat, ut Siciliæ illi, ſibi Africæ imperium, victis Carthaginienſibus, cederet. Itaque cum ad belli ſocietatem cum ingenti exercitu ipſe veniſſet, Agathocles blando alloquio, & humili adulatione, cum ſæpius ſimul cœnaſſent, adoptatuſque filius ejus ab Aphella eſſet, incautum interficit: occupatoque exercitu ejus, iterato Carthaginienſes omnibus viribus bellum cientes, magno utriuſque exercitus ſanguine, gravi prœlio ſuperat. Hoc certaminis diſcrimine tanta deſperatio illata Pœnis eſt, ut niſi in exercitu Agathoclis orta ſeditio fuiſſet, tranſiturus ad eum Bomilcar, rex Pœnorum, cum exercitu fuerit. Ob quam noxam in medio foro à Pœnis patibulo ſuffixus eſt: ut idem locus monumentum ſuppliciorum ejus eſſet, qui ante fuerat ornamentum honorum. Sed Bomilcar magno animo crudelitatem civium tulit; adeo ut de ſumma cruce, veluti de tribunali, in Pœnorum ſcelera concionaretur: objectans illis, nunc Hannonem falſa affectati regni invidia circumventum: nunc Giſgonis innocentis exilium: nunc in Hamilcarem patruum ſuum tacita ſuffragiā, quod Agathoclem ſocium illis facere, quam hoſtem maluerit. Hæc cum in

maxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

maxima populi concione vociferatus eſſet, expiravit.

CAP. VIII. Interea Agathocles profligatis in Africa rebus, tradito Archagatho filio exercitu, in Siciliam recurrit: nihil actum in Africa exiſtimans, ſi amplius Syracuſæ obſiderentur. Nam poſt occiſum Hamilcarem, Giſgonis filium, novus eò à Pœnis miſſus exercitus fuerat. Statim igitur primo adventu ejus, omnes Siciliæ urbes auditis rebus, quas in Africa geſſerat, certatim ſe ei tradunt: atque ita pulſis è Sicilia Pœnis, totius inſulæ imperium occupavit. In Africam deinde reverſus, ſeditione militum excipitur. Nam ſtipendiorum ſolutio in adventum patris dilata à filio fuerat. Igitur ad concionem vocatos, blandis verbis permulſit: ſtipendia illis non à ſe flagitanda eſſe; ſed ab hoſte quærenda: communem victoriam, communem prædam futuram. Paulum modo annitentur, dum belli reliquiæ peraguntur; cum ſciant, Carthaginem captam, ſpes omnium expleturam. Sedato militari tumultu, interjectis diebus, ad caſtra hoſtium exercitum ducit: ibi inconſultius prœlium committendo, majorem partem exercitus perdidit. Cum itaque in caſtra fugiſſet, verſamque in ſe invidiam temere commiſſi belli videret, priſtinamque offenſam non depenſi ſtipendii metueret; concubia nocte ſolus à caſtris cum Archagatho filio profugit. Quod ubi milites cognovere, haud ſecus quam ſi ab hoſte capti eſſent, trepidavere: Bis ſe à rege ſuo in mediis hoſtibus relictos eſſe proclamantes, ſalutemque ſuam deſertam ab eo eſſe, quorum ne ſepultura quidem relinquenda fuerit. Dum perſequi regem vellent, à Numidis excepti, in caſtra revertuntur; comprehenſo tamen reductoque Archagatho, qui à patre noctis errore diſceſſerat. Agathocles autem navibus, quibus reverſus à Sicilia fuerat, cum custo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

dibus earundem Syracuſas defertur. Exemplum flagitii ſingulare, rex exercitus ſui deſertor, filiorumque pater proditor. Interim in Africa poſt fugam regis; milites pactione cum hoſtibus facta, interfectis Agathoclis liberis, Carthaginienſibus ſe tradidere. Archagathus cum occideretur ab Archeſilao amico antea patris, rogavit eum quidnam liberis ejus facturum Agathoclem putet, per quem ipſe liberis careat? Tunc reſpondit, ſatis habere ſe, quod ſuperſtites eos eſſe Agathoclis liberis ſciat. Poſt hæc Pœni ad perſequendum belli reliquias, duces in Siciliam miſerunt, cum quibus Agathocles pacem æquis conditionibus fecit.

LIBER XXIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Agathocles tranſit in Italiam adverſus Bruttios. Quorum origo & potentia paucis perſtringitur.*
2. *Agathocles vi morbi expugnatus revertitur in Siciliam. ubi turbæ domeſticæ; quæ uxorem & liberos Agathoclis in Ægyptum pellunt. Agathoclis obitus.*
3. *Pyrrhi Epirotæ bella & res geſtæ, cum in Sicilia, tum in Italia.*
4. *Hieronis Siciliæ Principis laudatiſſimi dignitas & virtus.*

CAP. I.

AGathocles rex Siciliæ pacificatus cum Carthaginienſibus, partem civitatium à ſe fiducia virium diffidentem armis ſubegit. Dein quaſi anguſtis inſulæ terminis clauderetur, cujus imperii partem primis incrementis ne ſperaverat quidem, in Italiam tranſcendit; exemplum Dionyſii ſecutus, qui multas civitates Italiæ ſubegerat. Primi igitur hoſtes illi Bruttii fuere, qui & fortiſſimi tum, & opulentiſſimi videbantur, ſimul & ad injurias vicinorum prompti. Nam multas civitates Græci nominis Italia expulerant: aucto-

auctores quoque ſuos Lucanos bello vicerant, & pacem cum his, æquis legibus fecerant. Tanta feritas animorum erat, ut nec origini ſuæ parcerent. Namque Lucani iiſdem legibus liberos ſuos, quibus & Spartani, inſtituere ſoliti erant. Quippe ab initio pubertatis, in ſilvis inter paſtores habebantur, ſine miniſterio ſervili, ſine veſte quam induerent, vel cui incubarent; ut à primis annis duritiæ parcimoniæque, ſine ullo uſu urbis, aſſueſcerent. Cibus his præda venatica, potus aut lactis, aut fontium liquor erat. Sic ad labores bellicos indurabantur. Horum igitur ex numero quinquaginta primo ex agris finitimorum prædari ſoliti, confluente deinde multitudine, ſolicitati præda, cum plures facti eſſent, infeſtas regiones reddebant. Itaque fatigatus querelis ſociorum Dionyſius Siciliæ tyrannus, ſexcentos Afros ad compeſcendos eos miſerat, quorum caſtellum proditum ſibi per Bruttiam mulierem, expugnaverunt; ibique civitatem, concurrentibus ad opinionem novæ urbis paſtoribus, ſtatuerunt; Bruttioſque ſe ex nomine mulieris vocaverunt. Primum illis cum Lucanis, originis ſuæ auctoribus, bellum fuit. Qua victoria erecti, cum pacem æquo jure feciſſent, ceteros finitimos armis ſubegerunt; tantaſque opes brevi conſecuti ſunt, ut pernicioſi etiam regibus haberentur. Denique Alexander rex Epiri, quum in auxilium Græcarum civitatum, cum magno exercitu, in Italiam veniſſet, cum omnibus copiis ab his deletus eſt. Quare feritas eorum ſucceſſu felicitatis incenſa, diu terribilis finitimis fuit. Ad poſtremum imploratus Agathocles, ſpe ampliandi regni, à Sicilia in Italiam trajecit.

CAP. II. Principio adventus opinionis ejus concuſſi, legatos ad eum, ſocietatem amicitiamque petentes miſerunt. Quos Agathocles ad cœnam invitatos, ne exercitum trajici viderent, in

poſterum ſtatuta his die, conſcenſis navibus fruſtratus eſt. Sed fraudis haud lætus eventus fuit: ſiquidem reverti eum in Siciliam, interjectis paucis diebus, vis morbi coëgit, quo toto corpore comprehenſus, per omnes nervos articuloſque humore peſtifero graſſante, velut inteſtino ſingulorum membrorum bello impugnabatur. Ex qua deſperatione bellum inter filium nepotemq; ejus, regnum jam quaſi mortui vindicantibus, oritur: occiſo filio, regnum nepos occupavit. Igitur Agathocles, cum morbi cura, & ægritudo graviores eſſent, & inter ſe alterum alterius malo creſceret; deſperatis rebus, uxorem ſuam Texenam, genitoſque ex ea duos parvulos, cum omni pecunia, & familia, regalique inſtrumento, quo præter illum nemo regum ditior fuit, navibus impoſitos Ægyptum, unde uxorem acceperat, remittit; timens, ne prædonem regni ſui, hoſtem paterentur. Quamquam uxor diu, ne ab ægro divelleretur, deprecata eſt, ne diſceſſus ſuus adjungi nepotis parricidio poſſet, & tam cruente hæc deſeruiſſe virum, quam ille impugnaſſe avum videretur; Nubendo ſe non proſperæ tantum, ſed omnis fortunæ iniſſe ſocietatem: nec invitam periculo ſpiritus ſui empturam, ut extremos viri ſpiritus exciperet; & exſequiarum officium, in quod, profecta ſe, nemo ſit ſucceſſurus, obſequio debitæ pietatis impleret. Diſcedentes parvuli, flebili ululatu amplexi patrem tenebant. Ex altera parte uxor maritum, non amplius viſura, oſculis fatigabat. Nec minus ſenis lacrymæ miſerabiles erant. Flebant hi morientem patrem; ille exules liberos: hi diſceſſu ſuo ſolitudinem patris, ægri ſenis; ille in ſpem regni ſuſceptos relinqui in egeſtate lugebat. Inter hæc regia omnis, aſſiſtentium fletibus tam crudelis diſcidii impleta, reſonabat. Tandem finem lacrymis neceſſitas profectionis impoſuit, & mors regis proficiſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ciſcentes filios inſequuta eſt. Dum hæc aguntur, Carthaginienſes cognitis quæ in Sicilia agebantur, occaſionem totius inſulæ occupandæ datam ſibi exiſtimantes, magnis viribus eo trajiciunt; multaſque civitates ſubigunt.

CAP. III. Eo tempore & Pyrrhus adverſus Romanos bellum gerebat; qui imploratus à Siculis in auxilium, ſicuti dictum eſt, cum Syracuſas veniſſet, multaſque civitates ſubegiſſet, rex Siciliæ, ſicut Epiri, appellatur. Quarum rerum felicitate lætus, Heleno filio Siciliæ, velut avitum, (nam ſuſceptus ex filia Agathoclis regis erat) Alexandro autem Italiæ regnum deſtinat. Poſt hæc multa ſecunda prœlia cum Carthaginienſibus facit. Interjecto deinde tempore, legati ab Italicis ſociis venere, nuntiantes Romanis reſiſti non poſſe, deditionemque futuram, niſi ſubveniat. Anxius tam ambiguo periculo, incertuſque quid ageret, vel quibus primum ſubveniret, in utrumque pronus conſultabat. Quippe inſtantibus hinc Carthaginienſibus, inde Romanis, periculoſum videbatur, exercitum in Italiam non trajicere; periculoſius, à Sicilia deducere; ne aut illi non lata ope, aut hi deſerti amitterentur. In hoc æſtu periculorum, tutiſſimus portus conſiliorum viſus eſt, omnibus viribus decernere in Sicilia; & profligatis Carthaginienſibus, victorem exercitum tranſponere in Italiam. Itaque conſerto prœlio, cum ſuperior fuiſſet, quoniam tamen à Sicilia abiret, pro victo fugere viſus eſt: ac propterea ſocii ab eo defecerunt; & imperium Siciliæ tam cito amiſit, quam facile quæſierat. Sed nec in Italia meliore felicitate uſus, in Epirum revertitur. Admirabilis utriuſque rei caſus, in exemplum fuit. Nam ſicut ante ſecunda fortuna, rebus ſupra vota fluentibus, Italiæ Siciliæque imperium, & tot de Romanis victorias adſtruxerat: ita nunc adverſa, velut in oſtentationem

fragilitatis humanæ, deſtruens quæ cumulaverat, Sicilienſi ruinæ naufragium maris, & fœdam adverſus Romanos pugnam, turpemque ab Italia diſceſſum adjecit.

Cap. IV. Poſt profectionem à Sicilia Pyrrhi, magiſtratus Hiero creatur: cujus tanta moderatio fuit, ut conſentiente omnium civitatium favore, dux adverſus Carthaginienſes primum, mox rex crearetur. Hujus futuræ majeſtatis, ipſa infantis educatio quaſi prænuntia fuit: quippe genitus erat patre Hieroclyto, nobili viro, cujus origo à Gelo, antiquo Siciliæ tyranno, manabat: ſed maternum illi genus ſordidum, atque adeo pudibundum fuit. Nam ex ancilla natus, ac propterea à patre, velut dehoneſtamentum generis, expoſitus fuerat. Sed parvulum, & humanæ opis egentem, apes, congeſto circa jacentem melle, multis diebus aluere. Ob quam rem reſponſo aruſpicum admonitus pater, qui regnum infanti portendi canebant, parvulum recolligit, omnique ſtudio ad ſpem majeſtatis, quæ promittebatur, inſtituit. Eidem in ludo inter coæquales diſcenti, lupus tabulam, in turba puerorum repente conſpectus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella ineunti, aquila in clypeo, noctua in haſta conſedit. Quod oſtentum & conſilio cautum, & manu promptum, regemque futurum ſignificabat. Denique adverſus provocatores ſæpe pugnavit, ſemperque victoriam reportavit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt. Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in homine admirabiles fuere: in alloquio blandus, in negotio juſtus, in imperio moderatus: prorſus ut nihil ei regium deeſſe, præter regnum, videretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XXIV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Græciæ civitates aliæ in alias aſſurgunt.*
2. *Ptolemæi Macedonis in ſororem Arſinoen conſpiratio.*
3. *Incæſtuoſæ Ptolemæi & Arſinoes nuptiæ, tragicis caſibus ſolvuntur.*
4. *Gallorum qui Ptolemæum vicerunt & interſecerunt in Macedoniam irruptio.*
5. *Quo ſtratagemate Ptolemæum aggreſſi ſint, & oppreſſerint. Macedonum luctus & inſtauratio.*
6. *Alia Gallorum Brenno Duce in Græciam expeditio: & de ſpoliatione Delphici templi conſilium. Hujus templi & oraculi deſcriptiones.*
7. *Brenni & aliorum conſultatio de templi oppugnatione, & hortatio ad milites.*
8. *Oppugnatio irrita: & clades Gallici exercitus Brenno interfecto.*

CAP. I.

DUm hæc in Sicilia geruntur, interim in Græcia diſſidentibus inter ſe bello Ptolemæo Ceranno, & Antiocho, & Antigono regibus: omnes ferme Græciæ civitates, ducibus Spartanis velut occaſione data, ad ſpem libertatis erectæ, miſſis invicem legatis, per quos in ſocietatis fœdera alligarentur, in bellum prorumpunt: & ne cum Antigono, ſub cujus regno erant, bellum cepiſſe viderentur, ſocios ejus Ætolos aggrediuntur, cauſas belli prætendentes, quod conſenſu Græciæ ſacratum Apollini Cirræum campum, per vim occupaſſent. Huic bello ducem deligunt Arean; qui adunato exercitu, urbes, ſataque in his campis poſita, depopulatur: quæ auferri non poterant, incendit. Quod cum è montibus conſpicati Ætolorum paſtores eſſent, congregati admodum quingenti; ſparſos hoſtes, ignoranteſque quanta manus eſſet, quoniam conſpectum illis metus &

incendiorum fumus abſtulerat, conſectantur, trucidatiſque admodum novem millibus, prædones in fugam verterunt. Reparantibus deinde Spartanis bellum, auxilium multæ civitates negaverunt, exiſtimantes, dominationem eos, non libertatem Græciæ, quærere. Interea inter reges bellum finitur: nam Ptolemæus pulſo Antigono cum regnum totius Macedoniæ occupaſſet, pacem cum Antiocho facit; affinitatemque cum Pyrrho, data ei in matrimonium filia ſua, jungit.

CAP. II. Exinde externo metu depoſito, impium & facinoroſum animum ad domeſtica ſcelera convertit, inſidiaſque Arſinoæ ſorori ſuæ inſtruit: quibus & filios ejus vita, & ipſam Caſſandreæ urbis poſſeſſione privaret. Primus ei dolus fuit, ſimulato amore, ſororis matrimonium petere. aliter enim ad ſororis filios, quorum regnum occupaverat, quam concordiæ fraude pervenire non poterat. Sed nota ſcelerata Ptolemæi voluntas ſorori erat. Itaque non credenti mandat, velle ſe cum filiis ejus regni conſortium jungere: cum quibus non ideo ſe armis contendiſſe, quoniam eripere his regnum; ſed quod id facere ſui muneris vellet. In hoc mitteret arbitrum jurisjurandi: quo præſente apud deos patrios, quibus vellet obſecrationibus, ſe obligaret. Incerta Arſinoë quid ageret: ſi mitteret, decipi perjurio: ſi non mitteret, provocare rabiem fraternæ crudelitatis timebat. Itaque plus liberis, quam ſibi timens, quos matrimonio ſuo protecturam ſe arbitrabatur, mittit ex amicis ſuis Chodionem: quo perducto in ſanctiſſimum Iovis templum, veterrimæ Macedonum religionis, Ptolemæus ſumptis in manus altaribus, contingens ipſa ſimulacra, & pulvinaria deorum, inauditis, ultimiſque execrationibus adjurat, ſe ſincera fide matrimonium ſororis petere; nuncupaturumque ſe eam reginam; neque in contumeliam ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ejus ſe aliam uxorem, alioſve, quam filios ejus, liberos habiturum. Arſinoë poſtquam & ſpe impleta eſt, & metu ſoluta, ipſa cum fratre colloquitur: cujus vultus, & blandientes oculi, cum fidem non minorem, quam jusjurandum promitterent, reclamante Ptolemæo filio fraudem ſubeſſe, in matrimonium fratris concedit.

CAP. III. Nuptiæ magno apparatu, lætitiaque omnium celebrantur. Ad concionem quoque vocato exercitu, capiti ſororis diadema imponit, reginamque eam appellat. Quo nomine in lætitiam effuſa Arſinoë, quia quod morte Lyſimachi prioris mariti amiſerat, recepiſſet; ultro virum in urbem ſuam Caſſandream invitat; cujus urbis cupiditate fraus ſtruebatur. Prægreſſa igitur virum, diem feſtum urbi in adventum ejus indicit: domos, templa, ceteraque omnia exornari jubet: aras ubique hoſtiaſque diſponi: filios quoque ſuos, Lyſimachum ſexdecim annos natum, Philippum triennio minorem, utrumque forma inſignem, coronatos occurrere jubet. Quos Ptolemæus ad celandam fraudem, cupide & ultra modum veræ affectionis amplexus, oſculis diu fatigat. Vbi ad portam ventum eſt, occupari arcem jubet; pueros interfici. Qui cum ad matrem confugiſſent, in gremio ejus, inter ipſa oſcula trucidantur. Proclamante Arſinoë, quod tantum nefas aut nubendo, aut poſt nuptias contraxiſſet, pro filiis ſæpe ſe percuſſoribus obtulit: frequenter corpore ſuo puerorum corpora amplexata protexit: vulneraque excipere quæ liberis intendebantur, voluit. Ad poſtremum etiam ſpoliata funeribus filiorum, ſciſſa veſte, & crinibus ſparſis, cum duobus ſervulis ex urbe protracta, Samothraciam in exilium abiit; eo miſerior, quod mori cum filiis ei non licuit. Sed nec Ptolemæo inulta ſcelera fuerunt. Quippe diis immortalibus tot perjuria, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſam cruenta parricidia vindicantibus, brevi poſt à Gallis ſpoliatus regno, captuſque, vitam ferro, ut meruerat, amiſit.

CAP. IV. Namque Galli, abundanti multitudine, cum eos non caperent terræ quæ genuerant, trecenta millia hominum ad ſedes novas quærendas, velut ver ſacrum miſerunt. Ex his portio in Italia conſedit, quæ & urbem Romanam captam incendit; & portio Illyricos ſinus, ducibus avibus (nam augurandi ſtudio Galli præter ceteros callent) per ſtrages Barbarorum penetravit, & in Pannonia conſedit: gens aſpera, audax, bellicoſa, quæ prima poſt Herculem, cui ea res virtutis admirationem & immortalitatis fidem dedit, Alpium invicta juga, & frigore intractabilia loca tranſcendit: ibi domitis Pannoniis, per multos annos cum finitimis varia bella geſſerunt. Hortante deinde ſucceſſu, diviſis agminibus, alii Græciam, alii Macedoniam: omnia ferro proterentes, petivere. Tantuſque terror Gallici nominis erat, ut etiam reges non laceſſiti, ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. Solus rex Macedoniæ Ptolemæus, adventum Gallorum intrepidus audivit; hiſque cum paucis & incompoſitis, quaſi bella non difficilius, quam ſcelera patrarentur, parricidiorum furiis agitatus, occurrit. Dardanorum quoque legationem, viginti millia armatorum in auxilium offerentem, ſprevit; addita inſuper contumelia; actum de Macedonia dicens, ſi cum totum Orientem ſoli domuerint, nunc in vindictam finium Dardanis egeant: milites ſe habere filios eorum, qui ſub Alexandro rege ſtipendia, toto orbe terrarum victores, fecerint. Quæ ubi Dardano regi nuntiata ſunt, inclytum illud Macedoniæ regnum brevi, immaturi juvenis temeritate caſurum dixit.

CAP. V. Igitur Galli, duce Belgio, ad tentandos Macedonum animos, legatos ad Ptolemæum mit-

mittunt, offerentes pacem, ſi emere velit: ſed Ptolemæus inter ſuos, belli metu pacem Gallos petere gloriatus eſt. Nec minus ferociter ſe legatis, quam inter amicos jactavit; aliter ſe pacem daturum negando, niſi principes ſuos obſides dederint, & arma tradiderint. non enim fidem ſe, niſi inermibus, habiturum. Renuntiata legatione, riſere Galli, undique acclamantes, brevi ſenſurum, ſibi an illi conſulentes, pacem obtulerint. Interjectis diebus, prœlium conſeritur, victique Macedones cæduntur. Ptolemæus multis vulneribus ſaucius capitur: caput ejus amputatum, & lancea fixum, tota acie ad terrorem hoſtium circumfertur. Paucos ex Macedonibus fuga ſervavit: ceteri aut capti, aut occiſi. Hæc cum nuntiata per omnem Macedoniam eſſent, portæ urbium clauduntur; luctu omnia replentur. nunc orbitatem amiſſorum filiorum dolebant: nunc excidia urbium metuebant: nunc Alexandri, Philippique regum ſuorum nomina, ſicuti numina, in auxilium vocabant. ſub illis ſe non ſolum tutos, verum etiam victores orbis terrarum extitiſſe, ut tuerentur patriam ſuam, quam gloria rerum geſtarum cœlo proximam reddidiſſent; ut opem afflictis ferrent, quos furor & temeritas Ptolemæi regis perdidiſſet, orabant. Deſperantibus omnibus, non votis agendum, Soſthenes unus de Macedonum principibus, ratus, contracta juventute, & Gallos victoria exultantes compeſcuit; & Macedoniam ab hoſtili populatione defendit. Ob quæ virtutis beneficia, multis nobilibus regnum Macedoniæ affectantibus, ignobilis ipſe præponitur: & cum rex ab exercitu appellatus eſſet, ipſe non in regis, ſed ducis nomen jurare milites compulit.

CAP. VI. Interea Brennus, quo duce portio Gallorum in Græciam ſe effuderat, audita victoria ſuorum, qui Belgio duce Macedones vicerant:

indi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

indignatus parta victoria opimam prædam, & Orientis ſpoliis onuſtam tam facile relictam eſſe, ipſe adunatis CL millibus peditum, & XV millibus equitum, in Macedoniam irrumpit. Cum agros villaſque popularetur, occurrit ei cum inſtructo exercitu Macedonum Soſthenes: ſed pauci à pluribus, trepidi à valentibus facile vincuntur. Itaque cum victi ſe Macedones intra muros urbium condidiſſent; victor Brennus, nemine prohibente, totius Macedoniæ agros deprædatur. Inde quaſi terrena jam ſpolia ſorderent, animum ad deorum immortalium templa convertit, ſcurriliter jocatus, locupletes deos largiri hominibus oportere. Statim igitur Delphos iter vertit, prædam religioni, aurum offenſæ deorum immortalium præferens; quos nullis opibus egere, ut qui eas largiri hominibus ſoleant, affirmabat. Templum autem Apollinis Delphis poſitum eſt in monte Parnaſo, in rupe undique impendente: ibi civitatem frequentia hominum facit: qui ad affirmationem majeſtatis undique concurrentes, in eo ſaxo conſedere: atque ita templum & civitatem non muri, ſed præcipitia; nec manu facta, ſed naturalia præſidia defendunt: prorſus ut incertum ſit, utrum munimentum loci, an majeſtas dei plus hic admirationis habeat. Media ſaxi rupes in formam theatri receſſit. Quamobrem & hominum clamor, & ſi quando accedit tubarum ſonus, perſonantibus & reſpondentibus inter ſe rupibus, multiplex audiri, ampliorque quam editur, reſonare ſolet. Quæ res majorem majeſtatis terrorem ignaris rei, & admirationem, ſtupentibus plerumque affert. In hoc rupis anfractu, media ferme montis altitudine, planicies exigua eſt, atque in ea profundum terræ foramen, quod in oracula patet: ex quo frigidus ſpiritus, vi quadam velut vento in ſublime expulſus, mentes vatum in vecordiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

cordiam vertit; impletaſque deo, reſponſa conſulentibus dare cogit. Multa igitur ibi & opulenta regum populorumque viſuntur munera; quæque magnificentia ſui reddentium vota gratam voluntatem, & deorum reſponſa manifeſtant.

Cap. VII. Igitur Brennus cum in conſpectu haberet templum, diu deliberavit, an confeſtim rem aggrederetur: an vero feſſis via militibus, noctis ſpatium ad reſumendas vires daret. Emanus & Theſſalorus duces, qui ſe ad prædæ ſocietatem junxerant, amputari moras jubent, dum imparati hoſtes, & recens adventus ſui, terrori eſſet: interjecta nocte & animos hoſtibus, forſitan & auxilia acceſſura; & vias quæ tunc pateant, obſtructum iri. Sed Gallorum vulgus ex longa inopia, ubi primum vino, ceteriſque commeatibus referta rura invenit, non minus abundantia, quam victoria lætum, per agros ſe ſparſerat; deſertiſque ſignis ad occupanda omnia pro victoribus vagabantur. Quæ res dilationem Delphis dedit. Prima namque opinione adventus Gallorum prohibiti agreſtes oraculis feruntur, meſſes, vinaque villis efferre: Cujus rei ſalutare præceptum non prius intellectum eſt, quam vini, ceterarumque copiarum abundantia velut mora Gallis objecta, auxilia finitimorum convenere. Prius itaque urbem ſuam Delphi, aucti viribus ſociorum, permunivere, quam Galli vino velut prædæ incubantes, ad ſigna revocarentur. Habebat Brennus lecta ex omni exercitu peditum ſexaginta quinque millia: Delphorum ſociorumque non niſi quatuor millia militum erant; quorum contemptu Brennus ad acuendos ſuorum animos, prædæ ubertatem omnibus oſtendebat, ſtatuaſque cum quadrigis, quarum ingens copia procul viſebatur, ſolido auro fuſas eſſe, pluſque in pondere, quam in ſpecie habere prædæ affirmabat.

Cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. VIII. Hac aſſeveratione incitati Galli, ſimul & heſterno mero ſaucii, ſine reſpectu periculorum in bellum ruebant. Contra Delphi plus in deo, quam in viribus reponentes, cum contemptu hoſtium reſiſtebant; ſcandenteſque Gallos è ſummo montis vertice, partim ſaxo, partim armis obruebant. In hoc partium certamine, repente univerſorum templorum antiſtites, ſimul & ipſi vates, ſparſis crinibus, cum inſignibus atque infulis, pavidi vecordeſque in primam pugnantium aciem procurrunt: adveniſſe Deum clamant; eumque ſe vidiſſe deſilientem in templum per culminis aperta faſtigia. Dum omnes opem dei ſuppliciter implorant, juvenem ſupra humanum modum inſignis pulchritudinis, comiteſque ei duas armatas virgines, ex propinquis duabus Dianæ Minervæque ædibus occurriſſe, nec oculis tantum hæc ſe perſpexiſſe: audiſſe etiam ſtridorem arcus, ac ſtrepitum armorum. proinde ne cunctarentur, diis anteſignanis, hoſtem cædere, & victoriæ deorum ſocios ſe adjungere, ſummis obſecrationibus monebant. Quibus vocibus incenſi, omnes certatim in prœlium proſiliunt. Præſentiam dei & ipſi ſtatim ſenſere. nam & terræ motu portio montis abrupta, Gallorum ſtravit exercitum, & confertiſſimi cunei non ſine vulneribus hoſtium diſſipati ruebant. Inſecuta deinde tempeſtas eſt, quæ grandine & frigore ſaucios ex vulneribus abſumpſit. Dux ipſe Brennus cum dolorem vulnerum ferre non poſſet, pugione vitam finivit. Alter ex ducibus, punitis belli auctoribus, cum decem millibus ſauciorum citato agmine Græcia excedit. Sed nec fugientibus fortuna commodior fuit: ſiquidem pavidis nulla ſub tectis acta nox; nullus ſine labore & periculo dies; aſſidui imbres & gelu, nix concreta, & fames, & laſſitudo, & ſuper hæc maximum pervigiliæ malum, miſeras infelicis belli reli-

reliquias obterebant. Gentes quoque nationeſque, per quas iter habebant, palantes velut prædam ſectabantur. Quo pacto evenit, ut nemo ex tanto exercitu, qui paulo ante fiducia virium etiam adverſus deos contendebat, vel ad memoriam tantæ cladis, ſupereſſet.

LIBER XXV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Gallorum in Antigonum Macedoniæ Regem conſpiratio.*
2. *Dum ad prædam currunt, prædæ fiunt ipſi, & Antigonus pacem obtinet. Nomen Gallorum formidabile & armorum invicta felicitas.*
3. *Pyrrhus Macedonia potitur, Antigono ejecto.*
4. *Pyrrhus dum monarchiam ſomniat, à Spartanis mulieribus atteritur.*
5. *Pyrrhus apud Argos occiditur. cujus elogium & rerum ſummam Iuſtinus ſubjicit.*

CAP. I.

INter duos reges, Antigonum & Antiochum, ſtatuta pace, cum in Macedoniam Antigonus reverteretur, novus eidem repente hoſtis exortus eſt. Quippe Galli, qui à Brenno duce, cum in Græciam proficiſcerentur, ad terminos gentis tuendos relicti fuerant, ne ſoli deſides viderentur, peditum quindecim millia, equitum tria millia armaverunt; fugatiſque Getarum Triballorumque copiis, Macedoniæ imminentes, legatos ad regem miſerunt, qui pacem ei venalem offerrent, ſimul & regis caſtra ſpecularentur. Quos Antigonus pro regali munificentia, ingenti apparatu epularum ad cœnam invitavit. Sed Galli expoſitum grande auri argentique pondus admirantes, atque prædæ ubertate ſolicitati, infeſtiores quam venerant, revertuntur. Quibus & elephantos ad terro-

terrorem, velut inuſitatas Barbaris formas, rex oſtendi juſſerat, & naves onuſtas copiis demonſtrari: ignarus, quod quibus oſtentatione virium, metum ſe injicere exiſtimabat, eorum animos ut ad opimam prædam ſolicitabat. Itaque legati ad ſuos reverſi, omnia in majus extollentes, opes pariter & negligentiam regis oſtendunt: referta auro & argento caſtra; ſed neque vallo, foſſave munita: & quaſi ſatis munimenti in divitiis haberent, ita eos omnia officia militaria intermiſiſſe: prorſus quaſi ferri auxilio non indigerent, quoniam abundarent auro.

CAP. II. Hac relatione, avidæ gentis animi ſatis ad prædam incitabantur. Accedebat tamen & exemplum Belgii, qui non magno ante tempore Macedonum exercitum cum rege trucidaverat. Itaque conſentientibus omnibus, nocte caſtra regis aggrediuntur: qui præſentiens tantam tempeſtatem, ſignum pridie dederat, ut omnibus rebus ablatis, in proxima ſilva taciti ſe occultarent. Neque aliter ſervata caſtra, quam quod deſerta ſunt. Siquidem Galli, ubi omnia vacantia, nec ſine defenſoribus modo, verum etiam ſine cuſtodibus vident, non fugam hoſtium, ſed dolum arbitrantes, diu intrare portas timuerunt. Ad poſtremum integris & intactis munimentis, ſcrutantes potius quam diripientes, caſtra occupaverunt. Tunc ablatis quæ invenerant, ad littus convertuntur. Ibi dum naves incautius diripiunt, à remigibus, & ab exercitus parte, quæ eo cum conjugibus & liberis confugerant, nihil tale metuentes trucidantur: tantaque cædes Gallorum fuit, ut Antigono pacem opinio hujus victoriæ, non à Gallis tantum, verum etiam à finitimorum feritate præſtiterit. Quanquam Gallorum ea tempeſtate tantæ fecunditatis juventus fuit, ut Aſiam omnem velut examine aliquo implerent. Denique neque reges Orientis ſine

mer-

mercenario Gallorum exercitu ulla bella geſſerunt: neque pulſi regno ad alios quam ad Gallos confugerunt. Tantus terror Gallici nominis; & armorum invicta felicitas erat, ut aliter neque majeſtatem ſuam tutam, neque amiſſam reciperare ſe poſſe ſine Gallica virtute arbitrarentur. Itaque in auxilium à Bithyniæ rege invocati, regnum cum eo parta victoria diviſerunt; eamque regionem Gallogræciam cognominaverunt.

CAP. III. Dum hæc in Aſia geruntur, interim in Sicilia Pyrrhus à Pœnis navali prœlio victus, ab Antigono Macedoniæ rege ſupplementum militum per legatos petit: denuntians, ni mittat, redire ſe in regnum neceſſe habere, incrementa rerum, quæ de Romanis voluerit, de ipſo quæſiturum. Quod ubi negatum legati retulerunt, diſſimulatis cauſis, repentinam fingit profectionem. Socios interim parare bellum jubet: arcis Tarentinæ cuſtodiam Heleno filio, & amico Miloni tradit. Reverſus in Epirum, ſtatim fines Macedoniæ invadit: cui Antigonus cum exercitu occurrit; victuſque prælio in fugam vertitur. Atque ita Pyrrhus Macedoniam in deditionem accipit; & veluti damna amiſſæ Siciliæ Italiæque acquiſito Macedoniæ regno penſaſſet, relictum Tarenti filium & amicum arceſſit. Antigonus autem cum paucis equitibus, fugæ comitibus, repente fortunæ ornamentis deſtitutus, amiſſi regni ſpeculaturus eventus, Theſſalonicam ſe recepit; ut inde cum conducta Gallorum mercenaria manu bellum repararet. Rurſus à Ptolemæo Pyrrhi filio funditus victus cum ſeptem comitibus fugiens, non jam reciperandi regni ſpem, ſed ſalutis latebras, ac fugæ ſolitudines captat.

CAP. IV. Igitur Pyrrhus in tanto faſtigio regni collocatus, jam nec eo ad quod votis perveniendum fuerat contentus, Græciæ Aſiæque regna

gna meditatur. Neque illi major ex imperio, quam ex bello voluptas erat: nec quiſquam Pyrrhum, qua tuliſſet impetum, ſuſtinere valuit. Sed ut ad devincenda regna invictus habebatur: ita devictis acquiſitiſque celeriter carebat. tanto melius ſtudebat acquirere imperia, quam retinere. Itaque cum copias Cherroneſo tranſpoſuiſſet, legationibus Athenienſium, & Achæorum, Meſſeniorumque excipitur. Sed & Græcia omnis admiratione nominis ejus, ſimul & rerum adverſus Romanos Pœnoſque geſtarum gloria attonita, adventum ejus exſpectabat. Primum illi bellum adverſus Spartanos fuit: ubi majore mulierum, quam virorum virtute exceptus, Ptolemæum filium, & exercitus partem robuſtiſſimam amiſit. Quippe oppugnanti urbem, ad tutelam patriæ tanta multitudo feminarum concurrit, ut non fortius victus, quam verecundius recederet. Porro Ptolemæum filium ejus adeo ſtrenuum, & manu fortem fuiſſe tradunt, ut urbem Corcyram cum ſexaginta ceperit: item prœlio navali quinqueremem ex ſcapha cum ſeptem inſiluerit, captamque tenuerit. In oppugnatione quoque Spartanorum uſque in mediam urbem equo procurrerit; ibique concurſu multitudinis interfectus ſit. Cujus corpus ut relatum patri eſt, dixiſſe Pyrrhum ferunt, aliquanto tardius eum, quam timuerit ipſe, vel temeritas ejus meruerit, occiſum eſſe.

CAP. V. Repulſus à Spartanis Pyrrhus, Argos petit: ibi dum Antigonum in urbe clauſum expugnare conatur, inter confertiſſimos violentiſſime dimicans, ſaxo de muris ictus occiditur. Caput ejus Antigono refertur: qui victoria mitius uſus, filium ejus Helenum cum Epirotis ſibi deditum, in regnum remiſit, eique inſepulti patris oſſa in patriam referenda tradidit. Satis conſtans inter omnes auctores fama eſt, nullum nec ejus, nec ſupe-

ſuperioris ætatis regem comparandum Pyrrho fuiſſe; raroque non inter reges tantum, verum etiam inter illuſtres viros, aut vitæ ſanctioris, aut juſtitiæ probatioris viſum fuiſſe: Scientiam certe rei militaris in illo viro tantam fuiſſe, ut cum Lyſimacho, Demetrio, Antigono, tantis regibus bella gerens, invictus ſemper fuerit. Illyriorum quoque, Siculorum, Romanorumque, & Carthaginienſium bellis, nunquam inferior, plerunque etiam victor extiterit: qui patriam certe ſuam anguſtam, ignobilemque, fama rerum geſtarum, & claritate nominis ſui, toto orbe illuſtrem reddiderit.

LIBER XXVI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Peloponneſii per proditionem Antigono traduntur. Ariſtotimus tyrannus Epirotas affligit, & Hellanici prudentia opprimitur.*
2. *Antigonus Gallis occurrit, qui in furorem verſi conjuges & liberos ſuos trucidant: deinde Numinis vindicta omnes internecione delentur. Antigoni varii caſus.*
3. *Alexander, Pyrrhi filius, in regnum reſtituitur. Regni Cyrenarum turbulentus ſtatus.*

CAP. I.

POſt mortem Pyrrhi non in Macedonia tantum, verum etiam in Aſia, Græciaque, magni bellorum motus fuere. Nam & Peloponneſii per proditionem Antigono traditi; & variante hominum partim dolore, partim gaudio, prout ſingulæ civitates aut auxilium de Pyrrho ſperaverant, aut metus ſuſtinuerant, ita aut cum Antigono ſocietatem jungebant, aut mutuis inter ſe odiis in bellum ruebant. Inter hunc turbatarum provinciarum motum, Epirorum quoque urbs ab Ariſtotimo principe per tyrannidem occupatur: à quo cum multi ex primoribus occiſi, plures in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

exilium acti eſſent, Ætolis per legatos poſtulantibus, conjuges liberoſque exulum redderet, primo negavit: poſtea quaſi pœniteret, proficiſcendi ad ſuos omnibus matronis poteſtatem dedit; diemque profectionis ſtatuit. Illæ quaſi in perpetuum cum viris exulaturæ, pretioſiſſima quæque auferentes cum ad portam quaſi uno agmine profecturæ conveniſſent, omnibus rebus exſpoliatæ, in carcerem recluduntur: occiſis prius in gremio matrum parvulis liberis, virginibuſque ad ſtuprum direptis. Ad tam ſævam dominationem ſtupentibus omnibus, princeps eorum Hellanicus, ſenex & liberis orbus, ut qui nec ætatis nec pignoris reſpectu timeret, contractos domum fidiſſimos amicorum in vindictam patriæ hortatur. Cunctantibus privato periculo publicum finire, & deliberandi ſpatium poſtulantibus, arceſſitis ſervis jubet obſerari fores; tyrannoque nuntiari, mitteret qui conjuratos apud ſe comprehenderet: objectans ſingulis, ſe, quia liberandæ patriæ auctor eſſe non poſſit, deſertæ ultorem futurum. Tunc illi ancipiti periculo circumventi, honeſtiorem viam eligentes, conjurant in tyranni necem: atque ita Ariſtotimus, quinto poſtquam tyrannidem occupaverat menſe opprimitur.

Cap. II. Interea Antigonus cum multiplici bello, & Ptolemæi regis, & Spartanorum, premeretur: novuſque illi hoſtis Gallogræciæ exercitus affluxiſſet; in ſpeciem caſtrorum parva manu adverſus ceteros relicta, adverſus Gallos totis viribus proficiſcitur. Quibus cognitis, Galli cum & ipſi ſe prœlio pararent, in auſpicia pugnæ hoſtias cædunt: quarum extis cum magna cædes, interituſque omnium prædiceretur, non in timorem, ſed in furorem verſi, ſperanteſque deorum minas expiari cæde ſuorum poſſe; conjuges & liberos ſuos trucidant, auſpicia belli à parricidio incipientes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

pientes. Tanta rabies feros animos invaſerat, ut non parcerent ætati, cui etiam hoſtes pepercisſent, bellumque internecinum cum liberis, liberorumque matribus gererent, pro quibus bella ſuſcipi ſolent. Itaque quaſi ſcelere vitam victoriamque redemiſſent, ſicut erant cruenti ex recenti ſuorum cæde, in prœlium non meliore eventu, quam omine proficiſcuntur. Siquidem pugnantes, prius parricidiorum furiæ, quam hoſtes circumvenere; obverſantibuſque ante oculos manibus interemptorum, omnes occidione cæſi. Tanta ſtrages fuit, ut pariter cum hominibus dii conſenſiſſe in exitium parricidarum viderentur. Poſt hujus pugnæ eventum, Ptolemæus & Spartani, victorem hoſtium exercitum declinantes, in tutiora ſe recipiunt. Antigonus quoque ubi eorum diſceſſum videt, recenti adhuc ex priori victoria militum ardore, bellum Athenienſibus infert. In quo cum occupatus eſſet, interim Alexander rex Epiri ulciſci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedoniæ depopulatur. Adverſus quem cum reverſus à Græcia Antigonus eſſet, tranſitione militum deſtitutus, regnum Macedoniæ cum exercitu amittit. Hujus filius Demetrius puer admodum, abſente patre, reparato exercitu, non ſolum amiſſam Macedoniam recipit: verum etiam Epiri regno Alexandrum ſpoliat. Tanta vel mobilitas militum, vel fortunæ varietas erat, ut viciſſim reges, nunc exules, nunc reges viderentur.

CAP. III. Igitur Alexander cum exul ad Acarnanas confugiſſet, non minore Epirotarum deſiderio, quam ſociorum auxilio, in regnum reſtituitur. Per idem tempus rex Cyrenarum Agas decedit: qui ante infirmitatem, Beronicen unicam filiam, ad finienda cum Ptolemæo fratre certamina, filio ejus deſponderat. Sed poſt mortem regis, mater virginis Arſinoë, ut invita ſe contra-

ctum matrimonium ſolveretur, miſit qui ad nuptias virginis, regnumque Cyrenarum, Demetrium fratrem regis Antigoni à Macedonia arceſſerent: qui & ipſe ex filia Ptolemæi procreatus erat. Sed nec Demetrius moram fecit. Itaque cum ſecundante vento celeriter Cyrenas advolaſſet, fiducia pulchritudinis, qua nimis placere ſocrui cœperat, ſtatim à principio ſuperbus, regiæ familiæ, militibuſque impotens erat; ſtudiumque placendi à virgine in matrem contulerat. Quæ res ſuſpecta primo virgini, dein popularibus militibuſque inviſa fuit. Itaque verſis omnium animis in Ptolemæi filium, inſidiæ Demetrio comparantur: cui cum in lectum ſocrus conceſſiſſet, percuſſores immittuntur. Sed Arſinoë audita voce filiæ, ad fores ſtantis, & præcipientis ut matri parceretur, adulterum pauliſper corpore ſuo protexit. Quo interfecto, Beronice, & ſtupra matris, ſalva pietate, ulta eſt: & in matrimonio ſortiendo, judicium patris ſecuta.

LIBER XXVII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Seleucus Novercam & fratrem infantem interficit.*
2. *Claſſe naufragio amiſſa, civitates amiſſas recipit, prælio victus aufugit: auxilium noxium à fratre Antiocho Hierace petit & impetrat.*
3. *Aſiæ lacerus ſtatus. In Antiochum Hieracem & Seleucum Numinis vindicta.*

CAP. I.

MOrtuo Syriæ rege Antiocho, cum in locum ejus filius Seleucus ſucceſſiſſet, hortante matre Laodice, quæ prohibere debuerat, auſpicia regni à parricidio cœpit. Quippe Beronicen novercam ſuam, ſororem Ptolemæi regis Ægypti,

cum parvulo fratre ex ea ſuſcepto interficit. Quo facinore perpetrato, & infamiæ maculam ſubiit, & Ptolemæi bello ſe implicuit. Porro Beronice cum ad ſe interficiendam miſſos didiciſſet, Daphnæ ſe claudit. Vbi cum obſideri eam cum parvulo filio nuntiatum Aſiæ civitatibus eſſet, recordatione paternæ, majorumque ejus, dignitatis, caſum tam indignæ fortunæ miſerantes, auxilia ei omnes miſere. Frater quoque Ptolemæus periculo ſororis exterritus, relicto regno, cum omnibus viribus advolat. Sed Beronice ante adventum auxiliorum, cum vi expugnari non poſſet, dolo circumventa trucidatur. Indigna res omnibus viſa. Itaque cum univerſæ civitates, quæ defecerant, ingentem claſſem comparaſſent, repente exemplo crudelitatis exterritæ, ſimul & in ultionem ejus, quam defenſuri erant, Ptolemæo ſe tradunt: qui niſi in Ægyptum domeſtica ſeditione revocatus eſſet, totum regnum Seleuci occupaſſet: tantum vel illi odium, parricidiale ſcelus, vel huic favorem indigne peremptæ mors ſororis, attulerat.

CAP. II. Poſt diſceſſum Ptolemæi, Seleucus cum adverſus civitates, quæ defecerant, ingentem claſſem comparaſſet, repente veluti diis ipſis parricidium vindicantibus, orta tempeſtate claſſem naufragio amittit; nec quicquam illi ex tanto apparatu, præter nudum corpus, & ſpiritum, & paucos naufragii comites reſiduos fortuna fecit. Miſera quidem res, ſed optanda Seleuco fuit: ſiquidem civitates, quæ odio ejus ad Ptolemæum tranſierant, velut diis arbitris ſatisfactum ſibi eſſet, repentina animorum mutatione in naufragii miſericordiam verſæ, imperio ſe ejus reſtituunt. Lætus igitur malis ſuis, & damnis ditior redditus; veluti par viribus, bellum Ptolemæo infert: Sed quaſi ad ludibrium tantum fortunæ natus eſſet, nec propter aliud opes regni recepiſſet, quam

ut amitteret, victus prælio non multo quam poſt naufragium comitatior, trepidus Antiochiam confugit. Inde ad Antiochum fratrem literas facit: quibus auxilium ejus implorat, oblata ei Aſia, inter fines Tauri montis, in præmium latæ opis. Antiochus autem cum eſſet annos XIV natus, ſupra ætatem regni avidus, occaſionem non tam pio animo, quam offerebatur, arripuit: ſed latronis more, totum fratri eripere cupiens, puer ſceleratam virilemque ſumit audaciam. Vnde Hierax eſt cognominatus: quia non hominis, ſed accipitris ritu, in alienis eripiendis vitam ſectaretur. Interea Ptolemæus cum Antiochum in auxilium Seleuco venire cognoviſſet, ne cum duobus uno tempore dimicaret, in annos decem cum Seleuco pacem facit: ſed pax ab hoſte data interpellatur à fratre; qui conducto Gallorum mercenario exercitu, pro auxilio bellum, pro fratre hoſtem, imploratus exhibuit. In eo prœlio virtute Gallorum victor quidem Antiochus fuit: ſed Galli arbitrantes Seleucum in prœlio cecidiſſe, in ipſum Antiochum arma vertere: liberius depopulaturi Aſiam, ſi omnem ſtirpem regiam extinxiſſent. Quod ubi ſenſit Antiochus, velut à prædonibus, auro ſe redimit, ſocietatemque cum mercenariis ſuis jungit.

CAP. III. Interea rex Bithyniæ Eumenes, ſparſis conſumptiſque fratribus bello inteſtinæ diſcordiæ, quaſi vacantem Aſiæ poſſeſſionem invaſurus, victorem Antiochum, Galloſque aggreditur. Nec difficile ſaucios adhuc ex ſuperiore congreſſione, integer ipſe viribus, ſuperat. Ea namque tempeſtate omnia bella in exitium Aſiæ gerebantur: uti quiſque fortior fuiſſet, Aſiam velut prædam occupabat. Seleucus & Antiochus fratres bellum propter Aſiam gerebant: Ptolemæus rex Ægypti, ſub ſpecie ſororiæ ultionis, Aſiæ inhiabat.

bat. Hinc Bithynus Eumenes, inde Galli (humiliorum ſemper mercenaria manus) Aſiam depopulabantur: cum interea nemo defenſor Aſiæ inter tot prædones inveniebatur. Victo Antiocho, cum Eumenes majorem partem Aſiæ occupaſſet, ne tunc quidem fratres, perdito præmio, propter quod bellum gerebant, concordare potuerunt: ſed omiſſo externo hoſte, in mutuum exitium bellum reparant. In eo Antiochus denuo victus, multorum dierum fuga fatigatus, tandem ad ſocerum ſuum Artamenem regem Cappadociæ provehitur. A quo cum primum benigne exceptus eſſet, interjectis diebus, cognito quod inſidiæ ſibi pararentur, ſalutem fuga quæſivit. Igitur cum profugo nuſquam tutus locus eſſet, ad Ptolemæum hoſtem, cujus fidem tutiorem quam fratris exiſtimabat, decurrit; memor vel quæ facturus fratri eſſet, vel quæ meruiſſet à fratre. Sed Ptolemæus non amici debito, quam hoſtis factus, ſervari eum artiſſima cuſtodia jubet. Hinc quoque Antiochus, opera cujuſdam meretricis adjutus, quam familiarius noverat, deceptis cuſtodibus elabitur; fugienſque à latronibus interficitur. Seleucus quoque iiſdem ferme diebus, amiſſo regno, equo præcipitatus, finitur. Sic fratres, quaſi & germanis caſibus, exules ambo, poſt regna, ſcelerum ſuorum pœnas luerunt.

LIBER XXVIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Olympias Alexandri Epirotæ vidua Demetrio Macedoni Ptiam filiam dat uxorem; unde tragædia & bellorum initia.*
2. *Ætoli ſuperbe reſpondent Romanis qui Acarnanis auxilium præbebant, & arma movent intrepide.*
3. *Filiis duobus morbo ſublatis Olympias non diu ſupervivit: Laodamia filia interfecta: Epirus graviter affligitur.*

tur. Demetrius Macedo moritur. Hujus filii Philippi Antigonus tutelam ſuſcipit, quam prudenter adminiſtrat.
4. *Bellum Antigoni adverſus Spartanos: quorum Rex Cleomenes viribus attritis in Ægyptum profugit, ubi interficitur. Antigono mortuo, Philippus regnat.*

CAP. I.

OLympias Pyrrhi Epirotæ regis filia, amiſſo marito, eodemque germano fratre, Alexandro, cum tutelam filiorum ex eo ſuſceptorum, Pyrrhi & Ptolemæi, regnique adminiſtrationem in ſe recepiſſet, ab Ætolis, partem Acarnaniæ, quam in portionem belli pater pupillorum acceperat, eripere volentibus, ad regem Macedoniæ Demetrium decurrit; eique, habenti uxorem Antiochi regis Syriæ ſororem, filiam ſuam Ptiam in matrimonium tradit: ut auxilium quod miſericordia non poterat, jure cognationis obtineret. Fiunt igitur nuptiæ, quibus & novi matrimonii gratia acquiritur, & veteris offenſa contrahitur. Nam prior uxor velut matrimonio pulſa, ſponte ſua ad fratrem Antiochum diſcedit; eumque in mariti bellum impellit. Acarnanes quoque diffiſi Epirotis, adverſus Ætolos auxilium Romanorum implorantes, obtinuerunt à Romano ſenatu, ut legati mitterentur, qui denuntiarent Ætolis, præſidia ab urbibus Acarnaniæ deducerent; paterenturque eſſe liberos, qui ſoli quondam adverſus Trojanos, auctores originis ſuæ, auxilia Græcis non miſerint.

CAP. II. Sed Ætoli legationem Romanorum ſuperbe audivere: Pœnos illis & Gallos, à quibus tot bellis occidione cæſi ſint, exprobrantes; dicenteſque, prius illis portas adverſus Carthaginienſes aperiendas, quas clauſerit metus Punici belli, quam in Græciam arma transferenda. Meminiſſe deinde

deinde jubent, qui quibus minentur. Adverſus Gallos urbem eos ſuam tueri non potuiſſe; captamque non ferro defendiſſe, ſed auro redemiſſe: Quam gentem ſe aliquanto majore manu Græciam ingreſſam, non ſolum nullis externis viribus, ſed ne domeſticis quidem totis adjutos, univerſam deleſſe; ſedemque ſepulcris eorum præbuiſſe, quam illi urbibus, imperioque ſuo propoſuerant. Contra, Italiam, trepidis ex recenti urbis ſuæ incendio Romanis, univerſam ferme à Gallis occupatam. Prius igitur illis Gallos Italia pellendos, quam minentur Ætolis: priuſquam ſua defendenda. Quos autem homines Romanos eſſe? nempe paſtores, qui latrocinio juſtis dominis ademptum ſolum teneant: qui uxores cum propter originis dehoneſtamenta non invenirent, vi publica rapuerint: qui denique urbem ipſam parricidio condiderint; murorumque fundamenta fraterno ſanguine aſperſerint. Ætolos autem principes Græciæ ſemper fuiſſe; & ſicut dignitate, ita & virtute ceteris præſtitiſſe; ſolos denique eſſe, qui Macedonas, imperio terrarum florentes, ſemper contempſerint, qui Philippum regem non timuerint: qui Alexandri Magni poſt Perſas Indoſque devictos, cum omnes nomen ejus horrerent, edicta ſpreverint. Monere igitur ſe Romanos, contenti ſint fortuna præſenti, nec provocent arma, quibus & Gallos cæſos, & Macedonas contemptos videant. Sic dimiſſa legatione Romanorum, ne fortius locuti, quam feciſſe viderentur, fines Epiri regni & Acarnaniæ depopulantur.

CAP. III. Iam Olympias filiis regna tradiderat, & in locum Pyrrhi fratris defuncti Ptolemæus ſucceſſerat: qui cum hoſtibus inſtructo exercitu obvius proceſſiſſet, infirmitate correptus, in itinere decedit. Olympias quoque non magno poſt tempore, gemino funerum vulnere afflicta, ægrum

ſpiritum trahens, non diu filiis ſupervixit. Cum ex gente regia ſola Nereis virgo cum Laodamia ſorore ſupereſſet, Nereis nubit Geloni Siciliæ regis filio: Laodamia autem cum in aram Dianæ confugiſſet, concurſu populi interficitur. Quod facinus dii immortales aſſiduis cladibus gentis, & prope interitu totius populi vindicaverunt. Nam ſterilitatem, famemque paſſi, & inteſtina diſcordia vexati, externis ad poſtremum bellis pene conſumpti ſunt: Miloque Laodamiæ percuſſor in furorem verſus, nunc ferro, nunc ſaxo, in ſumma dentibus laceratis viſceribus, duodecima die interiit. His in Epiro geſtis, interim in Macedonia Demetrius rex, relicto filio Philippo, parvulo admodum, decedit. Cui Antigonus tutor datus, accepta in matrimonium matre pupilli, regem ſe conſtitui laborabat. Interjecto deinde tempore, cum ſeditione minaci Macedonum, clauſus in regia teneretur, in publicum ſine ſatellitibus procedit; projectoque in vulgus diademate ac purpura, dare hæc eos alteri jubet, qui aut imperare illis neſciat, aut cui parere ipſi ſciant: ſe adhuc invidioſum illud regnum, non voluptatibus, ſed laboribus ac periculis ſentire. Commemorat deinde beneficia ſua: ut defectionem ſociorum vindicaverit: ut Dardanos, Theſſaloſque exultantes morte Demetrii regis compeſcuerit: ut denique dignitatem Macedonum non ſolum defenderit, verum etiam auxerit. Quorum ſi illos pœniteat, deponere imperium, & reddere illis munus ſuum: ipſi regem quærant, cui imperent. Cum populus pudore motus, recipere eum regnum juberet, tandiu recuſavit, quoad ſeditionis auctores ſupplicio traderentur.

CAP. IV. Poſt hæc bellum Spartanis infert: qui ſoli Philippi Alexandrique bellis, & imperium Macedonum, & omnibus metuenda arma contempſerant. Inter duas nobiliſſimas gentes bellum

ſummis

ſummis utrimque viribus fuit: cum hi pro vetere Macedonum gloria, illi non ſolum pro illibata libertate, ſed etiam pro ſalute certarent. Victi Lacedæmonii, non ipſi tantum, ſed etiam conjuges liberique, magno animo fortunam tulere. Nemo quippe in acie ſaluti pepercit: nulla amiſſum conjugem flevit: filiorum mortem ſenes laudabant: patribus in acie cæſis filii gratulabantur: ſuam vicem omnes dolebant, quod non ipſi pro patriæ libertate cecidiſſent. Patentibus omnes domibus ſaucios excipiebant, vulnera curabant, laſſos reficiebant. Inter hæc nullus in urbe ſtrepitus, nulla trepidatio; magiſque omnes publicam, quam privatam fortunam lugebant. Inter hæc Cleomenes rex poſt multas hoſtium cædes, toto corpore, ſuo pariter & hoſtium cruore madens, ſupervenit; ingreſſuſque urbem, non humi conſedit, non cibum aut potum popoſcit; non denique armorum onus depoſuit: ſed acclinis parieti, cum quatuor millia ſola ex pugna ſuperfuiſſe conſpexiſſet, hortatur ut ſe ad meliora reipublicæ tempora reſervarent. Tum cum conjuge & liberis Ægyptum ad Ptolemæum proficiſcitur: à quo honorifice ſuſceptus, diu in ſumma dignatione regis vixit. Poſtremo poſt Ptolemæi mortem à filio ejus cum omni familia interficitur. Antigonus autem, cæſis occidione Spartanis, fortunam tantæ urbis miſeratus, à direptione milites prohibuit; veniamque his qui ſuperfuerant dedit, præfatus bellum ſe cum Cleomene, non cum Spartanis habuiſſe, cujus fuga omnis ira ejus finita ſit: nec minori ſibi gloriæ fore, ſi ab eo ſervata Lacedæmon, à quo ſolo capta ſit, proderetur. Parcere igitur ſe ſolo urbis ac tectis, quoniam homines quibus parceret, non ſuperfuiſſent. Nec multo poſt ipſe decedit, regnumque Philippo pupillo, annos XIV nato, tradidit.

LIBER XXIX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Orbis multa imperia nova Regum ſucceſſione mutantur, nominatim in Africa, Ægypto, Macedonia.*
2. *Philippus Rex Macedoniæ, malo conſilio impulſus, Romanis bellum inferre conſtituit.*
3. *Inſanam hanc mentem ſpecioſis verbis occultat.*
4. *Tandem apertus hoſtis apparet: unde cruentum bellum, ipſi Philippo pernicioſum ſimul ac ignominioſum.*

CAP. I.

Iſdem ferme temporibus prope univerſi orbis imperia, nova regum ſucceſſione mutata ſunt. Nam & in Macedonia Philippus mortuo Antigono, tutore eodemque vitrico, annorum quatuordecim regnum ſuſcepit: & in Aſia interfecto Seleuco, impubes adhuc rex Antiochus conſtitutus eſt: Cappadociæ quoque regnum Ariarathi, puero admodum, pater ipſe tradiderat: Ægyptum, patre ac matre interfectis, occupaverat Ptolemæus, cui ex facinoris crimine cognomentum Philopator fuit. Sed & Spartani in locum Cleomenis ſuffecerunt Lycurgum. Et ne qua temporibus mutatio deeſſet, apud Carthaginienſes quoque ætate immatura dux Annibal conſtituitur, non penuria ſeniorum, ſed odio Romanorum, quo imbutum eum à pueritia ſciebant. Fatale non tam Romanis, quam ipſi Africæ malum. His regibus pueris, etſi nulli ſenioris ætatis rectores erant, tamen in ſuorum quiſque majorum veſtigia intentis, magna indoles virtutis enituit. Solus Ptolemæus, ſicut ſceleſtus in occupando regno, ita & ſegnis in adminiſtrando fuit. Philippum Dardani, ceterique omnes finitimi populi, quibus velut immortale odium cum Macedonum regibus erat, con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

contemptu ætatis aſſidue laceſſebant. Contra ille ſummotis hoſtibus, non contentus ſua defendiſſe, ultro etiam Ætolis bellum inferre geſtiebat.

CAP. II. Quæ agitantem illum Demetrius rex Illyriorum, nuper à Paullo Rom. conſule victus, ſupplicibus precibus aggreditur, injuriam Romanorum querens: qui non contenti Italiæ terminis, imperium ſpe improba totius orbis amplexi, bellum cum omnibus regibus gerant. Sic illos Siciliæ, ſic Sardiniæ, Hiſpaniæque, ſic denique totius Africæ imperium affectantes, bellum cum Pœnis & Annibale ſuſcepiſſe: ſibi quoque non aliam ob cauſam, quam quod Italiæ finitimus videbatur, bellum illatum: quaſi nefas eſſet, aliquem regem juxta imperii eorum terminos eſſe. Sed & ipſi cavendum eſſe exemplum, cujus quanto promptius nobiliuſque ſit regnum, tanto ſit Romanos acriores hoſtes habiturus. Super hæc cedere ſe illi regno, quod Romani occupaverint, profitetur; gratius habiturus, ſi in poſſeſſione imperii ſui, ſocium potius quam hoſtes videret. Hujusmodi oratione impulit Philippum, ut omiſſis Ætolis, bellum Romanis inferret, minus negotii exiſtimantem, quod jam victos ab Annibale apud Thraſymenum lacum audierat. Itaque ne eodem tempore multis bellis detineretur, pacem cum Ætolis facit; non quaſi aliò bellum tranſlaturus, ſed ut Græciæ quieti conſulturus, quam nunquam in majori periculo fuiſſe affirmabat. Siquidem conſurgentibus ab Occidente novis Pœnorum & Romanorum imperiis; quibus una hæc à Græcia atque Aſia ſit mora, dum inter ſe bello diſcrimen imperii faciunt: ceterum ſtatim victoribus tranſitum in Orientem fore.

CAP. III. Videre ſe itaque ait conſurgentem in Italia nubem illam, trucis & cruenti belli: videre tonantem ac fulminantem ab occaſu procellam, quam in quaſcunque terrarum partes victo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

riæ tempeſtas detulerit, magno cruoris imbre omnia fœdaturam. Frequenter Græciam ingentes motus paſſam, nunc Perſarum, nunc Gallorum, nunc Macedonum bellis: ſed omnia illa levia fuiſſe exiſtimaturos, ſi ea quæ nunc in Italia concurrat manus, extra terram illam ſe effuderit. Cernere ſe, quam cruenta & ſanguinaria inter ſe bella, utrique populi, viribus copiarum, & ducum artibus, gerant: quæ rabies finiri ſolo partis alterius interitu, ſine ruina finitimorum non poſſit. Feros igitur animos victorum minus quidem Macedoniæ, quam Græciæ timendos, quia & remotior, & in vindictam ſui robuſtior ſit: ſcire tamen ſe eos qui tantis viribus concurrant, non contentos hoc fine victoriæ fore; metuendumque ſibi quoque certamen eorum, qui ſuperiores extiterint. Hoc prætextu finito cum Ætolis bello, nihil aliud quam Pœnorum Romanorumque bello reſpiciens, ſingulorum vires perpendebat. Sed nec Romani, tametſi Pœni & Annibal in cervicibus erant, ſoluti metu Macedonico videbantur: quippe terrebat eos, & vetus Macedonum devicti Orientis gloria, & Philippus ſtudio Alexandri æmulationis incenſus, quem promptum in bella, induſtriumque cognoverant.

CAP. IV. Igitur Philippus, cum iterato prælio victos à Pœnis Romanos didiciſſet, aperte hoſtem ſe his profeſſus, naves, quibus in Italiam exercitum trajiceret, fabricare cœpit. Legatum deinde ad Annibalem, jungendæ ſocietatis gratia, cum epiſtolis mittit: qui comprehenſus, & ad ſenatum perductus, incolumis dimiſſus eſt, non in honorem regis, ſed ne, dubius adhuc, indubitatus hoſtis redderetur. Poſtea vero, cum Romanis nuntiatum eſſet, in Italiam Philippum copias trajecturum, Lævinum prætorem cum inſtructis navibus ad prohibendum tranſitum mittunt. Qui
cum

eum in Græciam trajeciſſet, multis promiſſis impellit Ætolos bellum adverſus Philippum ſuſcipere. Philippus quoque Achæos in Romanorum bella ſolicitat. Interea & Dardani Macedoniæ fines vaſtare cœperunt, abductiſque xx millibus captivorum, Philippum à Romano bello ad tuendum regnum revocaverunt. Dum hæc aguntur, Lævinus Prætor, juncta cum Attalo rege ſocietate, Græciam populatur. Quibus cladibus perculſæ civitates, auxilium petentes, Philippum legationibus fatigant: nec non & Illyriorum reges, lateri ejus hærentes, aſſiduis precibus promiſſa exigebant. Super hæc vaſtati Macedones, ultionem flagitabant. Quibus tot tantiſque rebus obſeſſus, cui rei primum occurreret, ambigebat: omnibus tamen propediem auxilia ſe miſſurum pollicetur; non quia facere poſſet quæ promittebat; ſed ut, ſpe impletos, in ſocietatis jure retineret. Prima tamen illi expeditio adverſus Dardanos fuit: qui abſentiam ejus aucupantes, majore belli mole Macedoniæ imminebant. Cum Romanis quoque pacem facit, contentis interim bellum Macedonicum diſtuliſſe: Philopœmeni Achæorum duci, quem ad Romanos, ſociorum animos ſolicitare didicerat, inſidias prætendit. Quibus ille cognitis vitatiſque, diſcedere ab eo Achæos auctoritate ſua coëgit.

LIBER XXX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Ptolemæi Regis Ægyptii luxuria, væcordia, & parricidia.*
2. *Miſerrimus Ægypti ſtatus ſub turpiſſimo Principe, cujus meretrix & lenones crudeli fato pereunt.*
3. *Mortuo Ptolemæo, Romani tutelam pupilli adverſus Antiochum Syrum, & Philippum Macedonem ſuſcipiunt: Philippumque prius bello reducunt ad humiliorem mentem.*
4. *Terræ motus ingentes. Romani pacem repudiant.*

Phi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Philippus & Flaminius ſuos ad pugnam accendunt. Macedonas Romana fortuna vincit, & Philippus ſpoliatur.

CAP. I.

PHilippo in Macedonia magnis rebus intento, in Ægypto Ptolemæi diverſi mores erant. Quippe regno parricidio parto, & ad necem utriuſque parentis, cæde etiam fratris adjuncta, velut rebus feliciter geſtis, luxuriæ ſe tradiderat; Regiſque mores omnis ſequuta regia erat. Itaque non amici tantum præfectique, verum etiam omnis exercitus, depoſitis militiæ ſtudiis, otio ac deſidia corrupti marcebant. Quibus rebus cognitis, Antiochus rex Syriæ, veteri inter ſe regnorum odio ſtimulante, repentino bello multas urbes ejus oppreſſit, ipſamque Ægyptum aggreditur. Trepidare igitur Ptolemæus; legationibus miſſis, quoad vires pararet, morari Antiochum. Magno deinde in Græcia exercitu conducto, ſecundum prœlium facit: ſpoliaſſetque regno Antiochum, ſi fortunam virtute juviſſet. Sed contentus reciperatione urbium quas amiſerat, facta pace, avide materiam quietis arripuit; revolutuſque in luxuriam, occiſa Eurydice uxore eademque ſorore ſua, Agathocliæ meretricis illecebris capitur. Atque ita omnem magnitudinem nominis ac majeſtatis oblitus, noctes in ſtupris, dies in conviviis conſumit. Adduntur inſtrumenta luxuriæ, tympana & crepundia: nec jam ſpectator rex, ſed magiſter nequitiæ, nervorum oblectamenta modulatur. Hæc primo laborantis regiæ tacitæ peſtes, & occultæ fuere.

CAP. II. Deinde creſcente licentia, jam nec parietibus regiæ domus contineri meretricis audacia poteſt: quam proterviorem, ſociata cum Aga-

Agathocle fratre, ambitioſæ pulchritudinis ſcorto, quotidiana regis ſtupra faciebant. Accedebat & mater Oenanthe, quæ geminæ ſubolis illecebris devinctum regem tenebat. Itaque non contentæ rege, jam etiam regnum poſſident, jam in publico viſuntur, jam ſalutantur, jam comitantur. Agathocles regis lateri junctus, civitatem regebat: tribunatus, præfecturas, & ducatus mulieres ordinabant; nec quiſquam in regno ſuo minus, quam ipſe rex poterat. cum interim, relicto quinquenni ex Eurydice ſorore filio, moritur: ſed mors ejus, dum pecuniam regiam mulieres rapiunt, & imperium inita cum perditiſſimis ſocietate occupare conantur, diu occultata fuit. Re tamen cognita, concurſu multitudinis, & Agathocles occiditur, & mulieres in ultionem Eurydicis patibulis ſuffiguntur. Morte regis, ſupplicio meretricum velut expiata regni infamia, legatos Alexandrini ad Romanos miſere, orantes ut tutelam pupilli ſuſciperent; tuerenturque regnum Ægypti, quod jam Philippum & Antiochum, facta inter ſe pactione, diviſiſſe dicebant.

CAP. III. Grata legatio Romanis fuit, cauſam belli adverſus Philippum quærentibus, qui inſidiatus eis, temporibus Punici belli fuerat. Huc accedebat, quod Pœnis & Annibale ſuperato, nullius magis arma metuebant, reputantibus, quantum motum Pyrrhus parva manu Macedonum in Italia feciſſet, quantaſque res Macedones in Oriente geſſiſſent. Mittuntur itaque legati, qui Antiocho & Philippo denuncient, regno Ægypti abſtineant. Mittitur & M. Lepidus in Ægyptum, qui tutorio nomine regnum pupilli adminiſtret. Dum hæc aguntur, interim legationes Attali regis, & Rhodiorum, injurias Philippi querentes, Romam venerunt. Quæ res omnem cunctationem Macedonici belli ſenatui exemit. Statim igitur,

titulo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

titulo ferendi ſociis auxilii, bellum adverſus Philippum decernitur, legioneſqué cum conſule in Macedoniam mittuntur. Nec multo poſt tempore, tota Græcia, fiducia Romanorum, adverſus Philippum, ſpe priſtinæ libertatis erecta, bellum ei intulit: Atque ita cum rex undique urgeretur, pacem petere compellitur. Deinde cum expoſitæ conditiones pacis à Romanis eſſent, repetere ſua, & Attalus, & Rhodii, & Achæi, & Ætoli cœpere. Contra Philippus adduci ſe poſſe, ut Romanis pareat, concedebat; ceterum indignum eſſe, Græcos à Philippo & Alexandro majoribus ſuis victos, & ſub jugum Macedonici imperii ſubactos, veluti victores, leges pacis ſibi dicere, quibus prius ſit ſervitutis ratio reddenda, quam libertas vindicanda. Ad poſtremum tamen, petente eo, induciæ duorum menſium datæ, ut pax, quæ in Macedonia non conveniebat, Romæ à ſenatu peteretur.

CAP. IV. Eodem anno inter inſulas Theramenem & Theraſiam, medio utriuſque ripæ & maris ſpatio, terræmotus fuit. In quo, cum admiratione navigantium, repente ex profundo cum calidis aquis inſula emerſit. In Aſia quoque eadem die idem motus terræ Rhodum, multaſque alias civitates gravi ruinarum labe concuſſit: quaſdam ſolidas abſorbuit. Quo prodigio territis omnibus, vates cecinere, oriens Romanorum imperium, vetus Græcorum, ac Macedonum voraturum. Interim à ſenatu repudiata pace, Philippus in ſocietatem belli Nabin tyrannum ſolicitat. Atque ita, cum in aciem exercitum inſtructis è diverſo hoſtibus produxiſſet, hortari ſuos cœpit, referendo Perſas, Bactros, Indoſque, & omnem Aſiam, Orientis finem, à Macedonibus perdomitam; tantoque fortius hoc bellum quam illa ſuſtinendum, quanto ſit libertas imperio carior. Sed & Flamininus Romanus conſul, relatione rerum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

recentiſſime geſtarum, ſuos ſtimulabat in prœlium, oſtendendo hinc Carthaginem cum Sicilia, inde Italiam & Hiſpaniam Romana virtute perdomitas: nec Annibalem quidem Alexandro Magno poſtponendum, quo Italia pulſo, Africam ipſam tertiam partem mundi ſuperaverint. Sed nec Macedonas veteri fama, ſed præſentibus viribus æſtimandos: quia non cum Alexandro Magno, quem invictum audierant, nec cum exercitu ejus, qui totum Orientem devicerat, bellum gerant; ſed cum Philippo puero immaturæ ætatis, qui regni terminos adverſus finitimos ægre defendat, & cum his Macedonibus, qui non ita pridem prædæ Dardanis fuerunt. Illos majorum decora, ſe ſuorum militum commemorare. Non enim alio exercitu Annibalem & Pœnos, & totum ferme Occidentem, ſed his ipſis, quos in acie habeat militibus, ſubactos. His adhortationibus utrinque concitati milites, prœlio concurrunt, alteri Orientis, alteri Occidentis imperio gloriantes; ferenteſque in bellum, alii majorum ſuorum antiquam & obſoletam gloriam, alii virentem recentibus experimentis virtutis florem. Sed Macedonas Romana fortuna vicit. Fractus itaque bello Philippus, pace à Flaminino conſule petita, nomen quidem regium retinuit: ſed omnibus Græciæ urbibus, velut regni membris extra terminos antiquæ poſſeſſionis amiſſis, ſolam Macedoniam retinuit. Offenſi tamen Ætoli, quod non ex arbitrio eorum Macedonia quoque adempta regi, & data ſibi in præmium belli eſſet, legatos ad Antiochum mittunt, qui eum adulatione magnitudinis, in Romana bella, ſpe ſocietatis univerſæ Græciæ, impellerent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XXXI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Romani Antiochum Syrum legatione coërcent. A Nabide Græciam liberari jubent. Annibalis nomen Romanis formidabile.*
2. *Annibal Romanorum inſidias fugiens ad Antiochum curſum dirigit.*
3. *Nabis duobus præliis fractus, poſt Romanorum diſceſſum arma movet. Annibalis ad Antiochum de opprimendis Romanis conſilium.*
4. *Carthaginienſes ab Antiocho ſollicitati rem Romanis ſignificant, qui politico ſtrategemate Annibalem ab Antiocho divellunt.*
5. *Iteratum Annibalis conſilium de bello in Italia Romanis inferendo.*
6. *Antiochi adulatores Annibalis ſana conſilia rident: inde ſubverſio Antiochi. qui terreſtri & navali prælio à Romanis ſuperatur.*
7. *Scipiones ducto in Africam exercitu pacis leges Antiocho præſcribunt, quas ipſe repudiat.*
8. *Bello reparato & pugna commiſſa, cæſis quinquaginta Aſiaticorum millibus, Antiochus ſubactus pacem petit & obtinet.*

CAP. I.

MOrtuo Ptolemæo Philopatore rege Ægypti, contemptaque parvuli filii ejus ætate, qui in ſpem regni relictus, præda etiam domeſticis erat, Antiochus rex Syriæ occupare Ægyptum ſtatuit. Itaque Phœnicen, ceteraſque Syriæ quidem, ſed juris Ægypti civitates cum invaſiſſet, legatos ad eum Senatus mittit, qui denuntiarent ei, abſtineret regno pupilli, poſtremis patris precibus fidei ſuæ traditi. Quibus ſpretis, interjecto tempore alia legatio ſupervenit, quæ omiſſa pupilli perſona, civitates, jure belli factas populi Romani, in integrum reſtitui jubebat. Abnuenti, bellum denuntiatum: quod ille facile ſuſceptum, infeliciter geſſit. Eodem tempore & Nabis tyrannus multas

ræciæ civitates occupaverat. Igitur ſenatus, ne no tempore duplici bello Romanæ vires detine- entur,ſcripſit Flaminino, ſi ei videatur,ſicuti Ma- edoniam à Philippo, ita Græciam à Nabide libe- et. Ob quam cauſam imperium ei prorogatum ſt. Terribile quippe Antiochi bellum Annibalis omen faciebat, quem æmuli ejus, occultis man- latis, cum Antiocho iniſſe ſocietatem, apud Ro- manos criminabantur: negantes eum æquo ani- no ſub legibus vivere; aſſuetum imperio, & im- noderata licentia militari, ſemperque tædio quie- is urbanæ, novas belli cauſas circumſpicere: Quæ etſi falſa nuntiata fuiſſent, apud timentes tamen pro veris habebantur.

CAP. II. Denique ſenatus metu perculſus, ad ſpeculandos actus Annibalis, legatum in Afri- cam Gnæum Servilium mittit: eique tacitis man- datis præcipit, ſi poſſet, eum per æmulos ejus in- terficeret, metuque inviſi nominis tantum popu- lum Romanum liberaret. Sed res Annibalem non diu latuit, virum ad proſpicienda cavendaque pe- ricula peritum; nec minus in ſecundis adverſa, quàm in adverſis ſecunda cogitantem. Igitur cum tota die in oculis principum, legatique Romani, in foro Carthaginienſium obverſatus in ſupre- mum fuiſſet,appropinquante veſpere,equum con- ſcendit; & rus urbanum, quod propter littus ma- ris habebat, ignaris ſervis, juſſiſque ad portam re- vertentem opperiri, contendit. Habebat ibi naves cum remigibus, occulto ſinu littoris abſconditas: erat & grandis pecunia in eo agro præparata, ut cum res exegiſſet, nec facultas fugam, nec inopia moraretur. Lecta igitur ſervorum juventute,quo- rum copiam Italicorum captivorum numerus au- gebat, navem conſcendit, curſumque ad Antio- chum dirigit. Poſtera die civitas principem ſuum, ac tum temporis conſulem, in foro exſpectabat.

Quem

Quem ut profectum nuntiatum eſt, non aliter quàm ſi urbs capta eſſet, omnes trepidavere, exitioſamque ſibi fugam ejus ominati ſunt. Legatus verò Romanus, quaſi bellum jam illatum Italiæ ab Annibale eſſet, tacitus Romam regreditur, trepidumque nuntium refert.

CAP. III. Interim in Græcia Flamininus, juncta cum quibuſdam civitatibus ſocietate, Nabidem tyrannum duobus continuis prœliis ſubegit; & graviter fractum, velut exſanguem, in regno reliquit. Sed libertate Græciæ reſtituta, deductiſque ab urbibus præſidiis, cum Romanus exercitus in Italiam reportatus eſſet, velut vacua rurſus poſſeſſione ſolicitatus, multas civitates repentino bello invaſit. Quibus rebus exterriti Achæi, ne vicinum malum etiam ad ſe ſerperet, bellum adverſus Nabidem decernunt, ducemque prætorem ſuum Philopœmenem, inſignis induſtriæ virum, conſtituunt: cujus in eo bello tanta virtus enituit, ut opinione omnium Flaminino Romano imperatori compararetur. Eodem tempore Annibal cum ad Antiochum perveniſſet, velut deorum munus excipitur: tantuſque ejus adventu ardor animis regis acceſſit, ut non tam de bello, quàm de præmiis victoriæ cogitaret. Sed Annibal, cui nota Romana virtus erat, negabat opprimi Romanos niſi in Italia poſſe. Ad hoc ſibi centum naves, & decem millia peditum, & mille equites poſcebat: promittens, hac manu non minus bellum, quàm geſſerit, Italiæ reſtauraturum; & in Aſiam regi ſedenti, aut victoriam de Romanis, aut æquas pacis conditiones relaturum: quippe & Hiſpanis bello flagrantibus, ducem tantum deeſſe; & Italiam notiorem ſibi nunc, quàm pridem fuiſſe: ſed nec Carthaginem quieturam, ſociamque ſe ei ſine mora præbituram.

CAP. IV. Cum regi conſilia placuiſſent, mittitur

tur Carthaginem unus ex comitibus Annibalis, ui in bellum cupidos hortetur, Annibalemque um copiis aſſuturum nuntiet: nihil, dicat, partius, niſi animos Carthaginienſium deeſſe: Aſiam c vires belli, & ſumptum præbituram. Hæc cum lata Carthaginem eſſent, nuntius ipſe ab inimis Annibalis comprehenditur, & perductus in ſeatum, cum interrogaretur, ad quem miſſus eſſet, unico ingenio reſpondit, ſe ad univerſum ſenaum miſſum, nec enim hoc opus ſingulorum, ſed niverſorum eſſe. Dum multis diebus deliberant, n eum Romam ad purgandam publicam conſcientiam mittant, tacitus conſcenſa nave ad Annibalem revertitur: quo cognito, Carthaginienſes ltro rem Romam per legatum deferunt. Romani quoque ad Antiochum legatos miſere, qui ſub ſpecie legationis, & regis apparatum ſpecularentur, & Annibalem aut Romanis mitigarent, aut aſſiduo colloquio ſuſpectum inviſumque regi redderent. Itaque legati cum Epheſi conveniſſent ad Antiochum, mandata ei ſenatus tradunt. Dum reſponſum exſpectant, omnibus diebus aſſidui circa Annibalem fuere: dicentes, timide eum à patria receſſiſſe, cum pacem Romani, non tam cum republica ejus, quam cum eo factam, ſumma fide cuſtodiant: nec bella eum Romanorum magis odio, quàm Patriæ amore geſſiſſe, cui ab optimo quoque etiam ſpiritus ipſe debeatur. Has enim publicas inter populos, non privatas inter duces, bellandi cauſas eſſe. Inde res geſtas ejus laudare. Quorum ſermone lætus, ſæpius cupidiuſque cum legatis colloquebatur, ignarus quod familiaritate Romana odium ſibi apud regem crearet. Quippe Antiochus tam aſſiduo colloquio, reconciliatam ejus cum Romanis gratiam exiſtimans, nihil ad eum ſicuti ſolebat referre; expertemque totius conſilii, veluti hoſtem proditoremque ſuum, odiſſe cœpit.

Quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Quæ res tantum apparatum belli, ceſſante imperatoria arte, corrupit. Senatus mandata fuerant, ut contentus terminis Aſiæ eſſet, ne ipſis ingrediendi Aſiam neceſſitatem imponeret. Quibus ſpretis, non accipiendum bellum ſtatuit, ſed inferendum.

CAP. V. Dicitur, quum frequenter de bello conſilium habuiſſet, remoto Annibale, tandem eum vocari juſſiſſe, non ut ex ſententia ejus aliquid ageret, ſed ne per omnia eum ſpreviſſe videretur; omnibuſque perrogatis poſtremum interrogaſſe. Quo ille animadverſo, intelligere ſe profeſſus eſt, non quia egeat conſilio, ſed ad ſupplendum numerum ſententiarum ſe vocatum: tamen & odio Romanorum, & amore regis, apud quem ſolum tutum ſibi exilium relictum ſit, ſe viam gerendi belli ediſſerturum. Veniam deinde libertati præfatus, nihil ſe aut conſiliorum, aut cœptorum præſentium, probare ait: neque ſedem belli Græciam ſibi placere, cum Italia uberior materia ſit: quippe Romanos vinci non niſi armis ſuis poſſe; nec Italiam aliter, quàm Italicis viribus ſubigi: ſiquidem diverſum ceteris mortalibus eſſe illud & hominum & belli genus. Aliis bellis plurimum momenti habere, priorem aliquam cepiſſe occaſionem loci temporiſque, agros diripuiſſe, urbes aliquas expugnaſſe: cum Romano, ſeu occupaveris prior aliqua, ſeu viceris, tum etiam cum victo & jacente luctandum eſſe. Quamobrem ſi quis eos in Italia laceſſat, ſuis eos opibus, ſuis viribus, ſuis armis poſſe vincere; ſicut ipſe fecerit. Sin verò quis illis Italia velut fonte virium ceſſerit, perinde falli, ac ſi quis amnes non ab ipſis fontium primordiis derivare, ſed concretis jam aquarum molibus avertere vel exſiccare velit. Hæc & ſecreto ſe cenſuiſſe, ultroque miniſterium conſilii ſui obtuliſſe; & nunc præſentibus amicis ideo repetiſſe, ut ſcirent omnes rationem cum Romanis gerendi belli; eoſ-

li; eoſque foris invictos, domi fragiles eſſe. Nam prius illos urbe quàm imperio; prius Italia quàm provinciis exui poſſe: quippe & à Gallis captos, & à ſe prope deletos eſſe: neque ſe unquam victum prius, quàm terris eorum ceſſerit. Reverſo Carthaginem, ſtatim cum loco fortunam belli mutatam.

CAP. VI. Huic ſententiæ obtrectatores amici regis erant: non utilitatem rei cogitantes, ſed verentes, ne probato conſilio ejus, primum apud regem locum gratiæ occuparet. Et Antiocho non tam conſilium, quàm auctor diſplicebat, ne gloria victoriæ, Annibalis, non ſua, eſſet. Omnia igitur variis aſſentationum adulationibus corrumpebantur: nihil conſilio vel ratione agebatur. Rex ipſe per hyemem in luxuriam lapſus, novis quotidie nuptiis deditus erat. Contra Acilius Romanus conſul, qui ad hoc bellum miſſus erat, copias, arma, ceteraque bello neceſſaria, ſumma induſtria parabat: civitates ſocias confirmabat; dubias illiciebat: nec alius exitus belli, quàm apparatus utriuſque partis fuit. Itaque prima belli congreſſione, cum cedentes ſuos rex cerneret, non laborantibus auxilium tulit, ſed fugientibus ſe ducem præbuit, caſtraque ditia victoribus reliquit. Deinde cum in Aſiam, prædâ Romanis occupatis, fugiendo perveniſſet, pœnitere neglecti conſilii cœpit; revocatoque in amicitiam Annibale, omnia ex ſententia ejus agere. Interim nuntiatur, Æmylium Romanum ducem, cum octoginta roſtratis navibus in bellum navale à ſenatu miſſum, adventare: quæ res illi ſpem reſtituendæ fortunæ dedit. Itaque priuſquam ſociæ civitates ad hoſtes deficerent, decernere navali prœlio ſtatuit, ſperans, cladem, in Græcia acceptam, nova poſſe victoria aboleri. Tradita igitur Annibali claſſe, prœlium committitur: ſed nec Aſiani milites Romanis, ne-

que naves eorum pares roſtratis navibus fuere: minor tamen clades ducis ſolertia fuit. Romam nondum opinio victoriæ venerat, & idcirco in conſulibus creandis ſuſpenſa civitas erat.

CAP. VII. Sed adverſus Annibalem ducem quis melior quàm Africani frater crearetur, cum vincere Pœnos opus Scipionum eſſet? Creatur igitur Conſul Lucius Scipio: eique datur legatus frater Africanus, ut intelligeret Antiochus, non majorem fiduciam ſe in Annibale victo, quàm Romanos in victore Scipione habere. Trajicientibus in Aſiam Scipionibus exercitum, jam utrobique profligatum bellum nuntiatum eſt, victumque Antiochum terreſtri, Annibalem navali bello invenerunt. Primo igitur adventu eorum, legatos pacem petentes ad eos Antiochus mittit, peculiare donum Africano ferentes ipſius filium, quem rex parvo navigio trajicientem ceperat. Sed Africanus privata beneficia à rebus publicis ſecreta eſſe dixit; aliaque eſſe patris officia, alia patriæ jura, quæ non liberis tantum, verum etiam vitæ ipſi præponantur. Proinde gratum ſe munus accipere, privatoque impendio munificentiæ regis reſponſurum. Quod ad bellum pacemque pertineat, nihil neque gratiæ dari, neque de jure patriæ decidi poſſe, reſpondit. Nam neque de redimendo filio unquam tractavit, nec ſenatum de eo agere permiſit; ſed ut dignum majeſtate ejus erat, armis ſe recepturum filium dixerat. Poſt hæc leges pacis dicuntur: ut Aſia Romanis cederet: contentus Syriæ regno eſſet: naves univerſas, captivos & tranſfugas traderet; ſumptumque omnem belli Romanis reſtitueret. Quæ cum nuntiata Antiocho eſſent, nondum ita victum ſe eſſe reſpondit, ut ſpoliari ſe regno pateretur, bellique ea irritamenta, non pacis blandimenta eſſe.

CAP. VIII. Igitur cum ab utriſque bellum para-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

parabetur, ingreſſique Aſiam Romani Ilion veniſſent; mutua gratulatio Ilienſium ac Romanorum fuit. Ilienſibus Æneam, ceteroſque cum eo duces à ſe profectos, Romanis ſe ab his procreatos referentibus. Tantaque lætitia omnium fuit, quanta eſſe poſt longum tempus inter parentes & liberos ſolet. Iuvabat Ilienſes, nepotes ſuos, Occidente & Africa domita, Aſiam ut avitum regnum vindicare, optabilem Trojæ ruinam fuiſſe dicentes, ut tam feliciter renaſceretur. Contrà Romanos, avitos lares, & incunabula majorum, templaque ac deorum ſimulacra, inexplebile deſiderium videndi tenebat. Profectis ab Ilio Romanis, Eumenes rex cum auxiliis occurrit: nec multo poſt prœlium cum Antiocho commiſſum. Cum in dexteriore cornu pulſa legio Romana, majore dedecore, quam periculo ad caſtra fugeret, M. Æmylius tribunus militum ad tutelam caſtrorum relictus, armare ſe milites ſuos, & extra vallum progredi jubet, ſtrictiſque gladiis fugientibus minari, morituros dicens, niſi in prœlium revertantur; infeſtioraque ſua, quàm hoſtium caſtra inventuros. Attonita tam ambiguo periculo legio, comitantibus commilitonibus qui fugere eos prohibuerant, in prœlium revertitur, magnaque cæde edita, initium victoriæ fuit. Cæſa hoſtium quinquaginta millia, capta XI. Antiocho pacem petenti, nihil ad ſuperiores conditiones additum, Africano prædicante, neque Romanis, ſi vincantur, animos minui; neque ſi vincant, ſecundis rebus inſoleſcere. Captas civitates inter ſocios diviſere Romani, aptiorem gloriam, quam poſſeſſiones voluptarias judicantes, quippe victoriæ gloriam Romano nomini vindicandum: opum luxuriam ſociis relinquendam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XXXII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Ætoli libertate ſpoliantur. Bellum inter Meſſenios & Achæos. Philopœmenes captus & veneno interemptus: Unde Meſſeniorum clades.*
2. *Antiochus Syrus dum ſacrilegio ſibi providere putat, interficitur. Senatus Romanus Philippo parcit, ob Demetrii filii virtutem. Cui Perſeus frater invidet, & Demetrium impiis artibus de medio tollit.*
3. *Philippi obitus: & belli apparatus adverſus Romanos, Gallis ad hujus belli ſocietatem pertractis: de quorum migrationibus ſubjicitur narratio.*
4. *Bellum inter Pruſiam & Eumenem, in quo Annibalis opera Pruſias ſuperior evadit. Pace inter Reges ſancita, Romani Hannibalem perſequuntur. Is hauſto veneno legationem morte prævenit. Adjunctum ejuſdem Hannibalis elogium.*

CAP. I.

ÆToli, qui Antiochum in bella Romana impulerant, victo eodem, ſoli adverſus Romanos, & viribus impares, & omni auxilio deſtituti, remanſerunt: Nec multo poſt victi, libertatem quam illibatam adverſus dominationem Athenienſium & Spartanorum, inter tot Græciæ civitates ſoli retinuerant, amiſerunt. Quæ conditio tanto amarior illis, quanto ſerior fuit, reputantibus tempora illa, quibus tantis Perſarum opibus, domeſticis viribus reſtiterant; quibus Gallorum violentiam, Aſiæ Italiæque terribilem, Delphico bello fregerant. Quæ glorioſa recordatio, majus deſiderium libertatis augebat. Dum hæc aguntur; medio tempore inter Meſſenios & Achæos de principatu primò diſſenſio, mox bellum ortum eſt. In ea nobilis Achæorum Philopœmenes imperator capitur: non quia pugnando vitæ pepercerit, ſed dum ſuos in prœlium revocat, in tranſitu foſſæ equo præcipitatus, à multitudine hoſtium oppreſſus eſt, quem jacen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

jacentem Meſſenii, ſeu metu virtutis, vel verecundia dignitatis, interficere auſi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum confeciſſent, captivum per univerſam civitatem, in modum triumphi, circumduxerunt, effuſo obviam populo, ac ſi ſuus, non hoſtium imperator adventaret. Nec victorem Achæi avidius vidiſſent, quàm victum hoſtes viderunt. Igitur eundem in theatrum duci juſſerunt, ut omnes contuerentur, quem potuiſſe capi incredibile ſingulis videbatur. Inde in carcerem ducto, verecundia magnitudinis ejus, venenum dederunt: quod ille lætus, ac ſi viciſſet, accepit; quæſito prius, an Ligortas præfectus Achæorum, quem ſecundum à ſe eſſe ſcientia rei militaris ſciebat, incolumis effugiſſet? Quem ut accepit evaſiſſe, non in totum dicens conſultum male Achæis, exſpiravit. Nec multo poſt, reparato bello, Meſſenii vincuntur, pœnaſque interfecti Philopœmenis pependerunt.

CAP. II. Interea in Syria rex Antiochus, cum gravi tributo pacis à Romanis victus oneratuſque eſſet, ſeu inopia pecuniæ compulſus, ſeu avaritia ſollicitatus, qua ſperabat ſe, ſub ſpecie tributariæ neceſſitatis, excuſatius ſacrilegia commiſſurum, adhibito exercitu, nocte templum Didymæi Iovis aggreditur. Qua re prodita, concurſu inſularium, cum omni militia interficitur. Romæ, cum multæ Græciæ civitates, queſtum de injuriis Philippi regis Macedonum veniſſent, & diſceptatio in ſenatu inter Demetrium Philippi filium, quem pater ad ſatisfaciendum ſenatui miſerat, & legatos civitatium eſſet; turba querelarum confuſus adoleſcens, repente obticuit. Tunc ſenatus verecundia ejus motus, quæ probata etiam antea, cum obſes Romæ eſſet, omnibus fuerat, cauſam illi donavit: atque ita modeſtia ſua Demetrius veniam patri, non jure defenſionis, ſed patrocinio pudo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ris obtinuit: quod ipſum decreto ſenatus ſignificatum eſt, ut appareret, non tam abſolutum regem, quàm donatum filio patrem. Quæ res Demetrio, non gratiam legationis, ſed odium obtrectationis comparavit. Nam apud fratrem Perſeum æmulatio illi invidiam contraxit; & apud patrem nota abſolutionis, cauſa offenſæ fuit, indignante Philippo, plus momenti apud ſenatum perſonam filii, quàm auctoritatem patris, ac dignitatem regiæ majeſtatis habuiſſe. Igitur Perſeus perſpecta patris ægritudine, quotidie abſentem Demetrium apud eum criminari; & primo inviſum, poſt etiam ſuſpectum reddere: nunc amicitiam Romanorum, nunc proditionem ei patris objectare. Ad poſtremum, inſidias ſibi ab eo paratas confingit: ad cujus rei probationem immittit indices, teſtes ſubornat, & facinus quod objicit, admittit. Quibus rebus compulſo ad parricidium patre, funeſtam omnem regiam facit.

CAP. III. Occiſo Demetrio, ſublatoque æmulo, non negligentior tantum Perſeus in patrem, verumetiam contumacior erat; nec hæredem regni, ſed regem ſe gerebat. His rebus offenſus Philippus, impatientius in dies mortem Demetrii dolebat, tunc & inſidiis circumventum ſuſpicari, teſtes indiceſque torquere. Atque ita cognita fraude, non minus ſcelere Perſei, quàm innoxia Demetrii morte cruciabatur; peregiſſetque ultionem, niſi morte præventus fuiſſet. Nam brevi poſt tempore, morbo ex ægritudine animi contracto, deceſſit, relicto magno belli apparatu adverſus Romanos, quo poſtea Perſeus uſus eſt. nam & Gallos Scordiſcos ad belli ſocietatem perpulerat: feciſſetque Romanis grave bellum, niſi deceſſiſſet. Namque Galli bello adverſus Delphos infeliciter geſto, in quo majorem vim numinis, quàm hoſtium, ſenſerant, amiſſo Brenno duce, pars in Aſiam, pars

in

in Thraciam extorres fugerant. Inde per eadem veſtigia qua venerant, antiquam patriam repetivere. Ex his manus quædam in confluente Danubii & Sabi conſedit, Scordiſcoſque ſe appellari voluit. Tectoſagi autem cum in antiquam patriam Toloſam veniſſent, comprehenſique peſtifera lue eſſent, non prius ſanitatem reciperavere, quàm aruſpicum reſponſis moniti, aurum argentumque, bellis ſacrilegiiſque quæſitum, in Toloſenſem lacum mergerent. Quod omne magno poſt tempore Cæpio Romanus conſul abſtulit. Fuere autem argenti pondo centum decem millia: auri pondo quinquies decies centum millia. Quod ſacrilegium cauſa excidii Cæpioni exercituique ejus poſtea fuit. Romanos quoque Cimbrici belli tumultus, velut ultor ſacræ pecuniæ, inſecutus eſt. Ex gente Tectoſagorum non mediocris populus, prædæ dulcedine, Illyricum repetivit, ſpoliatiſque Iſtris, in Pannonia conſedit. Iſtrorum gentem fama eſt originem à Colchis ducere, miſſos ab Æeta rege ad Argonautas, raptoreſque filiæ perſequendos: qui ut à Ponto intraverunt Iſtrum, alveo Sabi fluminis penitus invecti, veſtigia Argonautarum inſequentes, naves ſuas humeris per juga montium, uſque ad littus Adriatici maris tranſtulerunt; cognito quod Argonautæ idem propter magnitudinem navis priores feciſſent: quos ut avectos Colchi non reperiunt, ſive metu regis, ſive tædio longæ navigationis, juxta Aquilejam conſedere, Iſtrique ex vocabulo amnis, quo à mari conceſſerant, appellati. Daci quoque ſuboles Getarum ſunt: qui, cum Orole rege adverſus Baſtarnas male pugnaſſent, ad ultionem ſegnitiæ, capturi ſomnum capita loco pedum ponere juſſu regis cogebantur; miniſteriaque uxoribus, quæ ipſis antea fieri ſolebant, facere. Neque hæc ante mutata ſunt, quàm ignominiam bello acceptam virtute delerent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Cap. IV. Igitur Perſeus, cum imperio Philippi patris ſucceſſiſſet, omnes has gentes adverſus Romanos in ſocietatem belli ſollicitabat. Interim inter Pruſiam regem, ad quem Annibal poſt pacem Antiocho à Romanis datam, perfugerat, & Eumenem bellum ortum eſt, quod Pruſias, Annibalis fiducia rupto fœdere, prior intulit. Namque Annibal, cum ab Antiocho Romani, inter ceteras conditiones pacis, deditionem ejus depoſcerent, admonitus à rege, in fugam verſus, Cretam defertur. Ibi cum diu quietam vitam egiſſet, invidioſumque ſe propter nimias opes videret, amphoras plumbo repletas in templo Dianæ, quaſi fortunæ ſuæ præſidia, deponit: atque ideo nihil de illo ſollicita civitate, quoniam velut pignus opes ejus tenebat, ad Pruſiam contendit, auro ſuo in ſtatuis, quas ſecum portabat, infuſo, ne conſpectæ opes vitæ nocerent. Dein cum Pruſias terreſtri bello ab Eumene victus eſſet, & prœlium in mare transtuliſſet, Annibal novo commento auctor victoriæ fuit. Quippe omne ſerpentium genus in fictiles lagenas conjici juſſit, medioque prœlio in naves hoſtium mittit. Id primum Ponticis ridiculum viſum, fictilibus dimicare, qui ferro nequeant. Sed ubi ſerpentibus repleri naves cœpere, ancipiti periculo circumventi, hoſti victoriam ceſſere. Quæ ubi Romam nunciata ſunt; miſſi à ſenatu legati ſunt, qui utrumque regem in pacem cogerent, Annibalemque depoſcerent. Sed Annibal re cognita, ſumpto veneno, legationem morte prævenit. Inſignis hic annus trium toto orbe maximorum imperatorum mortibus fuit, Annibalis, & Philopœmenis, & Scipionis Africani. Ex quibus conſtat, Annibalem, nec tum cum Romano tonantem bello Italia contremuit, nec cum reverſus Carthaginem ſummum imperium tenuit, aut cubantem cœnaſſe, aut plus quam ſextario vini indul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

indulſiſſe; pudicitiamque eum tantam inter tot captivas habuiſſe, ut in Africa natum quivis negaret. Moderationis certe ejus fuit, ut cum diverſarum gentium exercitus rexerit, neque inſidiis ſuorum militum ſit petitus unquam, neque fraude proditus, quum utrumque hoſtes ſæpe tentaſſent.

LIBER XXXIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Macedonicum bellum. Perſei & Conſulum Romanorum animus.*
2. *Pugna in qua Macedones fuſi fugatique ſunt. Perſeus & filii capti in fuga. Macedonia in provinciam redacta: & Ætoli oppreſſi.*

CAP. I.

Minore quidem rerum motu Romani Macedonicum, quàm Punicum bellum geſſerunt; ſed tanto clarius, quanto nobilitate Macedones Pœnos anteceſſerunt. Quippe cum gloria Orientis domiti, tum & auxiliis omnium regum juvabantur. Itaque Romani & legiones plures numero conſcripſerunt; & auxilia à Maſiniſſa rege Numidarum, ceteriſque ſociis omnibus acciverunt, & Eumeni regi Bithyniæ denuntiatum, ut bellum ſummis viribus juvaret. Perſeo præter Macedonicum invictæ opinionis exercitum decennis belli ſumptus à Patre paratus, in theſauris & horreis erat: Quibus rebus inflatus, oblitus fortunæ paternæ, veterem Alexandri gloriam conſiderare ſuos jubebat. Prima equitum congreſſio fuit, qua victor Perſeus ſuſpenſam omnium exſpectationem in favorem ſui traxit: miſit tamen legatos ad conſulem, qui pacem peterent, quam patri ſuo Romani etiam victo dediſſent, impenſas belli lege victi ſuſcepturus. Sed Conſul Sulpitius non minus gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ves quam victo leges dixit. Dum hæc aguntur, metu tam periculoſi belli, Romani Æmylium Paulum conſulem creant, eique extra ordinem Macedonicum bellum decernunt: qui cum ad exercitum veniſſet, non magnam moram pugnæ fecit. Pridie quam prælium confereretur, luna nocte defecit: triſte id oſtentum Perſeo omnibus præſagientibus, finemque Macedonici regni portendi vaticinantibus.

Cap. II. In ea pugna M. Cato, Catonis oratoris filius, dum inter confertiſſimos hoſtes inſigniter dimicat, equo delapſus, pedeſtre prœlium aggreditur. Nam cadentem manipulus hoſtium cum horrido clamore, veluti jacentem obtruncaturus circumſteterat: at ille citius corpore collecto, magnas ſtrages edidit. Quum ad unum opprimendum undique hoſtes convolarent, dum procerum quendam petit, gladius ei è manu elapſus, in mediam cohortem hoſtium decidit: ad quem reciperandum umbone ſe protegens, inſpectante utroque exercitu, inter mucrones ſe hoſtium immerſit; recollectoque gladio, multis vulneribus exceptis, ad ſocios cum clamore hoſtium revertitur. Hujus audaciam ceteri imitati, victoriam peperere. Perſeus rex fuga cum decem millibus talentum Samothraciam defertur: quem Cneius Octavius, ad perſequendum miſſus à conſule, cum duobus filiis, Alexandro & Philippo, cepit; captumque ad conſulem duxit. Macedonia à Carano, qui primus in ea regnavit, uſque Perſea triginta reges habuit. Quorum ſub regno fuit quidem annis noningentis & viginti tribus; ſed rerum non niſi centum nonaginta duobus annis potita. Ita cum in ditionem Romanorum ceſſiſſet, magiſtratibus per ſingulas civitates conſtitutis, libera facta eſt; legeſque quibus adhuc utitur, à Paulo accepit. Ætolorum univerſarum urbium

bium ſenatus, cum conjugibus & liberis, qui dubia fide fuerant, Romam miſſus, ibique, ne in patria aliquid novaret, diu detentus, ægreque per multos annos legationibus civitatium ſenatu fatigato, in patriam quiſque ſuam remiſſus eſt.

LIBER XXXIV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Romani in Achæos cauſas belli quærunt, & inveniunt. Cruenta Achæorum ſeditio.*
2. *Bellum quo Achæi oppreſſi ſunt: & Corinthus everſa. Ptolomæus Ægypto pulſus, petit à Romanis auxilium.*
3. *Populi ad Antiochum in gratiam Ptolomæi vere libera legatio. Antiocho mortuo Demetrius frater Romæ profugus Regno potitur.*
4. *Pruſias, Rex Bithyniæ, Regno & vita à filio ſpoliatur.*

CAP. I.

Pœnis ac Macedonibus ſubactis, Ætolorumque viribus principum captivitate debilitatis, ſoli adhuc ex Græcia univerſa Achæi nimis potentes tunc temporis Romanis videbantur; non propter ſingularum civitatium nimias opes; ſed propter conſpirationem univerſarum. Namque Achæi, licet per civitates veluti per membra diviſi ſint, unum tamen corpus & unum imperium habent; ſingularumque urbium pericula mutuis viribus propulſant. Quærentibus igitur Romanis cauſas belli, tempeſtive fortuna querelas Spartanorum obtulit, quorum agros Achæi propter mutuum odium populabantur. Spartanis à ſenatu reſponſum eſt, legatos ſe ad inſpiciendas res ſociorum, & ad injuriam demendam in Græciam miſſuros: ſed legatis occulta mandata data ſunt, ut corpus Achæorum diſſolverent, ſingulaſque urbes proprii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

juris facerent, quo facilius ad obſequia cogerentur: & ſi quæ urbes contumaces eſſent, frangerentur. Igitur legati, omnium civitatium principibus Corinthum evocatis, decretum ſenatus recitant: quid conſilii habeant, aperiunt. Expedire omnibus dicunt, ut ſingulæ civitates ſua jura & ſuas leges habeant. Quod ubi omnibus innotuit; velut in furorem verſi, univerſum peregrinum populum trucidant: legatos quoque ipſos Romanorum violaſſent, niſi audito tumultu, trepidi fugiſſent.

CAP. II. Hæc ubi Romæ nuntiata ſunt, ſtatim ſenatus Mummio conſuli bellum Achaicum decernit: qui extemplo exercitu deportato, & omnibus ſtrenue proviſis, pugnandi copiam hoſtibus fecit. Sed, Achæi velut nihil negotii Romano bello ſuſcepiſſent, ita apud eos neglecta omnia & ſoluta fuere. Itaque prædam, non prœlium cogitantes, & vehicula ad ſpolia hoſtium reportanda duxerunt: & conjuges liberoſque ſuos, ad ſpectaculum certaminis, in montibus poſuerunt. Sed prœlio commiſſo, ante oculos ſuorum cæſi, lugubre his ſpectaculum, & gravem luctus memoriam reliquerunt. Conjuges quoque liberique eorum, de ſpectatoribus captivi facti, præda hoſtium fuere. Vrbs ipſa Corinthus diruitur: populus omnis ſub corona venditur: ut hoc exemplo ceteris civitatibus metus novarum rerum imponeretur. Dum hæc aguntur, rex Syriæ Antiochus Ptolemæo, majoris ſororis ſuæ filio, regi Ægypti, bellum infert, ſegni admodum, & quotidiana luxuria ita marcenti, ut non ſolum regiæ majeſtatis officia intermitteret, verumetiam ſenſu hominis nimia ſagina careret. Pulſus igitur regno, ad fratrem minorem Ptolemæum Alexandriam confugit: participatoque cum eo regno, legatos Romam ad ſenatum mittunt: auxilia petunt; fidem

ſocietatis implorant. Movere ſenatum preces fratrum.

CAP. III. Mittitur itaque legatus Popilius ad Antiochum: qui abſtinere illum Ægypto, aut ſi jam inceſſiſſet, excedere juberet. Cum in Ægypto eum inveniſſet, oſculumque ei rex obtuliſſet; (nam coluerat inter ceteros Popilium Antiochus, cum Romæ obſes eſſet) tunc Popilius faceſſere interim privatam amicitiam jubet, cum mandata patriæ intercedant: prolatoque ſenatus decreto, & tradito, cum cunctari eum videret, conſultationemque ad amicos referre; ibi Popilius virga quam in manu gerebat, amplo circulo incluſum, ut & amicos caperet, conſulere jubet; nec prius inde exire, quam reſponſum ſenatui daret, aut pacem, aut bellum cum Romanis habiturum. Adeoque hæc auſteritas animum regis fregit, ut pariturum ſe ſenatui reſponderet. Reverſus in regnum Antiochus, decedit relicto parvulo admodum filio: cui cum tutores dati à populo eſſent, patruus ejus Demetrius, qui obſes Romæ erat, cognita morte Antiochi fratris, ſenatum adiit, obſidemque ſe vivo fratre veniſſe, quo mortuo, cujus obſes ſit, ſe ignorare. Dimitti igitur ſe ad regnum petendum æquum eſſe, quod ſicuti jure gentium majori fratri ceſſerit, ita nunc ſibi, qui pupillum ætate antecedat, deberi. Cum ſe non dimitti animadverteret à ſenatu, tacito judicio, tutius apud pupillum quam apud eum regnum futurum, arbitrante, ſpecie venandi ab urbe profectus, Hoſtiæ tacitus, cum fugæ comitibus navem conſcendit. Delatus in Syriam, ſecundo favore omnium excipitur: regnumque ei, occiſo pupillo, à tutoribus traditur.

CAP. IV. Eodem fere tempore Pruſias, rex Bithyniæ, conſilium cepit interficiendi Nicomedis filii, dum conſulere ſtudet minoribus filiis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

quos ex noverca ejus ſuſceperat, & Romæ habebat. Sed res adoleſcenti ab his, qui facinus ſuſceperant, proditur: hortatique ſunt, ut crudelitate patris provocatus, occupet inſidias, & in auctorem retorqueat ſcelus: nec difficilis perſuaſio fuit. Igitur cum accitus in patris regnum veniſſet, ſtatim rex appellatur. Pruſias regno ſpoliatus à filio, privatuſque redditus, etiam à ſervis deſeritur. Cum in latebris ageret, non minori ſcelere, quam filium occidi juſſerat, à filio interficitur.

LIBER XXXV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Demetrius bella quærens ab hoſtibus opprimitur & in acie cadit.*
2. *Qui Demetrium everterat, ejuſdem filio dat pœnas, prælio victus & interfectus.*

CAP. I.

Demetrius occupato Syriæ regno, novitati ſuæ ocium periculoſum ratus, ampliare fines regni, & opes augere finitimorum bellis ſtatuit. Itaque Ariarathi regi Cappadociæ propter faſtiditas ſororis nuptias infeſtus, fratrem ejus Orofernem, per injuriam regno pulſum, ſupplicem recepit; datumque ſibi honeſtum belli titulum gratulatus, reſtituere eum in regnum ſtatuit. Sed Orofernes ingrato animo, inita cum Antiochenſibus pactione, offenſis tunc Demetrio pellere ipſum regno, à quo reſtituebatur, conſilium cepit. Quo cognito, Demetrius vitæ quidem ejus, ne Ariarathes metu fraterni belli liberaretur, pepercit: ipſum autem comprehenſum, vinctum Seleuciæ cuſtodiri jubet. Nec Antiochenſes indicio territi, à defectione deſtiterunt. Itaque adjuvantibus & Ptolemæo rege Ægypti, & Attalo rege Aſiæ, & Ariarathe Cappadociæ, bello à Demetrio laceſſiti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

laceſſiti, ſubornant propalam quendam, ſortis extremæ juvenem, qui Syriæ regnum velut paternum armis repeteret: & ne quid contumeliæ deeſſet, nomen ei Alexandri inditur, genituſque ab Antiocho rege dicitur. Tantum odium Demetrii apud omnes erat, ut æmulo ejus non vires regiæ tantum, verumetiam generis nobilitas conſenſu omnium tribueretur. Igitur Alexander, admirabili rerum varietate priſtinarum ſordium oblitus, totius ferme Orientis viribus ſuccinctus, bellum Demetrio infert, victumque vita pariter ac regno ſpoliat. Quanquam nec Demetrio animus in propulſando bello defuit. Nam & primo prœlio hoſtem fugavit, & regibus bellum reſtituentibus, multa millia in acie cecidit. Ad poſtremum tamen, invicto animo inter confertiſſimos fortiſſime dimicans, cecidit.

CAP. II. Initio belli Demetrius duos filios apud Gnidium hoſpitem ſuum, cum magno auri pondere commendaverat, ut belli periculis eximerentur, & ſi ita fors tuliſſet, paternæ ultioni ſervarentur. Ex his major Demetrius annos pubertatis egreſſus, audita Alexandri luxuria, quem inſperatæ opes, & alienæ felicitatis ornamenta, velut captum, inter ſcortorum greges deſidem in regia tenebant, auxiliantibus Cretenſibus, ſecurum ac nihil hoſtile metuentem, aggreditur. Antiochenſes quoque veterem patris offenſam novis meritis correcturi, ſe ei tradunt: ſed & milites paterni, favore juvenis accenſi, prioris ſacramenti religionem novi regis ſuperbiæ præferentes, ſigna ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non minori impetu fortunæ deſtructus, quam elatus, primo prœlio victus interficitur: deditque pœnas, & Demetrio, quem occiderat; & Antiocho, cujus mentitus originem fuerat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

LIBER XXXVI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Demetrius junior bella importune movet & infeliciter perſequitur. Turbæ in Syria. ubi Trypho ab Antiocho, Demetrii fratre, opprimitur. Antiochus Iudæos ſubigit.*
2. *De Iudæorum origine, incrementis & geſtis, Iuſtini falſa ſententia.*
3. *Iudæorum opes. Mare mortuum. A quibus Iudæi domiti ſint.*
4. *Attali Aſiæ regis delicta, mors, teſtamentum. Aſia Romanorum fit propria: divitias autem & vitia ſua Romam tranſmittit.*

CAP. I.

Reciperato paterno regno Demetrius & ipſe rerum ſucceſſu corruptus, vitiis adoleſcentiæ in ſegnitiam labitur; tantumque contemptum apud omnes inertiæ, quantum odium ex ſuperbia pater habuerat, contraxit. Itaque cum ab imperio ejus paſſim civitates deficerent, ad abolendam ſegnitiæ maculam, bellum Parthis inferre ſtatuit: cujus adventum non inviti Orientis populi videre; & propter Arſacidæ regis Parthorum crudelitatem, & quod veteri Macedonum imperio aſſueti, novi populi ſuperbiam indigne ferebant. Itaque cum & Perſarum, & Elimæorum, Bactrianorumque auxiliis juvaretur, multis prœliis Parthos fudit. Ad poſtremum tamen, pacis ſimulatione deceptus, capitur; traductuſque per ora civitatium, populis qui deſciverant, in ludibrium favoris oſtenditur. Miſſus deinde in Hyrcaniam, benigne & juxta cultum priſtinæ fortunæ habetur. Dum hæc aguntur, interim in Syria Trypho, qui ſe tutorem Antiocho Demetrii privigno ſubſtitui à populo laboraverat, occiſo pupillo, re-

gnum

gnum Syriæ invadit. Quo diu potitus, tandem exoleſcente favore recentis imperii, ab Antiocho puero admodum, Demetrii fratre, qui in Aſia educabatur, bello vincitur: rurſuſque regnum Syriæ ad ſubolem Demetrii revertitur. Igitur Antiochus, memor quod & pater propter ſuperbiam inviſus, & frater propter ſegnitiam contemptus fuiſſet, ne in eadem vitia incideret, recepta in matrimonium Cleopatra, uxore fratris, civitates quæ initio fraterni imperii defecerant, ſumma induſtria perſequitur, domitaſque rurſus regni terminis adjicit. Iudæoſque, qui in Macedonico imperio ſub Demetrio patre armis ſe in libertatem vindicaverant, ſubigit. Quorum vires tantæ fuere, ut poſt hunc nullum Macedonum regem tulerint, domeſticiſque imperiis uſi, Syriam magnis bellis infeſtaverint.

CAP. II. Namque Iudæis origo Damaſcena, Syriæ nobiliſſima civitas: unde & Aſſyriis regibus genus, ex regina Semirami, fuit. Nomen urbi à Damaſco rege inditum: in cujus honorem, Syrii ſepulchrum Arathis uxoris ejus pro templo coluere; deamque exinde ſanctiſſimæ religionis habent. Poſt Damaſcum Azelus, mox Adores, & Abraham, & Iſrahel reges fuere. Sed Iſrahelem felix decem filiorum proventus majoribus ſuis clariorem fecit. Itaque populum in decem regna diviſum filiis tradidit, omneſque ex nomine Iudæ, qui poſt diviſionem deceſſerat, Iudæos appellavit: colique ejus memoriam ab omnibus juſſit: Ejus portio omnibus acceſſerat. Minimus ætate inter fratres Ioſeph fuit: cujus excellens ingenium veriti fratres, clam interceptum peregrinis mercatoribus vendiderunt. A quibus deportatus in Ægyptum, cum magicas ibi artes ſollerti ingenio percepiſſet, brevi ipſi regi percarus fuit. Nam & prodigiorum ſagaciſſimus erat, & ſomniorum primus

mus intelligentiam condidit; nihilque divini juris humanique ei incognitum videbatur: adeo, ut etiam ſterilitatem agrorum ante multos annos providerit: periſſetque omnis Ægyptus fame, niſi monitu ejus rex edicto ſervari per multos annos fruges juſſiſſet: tantaque experimenta ejus fuerunt, ut non ab homine, ſed à Deo reſponſa dari viderentur. Filius ejus Moſes fuit, quem præter paternæ ſcientiæ hereditatem, etiam formæ pulchritudo commendabat. Sed Ægyptii, quum ſcabiem & vitiliginem paterentur, reſponſo moniti, eum cum ægris, ne peſtis ad plures ſerperet, terminis Ægypti pellunt. Dux igitur exulum factus, ſacra Ægyptiorum furto abſtulit: quæ repetentes armis Ægyptii, domum redire tempeſtatibus compulſi ſunt. Itaque Moſes Damaſcena antiqua patria repetita, montem Synan occupat: quo ſeptem dierum jejunio, per deſerta Arabiæ, cum populo ſuo fatigatus, cum tandem veniſſet, ſeptimum diem, more gentis Sabbatum appellatum, in omne ævum jejunio ſacravit: quoniam illa dies famem illis erroremque finierat. Et quoniam metu contagionis pulſos ſe ab Ægypto meminerant, ne eadem cauſa inviſi apud incolas forent, caverunt, ne cum peregrinis communicarent: quod ex cauſa factum, paulatim in diſciplinam religionemque convertit. Poſt Moſen etiam filius ejus Aruas, ſacerdos ſacris Ægyptiis, mox rex creatur; ſemperque exinde hic mos apud Iudæos fuit, ut eoſdem, reges & ſacerdotes haberent: quorum juſtitia religione permixta, incredibile quantum coaluere.

CAP. III. Opes genti ex vectigalibus opobalſami crevere, quod in his tantum regionibus gignitur. Eſt namque vallis, quæ continuis montibus, velut muro quodam, ad inſtar caſtrorum clauditur. Spatium loci ducenta jugera, nomine arcus dicitur. In ea ſilva eſt, & ubertate & amœnitate

inſignis : ſiquidem palmeto & opobalſamo diſtinguitur. Arbores opobalſami, formam ſimilem piceis arboribus habent, niſi quod ſunt humiles magis, & in vinearum morem excoluntur. Hæ certo anni tempore balſamum ſudant. Sed non minor loci ejus apricitatis quam ubertatis admiratio eſt: quippe cum toto orbe regionis ejus ardentiſſimus ſol ſit, ibi tepidi aëris naturalis quædam ac perpetua apricitas ineſt. In ea regione lacus eſt, qui propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, mortuum mare dicitur. Nam neque ventis movetur, reſiſtente turbinibus bitumine, quo aqua omnis ſtagnatur: neque navigationis patiens eſt, quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur: nec materiam ullam ſuſtinet, niſi quæ alumine illinatur. Primum Xerxes rex Perſarum, Judæos domuit: poſtea cum ipſis Perſis in ditionem Alexandri Magni venere, diuque in poteſtate Macedonici imperii ſubjecti Syriæ regno fuere. A Demetrio cum deſciviſſent, amicitia Romanorum petita, primi omnium ex Orientalibus libertatem receperunt, facile tunc Romanis de alieno largientibus.

CAP. IV. Per eadem tempora, quibus in Syria regni mutatio inter novos reges alternabatur, in Aſia rex Attalus florentiſſimum, ab Eumene patruo acceptum regnum, cædibus amicorum, & cognatorum ſuppliciis fœdabat, nunc matrem anum, nunc Beronicen ſponſam maleficiis eorum necatas confingens. Poſt hanc ſceleſtam violentiæ rabiem, ſqualidam veſtem ſumit: barbam capillumque in modum reorum ſummittit: non in publicum prodire, non populo ſe oſtendere, non domi lætiora convivia inire, aut aliquod ſignum ſani hominis habere, prorſus ut pœnas pendere manibus interfectorum videretur. Omiſſa deinde regni adminiſtratione, hortos fodiebat, gramina ſeminabat,

minabat, & noxia innoxiis permiſcebat, eaque omnia veneni ſucco infecta, velut peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc ſtudio, ærariæ artis fabricæ ſe tradit, ceriſque fingendis, & ære fundendo procudendoque oblectabatur. Matri deinde ſepulchrum facere inſtituit: cui operi intentus, morbum ex ſolis fervore contraxit, & ſeptima die deceſſit. hujus teſtamento heres populus Rom. tunc inſtituitur. Sed erat ex Eumene Ariſtonicus, non juſto matrimonio, ſed ex pellice Epheſia citharistæ cujuſdam filia genitus, qui poſt mortem Attali, velut paternum regnum Aſiam invaſit. Cum multa ſecunda prælia adverſus civitates, quæ metu Romanorum tradere ſe ei nolebant, feciſſet; juſtuſque rex jam videretur, Aſia Licinio Craſſo conſuli decernitur: qui intentior Attalicæ prædæ, quam bello, quum extremo anni tempore inordinata acie prœlium conſeruiſſet, victus pœnas inconſultæ avaritiæ, ſanguine dedit. In hujus locum miſſus Perpenna conſul, prima congreſſione Ariſtonicum ſuperatum in poteſtatem ſuam redegit; Attalicaſque gazas, hereditarias populi Romani, navibus impoſitas, Romam deportavit. Quod ægre ferens ſucceſſor ejus Marcus Aquilius Conſul, ad eripiendum Ariſtonicum Perpennæ, veluti ſui potius triumphi munus eſſe deberet, feſtinata velocitate contendit. Sed contentionem Conſulum mors Perpennæ diremit. Sic Aſia Romanorum facta, cum opibus ſuis vitia quoque Romam transmiſit.

LIBER XXXVII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Maſſilienſium in Phocenſes beneficentia. Tragœdiæ in Cappadocia & Ponto.*
2. *Mithridatis Ponti Regis futura magnitudo prædicta, liberatio, occupationes.*

3. *Ejuſ-*

Ejuſdem res geſtæ; & domi ab uxore periculum. Otii deteſtatio. exercitia militaria. Cappadociæ & Galatiæ occupatio, atque ſuperbum Romanis reſponſum.

CAP. I.

CApto Ariſtonico, Maſſilienſes pro Phocenſibus conditoribus ſuis, quorum urbem ſenatus,& omne nomen, quod & tunc, & antea Antiochi bello, infeſta contra populum Romanum arma tulerant,deleri juſſerat,legatos Romam deprecatum miſere, veniamque his à ſenatu obtinuere. Poſt hæc regibus, qui adverſus Ariſtonicum auxilia tulerant,præmia perſoluta: Mithridati Pontico Syria major; filiis Ariarathis regis Cappadociæ,qui eodem bello occiderat, Lycaonia & Cilicia datæ; fideliorque populus Romanus in ſocii filios,quam mater in liberos fuit:Quippe hinc parvulis auctum regnum, inde vita adempta. Namque Laodice ex numero ſex filiorum, quos virilis ſexus ex Ariarathe rege ſuſceperat, timens ne non diutinam regni adminiſtrationem adultis quibuſdam potiretur, quinque parricidiali veneno necavit: unum parvulum ſceleri matris cognatorum cuſtodia eripuit, qui poſt necem Laodices (nam propter crudelitatem,eam populus extinxerat) ſolus regno potitus eſt. Mithridates quoque repentina morte interceptus, filium, qui & ipſe Mithridates dictus eſt, reliquit. Cujus ea poſtea magnitudo fuit, ut non ſui tantum temporis, verumetiam ſuperioris ætatis omnes reges majeſtate ſuperaverit, bellaque cum Romanis per XLVI annos varia victoria geſſerit: Cum eum ſummi imperatores,Sylla,Lucullus,ceterique, in ſumma Cneus Pompeius ita vicerint,ut major clariorq; in reſtaurando bello reſurgeret, damniſque ſuis terribilior redderetur.

Denique

Denique ad poſtremum, non vi hoſtili victus, ſed voluntaria morte, in avito regno, ſenex, herede filio, deceſſit.

CAP. II. Hujus futuram magnitudinem etiam cæleſtia oſtenta prædixerant. Nam & quo genitus eſt anno, & eo quo regnare primum cœpit, ſtella cometes per utrumque tempus ſeptuaginta diebus ita luxit, ut cælum omne conflagrare videretur. Nam & magnitudine ſui quartam partem cæli occupaverat, & fulgore ſui, Solis nitorem vicerat; & cum oriretur occumberetque, quatuor ſpatium horarum conſumebat. Puer tutorum inſidias paſſus eſt, qui eum fero equo impoſitum, equitare jaculari que cogebant: qui conatus cum eos fefelliſſent, ſupra ætatem regente equum Mithridate, veneno eum appetivere. Quod metuens, antidota ſæpius bibit, & ita ſe adverſus inſidias exquiſitis tutioribus remediis ſtagnavit, ut ne volens quidem ſenex veneno mori potuerit. Timens deinde, ne inimici, quod veneno non potuerant, ferro peragerent, venandi ſtudium finxit: quo per ſeptem annos neque urbis, neque ruris tecto uſus eſt: ſed per ſilvas vagatus, diverſis montium regionibus pernoctabat, ignaris omnibus, quibus eſſet locis: aſſuetus feras curſu aut fugare, aut perſequi, cum quibuſdam etiam, viribus congredi. Quibus rebus, & inſidias vitavit; & corpus ad omnem virtutis patientiam duravit.

CAP. III. Ad regni deinde adminiſtrationem cum acceſſiſſet, ſtatim non de regendo, ſed de augendo regno cogitavit. Itaque Scythas invictos antea, qui Sopyriona, Alexandri Magni ducem, cum triginta millibus armatorum deleverant, qui Cyrum, Perſarum regem, cum ducentis millibus trucidaverant, qui Philippum Macedonum regem fugaverant, ingenti felicitate perdomuit. Auctus igitur viribus, Pontum quoque, ac deinceps Cappadociam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

dociam occupavit. Cum de Aſia tractaret, ta-
cus cum quibuſdam amicis regno profectus,
niverſam nemine ſciente pervagatus eſt, om-
iumque urbium ſitum ac regiones cognovit. In-
e Bithyniam tranſcendit, & quaſi dominus Aſiæ,
pportuna quæque victoriæ ſuæ metatus eſt. Poſt
æc in regnum, cum jam periſſe crederetur, re-
erſus eſt, invento parvulo filio, quem per abſen-
iam ejus Laodice ſoror uxorque enixa fuerat. Sed
nter gratulationem adventus ſui, & filii geniti,
eneno periclitatus eſt. ſiquidem Laodice ſoror,
um periſſe eum crederet, in concubitus amico-
um projecta, quaſi admiſſum facinus majore ſce-
ere tegere poſſet, venenum advenienti paravit.
Quod cum ex ancilla Mithridates cognoviſſet, fa-
inus in auctores vindicavit.

CAP. IV. Hieme deinde imminente, non in
onvivio, ſed in campo; non in vacationibus, ſed
n exercitationibus: nec inter ſodales, ſed inter
coæquales, aut equo, aut curſu, aut viribus con-
endebat. Exercitum quoque ſuum ad parem la-
boris patientiam quotidiana exercitatione dura-
bat: atque ita invictus ipſe inexpugnabilem exer-
citum fecerat. Inita deinde cum Nicomede ſocie-
tate, Paphlagoniam invadit, victamque cum ſo-
cio dividit. Quam cum teneri à regibus ſenatui
nuntiatum eſſet, legatos ad utrumque miſit, qui
gentem reſtitui in priſtinum ſtatum juberent. Mi-
thridates cum ſe jam parem magnitudini Roma-
norum crederet, ſuperbo reſponſo, hereditarium
patri ſuo regnum obveniſſe, reſpondit: mirarique
ſe, quod ei relata controverſia non fuerit, ſibi re-
feratur. Nec territus minis, Galatiam quoque oc-
cupat. Nicomedes quoniam ſe tueri jure non po-
tuerat, juſto regi redditurum reſpondit. Atque ita
filium ſuum mutato nomine, Philiamenem Pa-
phlagonum regum nomine appellat, & quaſi ſtirpi
regiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

regiæ reddidiſſet regnum, falſo nomine tenet. Sic ludibrio habiti legati, Romam revertuntur.

LIBER XXXVIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Mithridates regni ſui auſpicia parricidiis polluit; & callidis artibus Ariarathem Cappadocem trucidat.*
2. *Novæ Mithridatis & Nicomedis tragœdiæ, quas ſenatus Romanus utcunque ſedat.*
3. *Mithridates Tigranem in ſocietatem belli adverſus Romanos trahit, & Proconſulibus Rom. fuſis, ingenti civitatum Aſianarum favore excipitur.*
4. *Oratio Mithridatis, in qua rationes ſuas exponit, cur bellum ſit Romanis inferendum.*
5. *Romanos, dum occupati eſſent, adoriundos eſſe cenſet, juſtum bellum illud oſtendens.*
6. *Malas eorundem artes, & originem detegit.*
7. *Stirpis ſuæ nobilitatem, ſuorumque libertatem ac fortitudinem opponit; nec non belli facilitatem, liberalitate ac munificentia milites alliciens.*
8. *Ptolemæus Phyſcon in Ægypto multiplici ſcelere omnia turbat, & à ſuis pellitur.*
9. *Demetrii Syriæ Regis fortunæ ludibrii caſus varii.*
10. *Antiochus Demetrii frater, Parthos bello aggreſſus, in acie à ſuis deſertus occiditur.*

CAP. I.

MIthridates parricidia nece uxoris auſpicatus, ſororis alterius Laodices filios, cujus virum Ariarathem regem Cappadociæ per Gordium inſidiis occiderat, tollendos ſtatuit: nihil actum morte patris exiſtimans, ſi adoleſcentes paternum regnum, cujus ille cupiditate flagrabat, occupaſſent. Igitur dum in his cogitationibus verſatur, interim Nicomedes rex Bithyniæ, vacuam morte regis Cappadociam invadit. Quod cum nuntiatum Mithridati fuiſſet, per ſimulationem pietatis auxilia ſorori ad expellendum Cappadocia Nicomedem mittit. Sed jam Laodice per pactionem ſe

Nico-

Nicomedi in matrimonium tradiderat. Quod ægre ferens Mithridates, præſidia Nicomedis Cappadocia expellit; regnumque ſororis filio reſtituit: egregium prorſus factum, ni ſubſequuta fraus eſſet. Siquidem interjectis menſibus, ſimulat ſe Gordium, quo miniſtro uſus in Ariarathe interficiendo fuerat, reſtituere in patriam velle, ſperans, ſi obſiſteret adoleſcens, cauſas belli futuras: aut ſi permitteret, per eundem, filium tolli poſſe, per quem interfecerat patrem. Quod ubi Ariarathes junior moliri cognovit, graviter ferens interfectorem patris per avunculum potiſſimum ab exilio revocari, ingentem exercitum contrahit. Igitur cum in aciem eduxiſſet Mithridates peditum octoginta millia, equitum decem millia, currus falcatos DC; nec Ariarathi, auxiliantibus finitimis regibus, minores copiæ eſſent: incertum belli timens, conſilia ad inſidias transfert: ſollicitatoque juvene ad colloquium, cum ferrum occultatum inter faſcias gereret, ſcrutatori ab Ariarathe regio more miſſo, curioſius imum ventrem pertractanti, ait, caveret ne aliud telum inveniret, quam quæreret. Atque ita riſu protectis inſidiis, evocatum ab amicis velut ad ſecretum ſermonem, inſpectante utroque exercitu, interficit: regnum Cappadociæ octo annorum filio, impoſito Ariarathis nomine, additoque ei rectore Gordio, tradidit.

CAP. II. Sed Cappadoces, crudelitate ac libidine præfectorum vexati, à Mithridate deficiunt; fratremque regis, & ipſum Ariarathem nomine, ab Aſia ubi educabatur, revocant: cum quo Mithridates prœlium renovat, victumque Cappadociæ regno expellit. Nec multo poſt adoleſcens, ex ægritudine collecta infirmitate, decedit. Poſt hujus mortem Nicomedes timens, ne Mithridates acceſſione Cappadociæ, etiam Bithyniam finitimam invaderet, ſubornat puerum eximiæ pul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

chritudinis, quaſi Ariarathes tres, non duos filios genuiſſet, qui à ſenatu Romano paternum regnum peteret. Vxorem quoque Laodicen Romam mittit, ad teſtimonium trium ex Ariarathe ſuſceptorum filiorum. Quod ubi Mithridates cognovit, & ipſe pari impudentia Gordium Romam mittit, qui ſenatui aſſereret, puerum cui Cappadociæ regnum tradiderat, ex eo Ariarathe genitum, qui bello Ariſtonici auxilia Romanis ferens cecidiſſet. Sed ſenatus, ſtudio regum intellecto, aliena regna falſis nominibus furantium, & Mithridati Cappadociam, & Nicomedi, ad ſolatium ejus, Paphlagoniam ademit. Ac ne contumelia regum foret, ademptum illis, quod daretur aliis, uterque populus libertate donatus eſt. Sed Cappadoces munus libertatis abnuentes, negant vivere gentem ſine rege poſſe. Atque ita rex illis à ſenatu Ariobarzanes conſtituitur.

CAP. III. Erat eo tempore Tigranes rex Armeniæ, obſes Parthis ante multum temporis datus, ſed olim ab iiſdem in regnum paternum remiſſus. Hunc Mithridates mire ad ſocietatem Romani belli, quod olim meditabatur, pellicere cupiebat. Nihil igitur de offenſa Romanorum ſentientem, per Gordium impellit, ut Ariobarzani, ſegni admodum, bellum inferat: & ne quis dolus ſubeſſe videretur, filiam ſuam ei Cleopatram in matrimonium tradit. Primo igitur adventu Tigranis, Ariobarzanes ſublatis rebus ſuis, Romam contendit. Atque ita per Tigranem rurſus Cappadocia juris eſſe Mithridatis cœpit. Eodem tempore mortuo Nicomede, etiam filius ejus & ipſe Nicomedes regno à Mithridate pellitur, qui cum ſupplex Romam veniſſet, decernitur in ſenatu, ut uterque in regnum reſtituantur: in quod tum miſſi Aquilius & Manlius Maltinus legati. His cognitis Mithridates ſocietatem cum Tigrane, bellum adver-

adverſus Romanos geſturus, jungit: pactique inter ſe ſunt, ut urbes agrique Mithridati, homines vero & quæcunque auferri poſſent, Tigrani cederent. Poſt hæc Mithridates intelligens, quantum bellum ſuſcitaret, legatos ad Cimbros, alios ad Gallogræcos, & Sarmatas, Baſtarnaſque, auxilium petitum mittit. Nam omnes has gentes Romanum meditabundus bellum, variis beneficiorum muneribus jam ante illexerat. Ab Scythia quoque exercitum venire jubet, omnemque Orientem adverſus Romanos armat. Non magno igitur labore Aquilium & Maltinum, Aſiano exercitu inſtructos vincit: quibus ſimul cum Nicomede pulſis, ingenti favore civitatium excipitur: multum ibi auri argentique, ſtudio veterum regum, magnumque belli apparatum invenit: quibus inſtructus, debita civitatibus publica privataque remittit, & vacationem quinquennii concedit. Tunc ad concionem milites vocat, eoſque variis exhortationibus ad Romana bella ſive Aſiana incitat. Quam orationem dignam duxi, cujus exemplum brevitati hujus operis infererem, quam obliquam Pompeius Trogus expoſuit: quoniam in Livio & in Salluſtio reprehendit, quod, conciones directas pro ſua oratione operi ſuo inſerendo, hiſtoriæ modum exceſſerint.

CAP. IV. Optandum ſibi fuiſſe ait, ut de eo liceret conſulere, bellumne ſit cum Romanis, an pax habenda: quin vero ſit reſiſtendum impugnantibus, nec eos quidem dubitare, qui ſpe victoriæ careant. Quippe adverſus latronem, ſi nequeant pro ſalute, pro ultione tamen ſua, omnes ferrum ſtringere. Ceterum quia non id agitur, an liceat quieſcere, non tantum animo hoſtiliter, ſed etiam prœlio congreſſis, conſulendum, qua ratione ac ſpe cœpta bella ſuſtineant. Eſſe autem ſibi victoriæ fiduciam, ſi ſit illis animus: Romanoſque

vinci poſſe, cognitum non ſibi magis, quam ipſis militibus, qui & in Bithynia Aquilium, & Maltinum in Cappadocia fuderint. At ſi quem aliena magis exempla, quam ſua experimenta moveant, audire ſe, à Pyrrho rege Epiri, non amplius quam quinque millibus Macedonum inſtructo, fuſos tribus prœliis Romanos. Audire, Annibalem ſexdecim annis Italiæ victorem immoratum: & quin ipſam caperet urbem, non Romanorum illi vires obſtitiſſe, ſed domeſticæ æmulationis atque invidiæ ſtudium. Audire, populos Tranſalpinæ Galliæ, Italiam ingreſſos, maximis eam plurimiſque urbibus poſſidere; & latius aliquanto ſolum finium quam in Aſia, quæ dicatur imbellis, eoſdem Gallos occupaſſe: nec victam ſolum dici ſibi Romam à Gallis, ſed etiam captam; ita ut unius illis montis tantum cacumen relinqueretur; nec bello hoſtem, ſed pretio remotum; Gallorum autem nomen, quod ſemper Romanos terruit, in partem virium ſuarum ipſe numeret. Nam hos qui Aſiam incolunt Gallos, ab illis, qui Italiam occupaverant, ſedibus tantum diſtare: originem quidem ac virtutem, genuſque pugnæ idem habere, tantoque his ſagaciora eſſe quam illis ingenia, quanto longiori ac difficiliori ſpatio per Illyricum Thraciamque prodierint, pene operoſius tranſitis eorum finibus, quam ubi conſedere, poſſeſſis. Iam ipſam Italiam audire ſe nunquam, ut Roma condita ſit, ſatis illi pacatam, ſed aſſidue per omnes annos pro libertate alios, quoſdam etiam pro jure imperii bellis continuis perſeveraſſe; & à multis civitatibus Italiæ deletos Romanorum exercitus ferro, à quibuſdam novo contumeliæ more ſub jugum miſſos. Ac ne veteribus immoremur exemplis, hoc ipſo tempore univerſam Italiam bello Marſico conſurrexiſſe, non jam libertatem, ſed conſortium imperii, civitatiſque poſcentem. Nec

gravius

gravius vicino Italiæ bello, quam domeſticis principum factionibus urbem premi, multoque periculoſius eſſe Italico civile bellum: ſimul & à Germania Cimbros, immenſa millia ferorum atque immitium populorum, more procellæ, inundaſſe Italiam: quorum tametſi ſingula bella ſuſtinere Romani poſſent, univerſis tamen obruantur, ut ne vacaturos quidem bello ſuo putet.

CAP. V. Vtendum igitur occaſione, & rapienda incrementa virium, ne ſi illis occupatis quieverint, mox adverſus vacuos & quietos, majus negotium habeant. Non enim quæri, an capienda ſint arma, ſed utrum ſua potius occaſione, an illorum. Nam bellum equidem jam tunc ſecum ab illis geri cœptum; cum ſibi pupillo majorem Phrygiam ademerint, quam patri ſuo præmium dari adverſus Ariſtonicum auxilii conceſſerant, gentem quam & proavo ſuo Mithridati Seleucus Callinicus in dotem dediſſet. Quid cum Paphlagonia ſe decedere juſſerunt? non alterum illud genus belli fuiſſe; quæ non vi, non armis, ſed adoptione teſtamenti, & regum domeſticorum interitu, hereditaria patri ſuo obveniſſet: cum inter hanc decretorum amaritudinem parendo, non tamen eos mitigaret, quin acerbius ſe in dies gerant, non obtinuiſſe. Quod enim à ſe non præbitum illis obſequium? non Phrygiam, Paphlagoniamque dimiſſas? non Cappadocia filium eductum, quam jure gentium victor occupaverat? Raptam tamen ſibi eſſe victoriam ejus ab illis, quorum nihil eſt niſi bello quæſitum. Non regem Bithyniæ Chreſton, in quem ſenatus arma decreverat, à ſe in gratiam illorum occiſum? tamen nihilominus imputari ſibi, ſi qua Gordius aut Tigranes faciat: libertatem etiam in contumeliam ſui à ſenatu ultro delatam Cappadociæ, quam reliquis gentibus abſtulerunt: deinde populo

Cappadocum, pro libertate oblata, Gordium regem orante, ideo tantum quoniam amicus ſuus eſſet, non obtinuiſſe. Nicomedem præcepto illorum bellum ſibi intuliſſe, quia ultum ierit ſe: ab ipſis ventum obviam in eo, & nunc eam ſecum bellandi illis cauſam fore, quod non impune ſe Nicomedi lacerandum, ſaltatricis filio, præbuerit.

CAP. VI. Quippe non delicta regum illos, ſed vires ac majeſtatem inſequi: neque in ſe uno, ſed in aliis quoque omnibus hac ſemper arte graſſatos. Sic & avum ſuum Pharnacem, per cognationum arbitria, ſuccedaneum regi Pergameno Eumeni datum: ſic rurſus Eumenem, cujus claſſibus primum in Aſiam fuere tranſvecti, cujus exercitu magis quam ſuo, & Magnum Antiochum, & Gallos in Aſia, & mox in Macedonia regem Perſen domuerant; & ipſum pro hoſte habitum, eique interdictum Italia: & quod cum ipſo deforme ſibi putaverant, cum filio ejus Ariſtonico bellum geſſiſſe. Nullius apud eos majora, quam Maſiniſſæ regis Numidarum haberi merita. Huic imputari victum Annibalem, huic captum Syphacem, huic Carthaginem deletam: hunc inter duos illos Africanos tertium ſervatorem urbis referri: tamen cum hujus nepote bellum modo in Africa geſtum adeo inexpiabile, ut ne victum quidem memoriæ patris donarent, quin carcerem ac triumphi ſpectaculum experiretur. Hanc illos regibus omnibus legem odiorum dixiſſe, ſcilicet quia ipſi tales reges habuerint, quorum etiam nominibus erubeſcant, aut paſtores Aboriginum, aut aruſpices Sabinorum, aut exules Corinthiorum, aut ſervos vernaſque Thuſcorum, aut, quod honoratiſſimum nomen fuit inter hæc, Superbos, atque ut ipſi ferunt, conditores ſuos lupæ uberibus altos: ſic omnem illum populum luporum animos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

mos, inexplebiles ſanguinis atque imperii, divitiarumque avidos ac jejunos habere.

CAP. VII. Se autem, ſeu nobilitate illis comparetur, clariorem illa colluvie convenarum eſſe, qui paternos majores ſuos à Cyro Darioque conditoribus Perſici regni, maternos à Magno Alexandro, ac Nicatore Seleuco, conditoribus imperii Macedonici, referat: ſeu populus illorum conferatur ſuo, earum ſe gentium eſſe, quæ non modo Romano imperio ſint pares, ſed Macedonico quoque obſtiterint. Nullam ſubjectarum ſibi gentium expertam peregrina imperia: nullis unquam niſi domeſticis regibus paruiſſe: Cappadociam velint, an Paphlagoniam recenſere; rurſus Pontum an Bithyniam; itemque Armeniam majorem minoremque: quarum gentium nullam neque Alexander ille, qui totam pacavit Aſiam, nec quiſquam ſucceſſorum ejus, aut poſterorum attigiſſet. Scythiam duos unquam ante ſe reges, non pacare, ſed tantum intrare auſos, Darium & Philippum; ægre inde fugam ſibi expediſſe; unde ipſe magnam partem adverſus Romanos virium haberet. Multoque ſe timidius ac diffidentius bella Pontica ingreſſum, cum ipſe rudis ac tiro eſſet: Scythiæ præter arma, virtutemque animi, locorum quoque ſolitudinibus, vel frigoribus inſtructæ, per quæ denuntiaretur ingens militiæ labor ac periculum. Inter quas difficultates ne ſpes quidem præmii foret ex hoſte vago; nec tantum pecuniæ, ſed etiam ſedis inope. Nunc ſe diverſam belli conditionem ingredi. Nam neque cælo Aſiæ eſſe temperatius aliud, nec ſolo fertilius, nec urbium multitudine amœnius; magnamque temporis partem, non ut militiam, ſed ut feſtum diem acturos, bello dubium facili magis an uberi: ſi modo aut proximas regni Attalici opes, aut veteres Lydiæ Ioniæque audierint, quas non expugnatum eant, ſed poſſeſ-

ſum : tantumque ſe avida exſpectat Aſia, ut etiam vocibus vocet : adeo illis odium Romanorum incuſſit rapacitas Proconſulum, ſectio publicanorum, calumniæ litium. Sequantur ſe modo fortiter; & colligant, quid ſe duce poſſit efficere tantus exercitus, quem ſine cujuſquam militum auxilio, ſuamet unius opera, viderint Cappadociam cæſo rege cepiſſe; qui ſolus mortalium Pontum omnem Scythiamque pacaverit, quam nemo ante tranſire tuto atque adire potuerit. Nam juſtitiæ atque liberalitatis ſuæ, ne ipſos milites, qui experiantur, teſtes refugere: & illa indicia habere, quod ſolus regum omnium non paterna ſolum, verum etiam externa regna, hereditatibus propter munificentiam acquiſita poſſideat, Colchos, Paphlagoniam, Boſphorum.

CAP. VIII. Sic excitatis militibus, poſt annos tres & viginti ſumpti regni, in Romana bella deſcendit. At in Ægypto mortuo rege Ptolemæo, ei qui Cyrenis regnabat Ptolemæo, per legatos regnum & uxor Cleopatra regina, ſoror ipſius, defertur. Lætus igitur hoc ſolo Ptolemæus, quod ſine certamine fraternum regnum recepiſſet, in quod ſubornari & à matre Cleopatra, & favore principum, fratris filium cognoverat: ceterum infeſtus omnibus, ſtatim ubi Alexandriam ingreſſus eſt, fautores pueri trucidari juſſit. Ipſum quoque die nuptiarum, quibus matrem ejus in matrimonium recipiebat, inter apparatus epularum, & ſollemnia religionum, in complexu matris interficit: atque ita thorum ſororis, cæde filii ejus cruentus, aſcendit. Poſt quod non mitior in populares, qui eum in regnum vocaverant, fuit. Siquidem peregrinis militibus licentia cædis data, omnia ſanguine quotidie manabant: ipſam quoque ſororem, filia ejus virgine per vim ſtuprata, & in matrimonium adſcita, repudiat. Quibus rebus territus populus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

pulus, in diverſa labitur, patriamque, metu mortis, exul relinquit. Solus igitur in tanta urbe cum ſuis relictus Ptolemæus, cum regem ſe non hominum, ſed vacuarum ædium videret, edicto peregrinos ſolicitat. Quibus confluentibus, obvius legatis Romanorum, Scipioni Africano, & Spurio Mummio, & L. Metello, qui ad inſpicienda ſociorum regna veniebant, procedit. Sed quam cruentus civibus, tam ridiculus Romanis fuit. Erat enim & vultu deformis, & ſtatura brevis, & ſagina ventris non homini, ſed belluæ ſimilis. Quam fœditatem nimia ſubtilitas perlucidæ veſtis augebat, prorſus quaſi aſtu inſpicienda præberentur, quæ omni ſtudio occultanda pudibundo viro erant. Poſt diſceſſum deinde legatorum (quorum Africanus, dum inſpicit urbem, ſpectaculo Alexandrinis fuit,) jam etiam populo peregrino inviſus, cum filio, quem ex ſorore ſuſceperat, & cum uxore matris pellice, metu inſidiarum, tacitus in exilium proficiſcitur; contractoque mercenario exercitu bellum ſorori pariter ac patriæ infert. Arceſſitum maximum deinde à Cyrenis filium, ne eum Alexandrini contra ſe regem crearent, interficit. Tunc populus ſtatuas & imagines ejus detrahit. Quod factum ſtudio ſororis exiſtimans, filium quem ex ea ſuſceperat, interficit, corpuſque in membra diviſum, & in ciſta compoſitum, matri die natalis ejus inter epulas offerri curat. Quæ res non reginæ tantum, verum etiam univerſæ civitati, acerba & luctuoſa fuit: tantumque mœrorem feſtiviſſimo convivio intulit, ut regia omnis repentino luctu incenderetur. Verſo igitur ſtudio principum ab epulis in exſequias, membra lacera populo oſtendunt; & quid ſperare de rege ſuo debeant, filii cæde demonſtrant.

CAP. IX. Finito luctu orbitatis, Cleopatra cum urgeri ſe fraterno bello videret, auxilium

à Demetrio rege Syriæ, per legatos petit: cujus ipſius varii & memorabiles caſus fuere. Namque Demetrius, ut ſupra dictum eſt, cum bellum Parthis intuliſſet, & multis congreſſionibus victor fuiſſet, repente inſidiis circumventus, amiſſo exercitu capitur. Cui Arſacides Parthorum rex, magno & regio animo miſſo in Hyrcaniam, non cultum tantum regium præſtitit: ſed & filiam in matrimonium dedit, regnumque Syriæ, quod per abſentiam ejus Trypho occupaverat, reſtituturum promittit. Poſt hujus mortem deſperato reditu, non ferens captivitatem Demetrius, privatam etſi opulentam vitam pertæſus, tacitus in regnum fugam meditatur. Hortator illi & comes Gallimander amicus erat: qui poſt captivitatem ejus à Syria per Arabiæ deſerta, ducibus pecunia comparatis, Parthico habitu Babylonem pervenerat. Sed fugientem Phrahates, qui Arſacidæ ſucceſſerat, equitum celeritate, per compendioſos tramites occupatum retrahit. Vt eſt deductus ad regem, Gallimandro quidem non tantum venia, verumetiam præmium fidei datum: Demetrium autem & graviter caſtigatum ad conjugem in Hyrcaniam remittit, arctioribuſque cuſtodiis obſervari jubet. Interjecto deinde tempore, cum fidem illi etiam ſuſcepti liberi facerent, eodem amico comite repetita fuga eſt: ſed pari infelicitate prope fines regni ſui deprehenditur; ac denuo perductus ad regem, ut inviſus à conſpectu ſummovetur. Tunc quoque uxori & liberis donatus, in Hyrcaniam, pœnalem ſibi civitatem, remittitur, taliſque aureis ad exprobrationem puerilis levitatis donatur. Sed hanc Parthorum tam mitem in Demetrium clementiam non miſericordia gentis faciebat, nec reſpectus cognationis: ſed quod Syriæ regnum affectabant, uſuri Demetrio adverſus Antiochum fratrem, prout res, vel tempus, vel fortuna belli exegiſſet.

CAP.

CAP. X. His auditis, Antiochus occupandum bellum ratus, exercitum, quem multis finitimorum bellis induraverat, adverſus Parthos ducit. Sed luxuriæ non minor apparatus, quam militiæ fuit: quippe LXXX millia armatorum, ſequuta ſunt CCC millia lixarum; ex quibus coquorum, piſtorum, ſcenicorumque, major numerus fuit. Argenti certe aurique tantum, ut etiam gregarii milites caligas auro figerent, proculcarentque materiam, cujus amore populi ferro dimicant. Culinarum quoque argentea inſtrumenta fuere, prorſus quaſi ad epulas, non ad bella pergerent. Advenienti Antiocho multi Orientales reges occurrere, tradentes ſe, regnaque ſua, cum execratione ſuperbiæ Parthicæ. Nec mora congreſſioni fuit. Antiochus tribus prœliis victor, cum Babyloniam occupaſſet, magnus haberi cœpit. Itaque omnibus ad eum populis deficientibus, nihil Parthis reliqui præter patrios fines fuit. Tunc Phrahates Demetrium in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico præſidio mittit, ut eo pacto Antiochus ad ſua tuenda à Parthia revocaretur. Interim quoniam viribus non poterat, inſidiis Antiochum ubique tentabat. Propter multitudinem hominum, exercitum ſuum Antiochus per civitates in hyberna diviſerat: quæ res exitii cauſa fuit. Nam cum gravari ſe copiarum præbitione, & injuriis militum, civitates viderent, ad Parthos deficiunt; & die ſtatuta omnes apud ſe diviſum exercitum per inſidias, ne invicem ferre auxilia poſſent, aggrediuntur. Quæ cum nuntiata Antiocho eſſent, auxilium proximis laturus, cum ea manu, quæ ſecum hiemabat, progreditur. In itinere obvium regem Parthorum habuit, adverſus quem fortius, quam exercitus ejus, dimicavit. Ad poſtremum tamen cum virtute hoſtes vincerent, metu ſuorum deſertus, occiditur: cui Phrahates exſequias regio more

fecit, filiamque Demetrii, quam ſecum Antiochus adduxerat, captus amore virginis, uxorem duxit. Pœnitere deinde dimiſſi Demetrii cœpit: ad quem retrahendum cum turmas equitum feſtinato miſiſſet, Demetrium, hoc ipſum metuentem, jam in regno miſſi invenerunt: fruſtraque omnia conati, ad regem ſuum reverſi ſunt.

LIBER XXXIX.

Breviarium Capitum.

1. *Demetrius interfecto fratre Antiocho dum Ægyptum tentat, Syriam amittit & tandem cruento fato tollitur.*
2. *Alexander ex ignobili Rex factus, dum fortunam ſuam non reverenter habet, fœde perit interfectus à Grypho, qui matrem & fratrem extinguit.*
3. *Cleopatra Regina mater in Ægypto graviſſimas turbas concitat: unde horrendæ lanienæ ex mulierum ira, quarum interitus deſcribitur.*
4. *Peculiares tragœdiæ quas Cleopatra inter ſuos excitat. Tandem illa à filio Alexandro occupata interficitur.*
5. *Alexander in exilium agitur, revocato Ptolemæo Notho. Romanis ad orientalia regna excurrentibus, Syria & Ægyptus vexatur.*

Cap. I.

Antiocho in Parthia cum exercitu deleto, frater ejus Demetrius, obſidione Parthorum liberatus, ac reſtitutus in regnum, cum omnis Syria in luctu propter amiſſum exercitum eſſet; quaſi Parthica ipſius ac fratris bella, quibus alter captus, alter occiſus erat, proſpere geſſiſſet, ita Ægypto bellum inferre ſtatuit; regnum Ægypti Cleopatra ſocru, pretium auxilii adverſus fratrem ſuum, pollicente. Sed dum aliena affectat, ut aſſolet fieri, propria per defectionem Syriæ amiſit. Siquidem Antiochenſes primi, duce Tryphone, execrantes

erantes ſuperbiam regis, quæ converſatione Parthicæ crudelitatis intolerabilis facta erat, mox Apamenii, ceteræque civitates exemplum ſequutæ, per abſentiam regis à Demetrio defecere. Ptolemæus quoque rex Ægypti, bello ab eodem petitus, cum cognoviſſet, Cleopatram ſororem ſuam, opibus Ægypti navibus impoſitis, ad filiam & Demetrium generum in Syriam profugiſſe, immittit juvenem quendam Ægyptium, Protarchi negotiatoris filium, qui regnum Syriæ armis peteret. Et compoſita fabula, quaſi per adoptionem Antiochi regis receptus in familiam regiam eſſet, nec Syriis quemlibet regem aſpernantibus, ne Demetrii paterentur ſuperbiam: nomen juveni Alexandri imponitur, auxiliaque ab Ægypto ingentia mittuntur. Interea corpus Antiochi, interfecti à rege Parthorum, in loculo argenteo ad ſepulturam in Syriam remiſſum pervenit: quod cum ingenti ſtudio civitatium & regis Alexandri, ad firmandam fabulæ fidem excipitur. Quæ res illi magnum favorem popularium conciliavit, omnibus non fictas in eo, ſed veras lacrimas exiſtimantibus. Demetrius autem victus ab Alexandro, cum undique circumſtantibus malis premeretur, ad poſtremum etiam ab uxore filiiſque deſeritur. Relictus igitur cum paucis ſervulis, cum Tyrum, religione templi ſe defenſurus petiſſet, navi egrediens, præfecti juſſu interficitur. Alter ex filiis Seleucus, quoniam ſine matris auctoritate diadema ſumpſiſſet, ab eadem interficitur; alter, cui propter naſi magnitudinem cognomen Grypo fuit, rex à matre hactenus conſtituitur, ut nomen regis penes filium, jus autem omnis imperii penes matrem eſſet.

CAP. II. Sed Alexander, occupato Syriæ regno, tumens ſucceſſu rerum, ſpernere jam etiam ipſum Ptolemæum, à quo fuerat ſubornatus in regnum, ſuperba inſolentia cœpit. Itaque Ptolemæus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

mæus, reconciliata ſororis gratia, deſtruere Alexandri regnum, quod odio Demetrii, viribus ſuis acquiſierat, ſummis opibus inſtituit. Mittit igitur ingentia Grypo auxilia, & filiam Tryphænam Grypo nupturam, ut populos in auxilium nepotis, non ſocietate tantum belli, verum & affinitate ſua ſolicitaret. Nec res fruſtra fuit: nam cum omnes Grypum inſtructum Ægypti viribus viderent, paulatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit deinde inter reges prœlium, quo victus Alexander, Antiochiam profugit: ibi inops pecuniæ, cum ſtipendia militibus deeſſent, templo Iovis ſolidum ex auro Victoriæ ſignum tolli jubet, facetis jocis ſacrilegium circumſcribens: nam Victoriam commodatam ſibi ab Iove eſſe dicebat. Interjectis deinde diebus, cum ipſius Iovis aureum ſimulacrum infiniti ponderis tacite evelli juſſiſſet, deprehenſuſque in ſacrilegio, concurſu multitudinis eſſet in fugam verſus, magna vi tempeſtatis oppreſſus, ac deſertus à ſuis, à latronibus capitur; perductuſque ad Grypum, interficitur. Grypus porro, reciperato patrio regno, externiſque periculis liberatus, inſidiis matris appetitur. Quæ cum cupiditate dominationis, prodito marito Demetrio, & altero filio interfecto, hujus quoque victoria inferiorem dignitatem ſuam factam doleret, venienti ab exercitatione poculum veneni obtulit. Sed Grypus, prædictis jam ante inſidiis, veluti pietate cum matre certaret, bibere ipſam jubet; abnuenti inſtat. Poſtremum prolato indice eam arguit, ſolam defenſionem ſceleris ſupereſſe affirmans, ſi bibat, quod filio obtulit. Sic victa regina ſcelere in ſe verſo, veneno, quod alii paraverat, extinguitur. Parta igitur regni ſecuritate, Grypus octo annis quietem & ipſe habuit, & regno præſtitit. Natus deinde illi eſt æmulus regni, frater ipſius Cyzicenus, eadem matre genitus, ſed ex Antiocho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tiocho patruo ſuſceptus: quem cum veneno tollere voluiſſet, ut maturius armis cum eo de regno contenderet, excitavit.

CAP. III. Inter has regni Syriæ parricidiales diſcordias, moritur rex Ægypti Ptolemæus, regno Ægypti uxori & alteri ex filiis, quem illa legiſſet, relicto, videlicet quaſi quietior Ægypti ſtatus, quam Syriæ regnum eſſet, quum mater altero ex filiis electo, alterum hoſtem eſſet habitura. Igitur cum pronior in minorem filium eſſet, à populo compellitur majorem eligere: cui prius quàm regnum daret, uxorem ademit; compulſumque repudiare cariſſimam ſibi ſororem Cleopatram, minorem ſororem Selenen ducere jubet, non materno inter filias judicio, cum alteri maritum eriperet, alteri daret. Sed Cleopatra non tam à viro repudiata, quàm à matre divortio viri dimiſſa, Cyziceno in Syria nubit: eique ne nudum uxoris nomen afferret, exercitum Cypri ſolicitatum, velut dotalem, ad maritum deducit. Par igitur viribus fratris Cyzicenus, prœlium committit, ac victus in fugam vertitur, Antiochiamque venit. Tunc Antiochiam Grypus, in qua erat Cyziceni uxor Cleopatra, obſidere cœpit: qua capta, Tryphæna uxor Grypi nihil antiquius quàm ſororem Cleopatram requiri juſſit: non ut captivæ opem ferret, ſed ne effugere captivitatis mala poſſet, quæ ſui æmulatione in hoc potiſſimum regnum invaſerit, hoſtique ſororis nubendo hoſtem ſe ejus effecerit. Tum peregrinos exercitus in certamina fratrum adductos, tum repudiatam à fratre, contra matris voluntatem, extra Ægyptum nuptam accuſat. Contra Grypus orare, ne tam fœdum facinus facere cogatur: à nullo umquam majorum ſuorum inter tot domeſtica, tot externa bella, poſt victoriam in feminas ſævitum, quas ſexus ipſe & periculis bellorum, & ſævitiæ victorum eximat: in hac

in hac vero, præter commune bellantium fas, accedere neceſſitudinem ſanguinis: quippe ipſius quæ tam cruente ſæviat, ſororem equidem germanam eſſe, ſuam vero conſobrinam: liberorum deinde communium materteram. His tot neceſſitudinibus ſanguinis, adjicit ſuperſtitionem templi, quo abdita profugerit, tantoque religioſius colendos ſibi deos, quo magis his propitiis ac faventibus viciſſet: tum neque occiſa illa, ſe virium quicquam Cyziceno dempturum, nec ſervaturum reddita. Sed quanto Grypus abnuit, tanto ſoror muliebri pertinacia accenditur, rata non miſericordiæ hæc verba, ſed amoris eſſe. Itaque vocatis ipſa militibus, mittit qui ſororem confoderent. Qui ut in templum intraverunt, cum evellere eam non poſſent, manus amplexantis deæ ſimulacrum præciderunt. Tunc Cleopatra execratione parricidarum, mandata violatis numinibus ultione ſui, decedit. Nec multo poſt repetita prœlii congreſſione, victor Cyzicenus uxorem Grypi Tryphænam, quæ paulo ante ſororem interfecerat, capit; ejuſque ſupplicio uxoris manibus parentavit.

CAP. IV. At in Ægypto Cleopatra cum gravaretur ſocio regni, filio Ptolemæo, populum in eum incitat; abductaque ei Salene uxore, eo indignius, quod ex Selene jam duos filios habebat, exulare cogit, arceſſito minore filio Alexandro, & rege in locum fratris conſtituto: nec filium regno expuliſſe contenta, bello Cypri exulantem perſequitur. Vnde pulſo, interficit ducem exercitus ſui, quod vivum eum è manibus dimiſiſſet: quanquam Ptolemæus verecundia materni belli, non viribus minor, ab inſula receſſiſſet. Igitur Alexander, territus hac matris crudelitate, & ipſe eam reliquit, periculoſo regno ſecuram ac tutam vitam anteponens. Cleopatra vero timens, ne major filius Ptolemæus ab Cyziceno ad reciperan-

dam

iam Ægyptum auxiliis juvaretur, ingentia Grypo auxilia, & Selenen uxorem nupturam hoſti prioris mariti, mittit; Alexandrumque filium per legatos in regnum revocat: cui cum occultis inſidiis exitium machinaretur, occupata ab eodem interficitur, ſpiritumque non fato, ſed parricidio dedit: digna prorſus hac mortis infamia, quæ etiam matrem thoro expulit; & duas filias viduas alterno fratrum matrimonio fecit; & filio alteri in exilium acto bellum intulit, alteri erepto regno exitium per inſidias machinata eſt.

CAP. V. Sed nec Alexandro cædes tam nefanda inulta fuit. Nam ubi primum compertum eſt, ſcelere filii matrem interfectam, concurſu populi in exilium agitur, revocatoque Ptolemæo regnum redditur: qui neque cum matre bellum gerere voluiſſet, nec à fratre armis repetere, quod prior poſſediſſet. Dum hæc aguntur, frater ejus ex pellice ſuſceptus, cui pater Cyrenarum regnum teſtamento reliquerat, herede populo Romano inſtituto, decedit. Iam enim fortuna Romana porrigere ſe ad Orientalia regna, non contenta Italiæ terminis, cœperat. Itaque & ea pars Lybiæ provincia facta eſt: poſtea Creta, Ciliciaque piratico bello perdomitæ, in formam provinciæ rediguntur. Quo facto, & Syriæ, & Ægypti regna, Romana vicinitate artata, quæ incrementa de finitimis bellis quærere ſolebant, adempto vagandi arbitrio, vires ſuas in perniciem mutuam converterunt: Adeo, ut aſſiduis prœliis conſumpti, in contemptum finitimorum venerint, prædæque Arabum genti, imbelli antea, fuerint. Quorum rex Erotimus, fiducia ſeptingentorum filiorum, quos ex pellicibus ſuſceperat, diviſis exercitibus, nunc Ægyptum, nunc Syriam infeſtabat: magnumque nomen Arabum, viribus finitimorum exſanguibus, fecerat.

L I-

LIBER XL.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Syri Tigranem Armenium Regem ſibi deligunt.*
2. *Victo Tigrane, Antiochus Cyziceni filius creatur Rex Syriæ. Quæ poſtea in provinciæ formam redigitur.*

CAP. I.

MUtuis fratrum odiis, & mox filiis inimicitiis parentum ſuccedentibus, cum inexpiabili bello, & reges, & regnum Syriæ conſumptum eſſet, ad externa populus auxilia concurrit, peregrinoſque ſibi reges circumſpicere cœpit. Itaque cum pars Mithridatem Ponticum, pars Ptolemæum ab Ægypto arceſſendum cenſeret: occurreretque quod Mithridates implicitus bello Romano eſſet, Ptolemæus quoque ſemper hoſtis fuiſſet Syriæ; omnes in Tigranem regem Armeniæ conſenſere, inſtructum præter domeſticas vires, & Parthica ſocietate, & Mithridatis affinitate. Igitur accitus in regnum Syriæ, per XVIII annos tranquilliſſimo regno potitus eſt: neque bello alium laceſſere, neque laceſſitus inferre alii bellum neceſſe habuit.

CAP. II. Sed ſicut ab hoſtibus tuta Syria fuit, ita terræmotu vaſtata eſt, quo centum ſeptuaginta millia hominum, & multæ urbes perierunt. Quod prodigium mutationem rerum portendere aruſpices reſponderunt. Igitur Tigrane à Lucullo victo, rex Syriæ Antiochus, Cyziceni filius, ab eodem Lucullo appellatur. Sed quod Lucullus dederat, poſtea ademit Pompeius: qui poſcenti regnum reſpondit, ne volenti quidem Syriæ, nedum recuſanti, daturum ſe regem, qui XVIII annos, quibus Tigranes Syriam tenuit, in angulo Ciliciæ latuerit:

uerit: victo autem eodem Tigrane à Romanis, alieni operis præmia poſtulet. Igitur ut habenti regnum non ademerit, ita quo ceſſerit, Tigrani non daturum, quod tueri neſciat: ne rurſus Syriam Iudæorum & Arabum latrociniis infeſtam reddat. Atque ita Syria in provinciæ formam redigit: paulatimque Oriens Romanorum, diſcordia conſanguineorum regum, factus eſt.

LIBER XLI.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Parthorum origo, nominis obſcuritas, ſucceſſus, imperium.*
2. *Regni Parthici adminiſtratio. Parthorum ſermo, veſtes, arma, exercitus, prælıandi mos.*
3. *Mores domeſtici, ſepultura, religio, ingenium, virtutes & vitia.*
4. *Parthorum Regum res geſtæ paucis deſcribuntur.*
5. *Arſacis ſapientiſſimi Parthorum regis vita, & mors placida.*
6. *Bactriani Regni ſtatus ſub Eucratide; qui à filio opprimitur. Parthorum bellici ſucceſſus.*

CAP. I.

PArthi, penes quos, velut diviſione orbis cum Romanis facta, nunc Orientis imperium eſt, Scytharum exules fuere. Hoc etiam ipſorum vocabulo manifeſtatur. nam Scythico ſermone Parthi exules dicuntur. Hi & Aſſyriorum & Medorum temporibus, inter Orientis populos obſcuriſſimi fuere. Poſtea quoque cum imperium Orientis à Medis ad Perſas tranſlatum eſt, veluti vulgus ſine nomine, præda victorum fuere. Poſtremo Macedonibus triumphato Oriente ſervierunt: ut cuivis mirum videatur, ad tantam eos felicitatem per virtutem provectos, ut imperent gentibus, ſub quarum imperio veluti ſervile vulgus fuere. A

re. A Romanis quoque, trinis bellis, per maximos duces, florentiſſimis temporibus laceſſiti, ſoli ex omnibus gentibus non pares ſolum, verum etiam victores fuere: quanquam plus gloriæ ſit, inter Aſſyria & Medica, Perſicaque, memorata olim regna, & opulentiſſimum mille urbium Bactrianum imperium, emergere potuiſſe, quàm longinqua bella viciſſe; præterea cum gravibus Scythicis, & vicinalibus bellis aſſidue vexati, variis periculorum certaminibus urgerentur. Hi domeſticis ſeditionibus Scythia pulſi, ſolitudines inter Hyrcaniam, & Dahas, & Areos, & Spartanos, & Margianos furtim occupavere. Fines deinde, non intercedentibus primo finitimis, poſtea etiam prohibentibus, in tantum protulere, ut non immenſa tantum ac profunda camporum, verumetiam prærupta collium, montiumque ardua occupaverint. Ex quo fit, ut Parthiæ pleraque finium aut æſtus, aut frigoris magnitudo poſſideat: quippe cum montes nix, & campos æſtus infeſtet.

CAP. II. Adminiſtratio gentis poſt defectionem Macedonici imperii, ſub regibus fuit. Proximus majeſtati regum, populorum ordo eſt: ex hoc duces in bello, ex hoc rectores in pace habent. Sermo his inter Scythicum Medicumque medius, & utriſque mixtus. Veſtis olim ſui moris: poſteaquam acceſſere opes, ut Medis perlucida ac fluida. Armorum patrius ac Scythicus mos. Exercitum non ut aliæ gentes, liberorum, ſed majorem partem ſervorum habent: quorum vulgus, nulli manumittendi poteſtate permiſſa, ac per hoc omnibus ſervis naſcentibus, in dies creſcit. Hos pari ac liberos ſuos cura habent: & equitare & ſagittare magna induſtria docent. Locupletiſſimus ut quiſque eſt, ita plures in bello equites regi ſuo præbet. Denique Antonio bellum Parthis inferenti, cum quinquaginta millia equitum occurrerent, ſoli

cccc li-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ccc liberi fuere. Cominus in acie prœliari, aut obſeſſas expugnare urbes neſciunt. Pugnant autem procurrentibus equis, aut terga dantibus: ſæpe etiam fugam ſimulant, ut incautiores adverſum vulnera inſequentes habeant. Signum his in prœlio non tuba, ſed tympano datur. Nec pugnare diu poſſunt: ceterum intolerandi forent, ſi quantus his impetus eſt, vis tanta & perſeverantia eſſet. Plerumque in ipſo ardore certaminis prœlia deſerunt, ac paullo poſt, pugnam ex fuga repetunt, ut cum maxime viciſſe te putes, tunc tibi diſcrimen ſubeundum ſit. Munimentum ipſis equiſque loricæ plumatæ ſunt, quæ utrumque toto corpore tegunt. Auri argentique nullus niſi in armis uſus.

CAP. III. Vxores dulcedine variæ libidinis ſinguli plures habent: nec ulla delicta adulterio gravius vindicant. Quamobrem fœminis non convivia tantum virorum, verumetiam conſpectum interdicunt. Carne non niſi venatibus quæſita veſcuntur. Equis omni tempore vectantur: illis bella, illis convivia, illis publica ac privata officia obeunt: ſuper illos ire, conſiſtere, mercari, colloqui. Hoc denique diſcrimen inter ſervos liberoſque eſt, quod ſervi pedibus, liberi non niſi equis incedunt. Sepultura vulgo aut avium, aut canum laniatus eſt. Nuda demum oſſa terra obruunt. In ſuperſtitionibus atque cura deorum, præcipua omnibus veneratio eſt. Ingenia genti tumida, ſeditioſa, fraudulenta, procacia: quippe violentiam viris, manſuetudinem mulieribus aſſignant. Semper aut in externos, aut in domeſticos motus inquieti: natura taciti: ad faciendum, quam ad dicendum promptiores: proinde ſecunda adverſaque ſilentio tegunt. Principibus metu, non pudore parent. In libidinem projecti, in cibum parci. Fides dictis promiſſiſque nulla, niſi quatenus expedit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. IV. Poſt mortem Alexandri Magni, cum inter ſucceſſores ejus, Orientis regna dividerentur, nullo Macedonum dignante Parthorum imperium, Stagnori externo ſocio traditur. Hi poſtea deductis Macedonibus in bellum civile, cum ceteris ſuperioris Aſiæ populis Eumenem ſequuti ſunt: quo victo, ad Antigonum tranſiere. Poſt hunc à Nicatore Seleuco, ac mox ab Antiocho & ſucceſſoribus ejus poſſeſſi: à cujus pronepote Seleuco primum defecere, primo Punico bello, L. Manlio Bulſone, M. Attilio Regulo conſulibus. Hujus defectionis impunitatem illis duorum fratrum regum, Seleuci & Antiochi diſcordia dedit: qui dum ſibi invicem eripere regnum volunt, perſequi defectores omiſerunt. Eodem tempore etiam Theodotus mille urbium Bactrianarum præfectus, defecit, regemque ſe appellari juſſit: quod exemplum ſequuti totius Orientis populi, à Macedonibus defecere. Erat eo tempore Arſaces, vir, ſicut incertæ originis, ita virtutis expertæ. Hic ſolitus latrociniis & rapto vivere, accepta opinione, Seleucum à Gallis in Aſia victum, ſolutus regis metu, cum prædonum manu Parthos ingreſſus, præfectum eorum Andragoram oppreſſit; ſublatoque eo, imperium gentis invaſit. Non magno deinde poſt tempore, Hyrcanorum quoque regnum occupavit: atque ita duarum civitatium imperio præditus, grandem exercitum parat, metu Seleuci & Theodoti Bactrianorum regis. Sed cito, morte Theodoti, metu liberatus, cum filio ejus & ipſo Theodoto fœdus ac pacem fecit: nec multo poſt cum Seleuco rege, ad defectores perſequendos veniente, congreſſus, victor fuit: quem diem Parthi exinde ſolemnem, velut initium libertatis, obſervant.

CAP. V. Revocato deinde Seleuco novis motibus in Aſiam, dato laxamento, regnum Parthicum

um format, militem legit, caſtella munit, civita-
es firmat. urbem quoque, nomine Daram, in
onte Zapaortenon condit: cujus loci ea condi-
o eſt, ut neque munitius quicquam eſſe, neque
mœnius poſſit. Ita enim & præruptis rupibus
ndique cingitur, ut tutela loci nullis defenſoribus
geat: & ſoli circumjacentis tanta ubertas eſt, ut
ropriis opibus expleatur. Iam fontium ac ſilva-
um ea copia eſt, ut & aquarum abundantia ir-
igetur, & venationum voluptatibus exornetur.
ic Arſaces, quæſito ſimul conſtitutoque regno,
on minus memorabilis Parthis, quam Perſis Cy-
us, Macedonibus Alexander, Romanis Romu-
us, matura ſenectute decedit. Cujus memoriæ
unc honorem Parthi tribuerunt, ut omnes exin-
le reges ſuos Arſacis nomine nuncupent. Hujus
ilius & ſucceſſor regni, Arſaces & ipſe nomine,
adverſus Antiochum Seleuci filium, centum mil-
libus peditum, & xx millibus equitum inſtru-
ctum, mira virtute pugnavit: ad poſtremum in
ſocietatem ejus aſſumptus eſt. Tertius Parthis rex
Priapatius fuit, ſed & ipſe Arſaces dictus. Nam,
ſicut ſupra dictum eſt, omnes reges ſuos hoc no-
mine, ſicuti Romani Cæſares, Auguſtoſque, cogno-
minavere. Hic actis in regno quindecim annis de-
ceſſit, relictis duobus filiis, Mithridate & Phraha-
te: quorum major Phrahates more gentis, heres
regni, Mardos validam gentem bello domuit; nec
multo poſt deceſſit, multis filiis relictis: quibus
præteritis, fratri potiſſimum Mithridati, inſignis
virtutis viro, reliquit imperium: Plus regio quam
patrio deberi nomini ratus: potiuſque patriæ,
quam liberis conſulendum.

CAP. VI. Eodem ferme tempore, ſicuti in
Parthis Mithridates, ita in Bactris Eucratides, ma-
gni uterque viri, regna ineunt. Sed Parthorum
fortuna felicior, ad ſummum hoc duce imperii
faſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

faſtigium eos perduxit. Bactriani autem per varia bella jactati, non regnum tantum, verum etiam libertatem amiſerunt: ſiquidem Sogdianorum & Drangaritanorum Indorumque bellis fatigati, ad poſtremum ab invalidioribus Parthis, velut exſangues, oppreſſi ſunt. Multa tamen Eucratides bella magna virtute geſſit: quibus attritus, cum obſidionem Demetrii regis Indorum pateretur, cum CCC militibus, LX millia hoſtium aſſiduis eruptionibus vicit. Quinto itaque menſe liberatus, Indiam in poteſtatem redegit. Vnde cum ſe reciperet, à filio quem ſocium regni fecerat, in itinere interficitur: qui non diſſimulato parricidio, velut hoſtem, non patrem interfeciſſet, & per ſanguinem ejus currum egit, & corpus abjici inſepultum juſſit. Dum hæc apud Bactros geruntur, interim inter Parthos & Medos bellum oritur. Cum varius utriuſque populi caſus fuiſſet, ad poſtremum victoria penes Parthos fuit. His viribus auctus Mithridates, Mediæ Bacaſin præponit: ipſe in Hyrcaniam proficiſcitur. Vnde reverſus, bellum cum Elimæorum rege geſſit: quo victo, hanc quoque gentem regno adjecit, imperiumque Parthorum à monte Caucaſo, multis populis in ditionem redactis, uſque ad flumen Euphratem protulit. Atque ita adverſa valetudine arreptus, non minor Arſace proavo, glorioſa ſenectute decedit.

LIBER XLII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Mithridatis Parthorum Regis filius & ſucceſſor Phrahates à militibus interficitur.*
2. *Poſt Artabanum Mithridates cognomine Magnus regnat, qui bellum infert Armeniæ; de cujus origine & primis regibus diſſerit Iuſtinus.*
3. *Iaſonis, & Armenii Armeniæ conditoris, elogia. Tigris fluvii origo.*
4. *Mithridati ejecto Orodes ſucceſſit, qui parricidiis & cladibus domi & foris exagitatur.*

5. *Phra-*

5. Phrahatis filii Orodis horrenda parricidia & varia fortuna. Auguſtus ab eo captivos Romanos & ſigna militaria repetit.

CAP. I.

POſt necem Mithridatis, Parthorum regis, Phrahates filius ejus, rex conſtituitur: qui cum inferre bellum, in ultionem tentati ab Antiocho Parthici regni, Syriæ ſtatuiſſet, Scytharum motibus ad ſua defendenda revocatur. Namque Scythæ in auxilium Parthorum adverſus Antiochum Syriæ regem, mercede ſolicitati, cum confecto jam bello ſuperveniſſent, & calumnia tardius lati auxilii, mercede fraudarentur; dolentes tantum iis itineris fruſtra emenſum, quum vel ſtipendium pro vexatione, vel alium hoſtem dari ſibi poſcerent, ſuperbo reſponſo offenſi, fines Parthorum vaſtare cœperunt. Igitur Phrahates, cum adverſus eos proficiſceretur, ad tutelam regni reliquit Himerum quendam, pueritiæ ſibi flore conciliatum: qui tyrannica crudelitate, oblitus & vitæ præteritæ, & vicarii officii, Babylonios, multaſque alias civitates importune vexavit. Ipſe autem Phrahates exercitum Græcorum, quem bello Antiochi captum ſuperbe crudeliterque tractaverat, in bellum ſecum ducit: immemor prorſus, quod hoſtiles eorum animos nec captivitas minuerat, & inſuper injuriarum indignitas exacerbaverat. Itaque cum inclinatam Parthorum aciem vidiſſent, arma ad hoſtes tranſtulere: & diu cupitam captivitatis ultionem, exercitus Parthici, & ipſius Phrahatis regis cruenta cæde, exſequuti ſunt.

CAP. II. In hujus locum Artabanus, patruus ejus, rex ſubſtituitur. Scythæ autem contenti victoria, depopulata Parthia, in patriam revertuntur. Sed Artabanus bello Thogariis illato, in bra-

chio vulneratus, ſtatim decedit. Huic Mithridates filius ſuccedit: cui res geſtæ Magni cognomen dedere: quippe claritatem parentum, æmulatione virtutis accenſus, animi magnitudine ſupergreditur. Multa igitur bella cum finitimis magna virtute geſſit; multoſque populos Parthico regno addidit. Sed & cum Scythis proſpere aliquoties dimicavit, ultorque injuriæ parentum fuit. Ad poſtremum Ortoadiſti Armeniorum regi bellum intulit. Sed quoniam in Armeniam tranſitum facimus, origo ejus paullo altius repetenda eſt. Neque enim ſilentio præteriri tantum regnum fas eſt, cum fines ejus poſt Parthiam omnium regnorum magnitudinem ſuperent. Siquidem Armenia à Cappadocia uſque mare Caſpium undecies centum millia patet; ſed in latitudinem millia paſſuum ſeptingenta porrigitur. Condita eſt autem ab Armenio, Iaſonis Theſſali comite: quem cum perditum propter inſignem periculoſamque regno ſuo virtutem Pelias rex cuperet, denuntiata militia, in Colchos eum abire jubet; pellemque arietis memorabilem gentibus reportare: ſperans interitum viri, aut ex periculis tam longæ navigationis, aut ex bello tam profundæ barbariæ. Igitur Iaſon divulgata opinione tam glorioſæ expeditionis, cum ad eum certatim principes juventutis totius ferme orbis concurrerent, exercitum fortiſſimorum virorum, qui Argonautæ cognominati ſunt, comparavit: quem cum magnis rebus geſtis incolumem reduxiſſet, rurſus à Peliæ filiis Theſſalia pulſus, magna vi cum ingenti multitudine, quæ ad famam virtutis ejus ex omnibus gentibus quotidie confluebat, comite Medea uxore; quam repudiatam miſeratione exilii rurſum receperat, & Medio privigno, ab Ægæo rege Athenienſium genito, Colchos repetivit, ſocerumque etiam regno pulſum reſtituit.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. III. Magna deinde bella cum finitimis geſſit; captaſque civitates partim regno ſoceri, ad abolendam ſuperioris militiæ injuriam, qua & filiam ejus Medeam abduxerat, & filium Ægialium interfecerat, adjunxit; partim populis quos ſecum adduxerat, aſſignavit. Primuſque humanorum poſt Herculem & Liberum, qui reges Orientis fuiſſe traduntur, eam cæli plagam domuiſſe dicitur. Populis quibuſdam Frudium & Amphiſtratum aurigas Caſtoris & Pollucis, duces aſſignavit. Cum Albanis fœdus percuſſit: qui Herculem ex Italia ab Albano monte, cum Geryone extincto, armenta ejus per Italiam duceret, ſecuti dicuntur; quique memores Italicæ originis, exercitum Cn. Pompeii bello Mithridatico fratres ſalutavere. Itaque Iaſoni totus ferme Oriens, ut conditori, divinos honores templaque conſtituit: quæ Parmenion, dux Alexandri Magni, poſt multos annos dirui juſſit, ne cujuſquam nomen in Oriente venerabilius, quàm Alexandri eſſet. Poſt mortem Iaſonis, Medius æmulus virtutis ejus, in honorem matris, Medeam urbem condidit; regnumque ex nomine ſuo Medorum conſtituit, ſub cujus majeſtate Orientis poſtea imperium fuit. Albanis vicinæ Amazones ſunt: quarum reginam Thaleſtrem concubitum Alexandri petiſſe, multi auctores prodidere. Armenius quoque & ipſe Theſſalus, unus de numero ducum Iaſonis, recollecta multitudine, quæ amiſſo Iaſone rege paſſim vagabatur, Armeniam condit: à cujus montibus Tigris fluvius modicis primo incrementis naſcitur: interjecto deinde aliquanto ſpacio, ſub terras mergitur; atque ita poſt quinque & viginti millia paſſuum grande jam flumen in regione Sophene emergit; ac ſic in paludes Euphratis recipitur.

CAP. IV. Igitur Mithridates rex Parthorum, poſt bellum Armeniæ, propter crudelitatem à ſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

natu Parthico, regno pellitur. Frater ejus Orodes, cum regnum vacans occupaſſet, Babyloniam, quò Mithridates confugerat, diu obſidet: & fame coactos, in deditionem oppidanos compellit. Mithridates autem fiducia cognationis, ultro ſe in poteſtatem Orodis tradit. Sed Orodes plus hoſtem quàm fratrem cogitans, in conſpectu ſuo trucidari eum juſſit: & poſt hæc bellum cum Romanis geſſit, Craſſumque imperatorem cum filio & omni exercitu Romano delevit. Hujus filius Pacorus miſſus ad perſequendas Romani belli reliquias, magnis rebus in Syria geſtis, in Parthiam patri ſuſpectus revocatur: quo abſente, exercitus Parthorum relictus in Syria, à Caſſio Quæſtore Craſſi, cum omnibus ducibus trucidatur. His ita geſtis, non magno poſt tempore, Romanis inter Cæſarem Pompeiumque civile bellum oritur: in quo Parthi Pompeianarum partium fuere, & propter amicitiam cum Pompeio bello Mithridatico junctam, & propter Craſſi necem, cujus filium in partibus Cæſaris eſſe audierant: quem ultorem patris victore Cæſare futurum non dubitabant. Itaque victis partibus Pompeianis, & Caſſio & Bruto auxilia adverſus Auguſtum & Antonium miſere: & poſt belli finem rurſum Pacoro duce, inita cum Labieno ſocietate, Syriam & Aſiam vaſtavere; caſtraque Ventidii, qui poſt Caſſium abſente Pacoro exercitum Parthicum fuderat, magna mole aggrediuntur. Sed ille ſimulato timore, diu continuit ſe, & inſultare Parthos aliquantiſper paſſus eſt. Ad poſtremum in ſecuros lætoſque partem legionum emiſit: quarum impetu fuſi Parthi, in diverſa abiere. Pacorus cum fugientes ſuos abduxiſſe ſecum legiones Romanas putaret, caſtra Ventidii, veluti ſine defenſoribus, aggreditur. Tum Ventidius reliqua parte legionum emiſſa, univerſam Parthorum manum cum rege ipſo Pacoro interfecit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

fecit: nec ullo bello Parthi unquam majus vulnus acceperunt. Hæc cum in Parthia nuntiata eſſent, Orodes pater Pacori, qui paullo ante vaſtatam Syriam, occupatam Aſiam à Parthis audierat, victoremque Pacorum Romanorum gloriabatur, repente filii morte, & exercitus clade audita, ex dolore in furorem vertitur. Multis diebus non alloqui quemquam, non cibum ſumere, non vocem mittere, ita ut etiam mutus factus videretur. Poſt multos deinde dies, ubi dolór vocem laxaverat, nihil aliud quàm Pacorum vocabat: Pacorus illi videri, Pacorus audiri videbatur; cum illo loqui, cum illo conſiſtere: interdum quaſi amiſſum flebiliter dolebat. Poſt longum deinde luctum, alia ſolicitudo miſerandum ſenem invadit, quem ex numero XXX filiorum in locum Pacori regem deſtinet. Multæ pellices, ex quibus generata tanta juventus erat, pro ſuis quæque ſolicitæ animum ſenis obſidebant. Sed fatum Parthiæ fecit, in qua jam quaſi ſollemne eſt, reges parricidas habere, ut ſceleratiſſimus omnium, & ipſe Phrahates nomine, rex ſtatueretur.

CAP. V. Itaque ſtatim, quaſi nollet mori, patrem interfecit: fratres quoque XXX trucidat: ſed nec in filiis ceſſant parricidia. Nam cum infeſtos ſibi optimates propter aſſidua ſcelera videret, ne eſſet qui nominari rex poſſet, adultum filium interfici jubet. Huic Antonius, propter auxilium adverſus ſe & Cæſarem latum, bellum cum ſedecim validiſſimis legionibus intulit: ſed graviter multis prœliis vexatus, à Parthia refugit. Qua victoria inſolentior Phrahates redditus, cum multa crudeliter conſuleret, in exilium à populo ſuo pellitur. Itaque cum magno tempore finitimas civitates, ad poſtremum Scythas precibus fatigaſſet, Scytharum maximo auxilio in regnum reſtituitur. Hoc abſente, regem Parthi Tyridatem quen-

dam conſtituerant: qui audito adventu Scytharum, cum magna amicorum manu ad Cæſarem, in Hiſpaniam bellum tunc temporis gerentem, profugit, obſidem Cæſari minimum filium Phrahatis ferens: quem negligentius cuſtoditum rapuerat. Quo cognito, Phrahates legatos ſtatim ad Cæſarem mittit, ſervum ſuum Tyridatem, & filium remitti ſibi poſtulat. Cæſar & legatione Phrahatis audita, & Tyridatis poſtulatis cognitis, (nam & ipſe reſtitui in regnum deſiderabat, juris Romanorum futuram Parthiam affirmans, ſi ejus regnum muneris eorum fuiſſet) neque Tyridatem dediturum ſe Parthis dixit, neque adverſus Parthos Tyridati auxilia daturum. Ne tamen per omnia nihil à Cæſare obtentum videretur, Phrahati filium ſine pretio remiſit; & Tyridati quoad manere apud Romanos vellet, opulentum ſumptum præberi juſſit. Poſt hæc finito Hiſpanienſi bello, cum in Syriam ad componendum Orientis ſtatum veniſſet, metum Phrahati incuſſit, ne bellum Parthiæ vellet inferre. Itaque tota Parthia captivi ex Craſſiano, ſive Antonii exercitu recollecti, ſignaque cum his militaria Auguſto remiſſa. Sed & filii nepoteſque Phrahatis obſides Auguſto dati: pluſque Cæſar magnitudine nominis ſui fecit, quàm armis alius imperator facere potuiſſet.

LIBER XLIII.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Romani imperii initia. Vrbis origo. primi Italiæ cultores & Reges.*
2. *Rhea Numitoris filia Remum & Romulum parit, qui mira quadam ratione educati emergunt.*
3. *Romaque condita ſenatus conſtitutus: raptæ Sabinæ: vicini ſubacti. Phocenſes Tarquinii temporibus Maſſiliam condunt, Liguribus invidentibus.*
4. *Varia Maſſilienſium fortuna, & felices ſucceſſus.*

5. *Maſſi-*

5. Maſſilienſium bella, & fœdera. Eorundem benevolentia & munificentia in Romanos.

CAP. I.

PArthicis, Orientalibuſque, ac totius propemodum orbis rebus explicitis, ad initia Romanæ urbis Trogus, velut poſt longam peregrinationem, domum revertitur: ingrati civis officium exiſtimans, ſi, cum omnium gentium res geſtas illuſtraverit, de ſola tantum patria taceat. Breviter igitur initia Romani imperii perſtringit: ut nec modum propoſiti operis excedat, nec utique originem urbis, quæ eſt caput totius orbis, ſilentio prætermittat. Italiæ cultores primi Aborigines fuere: quorum rex Saturnus tantæ juſtitiæ fuiſſe traditur, ut neque ſervierit ſub illo quiſquam, neque quicquam privatæ rei habuerit: ſed omnia communia, & indiviſa omnibus fuerint, veluti unum cunctis patrimonium eſſet. Ob cujus exempli memoriam cautum eſt, ut Saturnalibus exæquato omnium jure paſſim in conviviis ſervi cum dominis recumbant. Itaque Italia regis nomine, Saturnia appellata eſt: & mons in quo habitabat, Saturnius: in quo nunc, veluti à Iove pulſo ſedibus ſuis Saturno, Capitolium eſt. Poſt hunc tertio loco regnaſſe Faunum ferunt, ſub quo Euander, ab Arcadiæ urbe Pallanteo, in Italiam cum mediocri turba popularium venit: cui Faunus & agros, & montem, quem ille poſtea Palatium appellavit, benigne aſſignavit. In hujus radicibus templum Lycæo, quem Græci Pana, Romani Lupercum appellant, conſtituit: ipſum Dei ſimulacrum nudum caprina pelle amictum eſt, quo habitu nunc Romæ Lupercalibus decurritur. Fauno fuit uxor nomine Fatua, quæ aſſidue divino ſpiritu impleta, velut per furorem, futura præmone-

bat. Vnde adhuc, qui inſpirari ſolent, fatuari dicuntur. Ex filia Fauni & Hercule, qui eodem tempore, extincto Geryone, armenta victoriæ præmia per Italiam ducebat, ſtupro conceptus Latinus procreatur. Quo tenente regnum, Æneas ab Ilio, Troja à Græcis expugnata, in Italiam venit: ſtatimque bello exceptus, cum in aciem exercitum eduxiſſet, ad colloquium vocatus, tantam admirationem ſui Latino præbuit, ut & in ſocietatem regni reciperetur; & Lavinia in matrimonium ei data, gener aſciſceretur. Poſt hæc commune utriuſque bellum adverſus Turnum Rutulorum regem, propter fraudatas Laviniæ nuptias, fuit: in quo & Turnus & Latinus interierunt. Igitur cum Æneas jure victoriæ utroque populo potiretur, urbem ex nomine uxoris Lavinia condidit. Bellum deinde adverſus Mezentium, regem Ethruſcorum, geſſit: in quo cum ipſe occidiſſet, in locum ejus Aſcanius filius ſucceſſit: qui Lavinio relicto, longam Albam condidit, quæ trecentis annis caput regni fuit.

Cap. II. Poſt multos deinde urbis hujus reges, ad poſtremum Numitor & Amulius regno potiti ſunt. Sed Amulius cum ætate priorem Numitorem oppreſſiſſet, filiam ejus Rheam in perpetuam virginitatem, ne quis vindex regni ſexus virilis ex gente Numitoris oriretur, demerſit: addita injuriæ ſpecie honoris, ut non damnata, ſed ſacerdos electa videretur. Igitur clauſa in luco Marti ſacro, duos pueros, incertum ſtupro, an ex Marte conceptos, enixa eſt. Quo cognito, Amulius multiplicato metu proventu duorum, pueros exponi jubet; & puellam vinculis onerat, ex quorum injuria deceſſit. Sed fortuna origini Romanæ proſpiciens, pueros lupæ alendos obtulit: quæ amiſſis catulis, diſtenta ubera exinanire cupiens, nutricem ſe infantibus præbuit. Quum ſæpius ad parvulos

veluti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

veluti ad catulos reverteretur, rem Fauſtulus paſtor animadvertit, ſubtractoſque feræ, inter greges pecorum agreſti vita nutrivit. Martios pueros fuiſſe, ſive quod in luco Martis enixi ſunt, ſive quod à lupa, quæ in tutela Martis eſt, nutriti, velut manifeſtis argumentis creditum. Nomina pueris, alteri Remo, alteri Romulo fuere. Adultis inter paſtores, de virtute quotidiana certamina, & vires & pernicitatem auxere. Igitur cum latrones à rapina pecorum induſtrie frequenterque ſummoverent, Remus ab iiſdem latronibus captus, veluti ipſe eſſet, quod in aliis prohibebat, regi offertur; crimini datur, quaſi greges Numitoris infeſtare ſolitus eſſet. Tunc à rege Numitore in ultionem traditur. Sed Numitor adoleſcentia juvenis permotus, & in ſuſpicionem expoſiti nepotis adductus, cum eum nunc lineamentorum filiæ ſimilitudo, nunc ætas expoſitionis temporibus congruens, anxium tenerent, repente Fauſtulus cum Romulo ſupervenit: à quo cognita origine puerorum, facta conſpiratione, & adoleſcentes in ultionem maternæ necis, & Numitor in vindictam erepti regni armantur.

CAP. III. Occiſo Amulio, regnum Numitori reſtituitur, & urbs Romana ab adoleſcentibus conditur. Tunc & ſenatus centum ſeniorum, qui patres dicti ſunt, conſtituitur: tunc & vicinis, connubia paſtorum dedignantibus, virgines Sabinæ rapiuntur; finitimiſque populis armis ſubjectis, primum Italiæ, & mox orbis imperium quæſitum. Per ea adhuc tempora reges haſtas pro diademate habebant, quas Græci ſceptra dixere. Nam & ab origine rerum, pro diis immortalibus veteres, haſtas coluere: ob cujus religionis memoriam, adhuc deorum ſimulacris haſtæ adduntur. Temporibus Tarquinii regis, ex Aſia Phocenſium juventus, oſtio Tyberis invecta, amicitiam cum

Romanis junxit: inde in ultimos Galliæ ſinus navibus profecta, Maſſiliam inter Ligures & feras gentes Gallorum condidit: magnaſque res, ſive dum armis ſe adverſus Gallicam feritatem tuentur, ſive dum ultro laceſſunt, à quibus fuerant ante laceſſiti, geſſerunt. Namque Phocenſes exiguitate ac macie terræ coacti, ſtudioſius mare quàm terras exercuere: piſcando, mercando, plerunque etiam latrocinio maris, quod illis temporibus gloriæ habebatur, vitam tolerabant. Itaque in ultimam Oceani oram procedere auſi, in ſinum Gallicum oſtio Rhodani amnis devenere. Cujus loci amœnitate capti, reverſi domum, referentes quæ viderant, plures ſolicitavere. Duces claſſis Simos & Protis fuere. Itaque regem Segobrigiorum, Nannum nomine, in cujus finibus urbem condere geſtiebant, amicitiam petentes conveniunt. Forte eo die rex occupatus in apparatu nuptiarum Gyptis filiæ erat: quam more gentis, electo inter epulas genero, nuptum tradere illic parabat. Itaque cum ad nuptias invitati omnes proceſſiſſent, rogantur etiam Græci hoſpites ad convivium. Introducta deinde virgo, cum juberetur à patre aquam porrigere ei quem virum eligeret, tunc omiſſis omnibus ad Græcos converſa, aquam Proti porrigit: qui factus ex hoſpite gener, locum condendæ urbis à ſocero accepit. Condita igitur Maſſilia eſt prope oſtia Rhodani amnis, in remoto ſinu, veluti in angulo maris. Sed Ligures incrementis urbis invidentes, Græcos aſſiduis bellis fatigabant. Qui pericula propulſando in tantum enituerunt, ut victis hoſtibus, in captivis agris multas colonias conſtituerent.

CAP. IV. Ab his igitur Galli, & uſum vitæ cultioris, depoſita & manſuefacta barbaria, & agrorum cultus, & urbes mœnibus cingere didicerunt. Tunc & legibus, non armis vivere, tunc

& vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

& vitem putare, tunc olivam ſerere conſueverunt: adeoque magnus & hominibus & rebus impoſitus eſt nitor, ut non Græcia in Galliam emigraſſe, ſed Gallia in Græciam tranſlata videretur. Mortuo rege Nanno Segobrigiorum, à quo locus acceptus condendæ urbis fuerat, cum regno filius ejus Comanus ſucceſſiſſet, affirmante regulo quodam, quandoque Maſſiliam exitio finitimis populis futuram, opprimendamque in ipſo ortu, ne mox validior ipſum obrueret. Subnectit & illam fabulam: Canem aliquàndo partu gravidam locum à paſtore precariò petiſſe, in quo pareret: quo obtento, iterato petiſſe ut ſibi educare eodem in loco catulos liceret: ad poſtremum adultis catulis, fultam domeſtico præſidio, proprietatem loci ſibi vindicaſſe. Non aliter Maſſilienſes, qui nunc inquilini videantur, quandoque dominos regionum futuros. His incitatus rex, inſidias Maſſilienſibus extruit. Itaque ſolemni Floraliorum die multos fortes ac ſtrenuos viros hoſpitii jure in urbem miſit: plures ſcirpiis latentes, frondibuſque ſupertectos induci vehiculis jubet; & ipſe cum exercitu in proximis montibus deliteſcit; ut quum nocte à prædictis apertæ portæ forent, tempeſtive ad inſidias adeſſet, urbemque ſomno ac vino ſepultam armatis invaderet. Sed has inſidias mulier quædam, regis cognata, prodidit, quæ adulterare cum Græco adoleſcente ſolita, in amplexu juvenis, miſerata formæ ejus, inſidias aperuit, periculumque declinare jubet. Ille rem ſtatim ad magiſtratus defert: atque ita patefactis inſidiis, cuncti Ligures comprehenduntur, latenteſque de ſcirpiis protrahuntur. Quibus omnibus interfectis, inſidianti regi inſidiæ tenduntur. Cæſa ſunt cum ipſo rege hoſtium ſeptem millia. Exinde Maſſilienſes feſtis diebus portas claudere, vigilias agere, ſtationem in muris obſervare, peregrinos recognoſcere, curas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

habere, ac veluti bellum habeant, ſic urbem pacis temporibus cuſtodire. Adeo illic bene inſtituta, non temporum neceſſitate, ſed recte faciendi conſuetudine ſervantur.

Cap. V. Poſt hæc magna illis cum Liguribus, magna cum Gallis fuere bella: quæ res, & urbis gloriam auxit; & virtutem Græcorum, multiplicata victoria, celebrem inter finitimos reddidit. Carthaginienſium quoque exercitus, cum bellum captis piſcatorum navibus ortum eſſet, ſæpe fuderunt, pacemque victis dederunt: cum Hiſpanis amicitiam junxerunt: cum Romanis prope ab initio conditæ urbis fœdus ſumma fide cuſtodierunt, auxiliiſque in omnibus bellis induſtrie ſocios juverunt. Quæ res illis & virium fiduciam auxit, & pacem ab hoſtibus præſtitit. Cum igitur Maſſilia fama rerum geſtarum, & abundantia opum, & virium gloria virente floreret, repente finitimi populi ad nomen Maſſilienſium delendum, veluti ad commune extinguendum incendium concurrunt. Dux conſenſu omnium Catumandus regulus eligitur, qui cum magno exercitu lectiſſimorum virorum urbem hoſtium obſideret, per quietem ſpecie torvæ mulieris, quæ ſe deam dicebat, exterritus, ultro pacem cum Maſſilienſibus fecit; petitoque ut intrare illi urbem, & deos eorum adorare liceret, cum in arcem Minervæ veniſſet, conſpecto in porticibus ſimulacro deæ, quam per quietem viderat, repente exclamat, illam eſſe, quæ ſe nocte exterruiſſet, illam, quæ recedere ab obſidione juſſiſſet. Gratulatuſque Maſſilienſibus, quod animadverteret eos ad curam deorum immortalium pertinere, torque aureo donata dea, in perpetuum amicitiam cum Maſſilienſibus junxit. Parta pace, & ſecuritate fundata, revertentes à Delphis Maſſilienſium legati, quò miſſi munera Apollini tulerant, audierunt urbem Romanam

nam à Gallis captam, incenſamque. Quam rem domi nuntiatam publico funere Maſſilienſes proſequuti ſunt: aurumque & argentum publicum privatumque contulerunt, ad explendum pondus Gallis, à quibus redemptam pacem cognoverant. Ob quod meritum & immunitas illis decreta, & locus ſpectaculorum in ſenatu datus, & fœdus æquo jure percuſſum. In poſtremo libro, Trogus majores ſuos à Vocontiis originem ducere; avum ſuum Trogum Pompeium, Sertoriano bello, civitatem à Cn. Pompeio percepiſſe dicit: patruum Mithridatico bello turmas equitum ſub eodem Pompeio duxiſſe, patrem quoque ſub Caio Cæſare militaſſe, epiſtolarumque & legationum, ſimul & anuli curam habuiſſe.

LIBER XLIV.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Hiſpaniæ nomen, ſitus, fertilitas, amnes, clauſtra, forma, ſalubritas.*
2. *Hiſpanorum mores, primus Dux Viriatus.*
3. *Equarum Luſitanicarum fabula. Gallæcorum origo, divitiæ, & miranda.*
4. *Habidis Gallæciæ & finitimarum regionum principis hiſtoria, ſeu fabuloſa narratio, & prudens adminiſtratio. Geryonis, qui triplex fabulis dictus, regnum.*
5. *Carthaginenſium imperium. præclari eorundem Duces violenta morte pereunt. Hiſpanos domat Cæſar Auguſtus.*

CAP. I.

HIſpania ſicuti Europæ terminos claudit, ita & hujus operis finis futura eſt. Hanc veteres ab Ibero amne primum Iberiam, poſtea ab Hiſpano Hiſpaniam cognominaverunt. Hæc inter Africam & Galliam poſita, Oceani freto, & Pyrenæis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

renæis montibus clauditur. Sicut minor utraque terra, ita utraque fertilior. Nam neque ut Africa violento ſole torretur, neque ut Gallia aſſiduis ventis fatigatur, ſed media inter utramque, hinc temperato calore, inde felicibus & tempeſtivis imbribus, in omnia frugum genera fœcunda eſt; adeo ut non ipſis tantum incolis, verum etiam Italiæ, urbique Romanæ, cunctarum rerum abundantiam ſufficiat. Hinc enim non frumenti tantum magna copia eſt, verum & vini, mellis, oleiq;: nec ferri ſolum materia præcipua eſt, ſed & equorum pernices greges, nec ſumma tantum terræ laudanda bona, verum & abſtruſorum metallorum felices divitiæ. Iam lini, ſpartique vis ingens: minii certe nulla feracior terra. In hac curſus amnium non torrentes rapidique ut noceant; ſed lenes, & vineis campiſque irrigui, æſtuariiſque Oceani affatim piſcoſi: plerique etiam divites auro, quod in paludibus vehunt. Uno tantum Pyrenæi montis dorſo adhæret Galliæ; reliquis partibus undique in orbem mari cingitur. Forma terræ prope quadrata, niſi quod artantibus freti littoribus in Pyrenæum coit. Porro Pyrenæi montis ſpatium ſexcenta millia paſſuum efficit. Salubritas cæli per omnem Hiſpaniam æqualis, quia aëris ſpiritus, nulla paludium gravi nebula inficitur: Huc accedunt & marinæ auræ, undique verſus aſſidui flatus, quibus omnem provinciam penetrantibus, eventilato terreſtri ſpiritu, præcipua hominibus ſanitas redditur.

CAP. II. Corpora hominum ad inediam, laboremque; animi ad mortem parati. dura omnibus & adſtricta parcimonia. Bellum quam otium malunt; ſi extraneus deeſt, domi hoſtem quærunt. Sæpe tormentis pro ſilentio rerum creditarum immortui: adeo illis fortior taciturnitatis cura, quam vitæ. Celebratur etiam bello Punico ſervi illius patientia, qui ultus dominum inter tormenta riſu exul-

tavit,

tavit, ſerenaque lætitia crudelitatem torquentium vicit. Velocitas genti pernix; inquies animus: plurimis militares equi, & arma, ſanguine ipſorum cariora. Nullus in feſtos dies epularum apparatus. Aqua calida lavari, poſt ſecundum bellum Punicum à Romanis didicere. In tanta ſæculorum ſerie nullus illis dux magnus, præter Viriatum, fuit: qui annis decem, Romanos varia victoria fatigavit, (adeo feris propiora, quam hominibus ingenia gerunt) quem ipſum non judicio populi electum, ſed ut cavendi ſcientem, declinandorumque periculorum peritu[m], ſequuti ſunt. Cujus ea virtus continentiaque fuit, ut cum Conſulares exercitus frequenter vicerit, tantis rebus geſtis non armorum, non veſtis cultum, non denique victum mutaverit: ſed in eo habitu, quo primum bellare cœpit, perſeveraverit; ut quivis gregarius miles ipſo imperatore opulentior videretur.

CAP. III. In Luſitanis juxta fluvium Tagum, vento equas fetus concipere multi auctores prodidere: quæ fabulæ ex equarum fœcunditate, & gregum multitudine natæ ſunt: qui tanti in Gallæcia, & Luſitania, ac tam pernices viſuntur, ut non immerito vento ipſo concepti videantur. Gallæci autem Græcam ſibi originem aſſerunt. Siquidem poſt finem Trojani belli, Teucrum, morte Ajacis fratris inviſum patri Telamoni, quum non reciperetur in regnum, Cyprum conceſſiſſe, atque ibi urbem nomine antiquæ patriæ Salaminam condidiſſe. Inde accepta opinione paternæ mortis, patriam repetiſſe. Sed quum ab Euryſace Ajacis filio, acceſſu prohiberetur, Hiſpaniæ littoribus appulſum, loca, ubi nunc eſt Carthago nova, occupaſſe: inde Gallæciam tranſiſſe; & poſitis ſedibus genti nomen dediſſe. Gallæciæ autem portio, Amphilochi dicuntur. Regio cum æris ac plumbi uberrima, tum & minio, quod etiam vicino flumini nomen dedit.

Auro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Auro quoque ditiſſima, adeo ut etiam aratro frequenter glebas aureas exſcindant. In hujus gentis finibus ſacer mons eſt, quem ferro violari nefas habetur: ſed ſi quando fulgure terra proſciſſa eſt, quæ in his locis aſſidua res eſt, detectum aurum velut dei munus colligere permittitur. Feminæ res domeſticas, agrorumque culturas adminiſtrant: ipſi armis, & rapinis ſerviunt. Præcipua his quidem ferri materia, ſed aqua ipſo ferro violentior: quippe temperamento ejus, ferrum acrius redditur: nec ullum apud eos telum probatur, quod non aut Bilbili fluvio, aut Chalybe tingatur. Vnde etiam Chalybes, fluvii hujus finitimi appellati; ferroque ceteris præſtare dicuntur.

CAP. IV. Saltus vero Tarteſiorum, in quibus Titanas bellum adverſus deos geſſiſſe proditur, incoluere Curetes: quorum rex vetuſtiſſimus Gargoris, mellis colligendi uſum primus invenit. Huic cum ex filiæ ſtupro nepos proveniſſet, pudore flagitii variis generibus extingui parvulum voluit: ſed per omnes caſus fortuna quadam ſervatus, ad poſtremum ad regnum tot periculorum miſeratione pervenit. Primum omnium cum eum exponi juſſiſſet, & poſt dies ad corpus expoſiti requirendum miſiſſet, inventus eſt vario ferarum lacte nutritus. Deinde relatum domum, tramite anguſto, per quem armenta commeare conſueverant, projici jubet: crudelis prorſus qui proculcari nepotem, quam ſimplici morte interfici maluit. Ibi quoque cum inviolatus eſſet, nec alimentis egeret, canibus primo jejunis, & multorum dierum abſtinentia cruciatis, mox etiam ſuibus objecit. Itaque cum non ſolum non noceretur, verum etiam quarundam uberibus aleretur: ad ultimum in Oceanum abjici juſſit. Tum plane manifeſto quodam numine inter furentes æſtus, ac reciprocantes undas, velut nave, non fluctu veheretur, leni ſalo

in littore exponitur: nec multo poſt cerva affuit quæ ubera parvulo offerret. Inde denique converſatione nutricis eximia puero pernicitas fuit; interque cervorum greges diu montes ſaltuſque, haud inferior velocitate peragravit. Ad poſtremum laqueo captus, regi dono datus eſt. Tunc & lineamentorum ſimilitudine, & notis corporis, quæ inuſtæ parvulo fuerant, nepos agnitus. Admiratione deinde tot caſuum periculorumque, ab eodem ſucceſſor regni deſtinatur. Nomen illi impoſitum Habidis: qui ut regnum accepit, tantæ magnitudinis fuit, ut non fruſtra deorum majeſtate tot periculis ereptus videretur: quippe barbarum populum legibus junxit; & boves primus aratro domari; frumentaque ſulco quærere docuit; & ex agreſti cibo mitiora veſci, odio eorum quæ ipſe paſſus fuerat, homines coëgit. Hujus caſus fabuloſi viderentur, niſi & Romanorum conditores lupa nutriti, & Cyrus rex Perſarum cane alitus proderetur. Ab hoc & miniſteria ſervilia populo interdicta, & plebs in ſeptem urbes diviſa. Mortuo Habide regnum per multa ſæcula à ſucceſſoribus ejus retentum eſt. In alia parte Hiſpaniæ, & quæ ex inſulis conſtat, regnum penes Geryonem fuit. In hac, tanta pabuli lætitia eſt, ut niſi abſtinentia interpellata ſagina fuerit, pecora rumpantur. Inde denique armenta Geryonis, quæ illis temporibus ſolæ opes habebantur, tantæ famæ fuere, ut Herculem ex Aſia prædæ magnitudine illexerint. Porro Geryonem ipſum non triplicis naturæ, ut fabulis proditur, fuiſſe ferunt: ſed tres fratres tantæ concordiæ extitiſſe, ut uno animo omnes regi viderentur: nec bellum Herculi ſua ſponte intuliſſe, ſed cum armenta ſua rapi vidiſſent, amiſſa bello repetiſſe.

CAP. V. Poſt regna deinde Hiſpaniæ, primi Carthaginienſes imperium provinciæ occupavere. Nam cum Gaditani à Tyro, unde & Carthagi-

nienſibus

nienſibus origo eſt, ſacra Herculis, per quietem juſſi, in Hiſpaniam tranſtuliſſent, urbemque ibi condidiſſent, invidentibus incrementis novæ urbis finitimis Hiſpaniæ populis, ac propterea Gaditanos bello laceſſentibus, auxilium conſanguineis Carthaginienſes miſere. Ibi felici expeditione & Gaditanos ab injuria vindicaverunt, & majorem partem provinciæ imperio ſuo adjecerunt. Poſtea quoque hortantibus primæ expeditionis auſpiciis, Hamilcarem imperatorem cum magna manu ad occupandam provinciam miſere: qui magnis rebus geſtis, dum fortunam inconſultius ſequitur, in inſidias deductus, occiditur. In hujus locum gener ipſius Haſdrubal mittitur; qui & ipſe à ſervo Hiſpani cujuſdam, ulciſcente domini injuſtam necem, interfectus eſt. Major utroque Annibal imperator, Hamilcaris filius ſuccedit. Siquidem utriuſque res geſtas ſupergreſſus, univerſam Hiſpaniam domuit: inde Romanis illato bello, Italiam per annos ſexdecim variis cladibus fatigavit: cum interea Romani miſſis in Hiſpaniam Scipionibus, primo Pœnos provincia expulerunt: poſtea cum ipſis Hiſpanis gravia bella geſſerunt. Nec prius perdomita provincia jugum Hiſpaniæ accipere potuerunt, quam Cæſar Auguſtus perdomito orbe, victricia ad eos arma tranſtulit, populumque barbarum ac ferum, legibus ad cultiorem vitæ uſum traductum, in formam provinciæ redegit.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PROLOGI

HISTORIARUM

Philippicarum Pompeji Trogi.

Prologus Libri I.

PRimo volumine continentur hæc. Imperium Aſſyriorum à Nino rege, uſque ad Sardanapalum. Poſt quem tranſlatum eſt per Arbacem ad Medos, uſque ad ultimum regem Aſtyagen. Is à nepote ſuo Cyro pulſus regno: & Perſæ regno potiti. Vt Crœſo Lydiæ regi bellum intulit Cyrus; victumque cepit. Hic in exceſſu dicti Æolicarum & Ionicarum urbium ſitus; origineſque Lydorum, & in Italia Tuſcorum. Poſt Cyrum, filius Cambyſes Ægyptum domuit. Repetitæ Ægypti origines urbium. Extincto Cambyſe, Darius occiſis Magis regnum Perſicum accepit; captaque Babylone, bella Scythica molitus eſt.

Prologus Lib. II.

SEcundo volumine continentur hæc: Scythiæ & Ponti ſitus; origineſque Scythiæ, uſque ad bellum quo eſt inde pulſus Darius: qui poſt hanc fugam Græciæ bellum intulit, per Datin & Tiſafernem, quod ſoli Athenienſes tenuere. Hic origines Athenarum repetitæ, & reges uſque ad Piſiſtrati tyrannidem, qua extincta ratione vicere Perſas. Vt mortuo Dario filius ejus Xerxes bellum Græciæ intulit: ac repetitæ origines Theſſaliæ: expulſoque Græcia Xerxe, bellum ab Athenienſibus tranſlatum in Aſiam, uſque ad Xerxis interitum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PROLOGUS LIB. III.

TErtio volumine continentur hæc. Vt mortuo Xerxe filius Artaxerxes, pulſo interfectore patris Artabano, bellum cum defectore Ægypti habuit: primoque dux ejus Acchamenes victus eſt; iterum per Agabazum Ægypto recepta. Vt Græcis cum rege pacificatis, bella inter ipſos orta ſunt. Inde repetitæ Peloponnenſium origines: ut ab Herculis poſteris Dorico populo ſit occupata. Deinde bella Argolica & Meſſiania: coalitique Sicyoniæ & Corinthi tyranni. Bellum Criſeum: & quod Athenienſes primo cum Bœotis, dein cum Peloponneſiis geſſerunt.

PROLOGUS LIB. IV.

QVarto volumine continentur res Siculæ, ab ultima origine, uſque ad delatam Syracuſis Athenienſium claſſem.

PROLOGUS LIB. V.

QVinto volumine continentur hæc. Bellum inter Athenienſes & Lacedæmonios, quod Deceleicum vocatur, uſque ad captas Athenas. Vt expulſi ſunt Athenis triginta tyranni. Bellum quod Lacedæmonii in Aſia cum Artaxerxe geſſerunt, propter Cyrum initum. Hinc repetitum in exceſſu Cyri cum fratre bellum; & Græcorum qui ſub eo militaverunt.

PROLOGUS LIB. VI.

SExto volumine continentur hæc. Bellum Lacedæmoniorum geſtum in Aſia cum Perſicis præfectis, ducibus belli Herculide & Ageſilao, uſque ad prœlium navale factum Cnido: quo victis illis, Athenienſes repetiere imperium. Dein bellum Corinthiacum, & bellum Bœotium, quo Leuctrix & Mantineæ victi Spartani, amiſere imperium. In Theſſalia deinde Iaſonis & poſt illum Alexandri Pheræi coalitum atque extinctum imperium. Tum ſociale bellum geſtum adverſus Athenienſes Achæis, & Rhodiis, & Byzantiis. Tranſitus hinc ad res Macedonicas.

PRO-

PROLOGUS LIB. VII.

SEptimo volumine continentur origines Macedonicæ, regeſque à conditore gentis Carano, uſque ad magnum Philippum: ipſius Philippi res geſtæ uſque ad captam urbem Mothonem. Additæ in exceſſu Illyriorum & Pæonum origines.

PROLOGUS LIB. VIII.

OCtavo volumine continentur res geſtæ Philippi magni, poſt captam urbem Mothonem, à principio belli Phocenſis quod ſacrum vocant, uſque ad finem ejus: interfectumque huic bellum quod Philippus cum Chalcedoniis urbibus geßit, quarum clarißimam delevit Olynthon. Vt Illyrici reges ab eo victi ſunt; & Thracia atque Theſſalia ab eo ſubactæ: & rex Epiro datus Alexander ejecto Aryba: & fruſtra Perinthos oppugnata.

PROLOGUS LIB. IX.

NOno volumine continentur hæc. Vt Philippus à Perintho ſummotus. Bizantii origines. à cujus obſidione ſummotus Philippus, Scythiæ bellum intulit. Repetitæ inde Scythicæ res, ab his temporibus, in quibus illa prius finierant, uſque ad Philippi bellum quod cum Athea, Scythiæ rege, geßit. Vnde reverſus, Græciæ bellum intulit: victorque Cheroneæ, cum bella Perſica moliretur, præmiſſa claſſe cum ducibus, à Pauſania occupatus anguſtiis nuptiarum filiæ die occiſus eſt, priuſquam bella Perſica inchoaret. Repetitæ res inde Perſica à Dario notho, cui ſucceßit filius Artaxerxes cognomine Mnemon: qui poſt fratrem Cyrum victum, pulſaque Gnido per Conona claſſe Lacedæmoniorum, bellum cum Evagora rege Cyprio geßit: origineſque Cypri repetitæ.

PROLOGUS LIB. X.

DEcimo volumine continentur Perſicæ res, ut Artaxerxes Annemon pacificatas cum Evagora rege Cyprio, bellum Ægyptium in urbe Ace compararit: ipſe

in Caduſiis victor: defectores in Aſia purpuratos ſuos perſequutus, primum Dopanem præfectum Paphlagonaon origo repetita: Dein præfectum Helleſponti Ariobarzanen: deinde in Syria præfectum Armeniæ Orontem, in omnibusque victis deceſſerit, filio ſucceſſore Ocho. Is deinde occiſis optimatibus Sidon accepit: Ægypto bellum ter intulit. Vt poſt mortem Ochi regnarit Arſen. Deinde reus, qui cum Alexandro Macedonum rege bello conflixit.

PROLOGUS LIB. XI.

V*Ndecimo volumine continentur res geſtæ Alexandri Magni, uſque ad interitum regis Perſarum Darii. Dictaque in exceſſu origines & reges Cariæ.*

PROLOGUS LIB. XII.

D*Vodecimo volumine continentur Alexandri Magni bella Bactriana & Indica, uſque ad interitum ejus. Dictæque in exceſſu res à præfecto ejus Antipatro in Græcia geſtæ, & ab Archidamo rege Lacedæmoniorum, Moloſſaque Alexandro in Italia, quorum ibi eſt uterque cum exercitu deletus. Additæ his origines Italicæ Apulorum, Samnitum, Sabinorum; & ut Zopyrion in Ponto cum exercitu periit.*

PROLOGUS LIB. XIII.

T*Ertiodecimo volumine continentur hæc. Vt mortuo Alexandro, optimates caſtrorum ejus, provinciarum imperia ſint partiti: ut veterani qui ab eodem lecti erant in colonias, moliti, relictis illis, in Græciam redire, à Phithone ſint deleti. Bellum Lamſacum, quod Antipater in Græcia geſſit. Bellum quo Perdiccas regem Ariaratem occidit, & occiſus eſt. Bellum quo Eumenes Neoptolemum & Craterum occidit. Additæ in exceſſu origines regeſque Cyrenarum.*

PROLOGUS LIB. XIV.

Q*Vartodecimo volumine continentur hæc: Bellum inter Antigonum & Eumenem geſtum: Quem ut*

Cap-

Cappadocia expulit Antigonus, ſic Phrygia majore Ariſtæum & Cliton: victus in Helleſponto navali bello. Repetitum rurſus bellum ab Eumene per Argyraſpidas; quo victus ab Antigono, interiit. Vt in Macedonia Caſſander victo Polyperchonte, receptaque à defectore Munychia matrem Alexandri Olympiada Pydnæ obſeſſam interfecit.

PROLOGUS LIB. XV.

QVindecimo volumine continentur hæc: Vt Demetrius Antiochi filius Gazæ victus eſt ab Ptolemæo. Vt Caſſander in Macedonia filium Alexandri regis interfecit: ac alterum Polyperchontes. Vt Ptolemæum vicit claſſe Demetrius: idemque ab obſidione Rhodi ſummotus eſt. Repetita in exceſſu origo Rhodiorum: unde digreſſus Demetrius liberavit à Caſſandro Græciam. Dein pater ejus Antigonus bellum cum Lyſimacho & Seleuco habuit. Repetita Seleuci res, & regis Indiæ Sandrocotti. Vt victus bello Antigonus interiit; reliquiæque imperii ſunt à filio collectæ: & Leonimidiæ inde Spartani res geſtæ Corcyræ & Illyrico, & in Italia: qui ablata Corcyra, rex Caſſander interiit.

PROLOGUS LIB. XVI.

SExtodecimo volumine continentur hæc. Vt mortuo Caſſandro, ortiſque inter filios ejus certaminibus, Demetrius adjutor alteri adhibitus, occiſo eo, Macedoniæ regnum tenuit: quo mox evictus à Pyrrho Epiri rege, tranſlatis in Aſiam bellis, captus à Seleuco deceſſit. Ptolemæus nuncupato ſucceſſore filio Philadelpho deceſſit. Vt Lyſimachus in Ponto captus ac miſſus Andromachæ: rurſus in Aſia civitates quæ ſub Demetrio fuerant, & in Ponto Heracleam occuparit. Repetitæ inde Bithyniæ & Heracleoticæ origines; tyrannique Heracleæ Clearchus & Satyrus & Dionyſius, quorum filiis interfectis Lyſimachus occupavit urbem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PROLOGUS LIB. XVII.

SEptimodecimo volumine continentur hæc. Vt Lyſi machus, occiſo filio Agathocle, per novercam Arſi noen bellum cum rege Seleuco habuit, quo victus inter iit: ultimumque certamen commilitonum Alexandr fuit. Vt Seleucus amiſſis in Cappadocia cum Diodor copiis, interfectus eſt ab Ptolemæo fratre Arſinoes uxori Lyſimachi, in cujus vicem Ptolemæus cognomine Ce raunus, creatus ab exercitu rex, Macedoniam occupa vit: bella cum Antiocho & Pyrrho compoſuit, datis Pyr rho auxiliis, quibus iret contra Romanos, defenſum Ta rentum. Inde repetitæ origines regum Epiroticorum, uſ que ad Pyrrhum: ipſiuſque Pyrrhi res geſtæ, priuſquam in Italiam trajecit.

PROLOGUS LIB. XVIII.

OCtavodecimo volumine continentur res à Pyrrh Epirota in Italia geſtæ contra Romanos. Poſtque i bellum, tranſitus ejus in Siciliam adverſus Carthagi nienſes. Inde origines Phœnicum, & Sidonis, & Veli Carthaginumque res geſtæ in exceſſu dictæ.

PROLOGUS LIB. XIX.

VNdeviceſimo volumine continentur res Carthagi nienſium in Africa per rubellum annorum geſtæ: & in Siciliam, cum Selinum Temetegantum & Game tinam & Gelam ceperunt: quo bello Dionyſius Syracu ſanus, Siciliæ regnum occupavit. Bellum quod cum eo Pœni per Imilconem geſſerunt, quod obſidione Syra cuſarum exercitum & claſſem amiſit.

PROLOGUS LIB. XX.

VIceſimo volumine continentur res geſtæ Dionyſii Si culi patris. Vt pulſis Pœnis Italica bella ſit molitus. Inde repetitæ origines Venetorum, & Græcorum & Gal lorum qui Italiam incolunt. Deductiſque Dionyſii re bus ad interitum ejus, dictæ quas Anno magnus in Africa geſſit.

PRO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PROLOGUS LIB. XXI.

VNo & viceſimo volumine continentur hæc. Vt in Sicilia Dionyſius filius à patre amiſſo tractarit imperium. Per Dionyſius jectus bellum cum Siculis geſſit: donec amiſsis liberis & fratribus Corinthum ſtatim oleonthe Carthaginienſium bello ſit liberata Sicilia: mortuoque Piſiſtrato iterum facta ſeditione arceſsiti quam ad bello Carthaginienſes obſederunt Syracuſas: quo bello Agathocles nanctus imperium eſt.

PROLOGUS LIB. XXII.

SEcundo & viceſimo volumine continentur hæc. Res geſtæ Agathoclis: ut à Pœnis nactus imperium, bellum cum ipſis geſſit, primum in Sicilia, dehinc victus, trajecit in Africam, ubi poſſeſſa provincia Ophellam regem Cyrenarum interfecit. Vt rurſus in Siciliam reverſus, occupata totius inſulæ dominatione, cum revertiſſet in Africam, amiſsis copiis, ſolus inde profugit in Siciliam: belloque ibi repetitus, & cum Pœnis pacem compoſuit, & diſsidentes à ſe Siculos ſubjecit.

PROLOGUS LIB. XXIII.

TErtio & viceſimo volumine continentur hæc. Vt Agathocles domita Sicilia, bellum in Italia Bructiis intulerit. Repetitæ inde Bruttiorum origines: omnibus ſubactis, rex, ſeditione filii exheredati ac nepotis oppreſſus, interiit. Inter peregrinos deinde milites ejus & Siculos bellum motum: quæ cauſa Pyrrhum regem Epiri in Siciliam adduxit: bellaque Pyrrhus cum Pœnis & Mamertinis ibi geſſit: & à Sicilia reverſus in Italiam, victus prœlio à Romanis revertit in Epirum.

PROLOGUS LIB. XXIV.

QVarto & viceſimo volumine continentur, Bellum quod inter Antigonum Gonatam, & Antiochum Seleuci filium in Aſia geſtum eſt. Bellum quod Ptolemæus Ceraunus in Macedonia cum Monio Illyrio & Pto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

lemæo Lyſimachi filio habuit: atq; Arſinoën ſororem ſuam imperio Macedonicarum urbium exuit. Ipſe, cum Belgio Gallorum duce congreſſus, interiit. Repetitæ inde Gallorum origines, qui Illyricum occuparant; atq; ut ingreſſi Græciam, Brenno duce, Delphis victi deletique ſunt.

PROLOGUS LIB. XXV.

QVinto & viceſimo volumine continentur hæc. Vt Antigonus Gallos delevit: deinde cum Apollodoro Caſſandreæ tyranno bellum habuit. Vt Galli tranſierint in Aſiam, bellumque cum rege Antigono & Bithynio geſſerunt: quas regiones Felini occuparunt. Vt Pyrrhus ex Italia reverſus, regno Macedoniæ Antigonum exuerit, Lacedæmoniam obſederit; Argis interierit: filiuſque ejus Alexander Illyricum cum Mytilo bellum habuerit.

PROLOGUS LIB. XXVI.

SExto & viceſimo volumine continentur hæc. Quibus in urbibus Græciæ dominationem Antigonus Gonatas conſtituerit; Vt defectores Gallos Megaris delevit: regemq; Lacedæmoniorum Area Corinthi interfecit. Dehinc cum fratris ſui Crateri filio Alexandro, bellum habuerit. Vt princeps Achaiæ Aratus Sicuonem & Corinthum & Megara occuparit. Vt in Syria rex Antiochus, cognomine Soter, altero filio occiſo, altero rege nuncupato Antiocho, deceſſerit. Vt in Aſia filius Ptolemæi regis ſocio Timarcho deſciverit à patre. Vt frater Antigoni Demetrius, occupato Cyrenis regno, interiit. Vt mortuo rege Antigono, filius ejus Seleucus Gallinicus regnum acceperit.

PROLOGUS LIB. XXVII.

SEptimo & viceſimo volumine continentur hæc. Seleuci bellum in Syria adverſus Ptolemæum. Item in Aſia adverſus fratrem ſuum Hieracem: quo bello Angura victus eſt à Gallis. Vtque Galli Pergamo victi ab Attalo Lambitunum occiderint. Vt Ptolemæus cum denuo captum interfecerit: & Antigonum andro prœlio navali prona vicerit: & à Gallinico fuſus, in Meſopota-

mia

mia Antiochus inſidiantem ſibi effugit Artamenem. Dein poſtea cuſtode Stryponio, quo à Gallis occiſo Seleucus quoque frater ejus deceſſerit, majoremque filiorum ejus Epacorios occiderit.

PROLOGUS LIB. XXVIII.

Octavo & viceſimo volumine continentur hæc. Vt mortuo rege Epiri Alexandro, Laudamiam Epirotæ occiderint. Dictique in exceſſu Baſtarnici motus. Vt ex Macedonia Demetrius ſit à Dardanis fuſus quo mortuite KC. filii ejus Philippi ſuſcepit Antigonuſque Theſſalia in Aſiam Cariam ſubjecit: & adjutis Achæis contra regem Spartanum Cleomenem, cœpit Lacedæmona: amiſſoque regno Cleomenes Spartanos confugit Alexandriam, atque ibi interiit. Dictum in exceſſu bellum Illyricum, quod Romani geſſere cum Teuta.

PROLOGUS LIB. XXIX.

VNdetriceſimo volumine continentur hæc: res geſtæ Philippi regis adverſus Dardanos, & Ætolos. Repetitæque inde Creticæ origines: Poſt cujus inſulæ ſocietatem, Philippus cum Illyriis, & Dardanis, & rurſus Ætolis bello congreſſus eſt: adjuvantibus Ætolos Romanis: Quo finito intulit Ætolis bellum.

PROLOGUS LIB. XXX.

TRiceſimo volumine continentur hæc. Vt mortuo Ptolemæo Vtruſphonæ, filius ejus Philopator Antiochum regem vicit. rapi ei pœamare gathocleæ corruptus deceſſit, relicto filio pupillo: in quem cum Philippo rege Macedonum conſenſit Antiochus. Philippi deinde geſta in Aſia, cum moviſſet Ætola bella. A quibus reverſus bellum habuit cum ducibus Romanis Sulpicio & Flaminio, quibus victus, pax. Tranſitus deinde ad res Antiochi, qui poſt regnum acceptum perſequutus defectores in Media Molonem, in Aſia Maccheum, quem obſedit Sardibus, pacata ſuperiore Aſia Bactris tenus, in Romana bella deſcendit.

PROLOGUS LIB. XXXI.

VNo & triceſimo volumine continetur bellum, quod cum Lacedæmonio Navide Titus Flamininus & Philopœmen dux Achaicorum geſſit. Item bellum quod cum Antiocho in Achaia per Achilium conſulem, & in Aſia per Scipionem geſtum eſt. Denique Annibalis ad regem ab Carthagine fuga. Bellum cum Acholis geſtum per eundem Achilium, qui Antiochum Græcia expulerat.

PROLOGUS LIB. XXXII.

SEcundo & triceſimo volumine continentur hæc. Defectio ab Achæis Lacedæmoniorum & Meſſeniorum, qua Philopœmen interiit. Romanorum in Aſia ducem ambo, adverſum Gallos bellum. Regis Philippi propter ablatas ſibi civitates, alienatus in Romanos animus; & ob hoc alter filiorum Demetrius occiſus: Concitatique ab eo Baſternæ, tranſire conati in Italiam. Inde in exceſſu dictæ res Illyricæ: ut Galli qui occuparant Illyricum rurſus redierunt in Galliam, origineſque Pannoniorum, & incrementa Daciorum, per Ruboboſten regem. In Aſia bellum à rege Eumene geſtum adverſus Gallium Ortiagonem, Parnecem Ponticum, & Pruſiana adjuvante Pruſiam Annibale Pœno. Res geſtæ Annibalis poſt victum Antiochum. Et mox mortuo Seleuco filio magni Antiochi ſucceſſit regno frater Antiochus.

PROLOGUS LIB. XXXIII.

TErtio & triceſimo volumine continentur hæc. Vt cum Perſe Philippi filio, rege Macedonum, Romani bellum geſſerint: quo capto deleta eſt Epiros: Ætolicæ civitates ab unitate corporis deductæ, inter Achæos & Lacedæmonios certamine orto: Bellum rurſum in Macedonia geſtum à Romanis cum Pſeudo-Philippo.

PROLOGUS LIB. XXXIV.

QVarto & triceſimo volumine continentur hæc. Bellum Achaicum quod Romani per Macellum & Mum-

Mummium geſſere: quo diruta eſt Corinthus. Bellum regis Eumenis cum Gallogræcis, & in Piſidias cum Selegenſibus. Res quas geſsit Syriæ rex Antiochus, & rex Ægypti Ptolemæus. Repetitæ inde origines regum Cappadocum. Epiphanes ut mortuo Ptolemæo, relicti ab eo filii duo Filometor & Evergetes, primum cum Antiocho habuere bellum, quod per Romanos finitum eſt; deinde inter ſe, quo major eſt expulſus: reſtitutoque, Romani inter fratres regna diviſerunt. Vt mortuo rege Syriæ Antiocho, Demetrius cognomine Soter, qui Romæ fuerat obſes, clam fugit; occupataque Syria bellum cum Timarcho Medorum rege habuit, Ariarathe rege Cappadocum. Vt habita inter Ariaten & Orphernem regni certamina. Vt mortuo rege Aſiæ Eumene, ſuffectus Attalus bellum cum Selegenſibus habuit, & cum rege Pruſia.

PROLOGUS LIB. XXXV.

QVinto & triceſimo volumine continentur hæc. Bellum Ripaticum inter Cretas & Rhodios: ſeditio Chidiorum adverſum Cerinenſes. Et adverſus Demetrium Sotera ſubornatus eſt Alexander, tanquam genitus Epiphane Antiocho: quo bello victus Demetrius, inviſum ſtultitia Alexandrum bello vicit, adjuvante Ptolemæo Filometore, qui eo bello interiit. Vt deinde orta Demetrio bella ſint cum Diotoro Tryphone: expulſuſque à Tryphone regno Syriæ Demetrius. Repetit inde ſuperioris Aſiæ motus, factos per Aretheum & Aſacen Fartum.

PROLOGUS LIB. XXXVI.

SExto & triceſimo volumine continentur hæc. Vt Cypro pulſus Syria Demetrio, captaque à Parthis, bellum geſsit cum fratre ejus Antiocho cognomine, ſed ut Antiochus interfecto Hyrcano, Iudæos ſubegit. Repetita inde in exceſſu origo Iudæorum. Vt rex Aſiæ Attalus Cenoſtracas ſubegit: ſucceſſoremq; imperii Attalum Philometora reliquit. Mortuo deniq; Philometore regno Aſiæ occupato, bellum cum Romanis geſsit, qua pactus eſt.

PROLOGUS LIB. XXXVII.

SEptimo & triceſimo volumine continentur hæc. Repetitis regum Ponticorum originibus, ut ultimum Mithridatem neupatora ſeries imperii deducta ſit: Atque ut ingreſſus ille regnum, ſubegit Pontum & Paphlagoniam, priusquam in bella Romana deſcendit. Dictæque in exceſſu regum Boſphoranorum & Colchorum origines, & res geſtæ.

PROLOGUS LIB. XXXVIII.

OCtavo & triceſimo volumine continentur hæc. Vt Mithridates eupatore occiſo Arathe Cappadociam occuparit; victoque Nicomede & Malthino Bithyniam. Vt mortuo Ptolemæo Philometore. Ac frater ejus Aſcon accepto regno Ægypti ſeditione populi: deinde bellum cum uxore ſua Cleopatra & cum rege Syriæ Demetrio habuit. Inde repetitum ut Demetrius captus ſit à Parthis, (bellumque) intulerit, qui cum exercitu ſuo dèletus eſt.

PROLOGUS LIB. XXXIX.

NOno & triceſimo volumine continentur hæc. Vt extincto à Parthis Antiocho Sidite, frater ejus Demetrius dimiſſus regnum Syriæ recepit: ſubornatoque in bellum adverſus eum Alexandro Zabbineo interiit: filiusque Antiochus Gryppos, victo Zabbineo regnum occupavit. Dehinc cum fratre ſuo Antiocho Tzigeno bellum in Syria Ciliciaque geſſit. Vt Alexandria, mortuo rege Ptolemæo Phyſcone, filius ejus Ptolemæus Latyros, accepto regno expulſus eſt à matre Cyprum; & in Syria bello petitus ab eadem ſuffecto in locum ejus Alexandrone, occiſa per Alexandrum matre recepit Ægypti regnum. Vt poſt Laphyrum filius Alexandri regnarit, expulſoque eo ſuffectus ſit Ptolemæus Nothus. Vt Syriam Iudæi & Arabes terreſtribus latrociniis infeſtarint. Mari Cilices piraticum bellum moverunt, quod in Cilicia Romani per Antonium geſſerunt. Vt in Syria eracleo poſt mortem regis occuparint imperium.

PRO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

PROLOGUS LIB. XL.

QVadrageſimo volumine continentur hæc. Vt mortuo Cypro rege, Cizycenus cum filiis ejus bello congreſſus, interiit. Hii deinde à filio Cizyceni eſcbe extinctaque regubi Antiochorum domo, Tigranes Armenius Syriam occupavit. Quo mox victo, Romani abſtulere eam. Vt Alexandriam poſt interitum Ptolemæi Latirii ſubſtituti ſint: ejus filia alteri data Cypros, cui poſt Claudii rogationem Romani abſtulerunt eam, alter, ſeditione flagitatus Alexandreæ Romæ profugit: belloque per Gabinium geſto recepit imperium: quo mortuo ſucceſſit filius, qui cum ſorore Cleopatra certamine inſumpto & Pompejum Magnum interfecit, & bellum cum Cæſare Alexandriæ geſſit. Vt ſucceſſit ejus ſoror regno Cleopatra, quæ inligato in amorem ſuum M. Antonio, belli Actiaci fine extinxit regem Ptolemeicorum.

PROLOGUS LIB. XLI.

VNo & quadrageſimo volumine continentur res Parthicæ & Bactrianæ. In Partilis, ut eſt conſtitutum imperium, per Aſſacem regem. Succeſſores deinde ejus Artabanus, & Tigranes cognomine Deus: à quo ſubacta eſt Media & Meſopotamia. Dictuſque in exceſſu Arabiæ ſitus. In Bactrianis autem rebus, ut à Diudoto rege conſtitutum eſt: deinde quo repugnante Scythicæ gentes Sarancæ & Aſiani Bactra occupavere Socdianos. Indicæ quoque res additæ, geſtæ per Apollodorum & Menandrum reges eorum.

PROLOGUS LIB. XLII.

SEcundo & quadrageſimo volumine continentur Parthicæ res. Vt præfectus Parthis Aprateus Meſſenis bellum intulit in Babylonios & Seleuciniſſe victuſque Phyratis ſucceſſit rex Mithridates cognomine Magnus, qui Armeniis bellum intulit. Inde repetitæ origines Armeniorum, & ſitus. Vt varia complurium regum in

Parthis ſucceſsione, imperium accepit Orodes, qui Craſſum delevit; & Syriam per filium Pacorum occupavit. Illi ſucceſsit Phrahates, qui & cum Antonio bellum habuit, & cum Tiridate. Additæ res Scythicæ. Reges Thoclarorum Aſiani, interituſque Sarducarum.

PROLOGUS LIB. XLIII.

TErtio & quadrageſimo volumine continentur origines (Priſcorum) Latinorum, ſitus urbis Romæ: & res uſque ad Priſcum Tarquinium. Origines (deinde) Liguriæ, & Maſsilienſium res geſtæ.

PROLOGUS LIB. XLIV.

QVarto & quadrageſimo volumine continentur res Hiſpaniæ & Punicæ.

FINIS.

ISAACI

ISAACI VOSSII BREVES AD JUSTINUM NOTÆ.

AD LIB. I.

CAP. I. *Vexores*] In MS. quibuſdam legitur, *Suexoſis:* pro quo alii, *Seſoſtris.* Malim ſcribere, *Seſooſis*, vel *Seſoſis*, quod propius accedit. Σεσόωσις ſane à Diodoro paſſim appellatur Seſoſtris. Sed & aliis quibuſdam ſic dicitur. Nonnullis & *Seſonchis*, vel *Seſonchoſis*. Vide Scholia ad librum IV. Apollonii Rhodii. Quiſnam vero ſit, quem hic Iuſtinus *Tanaum* vocat, affirmare non poſſum. Herodotus Melpomene primum Scytharum regem facit Targitaum. Qui forte idem eſt.

Et uxore Semiramide.] Conon apud Photium, narratione IX, tradit, Semiramin, non uxorem Nini, ſed filiam fuiſſe. Ait præterea Iuſtinus, illam concubitum cum à filio petiiſſet, ab eodem interfectam. Conon vero longe aliter. Scribit enim, cum imprudens & ignara cum filio coiiſſet, re cognita, eidem nupſiſſe, & ex eo tempore licitum ſemper fuiſſe Perſis commiſceri matribus.

CAP. V. *Epulandumque patri tradidit.*] Theophilus ad Autolycum lib. III. non hoc Aſtyagi, ſed Cambyſi tribuit. Perperam.

CAP. VI. *Nomine Sybarem.*] M S. habet *Sebarem.* Legendum *Sœbarem.* Et ſic quoque infra. Sœbares is eſt Oebares, Οἰβάρης. Vtrumque enim dicitur. Sic Androcottus Sandrocottus, Indica Sindica, Merdis Smerdis, Oſthanes Æſchylo eſt Σωσθάνης. Alibi plura.

CAP. VII. *Rex Lydorum Crœſus.*] Omnes tradunt, jam tum temporis Crœſum à Cyro victum captumque fuiſſe, cum Babyloniis bellum inferret. Quomodò ergo iis opem tulerit, non video. Sed videtur Trogus, ut ſæpe, alios ſecutus fuiſſe auctores.

CAP. VIII. *Cum prohibere eos tranſitu Araxis fluminis poſſet.*] Neſcio, quid Ammiano Marcellino lib. XXIII. in mentem venerit, quod ſcribat, *Cyrum Boſpori fretum cum multitudine fabuloſa tranſgreſſum, ad internecionem delevit Tamyris regina Scytharum, ultrix acerrima filiorum.* Araxem tranſgreſſum fuiſſe Cyrum, cum Tamyridi & Maſſagetis bellum inferret, ex omnibus conſtat. Boſporum vero trajeciſſe nemo dixit. Miror quoque, virum doctiſſimum hoc loco reponere *Tomyris,* pro *Tamyris.* Nam dicitur, Τώμυρις, Τάμυρις, & Θάμυρις. Quamvis poſtremum hoc nomen viris attribuatur, non fœminis. Ita Polyænus Sacarum regem vocat. Apud Æſchylum quoque in Perſis aliquoties Θάμυρις, pro Θάρυβις legendum eſſe, patet ex Scholiaſte. At ſane videtur eſſe commentum Græcorum, quod de hac, tanquam muliere, produnt. *Teimur* namque maſculum nomen apud Scythas ſemper fuit. Quinetiam multum ab eo abit, quod refert Lucianus in Macrobiis, auctoritate Cipporum Perſicorum, & Oneſicriti. Ait enim: Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν αἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων ὧροι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος, ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράψας, συμφωνεῖν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γενόμενος, ἐζήτει μὲν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. Μαθὼν

ὃ τῶν πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱοῦ, καὶ φάσκοντος Καμβύσου κατὰ πρόσταγμα τὸ ἐκείνου ταῦτα πεποιηκέναι, τὸ μέν τι, πρὸς τὴν ὠμότητα τοῦ υἱοῦ διαβληθεὶς, τὸ δέ τι, ὡς παρανομοῦντα αὐτὸν αἰτιασάμενος, ἀθυμήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Quamquam abſurdiſſimum hoc multis videbitur. Vtpote cum Cyrus, quadraginta annos natus, regnare cœperit; imperarit annos XXX: Cambyſes vera annos VII $\frac{V}{XII}$. Fieri itaque non potuerit Cyrum centeſimum annum ætatis impleſſe, regnante Cambyſe.

CAP. IX. *Fratrem ſuum Mergin regnaturum.*] Non ſine injuria poſſet aliquis ſuſpicari, ſcribendum eſſe, *Merdim*, & paulo poſt *Merdi*, pro *Mergide*. Merdim enim, & Merdiam appellant nonnulli Cyri filium, ut teſtantur Scholia ad Perſas Æſchyli. Apud Æſchylum ipſum male legitur Μάρδις, ut jam vidit Scholiaſtes. Herodoto, & Ariſtoteli eſt Σμέρδις. Nam ſæpe τὸ σ nominibus propriis in principio affigitur. Cteſiæ eſt Τανυοξάρκης. Ait enim, Κῦρος ὁ μέλλων τελευτᾶν Τανυοξάρκην τὸν νεώτερον υἱὸν ἐπέστησε δεσπότην Βακτρίων, καὶ τῆς χώρας, καὶ Χωραμναίων, καὶ Παρθίων, καὶ Καρμανίων, &c. Sic legendum. *Oropaſtes* ipſi eſt Σφενδαδάτης.

AD LIB. II.

CAP. II. *Pellibus tamen ferinis, aut murinis.*] In quibuſdam codicibus legitur *felinis*, pro *ferinis*. Totum autem hunc locum ſic emendavit Cl. Salmaſius: *Lanæ iis uſus, ac veſtium ignotus, quanquam continuis frigoribus urantur. Pellibus tamen ferinis, aut murinis utuntur.* Scythas enim, ſive Parthos, murinis pellibus, conficiendis tunicis uſos fuiſſe, teſtatur Heſychius: Σίμωρ παρὰ Πάρθοις καλεῖταί τι μυὸς ἀγρίου εἶδος, οὗ τὰς δορὰς χρῶνται πρὸς

χιτῶνας. Hujuſcemodi tunicas μυωτὰς appellabant. Sed non poſſum hic præterire, quæ de hoc animali ad me perſcripſit vir divinus, Cl. Salmaſius: De Simore, inquit, verum eſt, quod tibi in familiari ſermone dixi, hodieque à Perſis hoc nomen dari animalculo cuidam parvo, feli non diſſimili. Arabes سمّور *Simmor*, cujus pellem calidiorem eſſe corpori humano, quam cujuslibet alterius animalis, ſcribunt, ſed nec eodem modo præparari. Puto eſſe, ut illud animal deſcribunt, quam Martem Zibellinam vulgo appellamus, Hungari & Poloni, Germanique, *Sobel*, vel *Zobel*. Sed ut feli ſimilis ſit hæc beſtia, non ideo tamen admiſerim ſcripturam quam in quibuſdam ſcriptis Iuſtini exemplaribus reperiri ais, *felinis, aut murinis.* Quis enim non videt, ab imperito aliquo eſſe excogitatam, qui cum videret, murinas ibi pelles nominari, ſtatim putavit felinas pro ferinis dicendas, quas auctor una commemoraret. Atqui certum eſt, veteres Latinos murium nomine, cum murinas pelles dixere, & feles ipſos, omne genus domeſticos, feroſque, comprehendiſſe, & majora etiam animalia, quorum pelles ad veſtitum uſurparentur. Cum Pantheras Romani mures Africanos vocarunt, nonne earum pelles murinas poſſe vocari veriſimile eſt? Puto tamen, Iuſtinum per murinas pelles intellexiſſe minorum omnium animalium, ut ſunt martures, meles, feles feri, vulpes, ſimores Parthici, & alia. Per ferinas vero, grandiorum ferarum; ut ſunt lupi, leones, leopardi, & ſimilia. Ammianus Marcellinus lib. XXXI. notat, *Hunnos indumentis operiri linteis, vel ex pellibus ſylveſtrium murium conſarcinatis.* Ad quem locum Fr. Valeſius ſcribit, has pelliculas odoratas fuiſſe, & citat Hieronymi

verba,

verba, quæ de alio plane mure intelligenda. Nam animal Moſchi etiam mus eſt, & Zibethum quoque murem appellarunt, ſed eorum pellibus ad veſtitum non ſunt uſi, & ſylveſtres illi mures, ex quorum pellibus ſibi veſtes Hunnos conſarcinaſſe tradit Marcellinus, de martis vel marturibus accipiendi, & vulpeculis, quarum hodieque in illis pelles ad amictum expetuntur, & in alium orbem, noſtrumque, inde importantur. Hactenus Salmaſius.

CAP. III. *Vexores rex Ægyptius.* Lege quoque hic, ut ſupra, *Seſoſis.* Sed miror equidem, quod Iuſtinus hic dicat, Scythas viciſſe Seſoſin, ſive Seſoſtrem, & in regnum repuliſſe, cum Herodotus, Dicæarchus, Diodorus Siculus, & alii, prodiderint, hunc Scythas ſubegiſſe, omniumque quas adierit gentium fuiſſe victorem. Trogum tamen ſecutus eſt Valerius Flaccus lib. v.

——— *ut prima Seſoſtris*
Intulerit rex bella Getis, ut clade ſuorum
Territus, hos Thebas, patriumque reducat ad amnem;
Phaſidos hos imponat agris, Colchoſque vocari
Imperet.

Nec paſſuras, ut in poſteritatem.] Io. Peyraredus, nobilis Aquitanus, legit, *nec paſſuras, ut ſine poſteritate,* &c.

CAP. IV. *Marthesia, & Lampeto.*] Scribe, *Marpeſia, & Lampedo.* Græcis Μαρπησία, καὶ Λαμπεδώ. Hæc Lampedo inter Pleiadas olim relata eſt: ſed poſtea alia in ejus locum ſubſtituta eſt. Verum hæc nos alias.

Filia ejus Otrere regno ſuccedit.] In MS. ſupraſcriptum erat, legendum eſſe, *Sinope.* Et ſic quoque legerunt ſequioris ævi ſcriptores, hujus compilatores. Sinopen Amazonum unam fuiſſe, & ab ea urbem dictam, teſtatur Andron apud Etymo-

logici magni auctorem, in voce Σινώπη. Ὁ δὲ Ἄνδρων φησὶν, μίαν τῶν Ἀμαζόνων φυγοῦσαν εἰς Πόντον παρὰ τὸν βασιλέα τοῦ τόπου, πίνουσάν τε πλεῖστον οἶνον προσαγορευθῆναι Σινώπην. Μεταφερόντως δὲ τοῦτο σημαίνει τὴν πολλὰ πίνουσαν. Atqui non Σινώπη ſignificat τὴν πολλὰ πίνουσαν, ſed σανάπη, quomodo ei ſcribendum fuerat. Auctor Scholiorum ad II Apollonii Rhodii librum. Ἐπεὶ δὲ οἱ μέθυσοι σανάπαι λέγονται παρὰ Θρᾳξὶν, ᾗ διαλέκτῳ χρῶνται καὶ Ἀμαζόνες, κληθῆναι τὴν πόλιν Σανάπην. ἔπειτα κατὰ φθορὰν Σινώπη. Sic ſcribendum. Heſychius, Σανάπην, τὴν οἰνώδη Σκύθαι. Sic lege. Vulgo enim conſpurcatiſſimus locus iſte Heſychii.

C AP. V. *Vſque ad tempora Iancyri regis.*] Omnino ſcribendum, *Idantyri*. Herodoto eſt Ἰνδάθυρσος, ut & Arriano lib. VII. Straboni Ἰδάνθυρσος. Plutarcho in Apophthegmatibus, Ἰδάθυρσος. Multis enim vocabulis inſeritur εὐφωνίας ergo, & plenioris toni, τὸ ν. ut Ἀτέας Ἀντέας, Ἄμισος Ἄμινσος, Thymodas Thymondas, Indigetes Indigentes, Carpetani Carpentani, Callatia Callantia, & ſexcenta ejus generis.

C AP. VI. *Litteræ certe, ac facundia.*] Mirum, quam hic varient M S. omnes. In plurimis codicibus legebatur *Ceriæ*. Noli dubitare quin veriſſima ſit lectio, *Literæ, ceremoniæ, ac facundia*, &c. Hanc lectionem præfert etiam codex Thuanæus.

Cranaus, cujus filia Athis.] Scribe, *Atthis*. Nam Ἀτθίδα vocant Græci. De hac vide Apollodorum lib. III. & alios.

Satio apud Eleuſin à Triptolemo reperta eſt.] Hoc Buzygi heroi Attico tribuunt alii. Vide Plinium lib. VII cap. LVI. Et Heſychium in voce Βουζύγης. Epimenidi quoque adſcribit hoc Auſonius in Epiſtolis:

Hoc ſi impetratum munus abs te accepero,
Prior colere quam Ceres.

Tri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Triptolemon olim, ſive Epimenidem vocant,
Aut Bulianum Buzygem.

Ita legendi hi verſus. Quis enim ſit Medes, neminem ſcire puto: neque etiam quare Buzyges Tullianus dicatur. Omnino itaque ſcribendum Bullianus, ſive Bulianus, à Bulia civitate Attica. Recte autem hic Iuſtinus frumenti ſationem repertam eſſe ait ſub Erechtheo, non ſub Erichthonio, ut alii ferme omnes, Erechtheum cum Erichthonio eundem facientes, cum hic quartus, alter vero ſeptimus Athenienſium rex fuerint. Marmor Arundellianum: ΑΦ ΟΥ ΔΗΜΗΤΗΡ ΑΦΙΚΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΡΠΟΝ ΕΦΥ τε ΥΕΝ ΚΑΙ ΠΡ. . . . . ΠΡΑ. . . . . ΩΤΗΔ. . . . . τρ ΙΠΤΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ ΚΕΛΕΟΥ ΚΑΙ ΝΕΑΙΡΑΣ ΕΤΗ ΧΗΔΔΔΠ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΟΣ ΑΘΗΝΗΣΙΝ ΕΡΙΧΘΕΩΣ ΑΦ ΟΥ ΤΡΙΠΤΟλεμος . . . . ΕΣΠΕΙΡΕΝ ΕΝ ΤΗι ΡΑΡΙΑι ΚΑΛΟΥΜΕΝΗι ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΕΤΗ ΧΗΔΔΔΔΠ. Raria, in qua primum Triptolemus ſeminaſſe hic dicitur, eſt campus in Eleuſine. Stephanus: Ῥάριον πεδίον ἐν Ἐλευσῖνι, καὶ Ῥαρία γῆ, καὶ Ῥαριάς, ἡ Δημήτηρ. Male apud Heſychium; Ῥάριον, παιδίον, pro πεδίον. Nomen hoc inditum erat illi campo à patre Rharo. Heſych. Ῥάρος, ἰσχυρός, καὶ ὄνομα τοῦ Τριπτολέμου παιδός. Filius hic erat Cranai, ut idem alibi; Κραναοῦ υἱὸς Ῥάρος. In hac inſcriptione Triptolemus, non Rhari, ſed Celei filius fuiſſe dicitur. Et ſic quoque Pauſanias. Alii autem Celeum regem Eleuſinis faciunt, Triptolemo coævum, alii pauperem hominem. Similis quoque variatio in nomine matris, quæ hic Neæra dicitur, cum aliis quoque Metanira, Polymnia, & Deiope vocetur.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

CAP. VII. *Inſolitis ſibi verſibus ſuadere populo cœpit.*] Salamis inſcribebatur poëma illud Solonis, & conſtabat centum verſibus: quorum principium habes apud Plutarchum in Solone, & Diogenem Laërtium, quamvis aliter: ſed minus recte. Verſus, quibus maxime perſuaſit populo, apud Diogenem exſtant. Sic vero ſunt legendi:

Εἴην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος, ἢ Σικινίτης,
Ἀντί γ' Ἀθηναίου, πατρίδ' ἀμειψάμενος.
Αἶψα γὰρ ἂν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο,
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμιναφετῶν.

Non, ut vulgo, τῶν Σαλαμῖν' ἀφέντων.

CAP. VIII. *Piſiſtratus juventutem in inſidiis locat.*] Polyænus, & alii nonnulli, Soloni id ſtrategema tribuunt, non Piſiſtrato. Sed conciliat hæc Plutarchus in Solone, qui docet, utriuſque ope id geſtum eſſe.

CAP. IX. *Diocles, alter ex filiis.*] Neſcio, quid Iuſtino evenerit, ut quem omnes unanimi conſenſu Hipparchum vocent, ille Dioclem appellet. Neque tamen, eum in re notiſſima lapſum eſſe, crediderim, cum nullam hujus erroris cauſam videam.

CAP. X. *Artemenes maximus natu.*] Plutarcho in Apophthegmatibus, & libero de amore fraterno, eſt Ἀριαμένης. Et ſic in MS. Iuſtini.

Adverſus Græciam quinquennium inſtruxit.] Tres tantum annos in iſtoc apparatu Xerxem conſumpſiſſe, inquit Diodorus. Iulianus vero ὁ παραβάτης, oratione priori de laudibus Conſtantii, inquit, τὴν Ξέρξην χρόνον ἐτῶν οὐκ ἐλάσσονα δέκα πρὸς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον παρασκευάζεσθαι. Quod eſſe non poteſt, cum ſexto anno, ex quo regnum adeptus eſt, bellum in Græcos moverit Xerxes.

Eaſdemque cera.] Nam ſi cera inducatur, non ita olet, ac ſi liquida ſuperfundatur. Hoc eſt quod dicit Polyænus, Demaratum ἐς πτύχα ἀκήρωτον γράψαντα ἐπικηρῶσαι. Quamvis Herodotus ali-

ter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

er. Doctiſſimus Gronovius apud Iuſtinum ma-
ebat, *eademque cera.* Quod ego non puto. Ex-
licat hanc rem Iulius Aphricanus capite LIV περὶ
υφίας ἐπιστολῶν εἰσπομπῆς. cujus verba adſcri-
am: ἄλλον πάλιν ἐν τῷ τῆς δέλτου ξύλῳ γράψαντες, κηρὸν ἐπέτηξαν, καὶ ἄλλα εἰς τὸν κηρὸν ἔγραψαν. Εἶτα ὅτε ἦλθε, πρότερον δὴ τὸν κηρὸν ἐκκινήσας, καὶ ἀναγνοὺς, μοιοτρόπως ἀντεπέστειλε.

Flumina ab exercitu ejus ſiccata.] Fuſe ea de re Herodotus libro VII: qui prodit, Echedorum (male pud eum legitur Χείδωρος) flumen potantibus efeciſſe. Quo reſpicit Alexander apud Curtium, ib. I. *Cum adiret Græcos, admonebat, ab illis gentibus illata Græciæ bella; Darii prius, deinde Xerxis nſolentiæ, aquam ipſam terramque populantium, ut eque fontium hauſtum, nec ſolitos cibos relinquerent.* Vbi nonnulli pro *populantium* ex MS. reponunt *poſcentium.* Sed male. Neque enim cohæret cum ſequentibus. Quamvis non ignorem, Perſas aquam terramque poſtulare ſolitos: quod tamen video lios ſollicitos habuiſſe, cum Herodotus teſtetur, Megabazum, Darii ſatrapam, nuntios ad Alexandrum Amyntæ filium miſiſſe, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. Id ipſum quoque legitur in epiſtola Ariſtippi ad Philippum regem; niſi quod ibi ſit, Ἀλέξανδρος ὁ Ἀλέξου, male, pro Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντου. Paſſim obvia ſunt ejus rei exempla.

CAP. XII. *Conjuges, liberoſque, cum pretioſiſſimis rebus, abditis inſulis demandant.*] Senes in inſulas deportaſſe, inquit Ariſtides in oratione ὑπὲρ τῶν τεττάρων. Conjuges vero, & liberos, Trœzenem miſiſſe, non in inſulas. *Abditas* autem vocat inſulas illas, quoniam in intimo receſſu ſinus eſſent ſitæ.

CAP. XIII. *Fama adverſi belli, & in majus, ſicutimos eſt.*] Nihil mutandum. Sic quoque initio

-tio lib. XIV: *Ne fama, aut rem in majus extolleret, aut militum animos rerum novitate terreret.*

CAP. XV. *Quoſcumque ad ſe nuntios miſiſſet.*] In omnibus MS. legebatur, *pontios*, vel *potios*. Forte ſcriptum fuit, *protinus*. Error autem ortus eſt ex literarum compendio.

AD LIB. III.

CAP. III. *Proficiſcitur autem Cretam.*] In Samo vita exceſſiſſe Lycurgum, autor eſt Heraclides. *Λυκοῦργος ἐν Σάμῳ ἐτελεύτησε, καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κρεωφύλου λαβὼν, πρῶτος διεκόμισεν εἰς Πελοπόννησον.* Scio quidem, autores diſſentire de loco mortis, & ſepulturæ Lycurgi: in Samo tamen obiiſſe, nemo dixit. Quin & ſequentia reclamant, ubi dicitur, libros Homeri à poſteritate Creophyli [male apud Plutarchum in Lycurgo legitur (Κλεοφύλου) acceptos, primus in Peloponneſum deportaſſe. Omnino itaque ſcribe, *ἐν Σάμῳ ἐγένετο*, ut eſt in MS. Sami enim aliquamdiu egit. Vide Plutarchum.

CAP. V. *Deinde cum per annos* LXXX. *gravia ſervitutis verbera.*] Ita hic locus diſtinguendus eſt: *Deinde cum per annos* LXXX. *gravia ſervitutis, verbera plerunque & vincula, cæteraque captivitatis mala, perpeſſi eſſent*, &c.

CAP. VII. *Sperantes acquirere ſe illi poſſe.*] Non ideo agros Periclis intactos reliquiſſe Archidamum, ut eum ſuſpectum redderet Athenienſibus, ſed quoniam ei amiciſſimus erat, inquit Polyænus.

AD LIB. IV.

CAP. I. *Spiritu cum igne inter interiora luctante.*] Mira diſcrepantia in omibus MS. Quidam codices habent, *inter interita.* Non dubito, quin Iuſtinus ſcripſerit, *ut ſpiritu cum igne inter-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

[i]nterintra *luctante*, &c. Hoc verbum cum inſue-[t]um eſſet Iſidoro, qui hæc citat; reſcripſit, *intror-[ſ]us. Interintra* vero, ut *circumcirca*, *præterpropter*, [&] alia.

CAP. III. *Auſi facinus nulli tyranno compa-[r]andum.*] Omnino legendum eſt, *nulli tyranni* [c]*omparandum*.

AD LIB. V.

CAP. IV. *Iam Mindarus, & Pharnabazus, Lacedæmoniorum duces.*] In omnibus MS. legitur *Zeſtromindarus*: unde fac; *Iam Seſti Mindarus & Pharnabazus*, &c. Nam in Helleſponto factam eſſe hanc pugnam cum alii, tum etiam Frontinus tradit. Lib. II. cap. V: *Alcibiades dux Atheníenſium in Helleſponto adverſus Numidarum & Lacedæmoniorum ducem; cum amplum exercitum & plures naves haberet*, &c. Sed ineptiſſima eſt hæc Frontini lectio. Quis enim unquam prodidit, Numidas Lacedæmoniis opem tuliſſe? Nihil certius eſt, quam reſcribendum eſſe, *adverſus Mindarum, Lacedæmoniorum ducem.*

CAP. VIII. *Vivus in cubili in quo dormiebat, crematus eſt.*] Contra habent Plutarchus, & Cornelius Nepos, ut jam vidit Cl. Berneggerus. Verba Cornelii in mendo cubant. *Illi cum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt, circa domum ſamenam, in qua quieſcebat, eam ſuccenderunt*, &c. Non attinet virorum doctorum ſuper hunc locum conjecturas apponere. Lege, *circa domum Saniſenam*. Saniſene appellatur tractus in confinio Phrygiæ, & Galatiæ.

AD LIB. VI.

CAP. V. *Prædarum ſumptu, & exercitu Perſarum reſtituit.*] Libentiſſime fateor, me non capere, quid ſit *prædarum ſumptus*. Manuſcripti

inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

inter ſe variant. Revoco lectionem veram: *Itaque, quæ incenſa fuerant pridem, ſumptu & exercitu Perſarum reſtituit.* Vulgatam quoque lectionem reprobat Xenophon, qui nihil de præda. Error autem ortus eſt ex ſcripturæ compendio.

CAP. VIII. *Poſt paucos deinde dies Epaminondas decedit.*] Imo non poſt paucos dies, ſed ſtatim ut è prœlio ad caſtra relatus eſt, animam efflavit. Quod ex omnium conſenſu conſtat.

Id unum à circumſtantibus requiſivit.] Ita, ut Iuſtinus, cæteri quoque omnes id narrant. Ælianus tamen longe aliter, lib. XII. cap. III. cujus verba emendata apponam. Ἐπαμινώνδας ὅτε ἐτρώθη ἐν Μαντινείᾳ, καιρίαν εἰς τὴν σκηνὴν κομισθεὶς ἔτι ἔμπνους Δαΐφαντον ἐκάλει, ἵνα ἀποδείξῃ στρατηγόν· οἱ δὲ ἔφασαν τεθνάναι τὸν ἄνδρα· εἶτα Ἰολαΐδαν καλεῖν διὰ ταχέως ἠξίου. Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἐλέχθη τεθνάναι, συνεβούλευσε διαλύσασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ φιλίαν θέσθαι, ὡς μηκέτι στρατηγοῦ καταλιμπανομένου ἐν Θήβαις. Vulgò, ὡς μηκέτι στρατηγοῦ καταλαμβανομένου ἐν Θήβαις. Male. Vide quoque Plutarchum in Apoththegmatis Epaminondæ, qui Ἰολαΐδαν, perperam, ut puto, vocat Ἰολλίδαν.

AD LIB. VII.

CAP. I. *Populus Pelaſgi, regio Bæotia dicebatur.*] Peyraredus, vir doctus, putabat legendum *Pæonia, non Bæotia.* Optime. Confirmant ejus lectionem Polybii excerpta, & Livius lib. XL. cap. III.

Ex alio latere in Europa regnum Europus nomine tenuit.] Europa eſt pars Thraciæ ad Hæmum montem. Sed illa nihil huc facit, cum de Macedonia ſola loquatur. Puto, legendum, *in Europia.* Europia eſt portio Macedoniæ, in qua Europus civitas; ubi Europum Macedonis filium regnum tenuiſſe, penes auctores fides eſt.

Pulſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Pulſo deinde Mida, nam is quoque portionem Ma-donia tenuit.] Brygorum Midam regem fuiſſe, ſtatur Herodotus. Βρύγοι autem, & Βρύγες, & ρύγες, ſunt iidem. Strabo lib. XII. ὁμοίως δὲ καὶ ρύγοι, καὶ Βρίγες, καὶ Φρύγες, οἱ αὐτοί. Male vul-o, Βρέγοι, & Βρέγες. Vide quoque Euſtathium ad ionyſium. Macedones enim τὸ φ′ mutant in β′. on autem pulſum eſſe Macedonia à Carano, Co-on apud Photium inquit, ſed ὅπως αὐτῷ χρυσὸς ίνετο τὰ εἰς βορὰν παρατεθέμενα ἅπαντα, καὶ ὡς διὰ ύτων πείσας τὸ ὑπήκοον, ἀπ᾽ Εὐρώπης διαβῆναι Ἑλλήσποντον, ὑπὲρ Μυσίαν ᾤκησε, Φρύγας ἀντὶ ρύγων βραχύ τι παραλλαγείσης τῆς λέξεως μετονο-μασθέντας.

CAP. II. *Philippum reliquit, qui immatura morte raptus.*] Quomodo immatura morte raptus, um annos triginta & octo regnarit?

CAP. IV. *Ex Cygnæa autem Archelaum.*] Scri-be, *ex Gygæa.*

CAP. VI. *Arruba, rege Moloſſorum.*] Græcis promiſcue appellatur, Ἀρύβας, & Ἀρύμβας. Sæpe enim inſeritur τὸ μ; ut Sybaris Symbaris, Thynias Thymnias, Senones Semnones, & ſexcenta alia. Apud Frontinum male vocatur *Harridas*, pro *Arrubas* aliquoties lib. II. cap. V.

AD LIB. VIII.

CAP. I. *Philomelo quodam duce.*] Apud Polyænum lib. V. male appellatur Φιλόμηδος, pro Φιλόμηλος.

AD LIB. IX.

CAP. I. *Condita primo à Pauſania.*] Pauſanias Byzantium condidit, ſive coloniam fecit Spartanorum. Primo vero ab illo conditam eſſe, ut inquit Iuſtinus, falſum eſt. Iam diu enim ante à Byzante exſtructam, ſutoribus & tonſoribus no-tum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tum. Deinceps condita à Megarenſibus Olymp. XXX, anno II. Inde à Mileſiis deducta colonia. Tandem à Pauſania. Atticorum quoque fuiſſe coloniam, probat quidam ex Ammiano, & Cornelio Nepote, cujus verba ita legebat; *Alcibiades ubi hoc audivit, domum reverti noluit, & ſe Perinthum contulit. ibique tria caſtella communivit, Bornos, Byzantium, Macronticos.* Cum vulgo legeretur, *Bornos, Byziam, Themconticos.* Sed male. Legendum enim, *Bornos, Byſanthen, Neontichos.* Βισάνθη oppidulum hoc loco Ptolomæo. Νέον τεῖχος, Scylaci.

CAP. V. *Cujus ſororem nuper expulſa Olympiade.*] Iam ante repudiarat Olympiada, ſuperinducta Meda, Cithelæ Thraciæ regis filia. Poſtrema autem è ſeptem Philippi conjugibus fuit hæc Cleopatra, Attali ſoror. Vide Athenæum lib. XIII.

CAP. VI. *Convivarum libidini, velut ſcortum vile ſubjecerat.*] Paulo naſutior viderit, hanc eſſe deformatam lectionem. In omnibus fere ſcriptis codicibus legebatur; *verum ſcortorum jure.* Vnde ego veram lectionem expiſcatus ſum: *convivarum lubidini, ebrium ſcortorum jure ſubjecerat.* Scortorum jure, hoc eſt more. Florus lib. I. cap. XVII. de Fabio Maximo: *captis ſuperioribus jugis, in ſubjectos ſuos jure detonuit.* Iterum lib. III. cap. XVII. *Peculabantur ſuo jure Rempublicam.* Hanc lectionem confirmat Diodorus. Ἄτταλος εἷς ὢν τῶν ἐξ αὐλῆς, καὶ πολὺ δυναμένων παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον τὸν Παυσανίαν, καὶ πολὺν ἐμφορήσας ἄκρατον, παρέδωκεν αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῖς ὀρεοκόμοις, εἰς ὕβριν, καὶ παροινίαν ἑταιρικήν.

CAP. VII. *Sub nomine Myrtalis.*] Lege, *Sub nomine Myrtales, conſecravit. Hoc enim nomen ante Olympiadi parvulæ fuit.* Nam Μυρτάλη prius appellata eſt Olympias.

AD

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

AD LIB. XI.

CAP. IV. *Quæ non viros tantum, verum & deos genuerit.*] Bacchum nimirum, & Herculem. Hinc explica verſus illos Sophoclis, qui apud Dicæarchum exſtant:

Θήβας λέγεις μοι, τὰς πύλας ἑπτάςόμους,
Οὗ δὴ μόνον τίκτουσιν αἱ θνηταὶ θεούς.

Quos verſus perperam corrigunt. Statim poſt, lege ex MS. Bibliothecæ Lugdunenſis, *actaque Thebis patre ejus Philippo pueritiæ.*

CAP. VII. *Gordien urbem petit, quæ poſita eſt inter Phrygiam majorem, & minorem.*] Falſum. Non enim inter Phrygiam majorem, & minorem, ſita urbs Gordium, ſed inter Phrygiam majorem, & Cappadociam. Stephanus: Γορδίειον πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας, πρὸς τῇ Καππαδοκίᾳ, ἀπὸ Γορδίου τοῦ πατρὸς Μίδου. Alii tamen ſimiliter in Phrygia minore ad Sangarium ponunt. Sed inepte. Ineptiunt quoque illi, qui eandem ac Sardes faciunt. Celænas enim Alexander jam ceperat. Neque quiſquam prodidit, eum regreſſum in Phrygiam Helleſpontiacam.

Profectus ad conſulendos augures vicinæ urbis.] Omnino ſcribo, *ad augures Telmiſinæ urbis*; non, *vicinæ*. Nihil enim minus, quam vicina fuit hæc urbs Phrygiæ. Telmiſenſes autem fuiſſe σοφοὺς τὰ θεῖα, καὶ τὴν οἰωνοσκοπικὴν ἐξηγεῖσθαι, nec bardi & bambaliones ignorant. Confirmat hanc conjecturam Arrianus lib. II; quem conſule. Abit ille paullulum ab Iuſtino in hac narratione. Sed non poſſum omittere, quid ſit, quod maxime hic mirer. Cum enim ſupra dixerit, & nos etiam ex aliis oſtenderimus, Midam cum Phrygibus ex Europa in Aſiam trajeciſſe; quomodo pater ejus Gordius in Phrygia Aſiatica regnare potuerit? Aut quomodo Phryges ante Midam in Aſia? Non tamen

hoc

hoc unus Iuſtinus; Sed & Arrianus, & alii, produnt.

Ab Orpheo ſacrorum ſolemnibus initiatus.] Conon apud Photium, Narratione I. refert, quod Midas Ὀρφέως κατὰ Πιέρειαν τὸ ὄρος ἀκροατὴς γενόμενος, πολλαῖς τέχναις Βρυγῶν βασιλεύς.

CAP. IX. *Imperiique perpetuæ à diis immortalibus datæ poſſeſſionis admonere.*] Scribe, *dati poſſeſſionis*. Ait imperium perpetuæ datum poſſeſſionis.

CAP. X. *Obvios cum infulis multos Orientis reges habuit.*] Puto, reſpicere Iuſtinum ad memorabilem illam hiſtoriam, quam Ioſephus de Iaddo, ſummo Iudæorum ſacerdote, narrat. Vide eum lib. XI. Antiq. cap. VIII.

Per proditionem capiuntur.] Nemo dixerit per proditionem eſſe captam Tyrum.

CAP. XI. *Inde Rhodum Alexander, Ægyptum, Ciliciamque.*] Atqui Cilicia jam diu erat capta. Scribe itaque, *Syriamque*. Sic quoque nonnulli inter Iuſtini compilatores legerunt.

CAP. XIV. *Vt pons Cydni fluminis.*] Non puto mutandum quidpiam; quamvis Arrianus, & Curtius, *Lycum* hic habeant. Cydnus, & Lycus, vicina ſunt flumina, utraque in Tigrim labuntur. Vt credam, eundem eſſe Cydnum ac Gyndem, facit Tibullus, in Panegyrico ad Meſſallam:

Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Diaſpes
Profluit, aut rapidus Syri dementia Cydnus.

Nihil hic mutandum. *Diaſpes*, pro *Idaſpes*. Idaſpem vero Romani appellarunt etiam Choaſpem. Virgilius IV. Georg. —— *Aut Medus Idaſpes.* Quem locum male interpretatur Iunius Philargyrus, de Idaſpe Indiæ. Curtius lib. V. *Benigne juvenem excepit rex, & eo duce ad Idaſpem amnem pervenit, delicatam, ut fama eſt, vehentem aquam.* De Choaſpe loqui, nemo non viderit. Adi quoque

Lactan-

Lactantium lib. I. & Ammianum lib. XVIII. Ex hujus alveo quidam veterum prodiderunt Cydnum ſive Gyndem profluere. Vnde error Solini emanaſſe videtur, dicentis, Cydnum Ciliciæ è Choaſpe derivari. Vbi confundit Cydnum Ciliciæ cum hoc Perſiæ.

CAP. XV. *In vico Parthorum Thara*] *Dara* omnino ſcribendum eſt. Etymol. magnum: Δάρας παρὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ συλληφθῆναι Δαρεῖον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου· ὑπὸ δὲ Ἀναστασίου κτισθὲν, ἐκλήθη Ἀναστασιούπολις. *Darieum* Plinio, & aliis. Sed errat Etymologus, quod hanc Anaſtaſiopolin dictam putet, cum illa ſit alia.

Pro ſe juſtam magis, quam gravem, ſepulturæ veniam orare.] Forte, *pro ſe juſtæ magis, quam gravis, ſepulturæ veniam orare. Gravis*, id eſt, ſumptuoſæ. Ita legerunt medii ævi ſcriptores.

AD LIB. XII.

CAP. I. *Centum nonaginta millia talentum Ecbatanis congeſta.*] Nam θησαυροφυλάκιον regum Mediæ, & Perſiæ, ait fuiſſe Batanis Iſidorus Chatacenus. Batana autem vocat Ecbatana, ut & Curtius lib. IV. *Sé quoque cum tranſiſſet mare, non Ciliciam, aut Lydiam, (quippe tanti belli exiguam hanc eſſe mercedem) ſed Perſepolim, caput regni ejus, Bactra, deinde Batana, ultimique Orientis oram, imperio ſuo deſtinaſſe.* Sic lege. Nam MS. habebat *Batava*. Et ſic forſan & alibi ſcripſit Curtius. Sane Pſeudo-Calliſthenes de rebus geſtis Alexandri (quem utendum habeo ex Bibliotheca Lugdunenſi) Βάτανα ſemper vocat. Sed de eo ad Ptolemæum.

CAP. III. *Ibi ei occurrit Thaleſtris.*] Non videtur Iuſtinus, ut alii, Amazonum gentem in Hyrcania ponere; ſed ad Mæotim, & Tanaim. Nam inquit, XXV dierum itinere confecto in Hyr-

cania occurriſſe Alexandro. Rectius ſane. Neque enim ullus Geographorum Amazones alibi collocare, quam ad Mæotim unquam dubitavit. Eaque etiam de cauſa Mæotidas, & Tanaitidas appellari, nemo neſcit. Seneca Hippolyto:

Qualis relictis frigidi Ponti plagis
Egit catervas, Atticum pulſans ſolum,
Tanaitis, aut Mæotis, & nodo comas
Coëgit, emiſitque, lunata latus
Protecta pelta, talis in ſylvas ferar.

Ita leg. ex MS. Vulgo peſſime, *Aut Tanæis, aut Mæotis.* Curtius tamen lib. VI, Hyrcaniæ finitimam facit Amazonum gentem. Sed male. *Erat (ut ſupra dictum eſt.) Hyrcaniæ finitima gens Amazonum, quondam circa Thermodonta amnem Themiſcyræ incolentium campos. Reginam habebant Thaleſtrim, omnibus inter Caucaſum montem & Phaſim amnem imperitantem.* Ita lege. Vide quoque Diodorum, ad annum IV. Olymp. CXII. Cauſa erroris hæc eſt: quod Iaxartem ſive Orxantem, Tanaim eſſe crederent milites Alexandri. Adi Arrianum lib. VII.

CAP. VII. *Cum ad Nyſam urbem veniſſet, oppidanis non repugnantibus.*] Sic quoque Arrianus lib. V. Cui tamen adverſatur Curtius. Statim poſt puto legendum, *Cleophis.*

Repentino impetu mentis, in ſacros dei ululatus inſtinctus.] In MS. legebatur, *inſtinctu*, non *impetu.* Quod facit ſubdubitare, latuiſſe hic aliquod verbum minus ab librariis intellectum, vel quod inſolitum quid ipſorum auribus ſonaret. Forſitan ſcriptum fuit, *repentino incitu mentis*, &c. *Incitu* pro incitatione dixerit Iuſtinus. Sic Plinius lib. II. cap. XLV. *Qui ſive aſſiduo mundi incitu, & contrario ſiderum occurſu naſcuntur, ſive hic eſt ille generabilis rerum naturæ ſpiritus.* &c.

CAP. VIII. *Cum præceps ad terram decidiſſet,* concur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

concurſu ſatellitum ſervatur.] Curtius aliter lib. VIII. Inquit enim, equum Alexandri multis vulneribus confoſſum procubuiſſe, poſito magis rege, quam excuſſo. Hiſtoriam fuſius narrat Agellius ex Charete (ita legendum) lib. V. cap. II. Adi quoque Arrianum, Plutarchum, & alios. Perſæ hiſtoriam hanc de Poro, & Alexandro, longe aliter narrant. Vide Petrum Teixeram lib. I. cap. XXII.

Inde Adreſtas. MSS. omnes *Areſtas.* Et ſic quoque Lucanus III. *Tunc furor extremos movit Romanus Areſtas. Præſtos* vocat Curtius, male. Sed variis modis Indicæ illæ gentes ab auctoribus appellantur. Sic quos Ariſtobulus Γλαυκανίκας vocat, Ptolomæus Γλαύσας, & trecenta ejuſcemodi, in quibus verum nomen nullus εἰ μὴ ὁ θεὸς εἰδείη.

Gangaridas cæſis eorum exercitibus expugnat.] De Gangaridis, ſive Gandaridis, negat Diodorus, Olymp. CXIV, anno II: Μέγιστον τὸ τῶν Γανδαριδῶν ἔθνος, ἐφ' οὓς διὰ τὸ πλῆθος τῶν παρ' αὐτοῖς ἐλεφάντων, οὐκ ἐπεστράτευσεν ὁ Ἀλέξανδρος. Vide quoque Plutarchum, qui Γανδαρίτας, & alibi Γανδερίδας perperam vocat. Præſidas vero Πραισίους, & Πραισιαίους.

Cum gratulatione in eadem reverterunt.] Puto verius, *Indidem reverterunt.*

CAP. IX. *Hinc in Ambros.*] Diodorus, *Ambritas.*

CAP. X. *Ad urbem Ambigeri regis.*] Forte reſcribendum, *Ambiſari.* De quo vide Arrianum l. V.

CAP. XII. *Gorgias, Polydamas, Amadas.*] Omnino *Amyntas* legendum, non *Amadas.*

CAP. XIII. *In Burſiam urbem trans Eufratem.*] Non puto locum hunc eſſe ſanum. MSS. aliqui præferebant, *Burbeſiam.* Arbitror, ſcribendum eſſe *Borſippam.* Locus ille non videtur uſque adeo celebris fuiſſe ævo Alexandri. Perſæ hoc oppidum vocant *Kermes.* Sed errant, cum dicunt, in eo Alexandrum mortuum eſſe.

AD LIB. XIII.

CAP. IV. *Parapammenos fines.*] Omnino legendum, *Paropamiſios, & fines Caucaſi montis, Oxyarches accepit.* Ex Dexippo, & Arriano. Statim poſt in MSS. legitur *Cedroſique.* Recte: nam & Græci non Γεδρωσοὺς tantum, ſed & Κεδρωσοὺς vocant. Stephanus: Κέδρωσοι ἔθνος Περσικὸν, &c.

CAP. VII. *Autuchum, Agrium, miſſos à patre Speo.*] E Diodoro Siculo lib. IV, & Apollonii Schol. patebit, legendum eſſe, *Hypſeo*, non *Speo.* Apum quoque, & mellis uſum inveniſſe, teſtatur idem Scholiaſtes. Vide ſis etiam Heraclidem Ponticum in Ceorum Republica.

CAP. VIII. *Prodere partium exercitum voluit.*] Nob. Peyraredus legebat, *partem exercitus*, idque à ſequentibus confirmari aiebat. Iudicet lector.

AD LIB. XIV.

CAP. I. *Tunc exercitu in Ætoliam promoto.*] Inepte. In Cappadocia enim hæc geſta eſſe, patet cum ex Diodori lib. XIIX, tum etiam ex aliis. Hanc difficultatem viderunt alii, qui Æoliam conati ſunt reponere. Fruſtra. Scribe, *in Ætuliam.* Ætuliam vocat, quam alii Ætulanen. Ea eſt Armeniæ minoris portio, in Cappadocia. Ptolomæus: Ἀρμενίας μικρᾶς, ἡ μὲν ἀρκτικωτάτη καλεῖται, Ὀρβαλισηνή· ἡ δ' ὑπ' αὐτὴν Αἰτουλανή. Εἶτα Αἰρετικὴ, καὶ ὑπ' αὐτὴν Ὀρσηνὴ, καὶ μεσημβρινωτάτη μετὰ τὴν Ὀρσηνὴν, Ὀρβισηνή. Sic lege.

CAP. VI. *Vt Alexandrum poſſes etiam in moriente matre cognoſcere.*] In MSS. legebatur, *In moriente patre, & matre.* Vnde neſcio, an vere conjecerim; *Vt Alexandrum poſſes etiam in moriente, ut pariente matre cognoſcere.* Senſu optimo, & veriſſimo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

AD LIB. XV.

CAP. I. *A Ptolomæo apud Galaman vincitur.*] Bongarſius legit, *Gazam*, ex Diodoro, & aliis. Puto tamen Iuſtinum ſcripſiſſe, *Gamalan*. Proxima enim eſt urbs hæc Gazæ. Quippe in Idumæa eſt. Noli hanc confundere cum Gamala Phœniciæ. Etiam Gabala ſive Gebala appellatur, ut teſtatur Stephanus. Vnde portio Idumææ dicta eſt Gabalene. Sexcentis autem nominibus τὸ μ, in β mutatum eſt, & contra: ut Amantes Abantes, μύρμηξ βύρμαξ, τέρμινθος τερέβινθος. Sic quoque è Græco βουνὸς Latini fecere *mons*.

CAP. IV. *Auctor libertatis Sandrocottus.*] Nihil mutandum. Sæpe enim prior illa litera demitur. Ita dicitur Ἀλμυδησσὸς & Σαλμυδησσὸς, Ἐλμάντικα Σελμάντικα, Ἐξιτανία Σεξιτανία, Ἰνδικὴ Σινδικὴ, Ἀρδιαῖοι Σαρδιαῖοι, Ἀκχῶνοὶ Σακχῶνοὶ, & alia plura.

AD LIB. XVI.

CAP. V. *Chion & Leonides indignantes.*] Vide Memnonis Eclogas de Hiſtoria Pontica: unde apparebit, legendum hic eſſe *Leon*, non *Leonides*.

Heraclienſes ſub regno Tyrannorum fuere.] MS. *Heraclienſes regnum Tyrannorum fuere*. Ita loquuntur optimi quique ſcriptores, & ipſe quoque Iuſtinus. Sic infra lib. XVII. cap. III. *Quæ & ipſa genus Æacidarum erat*. Ita enim ex MSS. legendum.

AD LIB. XVII.

CAP. I. *Lyſimachus quatuor & LXX annos natus erat.*] Octoginta annorum facit Lyſimachum Hieronymus cum occumberet in prœlio adverſus Seleucum. Vide Lucianum de longævis.

CAP. III. *Pyrrhum filium vivum, admodum*

parvulum.] MS. *unum.* Forte *unicum*. Nullos namque filios habuit Æacides, præter Pyrrhum.

AD LIB. XVIII.

CAP. III. *Nam piſcem Phœnices Sidon appellant.*] Philo Byblienſis: χρόνοις δὲ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ὑψουρανίου γενεᾶς γενέσθαι Ἀγρέα, καὶ Ἁλιέα, τοὺς ἁλιείας καὶ ἀγρείας εὑρετάς: , ἐξ ὧν κληθῆναι ἀγρευτὰς καὶ ἁλιεῖς. Nam ציד *piſcator*. Ita credebant Phœnices.

CAP. IV. *Interim rex Tyro decedit filio Pygmalione* &c.] In MS. legebatur, *rex multo Tyro.* Et Ioannes Gerundenſis Epiſcopus in Paralip. Hiſt. Hiſpanicæ citat, *interim rex mulcto Tyro decedit.* Vix itaque crediderim, ſanum eſſe hunc locum. puto ſcribendum, *interim rex Mutgo Tyro decedit.* Mutgo appellatur hic pater Pygmalionis, quem alii *Mutgonum*, & *Matgenum* vocant. Μέτηλιν is eſt Theophilo lib. III. ad Autolycum. *Methres* vero eſt Servio. Alii & *Belum* vocant. non recte.

CAP. VII. *Propter quod ducem ſuum Maleum.*] In aliis codicibus erat *Macheum.* Quod non poteſt eſſe nomen Punicum. Forſan verum eſt, *Malchus* vel *Malcus.* Id etiam nominis eſt regi Nabathæorum apud Hirtium de bello Alexandrino. *Malchum* vero Regem ſignificare etiam pueri norunt.

Punitis auctoribus miſerorum civium.] Doctiſſimus Peyraredus, ita legit, & diſtinguit: *contentumque victoria ſua, punitis auctoribus, miſertum civium* &c. Quam conjecturam veriſſimam eſſe puto.

AD LIB. XIX.

CAP. I. *Quo Pœni humanas hoſtias immolare.*] Porphyrius de abſtinentia lib. II. dicit Iphicratem finem impoſuiſſe τῇ ἀνθρωποθυσίῃ. Καὶ οἱ ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνιοι ἐποίουν τὴν θυσίαν, ἣν Ἰφι-

ὀικιστὴς ἔπαυσεν. Pindari Schol. in Pythiis Ode II. hoc Geloni tribuit. Τὸ γοῦν ἀνθρωποθυτεῖν φησιν ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ Τυρσηνῶν παύσασθαι αὐτοὺς Γέλωνος προστάξαντος· ὅτε δὲ καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς χρήματα εἰσφέρειν. Τίμαιος διαγραφῆς τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀναγέγραφε. Ita ſcribendus ille locus.

CAP. II. *Hannibal, Haſdrubal, & Sappho.*] Meminerunt hujus Annibalis Xenophon lib. I. Hiſt. Græcarum, & Diodorus lib. XIII. Mortuus eſt hic in Sicilia anno I. Olymp. XCIII. Inter hujus obitum, & alterius Annibalis nativitatem, interſunt anni plus minus CLX. Non poteſt itaque patruus fuiſſe magni illius Annibalis. Sapphonem alii auctores non norunt: & forte corruptum eſt nomen. In MS. erat *Sapho.* An *Pſapho?* Certe hoc eſt nomen Punicum. Vide Apoſtolii Parœmias, & Arſenii apophthegmata.

AD LIB. XX.

CAP. I. *Tarquinii à Theſſalis, & Spinambris.*] MSS. habent, *Inſpinambris.* Lege, *Spina in Vmbris.* Plurimi enim veterum confundunt Vmbrorum & Tuſciæ terminos. Sed de eo nos alias.

CAP. IV. *Hic Sami Demarato locuplete negotiatore natus.*] Certe non magis Pythagoras Demarati filius, quam Tarquinius Mneſarchi. Forte ſcripſit Iuſtinus *Marmaco*, pro *Demarato.* Marmacum namque aliqui dixerunt appellatum fuiſſe Pythagoræ patrem. Diog. Laërtius: Πυθαγόραν ἔνιοι μὲν φασὶν υἱὸν εἶναι Μαρμάκου τοῦ Ἱππάσου, τοῦ Εὐθύφρονος, τοῦ Κλεωνύμου, φυγάδος ἐκ Φλιοῦντος.

CAP. V. *Qui ante menſes Romam incenderant.*] Puto ſcripſiſſe, *ante menſem.*

Auxiliis Gallorum auctus, bellum velut ex integro reſtaurat.] Hæc ita correxere, cum in MSS. legeretur; *bellum velut ex integro reliquit reſtauratis autem,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

autem. Quod non fruſtra eſt. Ita enim emendandum erat: *auxiliis Gallorum auctus, belli, velut ex integro, reliquias reſtaurat. Iis autem,* &c.

AD LIB. XXI.

CAP. I. *Tyrannidem in ſuos priuſquam in exteros auſpicatus.*] Lege, ex MS. *in ſuos, quam in exteros.* Quomodo loquuntur optimi ſcriptores.

AD LIB. XXII.

CAP. I. *Bello adverſus Ætnæos.*] Nihil mutandum. Ætna eſt oppidum idem ac mons cui impoſitum, nomen ſortitum; ut patet ex Strabone, Plinio, Ptolemæo, & aliis. Ea ante *Ineſſa* appellabatur.

CAP. II. *Expoſitis ignibus cereis tactiſque, in obſequia Pœnorum jurat.*] Peyraredi conjectura eſt: *expoſitis ignibus ſacris, tactiſque,* &c. Livius ita de Hannibale, lib. XX. *Fama etiam eſt, Annibalem annorum ferme novem pueriliter blandientem patri Amilcari, ut duceretur in Hiſpaniam, cum perfecto Africo bello, exercitum eo trajecturus, ſacrificaret, altaribus admotum, tactis ſacris jurejurando adactum ſe, cum primum poſſet, hoſtem fore populi Romani.*

CAP. VII. *Rex Cyrenarum Afellas.*] Non dubitandum de lectione Bongarſii, *Ophellas.* Nam, præter Diodorum, ita quoque habent, Theophraſtus de plantis lib. IV. cap. IV. & Polyænus, atque alii.

CAP. VIII. *Archagatho filio.*] A Græcis varie appellatur, Ἀρχάγαθος, Ἀγάθαρχος.

AD LIB. XXIV.

CAP. V. *Igitur Galli duce Belgio.*] Pauſaniæ hic eſt Βόλγιος. Sed male, ut puto.

CAP. VI. *Et quindecim millibus equitum.*]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Μυρίες ἱππέας tantum recenſet Diodorus in epitome lib. XXII.

CAP. VIII. *Cum dolorem vulnerum ferre non poſſet, pugione vitam finivit.*] Atqui Pauſanias inquit, illum vulneratum, veneno vitam finiviſſe, pudore ſcilicet acceptæ in Græcia cladis. Sed conciliat hos Diodorus: Βρέννος δ᾽ ἀκρατον πολὺ ἐμφορησάμενος, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε.

AD LIB. XXVI.

CAP. II. *Bellum Athenienſibus infert.*] In MSS. legebatur, *belli bellum Athenienſibus infert.* Vnde ſuſpicor, Iuſtinum ſcripſiſſe; *recenti adhuc ex priori victoria militum ardore bellandi, bellum Athenienſibus infert.*

CAP. III. *Rex Cyrenarum Magas.*] *Magam* quoque vocant Polyænus, & Athenæus.

AD LIB. XXVII.

CAP. III. *Ad ſocerum ſuum Artamenem.*] MS. habebat, *Arimenem.* Puto, verum eſſe, *Ariamenem.* Nam Diodori epitome habet Ἀριάμνης. Hujus Antiochi ſororem Stratonicen, uxorem duxerat Ariarathes, filius Ariamenis. Socerum itaque ejus laxius vocat Iuſtinus.

Sed Ptolomæus non amici debito, quam hoſtis factus.] Doctiſſimus Gronovius, in Obſervationibus ſuis, ita hunc locum emendabat, *non tam amicus dedito, quam hoſtis fratri.* Quod quidam codices præferrent: *non tam amicus ei deditus.* Verum, niſi me animus fallit, omnino, pro *factus* ſcribendum, *functus*; hoc modo: *Ptolomæus non amici debito, quam hoſtis functus*, &c. *Subintelligitur vero* τὸ, *tam*. Certo certior hæc conjectura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

AD LIB. XXVIII.

CAP. III. *Ipſi regem quærant, cui imperent.*] MSS. habebant, *quia*, pro *ipſi*. Noli dubitare, quin Iuſtinus ſcripſerit, *quin*.

AD LIB. XXIX.

CAP. II. *Cujus quanto promptius nobiliuſque ſit regnum.*] In MS. erat *proprius*. Malim *propius*, ut quoque eſt in Vett. edit.

AD LIB. XXX.

CAP. IV. *Eodem anno inter inſulas Theram & Theraſiam.*] Imo jam multis annis, ante quam hæc geſta ſunt, fuit motus ille terræ. Contigit enim Olympiadis CXXXIX, anno I: ut conſtat ex Polybio, & Euſebii Chronico. Plinius tamen lib. II. cap. LXXXVII. inquit, Automatam ſive Hieram (de qua omnino capienda verba Iuſtini) enatam eſſe inter Theram, & Theraſiam inſulas, Olympiadis CLVI. anno II. Quod quomodo fieri potuerit, non video.

AD LIB. XXXI.

CAP. III. *Et graviter fractum, velut exanguem in regno reliquit.*] In MSS. eſt, *& gravibus fractum*, &c. Et ita lege. Hoc quod non intelligerent librarii, reſcripſerant, *gravibus vulneribus.* Inepte.

AD LIB. XXXII.

CAP. II. *Qua re prodita concurſu inſularium.*] Narrat quoque hanc rem Polybius in excerptis Porphyrogennetæ, & Diodorus Siculus. Vnde patebit, legendum eſſe, *Iovis Elymæi*. *Inſulares* autem vocat templi cuſtodes, & accolas. Templa enim, & fana, locaque ſecreta, *inſulas* appellari, nemo neſcit. Sic Delphi, inſula à quibuſdam dicuntur.

CAP. III. *Non negligentior tantum Perſeus in patrem.*] In MS. legitur, *neglectimentior.* Vetus lectio procul dubio fuit *neglectior.*

Quod Argonautæ idem propter magnitudinem navis.] *Navis*, Bongarſius interpretatur, *navigationis.* Non recte. Simpliciter ita capiendum, quod flumen Sabus triremem illam Argonautarum non caperet, propter magnitudinem. Adeo ut illis neceſſe fuerit illam fluvio elatam humeris ſuis in littus Adriaticum deportare. Nota eſt hiſtoria.

Iſtri qui ex vocabulo amnis, quo à mari conceſſerant.] Non poſſum perſuaderi, hanc eſſe veram lectionem: neque illam, quam ex Iſidoro Cluverius repoſuit. Solemne enim Iſidoro, ut quicquid non intelligeret, aut deleret, aut prave corrigeret. In MSS erat: *qua è mari conceſſerant.* Vnde conjicio, ſcriptum fuiſſe; *quo à Narico conceſſerant.* Naricum, ſive Naracum eſt Oſtium Iſtri, quod tradiderunt Apſyrtum ingreſſum eſſe cum Argonautas perſequeretur. Νάρηκος στόμα eſt Apollonio Rhodio lib. IV.

—— ἀμφὶ δὲ δοιαὶ
Σχίζονται προχοαί· τὴν μὲν καλέουσι Νάρηκος,
Τὴν δ' ὑπὸ τῇ νεάτῃ Καλὸν στόμα &c.

Meminere ejus oſtii omnes Geographi. Alii tamen per Pulchrum oſtium in Iſtrum vectos eſſe Colchos, aiunt.

Qui cum Orole rege adverſus Baſtarnas male pugnaſſent.] Mirum quam turpiter depravatum ſit nomen hoc Dacici regis. In minori epitome Trogi dicitur *Ruboboſtes:* Et hoc male. Legendum, *cum Bœrebiſta rege*, &c. Vide Strabonem lib. VII; cui eſt Βοιρεβίστας.

AD LIB. XXXV.

CAP. I. *Fratrem ejus Oroſernem, per injuriam.*] Ὀροφέρνης quoque vocatur in excer-

ptis Porphyrogennetæ è Diodoro. Quamvis alii aliter vocent.

Subornant propalam quendam.] Celeberrimus vir Fr. Gronovius optime conjecit ſcribendum hic eſſe, *ſubornant Balam quendam.* Ioſepho enim Ἀλέξανδρος ὁ Βάλας dicitur lib. XIII. cap. VIII. uti habent libri meliores.

AD LIB. XXXVI.

CAP. II. *Nomen urbi à Damaſco rege inditum.*] Nemo poteſt ignorare, quantopere ſemper in uſu fuerit apud librarios, nomina eorum, à quibus urbes, & regiones, denominatæ, & conditæ traderentur, corrumpere, & inflectere ad ipſiuſmet loci appellationem. Idem quoque hic factum eſſe, non injuria quis dubitare poſſit. Is enim, qui hic nomen urbi dediſſe, quique Athares uxoris cultum inſtituiſſe dicitur, ab aliis, non *Damaſcus*, ſed *Damas*, vocatur. Etymologicum magnum: Δαμασκὸς πόλις Συρίας, περὶ τὸν Ἀντιλίβανον· εἴρηται ὅτι Δαμᾶς στρατεύων μετὰ Διονύσου, ἐκεῖσε σκηνὴν πηξάμενος, ἱδρύσατο τὸ ἐκεῖ Συρίας Θεοῦ ξόανον. Ἢ οὖν Δαμασκηνὴ, Δάμασκος. Scio quidem, alios mentionem facere Damaſci cujuſdam, qui à Baccho excoriatus eſſe traditur, unde Δερμασκὸς, & poſtea κατὰ παραφθορὰν, *Damaſcus* dicta ſit. Sed eum quicquam cum Athare, aut Atargati commune habuiſſe, nemo dixit. De appellatione autem hujus urbis, tantum à ſeſe abeunt veteres, quantum à veritate. Vide Damaſcum apud Photium, Philonem Iudæum, Stephanum. Verum hæc alibi.

Sepulchrum Athares uxoris ejus pro templo coluere.] Vix equidem poſſum amplecti hanc lectionem; præſertim cum MSS. præferant *uxoris ejus extemplo*. Puto itaque ſcribendum; *Syri ſepulchrum Athares uxoris, ejus exemplo, coluere.* Ait,

Syros,

Syros, æſtimatione Damaſci, Athares conjugis ſepulchrum (quam ipſe dum viveret impenſiſſime amarat, mortuam plus quam debita pietate proſecutus erat) coluiſſe, regis ſui, quamdiu ſuperſtes eſſet uxori, exemplum ſecutos.

AD LIB. XXXIX.

CAP. I. *Alter occiſus erat, proſpere geſſiſſet.*] Omnino ſcribendum, *ceſſiſſent*.

CAP. V. *Quorum rex Erotimus.*] Non dubito quin hic ſit *Aretas*, ut ab aliis vocatur. Meminit ejus ſæpe Ioſephus: erat autem hic filius Obodæ, ut teſtatur Stephanus, in Αὔαρα.

AD LIB. XLI.

CAP. II. *Veſtis olim ſui moris, poſteaquam acceſſere opes, ut Medis pellucida.* Iulianus ὁ παραβάτης, in oratione de Conſtantii geſtis; διασώζουσι καὶ ἀπομιμοῦνται τὰ Περσικὰ, οὐκ ἀξιοῦντες ἐμοὶ δοκεῖ Παρθυαῖοι νομίζεσθαι, Πέρσαι δὲ εἶναι προσποιούμενοι, ταῦτά τοι καὶ στολῇ Μηδικῇ χαίρουσι. Statim poſt apud Iuſtinum ſequitur, *Armorum Scythicus, ac patrius mos.* Quod forſan Trogi ævo verum fuit, ſed Iuliani non item. Ait enim ille, quod Parthi, ἐς μάχας ἔρχονται, ὅμοιοι Μήδοις, ὅπλοις τε ἀγαλλόμενοι τοιούτοις, καὶ ἐσθήμασι ἐπιχρύσοις, καὶ ἁλουργέσι.

Majorem partem ſervorum habent.] MSS. præferunt, *ſervitiorum*. Quod probo. Ita enim ſemper ſolet Iuſtinus.

CAP. III. *Sepultura vulgo aut avium aut canum laniatus eſt.* Perperam puto hunc morem Parthis attribui, cum is Hyrcanorum proprius ſit. Scio quidem idem fere Herodotum aſſerere de Perſis: οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ᾽ ὄρνιθος, ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ. De canibus neſcio, an verum ſit. De avibus conſtat. Quamvis idem

habeant & alii. Moris enim ſemper fuit Perſis, ſive Parthis, ut immatura morte defunctis, os oculoſque lacte oblinerent: inde equo impoſitos, inſtigatoque eo, corvorum prædæ exponerent. Quod ſi ab iis, quibus ejus rei negotium incumberet, anim. adverſum fuiſſet, dextrum ejus oculum prius à corvis maceratum, felicem judicabant; ſin ſiniſtrum, contra. Cum ſenibus aliter agebatur. Eos enim ad montana deferebant, fameque enecabant: & omnes, qui hoc fato defungerentur, felices exiſtimabantur. Strabo, qui Caſpiis illud tribuit, videtur hæc duo mortis genera confudiſſe. Ait enim lib. XI. Κάσπιοι δὲ τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη λιμοκτονήσαντες, εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκτιθέασιν· ἄποθεν δὲ σκοπεύοντες, ἐὰν μὲν ὑπ' ὀρνίθων κατασπωμένους ἀπὸ τῆς κλίνης ἴδωσιν, εὐδαιμονίζουσιν· ἐὰν δὲ ὑπὸ θηρίων ἢ κυνῶν, ἧττον· ἐὰν δ' ὑπὸ μηδενός, κακοδαιμονίζουσι. Videſis Petrum Teicheram in compendio Mircondi.

CAP. IV. *Arſaces, vir, ſicut incertæ originis, ita virtutis expertæ*] Doctiſſimus Schicardus in Tarich regum Perſiæ, putabat originem trahere Arſacem à Dario Codomanno: quod tamen non videtur. Nam in Chronico Perſico, quod penes Cl. Elichmannum eſt, dicitur eſſe ex ſemine Chaichoſrou, qui eſt Cyrus. Pater vero ejus vocatur Darius quidam. Quæ potuit erroris cauſa fuiſſe.

CAP. V. *Vrbem nomine Daram in monte Apavarticeno condit.*] Supra quoque meminit Daræ, ut nos oſtendimus. Hoc vero loco pro *Dara*, doctiſſimus Schicardus ex ſua Tarich Perſica, putabat reſcribendum, *Aſca*, quod reperiſſet Arſacem urbem condidiſſe, quam de ſuo nomine appellarit أشكى. Sed hæc alia eſt. Dara enim ad Caſpias pylas, hæc vero in Hyrcania. Videtur hujus meminiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

miniſſe Iſidorus Characenus. Ἐντεῦθεν Ἀσταυηνὴ χοῖνοι ξ. ἐν ᾗ κῶμαι ιβ'. ἐν αἷς σταθμοί. πόλις δὲ Ἀσαὰκ, ἐν ᾗ Ἀρσάκης πρῶτος βασιλεὺς ἀπεδείχθη· καὶ φυλάττεται ἐνταῦθα πῦρ ἀθάνατον. Ita enim legendus eſt ille locus. Alii tamen Arſaciam vocant urbem illam, & eandem ac Ragas, Europum, Duram faciunt. Sed plures ſuo nomine inſignitas urbes conſtat Arſacem condidiſſe. Verum hæc confuſiſſima. Alibi de iis erit fuſior dicendi locus.

Hujus filius & ſucceſſor regni, Arſaces & ipſe nomine.] Alii hujus Arſacis non meminerunt. Perſæ tamen norunt. Quemnam vero *Pricipatium*, aut *Pampatium*, Iuſtinus vocet, ignoro. An eſt *Pharnapatius?* In Parthicorum ſane regum catalogo, quem habeo à Clar. Ioanne Elichmanno, nihil ſimile apparet. Lubet hic eorum nomina apponere, quoniam non parum lucis Græcorum Hiſtoria inde poteſt mutuare. Mancus namque multis in locis fuit Catalogus ille, quem edidit Schicardus, quod vel hinc apparebit. *Askan filius Darii eſt primus Asfanenſium rex, & totam familiam ab eo denominant. Tempus regni ejus* X *anni. Aſcan, filius Aſcan, regnavit annis* XX. *Behran, fil. Siabur,* XI. *annis. Belas f. Behram* XV. *annis. Hormoz f. Belas* XIX *annis. Nuſcha f. Belas* XVII. *annis. Feruz filius Hormoz* XII. *annis. Choſrû f. Belas* XIII. *annis. Ardavan f. Belas* XXIII *annis. Ardavan f. Asfan* XV. *annis. Belas f. Asfan* XII. *annis. Gjudar f. Asfan* XXX. *annis. Barſebi f. Gjudar* XV. *annis. Gjudar f. Mehras* II *annis. Beri filius Gjudar* XV. *annis. Gjudar filius Beri* II. *annis. Beri f. Gjudar* XX *annis. Ardavan* XXXI. *annis. Et hic ultimus Asfanienſium eſt, quem Ardxir Babek è medio ſuſtulit.* Tempus autem imperii Parthorum, ſive Asfanienſium circiter CCL annorum faciunt: juxta alios vero CCCCXXX annorum.

Phrahates more gentium, hæres regni, Mardos validam gentem bello domuit.] Mardos in Characem urbem

bem tranſtuliſſe, autor eſt Iſidorus Characenus: Εἰς δὲ τὴν Χάρακα πρῶτος βασιλεὺς Φραάτης τοὺς Μάρδους ᾤκισε. Ita lege.

CAP. VI. *Sogdianorum & Drangaritanorum.*] Scribe, *Drangianorum.*

AD LIB. XLII.

CAP. I. *Hymerum quendam.*] Athenæo lib. x. eſt Ἵμερος. Eum vide.

CAP. II. *Vndecies centum millia patet.*] Rideas magnitudinem, quam tribuat Armeniæ. Sed hæc alibi.

CAP. IV. *Hujus filius Pacorus miſſus.*] Hoc ipſum quoque teſtatur Cicero ad Atticum. Sed perperam apud eum hoc Orodi tribuitur, non filio ejus Pacoro: Verba ejus lib. v. Epiſt. XXI. *Maximum bellum impendit. Nam & Orodes, regis Parthorum filius, in provincia noſtra eſt*, &c. Sed ſcribendum erat: *Nam & Orodis regis Parthorum filius*, &c. Nihil certius.

AD LIB. XLIII.

CAP. II. *Addita injuriæ ſpecie honoris.*] Lege, *addita injuria*, vel, *additæ injuriæ ſpecie honoris.*

CAP. III. *Temporibus Tarquinii regis.*] Iam ante illa tempora Cyri, & Tarquinii, deductam eſſe à Phocæenſibus Maſſiliam, teſtatur Ariſtoteles, apud Harpocrationem in voce Μασσαλία. Hoc ipſum quoque teſtatur Scymnus Chius:

—— Μασσαλία δ' ἐστ' ἐχομένη
Πόλις μεγίστη Φωκαέων ἀποικία.
Ἐν τῇ Λιγυστικῇ δὲ ταύτην ἔκτισαν
Πρὸ τῆς μάχης τῆς ἐν Σαλαμῖνι γινομένης
Ἔτεσιν πρότερον ὡς φασὶν ἑκατὸν εἴκοσι.

Sic lege. Tempus igitur, quo condita eſt Maſſilia, incidit in annum primum Olympiadis XLV. Errat autem Agathias, qui ait, regnante Dario Hyſtaſpe Maſſiliam conditam.

Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Nam Phocenſes exiguitate, ac macie terræ coacti.] Atqui Phocæenſium tractus non ſterilis, ſed quam maxime fertilis, omniumque rerum abundans. Sed Phocenſium regio (quos hic confundit cum Phocæenſibus) arida & ſterilis erat, maximaque ex parte montibus obſita. Vnde Dorienſes, qui eandem cum Phocenſibus regionem incolebant, Λιμωδωριεῖς audiebant, διὰ τὸ λιμώττειν. Contra Phocæenſes Aſiatici, quibus è terræ fæcunditate, morum quoque luxuria acceſſit. Hinc quoque Maſſilienſes, eorum ἀπόγονοι, θηλυγλυεῖς Ciceroni dicuntur ad Atticum lib. x. Epiſt. XII. *Maßilienſium factum cum ipſum per ſe luculentum eſt, tum mihi argumento eſt, recte eſſe in Hiſpaniis. Minus enim auderent, ſi aliter eſſet: nam & vieti, & diligentes ſunt.* Emendarunt alii, *&* δειλοὶ *gente ſunt.* Noli dubitare, quin Cicero ſcripſerit, *nam & vieti, &* θηλυγλυεῖς *ſunt.*

Duces claßis Simos & Protis fuere.] Athenæus ex Ariſtotelis libro, περὶ τῆς Μασσαλιωτῶν πολιτείας, affert hanc hiſtoriam, lib. XIII. Sed variat nonnihil in nominibus. Quem enim Iuſtinus hic Protin, ille Euxenum, Nannum Nanum, Gyptin Pettam, ſive mutato nomine, Ariſtoxenam vocat. Filium vero Euxeni, & Ariſtoxenæ, facit Protin; unde ejus poſteri Protiadæ dicti ſint. Sed Plutarchus ipſum conditorem, Πρῶτιν vocat, in Solone; Ἔνιοι δὲ καὶ πόλεων οἰκισταὶ γεγόνασι μεγάλων, ὡς καὶ Μασσαλίας Πρῶτις, ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. Ita legendum. Vulgo enim male, Μασσαλίας πρῶτος, tanquam Maſſalias eſſet conditoris nomen.

AD LIB. XLIV.

CAP. IV. *Incoluere Curetes*] Nulli in ſaltibus Tarteſſiorum Curetes. Sed Cynetes: & ita legendum eſſe hoc loco, oſtendimus in Ptolemæo.

AD

AD PROLOGOS
LIBRORUM TROGI.

PROLOGUS XIV. *Sic Phrygia majore Aridæum, & Clitum.*] Atqui Phrygiam majorem obtinebat ipſe Antigonus. Et præterea quid Clito cum Phrygia? qui præſidere claſſi juſſus erat. Quæ ſequuntur, non ſunt veriora. MS. Lugdunenſis pro, *majore*, legebat *minore*. Sic itaque legendum; *quem ut Cappadocia expulit Antigonus, ſic Phrygia minore Aridæum. Vt Clitus victus in Helleſponto navali bello.* De ſtratagemate autem, quo uſus eſt Antigonus in devincendo Clito, vide Diodorum.

PROL. XXVII. *Inſidiantem ſibi effugit Artamenem.*] Lege, *Ariamenem.*

PROL. XXVIII. *Quo mortuite kc. filiis ejus.*] Spurciſſima lectio. MS. habet; *quo mortuitenem filii ejus.* Puto ſcribendum; *quo mortuo, tuitionem filii ejus Philippi, ſuſcepit Antigonus, qui Theſſaliam, Mœſiam, Daciam, ſubjecit.*

IBID. *Cepit Lacedæmona.*] MS. *Lacedæmoniam.* Et ſic ſolet Iuſtinus. Ita Babylonia, Chalcedonia, Sidonia.

PROL. XXX. *Regem vicit. rapi ei pœamare.*] Puto ſcribendum; *Antiochum regem vicit: turpique poſtea amore Agathocleæ corruptus deceſſit.*

PROL. XXXIV. *Ariarathe rege Cappadocum.*] Adde ex MS. *Repetitæ inde res rerum Cappadocum.* Pro *rerum*, *regum* ſcribendum.

PROL. XXXVI. *Attalus Cenoſtracas ſubegit.*] Lege, *Thynos Thracas.*

NOTARUM FINIS.

I N-

INDEX RERUM

Quæ in hiſtoria Iuſtini fere continentur.

Abdalonimus, ex hortulano, Sidoniæ Rex. 93
Abderitæ, fugati à ranis & muribus. 132
Abellani, Chalcidenſium coloni. 159
Aborigines. 271
Abraham, Damaſci Rex. 233
Abydus, urbs Aſiæ. 29,30
Acarnanes, Alexandrum Pyrrhi, in regnum reſtituunt. 196. Romanos implorant contra Ætolos. 200. cur ſoli Græcis non miſerunt auxilia contra Trojanos. 200
Acerbas, Eliſſæ maritus, occiditur. 150
Aceſines, amn. Indiæ. 108
Achæi, à Philippo ad Romanos deſciſcunt. 207. cum Nabide belligerantur. 214 cum Meſſeniis. 220. cum Romanis. 228
Achæorum inter ſe conſpiratio, fides, potentia. 227
Acheron, amnis Epiri. 101. Italiæ. 102
Acilius, Cos. Rom., Antiochum vincit. 217
Adaſpii ſubiguntur ab Alexandro. 104
Adorari ſolìti Perſarum Reges. 106
Adores, Damaſci Rex. 233
Adraſtii campi. 89
Adreſtæ, ſuperantur ab Alexandro. 107
Adria, urbs Græca. 158, 159
Adriaticum mare unde dicatur? 158,159
Adulteria, apud Parthos graviſſime punita. 261
Æacida, Rex Moloſſorum. 129. regno pellitur. 145
Æacidarum maxima pars intra trigeſimum annum mortua. 113. eorum origo ab Hercule. 87,88
Ædeſſa, urbs Macedoniæ. 64
Ægeæ, & Ægeatæ. 64
Ægeus, pater Theſei, rex Athenienſium. 21
Ægyptus, à Cambyſe ſubacta. 9. magna impenſa regum munita. 15. occupatur ab Alexandro. 94. in diviſione imperii Alexandri, cedit Ptolemæo. 119
Ægypti feracitas & temperies. 14
Ægyptii, ſuperſtitioſi. 9. Moſen cum populo pellunt. 234
Æmylius. v. Marcus. Paulus.
Æneas Latinos condidit. 159. venit in Italiam. 272. pugnans contra Mezentium occubuit. 272
Æolides inſulæ. 41
Aëta, Colchorum Rex. 223
Ætnæ montis incendium. 41
Ætnæorum bellum cum Syracuſanis. 169
Ætoli, bellum in Græcia movent. 120. fines Epiri regni & Acarnaniæ populantur. 201. ad bellum in Philippum impelluntur à Lævino. 206,207. libertatem amittunt. 220
Afri, bella gerunt cum Carthaginenſibus. 155. ſtipendium iiſdem remittunt.

tunt.156. *ad Agathoclem deficiunt*. 173. *Dionyſio militant*. 187

Africæ deſcriptiuncula. 277,278 *caſtella & urbes in planis abſque mœnibus*. 172

Africani egregia vox, & moderatio in recipiendo filio. 218

Agas Cyrenarum Rex. 196

Agathocles, ex humili genere, Siciliæ tyrannus factus. 168. *bis exul*. 169. *navibus incenſis ſpem fugæ ſuſtulit*. 173. *moritur*. 178,179.

Agathocles Lyſimachi, à patre occiditur. 142,143

Agathoclia, v. Meretrix.

Ageſilaus, claudus altero pede, & ejus geſta. 57

Agis, rex Lacedæmoniorum. 100

Alba longa conditur. 272

Albani ab Hercule conditi. 267

Alcetas, Perdiccæ frater. 122. *ab exercitu hoſtis appellatur*. 124

Alcibiades, Dux Athenienſium in Siciliam. 46. *pulcher, & eloquens*. 47. *revocatur ad reatum*. 46. *Elidem in exilium proficiſcitur*. 46. *Lacedæmonios ad bellum contra Athenienſes inſtigat*. 46. *adulterata Agidis uxore fugit*. 47. *ad Athenienſium partes redit, ab exilio revocatus*. 48. *Lacedæmonios vincit mari terraq;*. 48,49. *victus denuo in exilium abit*. 50. *in cubiculo dormiens crematur*. 53

Alexander filius Amyntæ. 65. *Perſicorum legatorum libidinem ulciſcitur*. 66. *regnum Macedoniæ egregie ampliavit*. 70

Alexander alterius Amyntæ. 67. *Philippum fratrem Illyriis obſidem dat, inde Thebanis*. 67. *inſidiis matris occumbit*. 67

Alexander Olympiadis frater, Epiri Rex. 74,75. *Cleopatram Philippi filiam ducit*. 79. *bellum in Italia gerit*. 100,101. *occiditur*. 101. *cum omnibus copiis*. 102

Alexander M. cum Amazone concumbit. 19. *ſub militia patris prima rudimenta ponit*. 76. *cædis paternæ conſcius*. 80. *comparatur cum patre*. 82. *incipit regnare*. 85. *Græcorum Dux fit*. 86. *Thebas diruit*. 88 *ab Athenienſibus Duces & Oratores petit*. 88. *Tyrum capit*. 93, 94. *Iovis Hammonis filius ſalutatur, & pro deo colitur*. 94. *Darium tertio vincit*. 92. *Perſis jugum ſervitutis impoſuit*. 97. *ſævit in ſuos*. 103,104. *inedia mori vult*. 105. *adorari vult*. 94, 106. *ſaxum, quod Hercules non potuit, expugnat*. 107. *Porum vincit*. 107. *in urbem hoſticam ſolus deſilit*. 108. *vulneratur*. 108,109. *Darii regis filiam Statiram ducit*. 109. *æs alienum militum ſolvit*. 110. *venenum bibit*. 112. *militibus valedicit*. 113. *moritur annos natus* XXXIII. 114 *Ejus mores*. 82. *corpus ad Hammonem delatum*. 118. *tota domus à Caſ-*

à Caſſandro ſublata. 129, 131, 137. nomen quaſi numen in auxilium vocatur à Macedonibus. 185
Alexander, Alexandri & Cleoſidis filius, Indorum Rex. 106
Alexander, Lynceſtarum frater. 86. propter inſidias Alexandro paratas in vincula conjicitur. 90. occiditur. 112
Alexander Caſſandri interfectus. 137
Alexander, Epiri rex, cum omnibus copiis à Bruttiis deletus. 177
Alexander Pyrrhi, cædem parentis ulciſcitur, & Macedoniam occupat. 295 regnum Epiri amittit, & recipit. 195. ſororem ſuam in matrimonio habet. 200
Alexander Perſei, cum patre capitur. 226
Alexander falſus, Demetrium Syriæ regno & vita exuit. 231. Interficitur & ipſe. 231
Alexander Zebina à Ptol. Phyſcone in regnum Syriæ ſubornatur, & occiditur. 253, 254
Alexander Ptolemæi, matrem interficit, & ob id à populo in exilium pellitur. 257
Alexandria ab Alexandro extructa ſuper Tanaim. 104. in Ægypto alia. 94. Carthaginis æmula. 168
Alpes à Thuſcis occupatæ. 162, 163. poſt Herculem à Gallis ſuperatæ. 184
Amazones. 17, 18. duraverunt ad ætatem Alexandri M. 19. intereunt omnes. 24
Amazonum origo. 13
Ambri, ſuperantur ab Alexandro. 108
Ammonius. v. Iupiter.
Amneſtia. v. Diſcordiarum.
Amphilochi, Gallæciæ populi. 279
Amphictyon, rex Athenienſium. 21
Amulius, & Numitor. 272
Amyntas. 79. Macedonum Rex. 65
Amyntas alter, Menelai f. 67
Anaxarchus philoſophus, in comitatu Alexandri. 111
Anaxilai juſticia. 42
Andragoras Perſa, Parthorum præfectus. 103, 262
Annibal, Haſdrubalis f. 156
Annibal alter, ſive magnus, Dux Carthaginis. 204. Romanos vincit. 205. iterum. 206. vincitur ab Æmylio. 218. ad Antiochum confugit. 213. XVI. annos immoratus Italiæ. 244. per ſerpentes victoriam procuravit. 224. venenum haurit. 224
Annibalis parcimonia, continentia. 224, 225. factum ad abolendam invidiam nimiarum divitiarum. 224 res geſtæ. 282
Antenor Venetorum conditor. 158, 159
Antigonus in diviſione imperii Alexandri majorem Phrygiam conſequitur. 119. bellum cum Perdicca gerit. 121. Eumenem, quamvis fortem, vincit. 126. in cuſtodia habet. 129. Rex appellatur. 132. occiditur. 136

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Antigonus, ſuperioris nepos. 144. *à Ptolemæo Macedonia pellitur.* 182. *revertitur.* 189. *Gallos cædit.* 190, 194, 195. *pellitur à Pyrrho.* 191. *Peloponnenſes ſubjugat.* 193. *bellum Athenienſibus infert, & Macedoniam amittit.* 295

Antigonus ultimus, Philippi tutor, diadema projicit. 202. *juſſu populi regnat.* 202. *Lacedæmonios vincit, & Spartam capit, & moritur.* 203

Antiochia à Seleuco ex nomine patris condita. 135. *à Grypo capitur.* 255. *contra Demetrium conſpirat.* 230, 231. 252, 253.

Antiochus Seleuci pater. 119 *clarus inter Philippi Duces.* 134

Antiochus Soter, Seleuci filius. 144. *pacem cum Ptolemæo facit.* 182

Antiochus Hierax. 198, 233. *ab Eumene Bithyno vincitur, & à Latronibus interficitur.* 198, 199.

Antiochus Magnus, Aſiæ R. adhuc impuber. 204. *Ægyptum aggreditur.* 209 *ab Ætolis in Romana bella impellitur.* 211. *Ægyptum occupare ſtatuit.* 212. *vincitur ab Acilio.* 217, 218. *donat Scipioni filium.* 218. *debellatur à Scipione.* 219. *interficitur.* 221

Antiochus Epiphanes, Magni filius, à Popilio circumſcribitur. 229

Antiochus Deus, Pſeud-Alexandri filius, à tutore Tryphone occiditur. 231, 232.

Antiochus Soter, Demetrii frater, Tryphonem regno exuit, & Iudæos ſubigit. 232, 233. *in Parthos ducit.* 251. *Babyloniam occupat.* 251. *occiditur.* 251. *corpus ejus remittitur à* Parthis. 253

Antiochus Grypus Demetrii filius. 254, 255.

Antiochus Cyzicenus, Grypi frater uterinus. 254

Antiochus Aſiaticus, Cyziceni filius, regno Syriæ, quod Lucullus dederat, à Pompeio *privatur.* 358, 259

Antiope, Amazonum Regina. 18

Antipater, inter amicos Philippi. 78. *Macedoniæ præfectus.* 90. *Agidem & Spartanos vincit.* 100. *cum ſupplemento tironum ad Alexandrum evocatur.* 111. *auctor necis Alexandri & quare.* 112. *naſcituro Regi tutor conſtituitur.* 117. *Græciæ præponitur.* 118. *Antigonum contra Perdiccam juvat.* 121. *Eumeni auxilia mittit.* 126. *amarior ſemper miniſter regni, quam ipſi Reges, fuit.* 137

Antipater, ſuperioris è Caſſandro nepos, matrem occidit. 136, 137. *regno exuitur, & interficitur à Lyſimacho ſocero.* 138

Antonius bellum Parthis *infert.* 260. *à* Parthis *vincitur.* 269

Apamenii deficiunt à Demetrio. 253

Ap hellas, rex Cyrenarum 174

Apes, Hieronem nutriunt. 180

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

180. *earum uſus inventus.* 123
Apis, Ægyptiorum Deus. 9.
Apollo, & templum Delphicum. 186. *ultus ſe contra Brennum.* 188
Apollinem legum ſuarum autorem facit Lycurgus. 35
Apollonia. 132
Apollonienſes pro Scythis auxilium à Philippo petunt. 76
Appius Claudius pacem cum Pyrrho *turbavit.* 148
Appulorum bellum cum Alexandro rege Epiri. 101
Aquila cum Locris in acie. 160
Aquila, in auſpiciis quid ſignificet. 180
Aquilæ duæ in culmine domus, naſcente Alexandro M. 114
Aquilius. 242
Aratio, inventa ab Athenienſibus. 20
Araxes, fluvius. 8
Arbactus, præpoſitus Medis, creatur rex. 3
Arcades, Spartanos vincunt. 61
Archidamus, dux Lacedæmoniorum, vulneratur ab Arcadibus. 61
Argæus, Rex Macedonum. 65
Argentea culinarum inſtrumenta in exercitu Antiochi. 251
Argenti. v. Auri.
Argonautæ. 223,266
Argyraſpidæ. 126. *victi ab Antigono.* 127
Ariarathes, Artaxerxis fil. 83
Ariarathes, Cappadocum Rex. 121
Ariarathes Artemenis, puer adhuc, Cappadocum Rex. 204
Ariarathes, Cappadocum Rex, fratrem Orofernem regno pellit. 230. *contra Demetrium Syrum conſpirat.* 230, 231. *Romanos juvat contra Ariſtonicum.* 237. *interficitur.* 237,240
Ariarathes, ſuperioris filius, ab avunculo Mithridate interficitur. 241
Aridæus, Philippi f., Alexandro ſuccedit. 81. *nominatur pro ſucceſſore à Meleagro; recuſatur à* Ptolemæo; *& quare. Rex appellatur à militibus.* 117. *necatur ab Olympiade.* 129
Ariobarzanes, Rex Cappadociæ, à Tigrane pellitur. 243
Ariſtæus Cyrenen condit. 122. *mellis & coaguli uſum invenit.* 123
Ariſtides, proditionem Pau*ſaniæ detegit.* 32
Ariſtonicus Eumenis ex pellice filius, à Perpenna vincitur. 236
Ariſtoteles, Alexandri præceptor. 114
Ariſtotimus, Eliorum tyrannus. 193
Armeniæ magnitudo, & nomen ab Armenio, Iaſonis comite. 266
Arpi, urbs à Diomede condita. 159
Arruba, à Philippo regno exuitur. 68,69,74,75. *regnum ſuum novis legibus inſtruit.* 145

Arſa

Arſaces, omnes reges Parthorum dicti. 263
Arſaces, Parthorum imperium invaſit. 262
Arſacides, in victum Demetrium clemens. 250
Arſinoë, Lyſimachi uxor, privignum veneno tollit. 143. *à fratre in matrimonium petitur.* 144, 183. *in exilium abit.* 183
Arſinoë, Cyren. Regina, cum genero concumbit. 196
Artabanus, Xerxen occidit. 33. *ab Artaxerxe viciſſim occiditur.* 34
Artabanus, Parthorum Rex. 265
Artamenes cum Xerxe fratre de regno diſceptat. 24, 25
Artamenes, Cappadociæ Rex. 199
Artaphernes, Darii frater, litem inter Xerxem ac fratrem ejus Artamenem dirimit. 25
Artaxerxes Longimanus. 33, 34
Artaxerxes Mnemon, Perſarum Rex. 53. *Darii filius, bellum cum fratre Cyro gerit.* 55. *Conona claſſi ſuæ præficit.* 57. *Græcos ab armis diſcedere jubet.* 61. *filios* CXV. *habet.* 83. *ex quibus multos, inſidias illi ſtruentes, interficit.* 83, 84
Artemiſia, regina Halicarnaſſi. 29
Arvas, Moſis filius. 234
Aſcalonii Phœnices *expugnant.* 148, 149
Aſcanius, Æneæ filius. 272
Aſia, ſubacta à Cyro. 8. *à Scythis.* 16. *vaſtatur ab Alcibiade.* 49. *affectatur à Spartanis.* 56. *Perſarum juris.* 79. *Gallorum plena.* 190. *Romanorum facta, eos corrumpit.* 236. *cauſa multorum bellorum.* 198
Aſiæ civitates quædam ab Amazonibus ſubactæ. 18. *quædam terræ motu abſorptæ.* 210. *fertilitas.* 247
Aſpaſia, Cyri pellex. 83
Aſphaltites lacus, ſeu mare mortuum. 235
Aſſyrii, poſtea Syri dicti, quamdiu tenuerint imperium? 3
Aſtronomiæ cultores, Ægyptii, & Babylonii. 161
Aſtyages, avus Cyri. 4. *ex rege fit præfectus Hyrcanorum.* 7
Atheas, Scytharum Rex. 76
Athenæ, alter oculus Græciæ. 52. *eloquentiæ patria communis.* 53. *urbs, Minervæ ſacrata.* 21. *ex integro conduntur.* 31. *capiuntur à Spartanis.* 52. *à Perſis dirutæ, Perſicis ſpoliis reſtituuntur.* 60. *earum origo.* 20
Athenienſes, Amazonas vincunt. 18. *bellum gerunt cum Dario.* 23. CC *naves fabricant.* 28. *primum gloriam ex victoria* Perſica *reportant.* 31. *Xerxem vincunt.* 32. *bellum cum Lacedæmoniis gerunt.* 34. *Claſſem in Ægyptum mittunt.* 38. *Syracuſas obſident.* 43. *ſtatum mutant.* 22. *iterum.* 48, 52. *omnem ditionem amittunt.* 50, 51. *Tyrannos exigunt.* 23, 52. *ab omnibus odio habentur.* 46. *vin-*

vincuntur à Philippo. 68, 78. bellum Lamiacum in Græcia movent. 120. bellum cum Antigono gerunt. 195. cum Antipatro. 120. eloquentes. 47. ſuperbi. 34, 46. rei nauticæ periti. 57
Athenienſium ſimultas cum Dorienſibus. 21. virtus cum Epaminonda extincta. 63
Athis, Cranai filia, Athenis nomen dedit. 21
Attalus, Dux Philippi in Aſia. 79. Pauſaniæ ſtuprum infert. 80. ab Alexandro interficitur. 105
Attalus alius, Alexandri M. Dux. 117
Attalus, Pergami Rex. 207. peſſimus veneficus, & parricida, contracto ex ſole morbo, decedit. 235, 236
Aurum Tholoſanum, unde in proverbium abierit? 223
Auri & argenti uſus, ut omnium ſcelerum materia, à Lycurgo ſublatus. 35. contemptus apud Parthos. 261. & Scythas. 15
Authocus, Apollinis filius. 123
Azelus, Damaſci Rex. 233

B.

Babylon, conditur à Semiramide. 3. vincitur à Cyro. 7. capitur à Seleuco. 135. ab Orode. 268. in diviſione imp. Alexandri M. Peuceſti cedit. 119.
Bacaſis, Mediæ præfectus. 264
Bactriani, Scytharum progenies. 13, 16. à Seleuco expugnantur. 135. libertatem & omnia amittunt. 264
Bactrianorum imperium mille urbium. 260
Balſami hiſtoria. 234, 235
Barba & capillus promiſſi, ad movendam miſericordiam. 43. reorum habitus. 235
Barce, Crœſo conceſſa à Cyro. 7. alia ab Alexandro M. condita. 109
Barſine, Alexandri M. conjux. 93, 117. juſſu Caſſandri occiditur. 132
Baſtarnæ Getas vel Dacos vincunt. 223. Mithridati adverſus Romanos auxiliantur. 243
Battus, Ariſtæi muti cognomen. 122
Belgius, Gallorum Dux. 184, 190
Belli certamen, anceps. 16
Bellorum inter Lacedæmonios & Athenienſeis origo. 34
Beneficia privata, à publicis ſecreta. 218
Beneficio fides obſtringitur. 32
Beneficii, quam ultionis, honeſtior occaſio. 139
Bergamum. v. Vergamum.
Beroë, Pyrrhi nutrix. 145
Beronice Cyrenaica, Demetrium ſponſum interficit. 195, 196. à Seleuco privigno interficitur. 196
Beronice, Attali ſponſa. 236
Beſſus, Darii interfector, excruciatur. 104
Bilbilis, Hiſpaniæ fluvius, durando ferro aptus. 280

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Bithynia, pars Gallogræciæ. 191
Bitumine muri Babylonis compacti. 3. *ſolum Siculum intrinſecus ſtratum.* 41
Bœotia, Mardonium vincit. 31. *vetus Macedoniæ appellatio.* 64
Bœoticum imperium perdunt Thebani. 39
Bœotii, pro Thebanis. 73
Bomilcar, Carthaginienſium Dux, cruci ſuffixus. 174
Brennus, Gallorum Dux, Delphicum invaſit templum. 186. *infeliciter pugnans, mortem ſibi conſciſcit.* 188
Brixiæ, à Gallis condita. 162
Brunduſium, ab Ætolis conditur. 101. *à veteribus Tarentinis habitatur.* 37
Bruttii, unde dicti? 177. *cum Tarentinis bella gerunt.* 100, 101. *Græcorum ſoboles.* 159. *eorundem vita.* 176, 177
Brutus, & Caſſius, Parthicis auxiliis adjuti. 268
Bubares, Perſa, Amyntæ regis Macedonum filiam ducit. 66
Bubalum caput in fundamentis Carthaginis. 152
Bucephale, urbs ex nomine equi Alexandri. 107
Burſia, urbs trans Eufratem. 111
Byrſa nomen & locus. 152
Byzantium, à quo conditum, & obſeſſum. 75, 76

C.

C*Aduſii, cæſi à Codomanno.* 84
Cæpio Coſ. Romanorum, propter ablatum aurum Tholoſanum punitus. 223
Cæſaris cum Pompeio bellum. 268
Cæſares, omnes Romanorum Imperatores dicti. 263
Calida lavari, à Romanis Hiſpani docti. 279
Calliſthenes Alexandrum à voluntate moriendi ad bellum revocat: eumdem adorare detrectans, interficitur. 106
Cambyſes, Aſtyagis gener. 4
Cambyſes, Cyri F. 9
Campani, à Græcis conditi. 159. *bellum gerunt cum Syracuſanis.* 169
Campi Themiſcyrei. 17. *Marathonii.* 24. *Adraſtii.* 89
Campus Cirrhæus, Apollini ſacer. 181
Candaules, Rex Lydorum, uxorem ſuam nudam oſtendit Gygi. 8
Canis, egregius apologus. 275
Capitolium, templum Saturni, & refugium. 271
Cappadoces, abſque Rege vivere non poſſunt. 242. *à Perdicca victi, conjuges, ſeque ipſos, & omnia ſua, perdunt.* 121
Cappadocia, à Philippo occupatur. 72. *à Mithridate.* 238, 239. *Armenii regni limes eſt.* 266
Captivitatis jus. 43
Caput Cyri in utrem ſanguine plenum conjicitur. 9. *Ptolemæi, lancea fixum in acie circumfertur.* 185. *Pyrrhi, ad Antigonum defertur.* 192
Caranus. 64. *primus Macedonum Rex.* 226

Cara-

Caranus, *Philippi filius*, *ab Alexandro M. fratre interſicitur.* 86

Caria, *provincia*, *poſt Alexandrum M.* 119, 122

Cariades, *Dux Athenienſium.* 43

Carne caninâ veſcebantur Carthaginenſes, & *humanam immolabant.* 156

Cartalo, *à patre in crucem tollitur.* 154

Carthago capitur. 154. *ejus origo.* 148, 152. *ætas* 153, 281

Carthago nova, *in Hiſpania.* 279

Carthaginienſes bellum cum Pyrrho gerunt. 179. *Bomilcarem patibulo affigunt.* 174. *humanas hoſtias immolant.* 153. & *canina veſcuntur.* 156. *conſulem habent.* 213. *dictatorem item.* 155. *Græcas literas SC. prohibent.* 163. *Hamilcarem tacitis ſuffragiis damnant.* 171. *Hamilcarem Rhodanum iniuſte interficiunt.* 167, 168. *Hannonem*, *cum tota familia*, *interficiunt.* 166. *Imperium Siculum tentant.* 42. *Hiſpaniam primi occupant.* 282. *legatos ad Alexandrum M. mittunt.* 111. *Perſis parent.* 156. *Romanis auxilia mittunt.* 147. *Sicilia pelluntur.* 175. *redeunt.* 178, 179. *Syracuſas obſident.* 171. *vincuntur à Maſſilienſibus.* 276

Caſſander, *Antipatri filius*, *Alexandro venenum propinat.* 112. *Cariæ* & *Alexandri M. ſatellitibus præficitur.* 119. *regni adminiſtrator fit.* 123. *Olympiada necat.* 130. *bellum contra Antigonum inſtruit.* 131. *omnem Alexandri familiam interimit.* 132. *Rex appellatur.* 133. *moritur.* 142. *cum tota domo Alexandro*, *ſtirpique extinctæ*, *pœnas luit.* 138

Caſſandrea, *urbs.* 182

Caſſius. v. Brutus. *Caſſius*, *Craſſi Quæſtor.* v. Craſſus.

Caſtor & *Pollux Locrenſibus adſunt.* 160. *illorum aurigæ.* 267

Caſtra Alexandri M. ſolito magnificentiora. 108

Caſtrorum luſtratio apud Macedonas, & *tribunatus.* 118, 119

Catinienſes. 43

Catonis fortitudo. 226

Catumandus Maſſiliam obſidet. 276

Caucaſus, & *Euphrates*, *regni Parthici limites.* 264

Caucaſi accolæ ſubiguntur ab Alexandro. 104. *fines*, *Extarchæ ſors.* 119

Cecrops, *Rex Athenarum*, *cur biformis?* 20, 21

Ceraunus, *Clearchi F.* 142. *Ptolemæi cognomen.* 181

Cere, *urbs in Italia.* 159

Cereris ſacra, *Initiorum ſacra.* 46

Cereos ignes tangere, *in juramento.* 170

Cerva, *puerum alens.* 280

Chalcidenſium in Italia coloni, *quinam?* 159

Chalybs, *fl. Hiſp.*, *durando ferro aptus.* 280

Chalybes, *Hiſpaniæ populus.* 280

Charillus, Lycurgi ex fratre nepos. 34
Charybdis fabula, unde orta. 41
Cherſonenſium civitates à Philippo expugnatæ. 76
Chion, & Leonides, tyrannicidæ. 142
Chodion, Arſinoës legatus ad Ptolemæum. 182
Choraſmi ſubiguntur ab Alexandro M. 106
Chreſtus, Bithyniæ Rex. 245
Cilicia occupatur ab Alexandro M. 94. *in diviſione imperii Philotæ cedit.* 119. *mox Philoxeno.* 122.
Cimbri, Mithridati auxiliantur contra Romanos. 243. *iidem, Germani.* 245
Cimbricum bellum, ſacrilegii pœna. 223
Cimon, Athenienſium Dux vincit Xerxem, & patrem in carcere mortuum redimit ad ſepulturam, vinculis in ſe tranſlatis. 32
Cirnus, Ariſtæi pater. 122
Cirrhæus campus, Apollini ſacer. 181
Civile bellum Cæſaris & Pompeii. 268
Civitas in civibus, non in ædificiis poſita. 28
Claudius. v. Appius.
Cleadæ Thebani oratio ad Alexandrum M. 87
Clearchus, tyrannus. 140. *occiditur.* 142
Cleofis, regnum concubitu Alexandri redimit. 106
Cleomenes, Rex Spartanorum. 203
Cleopatra, Philippi conjux, ſuperinducta Olympiadi. 80. *ab ipſa necatur.* 81
Cleopatra, Philippi filia, Alexandri Epiri regis uxor. 79. *à Perdicca in matrimonium petitur.* 121. *ejus apud Macedonas auctoritas.* 126
Cleopatra, Demetrii Nicatoris, mox fratris ejus, conjux. 233
Cleopatra, Mithridatis filia, Tigranis uxor. 242
Cleopatra Ægyptia, duorum fratrum uxor. 248. *ad Demetrium generum confugit.* 253
Cleopatra, proximæ filia, matris pellex. 248. *regno præponitur.* 255. *majorem filium pellit.* 256. *à minori necatur.* 257
Cleopatra, hujus filia, Cyczeno nubit. 255. *ſororis juſſu interficitur.* 256
Clitus, ab Alex. inter pocula occiditur. 104, 105
Coaguli uſus inventus. 123
Cocalus, primus Siculorum Regum. 42
Codomannus, præficitur Armeniis. 84
Codrus, ultimus Rex Athenienſium. 21
Colchi, Iſtrorum conditores. 223
Comanus, Regulus Gallus. 275
Cometes, Mergidis interfector. 9, 10
Cometes inſignis magnitudinis apparet. 238
Compenſatio mercium, in uſu Lacedæmoniis. 35
Comum Italiæ, Gallorum colonia. 162
Conon, Athenienſium Dux. 50. *victus, Cypri exulat.* 51. *claſſi Perſarum præficitur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

citur. 57. Xerxem adorare noluit. 58. Athenas reſtituit. 60
Continentia, morum bonorum mater. 15
Continentiæ Romanæ exempla. 148
Convitia, non decent miſeros. 128
Convivari publice, Spartani ſoliti. 35
Corcyram cum paucis capit Ptolemæus Pyrrhi fil. 192
Corinthi concilium totius Græciæ. 79, 86, 228
Corinthii, Lacedæmoniis irati, & cur. 55. eloquentia Demoſthenis perſuaſi, favent Athenienſibus. 120
Corinthus, diruitur. 228
Corona aurea, gratulationis ergo, offertur Alexandro à Tyriis. 93. Pauſaniæ, Regicidæ in cruce pendenti, imponitur ab Olympiade 81. legatis Romanorum donatur à Ptolemæo. 148. geſtatur à Clearcho tyranno. 142
Coronæ, poſt victoriam ſumi ſolitæ. 78, 93
Coronis laureis milites ſuos inſtruit Philippus contra ſacrilegos. 70
Corpora ad ſepulturam poſcere, victoriæ conceſſæ ſignum Græcis. 61
Cothurni Regum tragicorum. 142
Cranaus, Athenienſium Rex. 21
Craſſus infeliciter pugnat contra Ariſtonicum. 236. alius cum filio & omni exercitu deletur. cujus Quæſtor exercitum Pacori cum omnibus ducibus trucidat. 268
Craterus, in Antipatri locum, Macedoniæ præficitur. 111. naſcituro è Roxane Regi tutor conſtituitur. 117. Regiæ pecuniæ cuſtos. 118. Antigonum juvat contra Perdiccam. 121
Cremare mortuos. 81, 156
Cretenſes, Demetrium Soterem in regnum reſtituunt. 231
Critias Athenienſis, Tyrannorum ſæviſſimus, bello cadit. 54
Crœſus, R. Lydorum, capitur. 7
Crotonienſes, Græcorum colonia. 159. vincuntur à Locrenſibus. 160. eorum torpor & luxuria. 161. bellum cum Dionyſio. 162
Cuphites, Indi. 107
Curetes, Hiſpani. 280
Cyclopes, olim in Sicilia. 42
Cydnus, Ciliciæ fl. 91
Cynægiri Athenienſis virtus. 24
Cyneas, Pyrrhi legatus ad Romanos. 148
Cypriæ virgines dotem vulgato corpore quærebant. 151
Cyprus, in ditione Ptolemæi. 131
Cyras, mons Africæ. 123
Cyrene, condita. 122, 123
Cyrenarum regnum, teſtamento ad Romanos devenit. 257
Cyrus exponitur, & nutritur à cane. 4, 281 Perſas concitat, & avo regnum aufert, Babyloniosque vincit, & Crœſum. 7. cæditur à Scythis. 9, 16, 238. caput ejus, & mors. 90

Cyrus minor, *Lydiæ præficitur à patre*. 50. *compedibus aureis vinctus*. 55. *bellum cum fratre gerit*, & *interficitur*. 55,56
Cyzicenus, *bellum cum fratre gerit*. 254,255. *Tryphænam interficit*. 256

D.

DAci, *Getarum ſoboles*. 223
Dædali montes. 106
Dahæ ſubjugantur ab Alexandro M. 106
Damaſco, *Syriæ Dux*. 169
Damaſcus, *urbs Syriæ*. 233
Danubii & *Sabi confluens*. 223
Daphne, *Antiochiæ ſuburbium*. 197
Dara, *urbs Parthorum clariſſima*. 263
Dardani, 85,211. *compeſcuntur à* Philippo. 74. *ab Antigono*. 202. *aſſidui Macedonum hoſtes*. 204,205. *Macedoniam populantur*, & XXM. *hominum abducunt*. 207
Dardanorum legatio ad Ptolemæum. 184
Darius, *Hiſtaſpis f.*, *equi hinnitu fit Rex Perſarum*. 11. *fugatur ex Scythia*. 16,66. *contra Iancyrum Scytham bellum gerit*, *Aſiamque* & *Macedoniam domat*. 20. *vincitur ab Athenienſibus*, & *obit*. 24
Darius Nothus, *Perſarum Rex*, *Lacedæmoniorum ſocius contra Athenienſes*. 46. *Carth. humanas hoſtias immolare*, & *canina veſci*, *prohibet*. 153,156. *moritur*. 52
Darius, *ultimus* Perſarum *Rex*, *Codomannus dictus*. 84. *vincitur ab Alexandro M.* 89,90. *iterum*. 92. *tertium*. 96,97. *aureis catenis à ſuis vincitur*. 97. *confoſſus moritur*, & *ſepelitur*. 98. *ejus mors vindicatur*. 104. *Ejus fiducia*. 89. *in ordinando exercitu induſtria*. 92. *mater*, *ſoror uxor*, *filiæ*, *opes*, *capiuntur*. 92, 93. *filia Statira Alexandro nubit*. 109. *mater*, *auditâ morte Alexandri*, & *ſibi mortem conſciſcit*. 115
Defectus ſolis, *aut Lunæ*, *quid ſignificent*. 173,226
Deidamia, *Æacidæ Epiri regis filia*. 130
Delos inſula, *ærarium Græcorum*. 28
Delphicum oraculum. 27,28, 36,37,57, 139, 159,160. *templum occupatum à Phocenſibus*. 70. *ejus deſcriptio*. 186
Delphos diripi jubet Xerxes. 28. *diripiunt Phocenſes*. 70. *idem tentat Brennus*, *Gallorum Dux*. 187,188, 222,223
Demaratus R. Lacedæmoniorum exul conſilia Xerxis detegit. 25
Demaratus, Pythagoræ *pater*. 161
Demetrius Poliorcetes, *Antigoni F.* 131. *Rex appellatur*. 132. *patrem amittit*. 136. *Alexandrum Caſſandri f. interficit*. *Rex Maced. fit*. 137. *Seleuco ſe dedit*. 138
Demetrius alter, *prioris nepos*,

pos, Macedoniam & Epirum occupat. 195. *neptem Pyrrhi ducit, jam uxorem habens.* 200. *moritur.* 202
Demetrius, modo dicti patruus, à ſponſa ſua interficitur. 196
Demetrius Soter, Antiochi M. fil., Rex Syriæ, occiditur. 230,231
Demetrius Nicator, ejus filius, fugam tentat, obſes Romæ 229. *Alexandrum vincit.* 231. *capitur à Parthis.* 232. *occiditur.* 253
Demetrius, Illyriorum R. 205
Demetrius Philippi *ultimus F. à patre occiditur.* 222
Demetrius, Indorum Rex. 264
Demophoon, Theſei F. 21
Demoſthenes, Athenienſium Dux miſſus in Siciliam. 44. *mortem ſibi conſciſcit.* 45
Demoſthenes, orator, corruptus à Perſis. 86, 120. *exul, revocatur ab Athenienſibus. & cur?* 120
Deſperatio, interdum in virtutem vertit. 30,160
Deucalion, generis humani reparator cur vulgo creditus. 21
Diadema, Macedoniæ Regibus ante Alexandrum inſolitum. 102. *ejus loco veteribus haſta.* 273
Diana, pro Delphis pugnat. 188
Dido. Vide, Eliſſa.
Digniſſimo imperium relinquit Alexander Magnus. 113
Diluvium Deucalionis. 21
Diocles, Athenarum Tyrannus, interficitur. 23
Diomedes, Brunduſii conditor. 101. *& Arporum.* 159
Dionyſius, Siciliæ Tyrannus, bellum in Italia gerit. 158,162. *interficitur.* 163
Dionyſius minor, Siciliæ Tyrannus. 163,164. *exulat Corinthi.* 166,167
Diſcordiarum oblivio, jurejurando ſancita apud Athenienſes. 55
Diſſenſio inter Cyrum & Artaxerxem, filios Darii, de regno. 55
Doricetes, Thraciæ R. 137
Dorienſes, bellum cum Athenienſibus gerunt. 21
Dos, nulla virginibus Spartanis. 36
Dotalem pecuniam obſequio corporis quærunt Cypriæ virgines. 151
Drancæ, ab Alex. ſubacti. 104
Drangaritani. 264

E.

E*Cbatana.* 100
Edeſſa, Macedoniæ urbs. 64
Elephantus ferus, ultro ſe offert Sandrocotto. 135
Elephantorum adſpectu territi Romani, vincuntur à Pyrrho. 147
Elephantos ſuos Gallis oſtendit Antigonus terroris cauſſa. 189,190
Eleuſis, & Eleuſina ſacra. 21,22,54
Elymæi, populi. 232
Eliſſa alias Dido. 150,151

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

in Africam fugit. 151, 152. Carthaginem condit. 152. mortem ſibi conſciſcit, à Carthaginenſibus pro Dea culta. 153
Eloquentia Demoſthenis. 120
Emanus, Scotorum Dux. 187
Emathia, quæ poſtea Macedonia. 64
Epaminondas, Spartam tentat. 61. lethaliter ictus decedit maximæ laudis vir. 62, 63. ejus virtus. 59, 62. eruditio magna. 63
Epeus, equi Trojani & Metaponti conditor. 159
Ephæſtion. 111
Epheſus, ab Amazonibus condita. 18
Epigoni, populus. 103
Epiri hiſtoria. 200
Equarum Scythicarum XXM. in Macedoniam miſſa. 77
Equas vento concipere. 279
Equo feroci Mithridates à tutoribus imponitur. 238
Equorum uſus Parthis aſſiduus. 261. pernicium copia in Hiſpania. 278
Erichtheus, Athenienſium Rex. 21
Erotimus Arabs, DCC filiorum pater. 257
Ethruſci, bellum cum Ænea gerunt. 272
Euagoras, Cypri R. 51
Euander, in Italiam venit. 271
Eucratides, Bactrianorum Rex, à filio interficitur. 264
Euergetæ, populus. 104
Eumenes, Paphlagoniam ſortitur. 119. Neoptolemum occidit. 124. hoſtis à Macedonibus judicatur. 125 vincitur ab Antigono. 126, 262. denuo ab Argyraſpidis. 127. Antigono deditur. 128, 129
Eumenes, Bithyniæ Rex, Antiochum Hieracem & Gallos vincit. 198. Romanis auxiliatur contra Antiochum, & Perſeum. 224. Bruſiam bello vincit. 224
Eumenes, Demetrii fil. 144
Euphrates, fl. Limes regni Perſici. 95. Parthici regni limes. 264. fluvium Tigrin recipit. 267
Europæ major pars ſub Amazonibus. 18. terminus Hiſpaniæ. 277
Europus, in Europa regnavit. 64
Europus, Macedoniæ Rex, infans, in cunis ad aciem ſuorum defertur. 65
Eurydices & Amyntæ Macedonis hiſtoria. 67
Euridice, Aridæi uxor. 129. occiditur ab Olympiade. 129
Eurydice, Lyſimachi fil. 138
Eurydice, Ptol. Philopatoris uxor, eademque ſoror, ab eo occiditur. 208
Eurylochus, ab Alexandro interfectus. 105
Eurymedon Athenienſium in Siciliam Dux. 44. fortiſſime dimicans, cadit. 45
Euryſaces, Ajacis f. 279
Expoſiti, qui in inſignes viros evaſerunt. Cyrus. 4, 5. Hiero. 180. Habis. 280, 281
Extarches, Caucaſi fines ſortitur. 119

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

F.

Fabricius Lucinus, Romanorum legatus, pacem facit cum Pyrrho. 148
Faliſci, Chalcidenſium colonia. 159
Fama, in majus omnia extollit. 29
Famæ celeritas, in clade Mardonii. 31. *in victoria Locrenſium.* 160, 161
Fames in Epiro, ob cædem Laodamiæ. 202. *in Ægypto.* 234
Fatua, Fauni uxor. 271
Fatuari, unde, &, quid ſit. 272
Faunus, tertius Italiæ R. 271
Favor hominum eodem, quo fortuna, inclinat. 47
Fauſtulus paſtor, Romuli nutricius. 273
Felicitas, reddit arrogantes. 141
Feminis apud Parthos *adſpectus virorum interdicitur.* 261
Figulus, Agathoclis pater. 168
Filios interfecerunt, Lyſimachus. 143. *Demetrii Nicanoris uxor.* 253. *Maleus Carthaginenſis.* 154. *Laodice.* 237. *Ptolemæus* Phyſcon. 249. *Phrahates.* 269
Flamininus Coſ. 210, 211, 213. *Nabidem vincit.* 214
Floralia. 275
Flumina. Ægypti, Nilus. Armeniæ, Tigris. 267. *Cappadociæ, Thermodoon.* 17. *Epiri & Italiæ, Acheron.* 101. *Gallæciæ, Bilbilis, & Chalybs.* 280. *Galliæ, Rhodanus.* 274. *Indiæ, Aceſines.* 108. *Indus.* 109. *Luſitania, Tagus.* 279. *Scythiæ, Araxis.* 8. *Iſter.* 20, 77, 223. *Phaſis.* 15. *Tanais.* 104
Flumina, ab exercitu Xerxis ſiccata. 26. *Hiſpaniæ, aurum vehunt.* 278
Fortuna, virtute juvanda. 208
Fortunæ inconſtantia. 232. *varietas.* 196. *ludibrium, Seleucus.* 197
Fortuna præſenti contenti eſſe jubentur Romani. 201
Frudius, auriga Caſtoris. 267
Frugalitas, virtutum parens. 161
Frumenti ſatio, reperta. 21
Furtum, graviſſimum apud Scythas crimen. 15

G.

Gaditani, Carthaginienſibus conſanguinei. 281, 282
Gallæci, Græci. 279
Gallæcia, equorum ferax. 279
Galli, Romam capiunt. 61. *Macedoniam.* 184, 185. *Græciam.* 185, 186 *Aſiam.* 190. *Italiam.* 201, 244. *legatos ad Alexandrum M. mittunt.* 111. *ad Dionyſium tyrannum.* 162. *auguriis præſtantes.* 184. *multas in Italia urbes condunt.* 162. *cæſi.* 188, 190, 195, 198
Galli, Scordiſci. 222. *Tectoſagi.* 223
Gallorum perfidia. 198. *feritas, quibus autoribus manſuefacta.* 274

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Gallici nominis terror. 184, 190, 191
Gallia, ab Hiſpaniâ Pyrenæis montibus diviſa. 277. *aſſiduis ventis inquieta.* 278. *Tranſalpina.* 244
Gallogræcia, Bithyniæ pars. 191. *bellum cum Antigono gerunt.* 194 *Mithridati auxiliantur contra Romanos.* 243
Gallimander, amicus Demetrii; & ejus fides. 250
Gangaridæ, populus. 107
Gargoris, Curetum Rex. 280
Gedroſi, populus. 119
Gelo, Siciliæ tyrannus. 180
Geryon. 281
Getæ, ſuperati à Gallis. 189 *Dacos condidere.* 223
Giſgo, Hamilcaris fil. 156. *in exilium pellitur.* 174
Gladium dimittere, ignominioſum. 226
Glaucus, Illyriorum R. 145
Gobryæ forte factum. 10
Gordie, Phrygiæ urbs. 90
Gordius, Phrygum Rex; & nodi hiſtoria. 90, 91
Gordius, Cappadox. 240, 242, 246
Gorgias, amicus Alexandri M. 111
Græcia major, in Italia. 159
Græciæ duo oculi. 52. *partem majorem aquarum illuvies abſumit.* 21. *laus.* 73. *fatalis dies.* 78
Grypus. v. Antiochus.
Gyges. 8
Gylippus, Dux Lacedæmoniorum. 44
Gyptis, Segobrigiorum Rex. 274

H.

Habis, Hiſpaniæ Rex, & ejus miraculoſa, ferarum educati lacte, hiſtoria. 280, 281
Halicarnaſſi Regina, Xerxi auxiliatur. 29
Hamilcar Magonis. 155. *in Sicilia cum omni exercitu perit.* 42, 155
Hamilcar alius, ſocietatem cum Agathocle jungit. 169. *ob id à Carthaginienſibus tacito ſuffragio damnatus, opportune moritur.* 171
Hamilcar Giſgonis f. 170 *Agathoclem vincit, & Syracuſas obſidet.* 171. *occiditur.* 175
Hamilcar Rhodanus. 167, 168
Hamilcar Carthaginienſis in Hiſpania imperator. 282
Hammon. v. Iupiter.
Hannibal. vide Annibal.
Hanno, Hamilcaris primi fil. 156
Hanno, Dux Carthaginienſis, contra Dionyſium. 163 *tyrannidem affectat.* 165, 166. *ob id, cum tota familia, interficitur.* 166
Hanno alius, contra Agathoclem. 173
Harpagus, conviva ad filii carnes. 5
Harpalus, crudelitatem Alexandri fugit. 120
Haſdrubal, Magonis fil. 155
Haſdrubal, ſuperioris fil. 156 *Annibalis frater, à ſervo necatur.* 282
Haſta, Græcis ſceptrum, antiquis pro diademate. 273

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Helenus, Priami fil. 145
Helenus, f. *Pyrrhi ex filia Agathoclis*. 179. *abeunte ex Italia patre, Tarenti cuſtos relinquitur*. 191. *regni fit ſucceſſor*. 192
Hellanici prudentiâ Ariſtotimus tyrannus opprimitur. 194
Helleſpontus. 50
Heraclea, obſidetur ab Athenienſibus. 120
Heraclea Pontica. 139
Heraclienſium factum egregium. 139, 140
Hercules, Amazones vincit. 18. *Hiaceuſanas Sileoſque in India condidit*. 108. *primus Alpes ſuperavit*. 184. *Orientis Rex fuit*. 107. 108, 267. *Latinum genuit, & Geryonis armenta rapuit*. 272
Herculi ſtatuam vovit Philippus. 77
Hercules Thebanus, Æacidarum genitor. 87, 88
Hercules Tyrius 93. *ejus ſacerdos, primus à Rege*. 152. *ei Carthaginenſes prædarum decimas mittunt*. 154
Hercules, Alexandri M. ex Barſine fil. 117. *ab ipſo præteritus*. 113. *cum Olympiade in Pydnam urbem fugit*. 130. *ibi captus cuſtodiæ datur*. 131. *occiditur*. 132
Hercyllides, Lacedæmoniorum Dux. 56
Hercynio, Ægypti Rex. 57
Hiarbas, Maxitanorum Rex, Eliſſam in matrimonium petit. 152
Hiero Siciliæ Rex, ab apibus alitus. 180
Hieroclytus, Hieronis pater. 180
Himeri, Phrahatis vicarii, ſuperbia & crudelitas. 266
Hippias Athenarum Tyrannus, in exilium agitur. 23. *Perſarum Dux adverſus patriam, occumbit*. 24
Hippolochus, Athenarum Tyrannus ſæviſſimus. 54
Hippolyte Amazon, uxor Theſei. 18
Hippolytus, Theſei ex Hippolyte filius. 18
Hiſpani, propiora feris, quam hominibus, ingenia gerunt. 279
Hiſpaniæ deſcriptio. 277, 278
Hiſpaniam univerſam domuit Hannibal. 282
Homines, immolati Carthagine. 153. *id inhibuit Darius*. 156
Hyrcania, ab Alex. ſubacta, & ejus amplitudo. 102

I.

IAſonis hiſtoria. 266, 267
Iberia, dicta Hiſpania, ab Ibero amne. 277
Ilium, Trojanorum caſtellum. 89, 272
Ilienſium & Romanorum mutua gratulatio. 219
Illyrii, bella cum Macedonibus gerunt. 65. *cum Amynta*. 67. *cæduntur à Philippo*. 68. *ſunt ſub ditione Macedonica*. 85. *Philoni aſſignantur*. 119
Imilco, Carthagienſium Dux in Siciliam. 156. *mortem ſibi conſciſcit*. 158

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

India invaditur ab Alexandro M. 106. *jugum excutit.* 135. *occupatur ab Eucratide.* 264
Indiæ nemo, præter Semiramin & Alexandrum M., bellum intulit. 3
Indus, fluv. 109
Injuriarum. v. Diſcordiarum.
Inſula nova, cum calidis aquis, è mari enata. 210
Inventa Athenienſium. 20. *Ariſtæi.* 123. *Gargoris.* 280. *Triptolemi.* 21
Invidia, ex virtute. 47. *ſuperatur amplitudine rerum.* 2
Iocus Mithridatis. 241, 243. *Pſeud-Alexandri.* 253
Iollas Antipatri, venenum propinat Alexandro. 112
Iones, vincuntur à Dario. 20. *à Themiſtocle perſuaſi, Xerxen in pugna deſerunt.* 27, 29
Ioſeph, Iſraëlis filius, à fratribus venditus, Ægyptum à fame aſſeruit, ſomniorumque primus intelligentiam condidit. 233, 234 *an Moſis divini pater?* 234
Iovis ſimulacrum aureum. 254
Iphicrates, viginti annorum adoleſcens, Athenienſium Imperator. 60
Iſmenias, Thebanorum princeps. 53
Iſrahel, Damaſci Rex, decem filiorum proventu clarus. 233
Iſter, Scythiæ fl. 20, 77, 223.
Iſtriani bellum cum Scythis gerunt. 76
Iſtriorum origo. 223
Itali, legatos ad Alexan. mittunt. 111
Italia, olim Saturnia. 271. *magna ex parte Græcis habitata.* 176. *fere univerſa à Gallis occupata.* 201. *niſi Italicis viribus, non ſubigitur.* 216
Italiæ & Siciliæ vicinitas. 42. *horreum, Hiſpania.* 278. *primi cultores, Aborigines.* 271
Iudæorum hiſtoria. 233
Iudas Iſrahelis. 233
Iupiter Hammonius. 9, 94, 110, 113, 118. *Dodonæus.* 101, 145. *Didymæus.* 221. *Capitotinus.* 271
Iuvenes duo incogniti, & inſoliti habitus, Locrenſibus victoriam pariunt. 160, 161

L.

Labienus, cum Parthis *ſocietatem contra Romanos init.* 268
Labore, vires militum acuuntur. 158
Lac in potu Scythis. 15. *& Bruttiis.* 177
Lacedæmon, muris cingitur. 129, 61, 62. *capitur.* 59, 61, 62, 203. *v.* Sparta.
Lacedæmonii, bellum gerunt cum Athenienſibus. 34, 38, 39, 46, 52. *Meſſeniis.* 36. *&c. Perſis.* 26, 32, 56. *Thebanis.* 59, 61. *Athenienſeis monent, ne urbem reficiant.* 31. *Pauſaniam damnant.* 32, 59. *Meſſenen expugnant.* 37. *oraculi monitu Ducem ab Athenienſibus petunt.* 37. *inducias annorum* XXX *cum Athenienſibus faciunt.* 39. *in annos* L. 40.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Athenas capiunt. 52. *apud commune Græciæ conciliũ accuſantur, & damnantur*. 70. *Philippum ſoli Græcorum contemnunt*. 79. *& Alexandrum M.* 202. *ab Alexandro ad Perſas deficiunt*. 86. *omnem ferme Græciam commovent*. 100
Laches, Athenienſium Dux in Siciliam. 43
Lævinus, Coſ. Romanus, à Pyrrho vincitur. 147
Lævinus, Prætor Romanorum, contra Philippum. 206
Lamachus, Athenienſium Dux in Siciliam, occumbit. 44
Lamachus alius, ab Heracleotis hoſtibus ſuis inſigne beneficium accipit. 139
Lampeto Amazonum Regina. 17, 18
Lamponius, Athenienſium Dux in Siciliam. 43
Laodamia, ultima ex Æacidarum gente, à populo interficitur. 202
Laodice, Seleuci Nicatoris mater. 134
Laodice, Seleuci Callinici mater. 196
Laodice, Mithridatis ſoror & conjux, veneno, quod in ipſũ paraverat, perit. 239
Laodice, Ariarathis uxor, quinque filios necat, ob id à populo extincta. 237
Laodice, Mithridatis ſoror, Ariarathis uxor. 240. *mox Nicomedis.* 241
Lariſſa urbs, à Philippo capitur. 68
Lariſſæa ſaltatrix, Aridæi ex Philippo mater. 81. *eadem & Lariſſæum ſcortum dicitur.* 117
Latini, ab Ænea conditi. 159
Latinus, Herculis nothus. 272
Latratus in Siculo freto. 41, 42
Lavinia, Æneæ conjux, & Lavinium, urbs. 272
Leges nullæ Athenienſibus antiquis. 22. *& Scythis.* 15. *imo omnibus antiquiſſimis.* 1. *Lycurgi.* 34. *& Minois.* 161
Leo dormientem Sandrocottum lambit. 135. *ferociſſimus, ab inermi Lyſimacho interficitur.* 134
Leonatus, naſcituro Regi tutor conſtituitur. 117. *occumbit.* 121
Leonides, Lacedæmoniorum Rex, Thermopylas contra Perſas occupat. 26. *poſt egregiam pugnam cum ſuis cæditur.* 27
Leonides, Spartanorum Regis frater, Siciliæ Dux in Carthaginenſes. 156
Leonides, tyrannicida. 142
Leontini, populus. 169
Leontiſcus, Ptolemæi filius. 132
Leophron, Rheginorum Tyrannus. 165
Leoſthenes, Dux Athenienſium. 120, 121
Lepidus, Ægyptio regi tutor datus. 209
Liber pater. 106. 126. 267. *ejus militia ab Argyraſpidis ſuperata.* 126
Libido principum, olim pro legibus. 1. 22
Licinius. v. Craſſus.
Ligortas, Achæorum præfectus. 221

Ligures, Maſſilienſium aſſidui hoſtes. 274, 275
Literæ occultæ. 25. 167
Livius, ingratus civis à Trogo nuncupatus. 271. *ab eodem, ob multas, eaſque directas, conciones, notatus.* 243
Lixarum in exercitu Antiochi CCCM. 251
Locri, à Romanis ad Pyrrhum *deficiunt.* 147. *ingentem Crotonienſium exercitum cædunt.* 160. *expugnantur à Dionyſio majore.* 162 *ſubiguntur à Dionyſio minore ſocio, & ſpoliantur; quem ejiciunt.* 165
Lucani bellum gerunt cum Alexandro Epiri. 111. *cum Locrenſibus.* 165. *Pyrrhum in Italiam vocant.* 146. *à Bruttiis, progenie ſua, vincuntur.* 177 *liberos ſuos quibus legibus inſtituant.* 177
Lucullus, ſummus Imperat. 237. *Tigranem vincit.* 258
Lunæ. v. Defectus.
Lupa, Marti ſacra, Romulum & Remũ alit. 246, 273
Lupercus, qui & Pan, *& Lycæus.* 271
Lupercalia. 271
Luporum animi, Romanis. 246
Lupus, Hieroni puero tabulam eripit. 180
Luſitanorum equorum celeritas. 279
Lycaonia, dono Romanorum Ariarathis filiis cedit. 237
Lycurgus Spartanorum legislator. 34, 35. *auctorem ll. ſuarum Apollinem Delphicum fingit.* 35. *eaſque voluntario exilio firmat.* 36
Lycurgus alius, Spartanor. Rex. 204
Lydi, Rege Crœſo, cum Cyro bellum gerunt. 7. *ante Cyrum invicti* 7, 8. *rebellantes lenocinia & artes ludicras exercere jubentur.* 8. *Thuſcos condunt.* 158
Lydia, in diviſione imperii Alexandri Menandro evenit. 119
Lyſander, Spartanorum Dux, Alcibiadem vincit. 50. *& Cononem.* 51. *Athenienſes omni ditione exuit.* 51. *ipſamque urbem obſidet, & capit.* 52. *interficitur.* 59
Lyſias, orator & exul Syracuſanus, V C *milites, ſuo ſtipendio conductos, Athenienſibus auxilio mittit.* 53
Lyſimachia urbs, terræ motu everſa. 142
Lyſimachus, Thraciæ & Ponto præficitur. 119. *bellum contra Antigonum inſtruit.* 131. *leonem interficit.* 134. *& generum ſuum, Caſſandri filium.* 138. *& filium ſuum Agathoclea.* 143. *Pyrrhum Macedonia pellit.* 138
Lyſimachi vita, & laudes. 133. *cum Seleuco bellum, & comparatio. & mors.* 143
Lyſimachus, ſuperioris filius, ab avunculo Ptolemæo occiditur. 183

M.

MAcedones, inter otia Græcorum emergunt. 63. *Regem infantem in cunis*

nis deferunt in aciem. 65. ſub Alexandro omnium rerum, præter militiæ vacationem, immunes. 85, 86. gaudent amiſſo Alexandro. 116. Olympiadem occidendam decernunt. 130
Macedonum nobilitas. 225. virtus. 90. laus. 92. comitatis inſtituta. 94. reges ante Alexandrum diademate non uſi. 102. ſalutantur, non adorantur. 106. Regum ſepulturæ locus. 65. numerus, & virtus. 64
Macedonia. 64
Macedonici regni finis eclipſin lunæ ſecutus. 226
Mæotis, palus Scythica. 15
Magi, regnum Perſicum invadunt, & occiduntur. 10
Magorum prædicta Alexander ſpernere compulſus ab Anaxarcho. 111
Magia, Ægyptiorum ſtudium. 233. Zoroaſtris inventum. 2
Mago, Malei ſucceſſor, Dux Carthaginienſium. 155. Romanis auxilio miſſus. 147. diem fungitur à ſe ipſo. 155
Maleus, Carthaginenſis exul, patriam obſidet, filium cruci affigit. 153, 154. occiditur. 155
Manlius Maltinus, à Mithridate vincitur in Cappadocia. 242, 243
Marathonii campi. 24
Marci Æmylii pulchrum facinus. 219
Mardi, ab Alexandro ſubacti. 102. à Phrahate. 263
Mare Adriaticum, 158, 159 Ægyptium. 15. Caſpium. 266. Inferum, ſuperum. 158. Mortuum. 235. Ponticum. 15
Marſicum bellum. 244.
Marthesia, Amazonum Regina, interficitur. 17, 18
Maſiniſſa, Numidiæ Rex, Romanorum ſocius. 225, 246
Maſſilia, 274. & Maſſilienſes. 275, 276, 277
Matrimoniii origo. 21. reticenda, non publicanda. 18
Mauri, Carthaginenſium hoſtes. 156
Maxitani, pop. 162
Medea, conjux Ægei. 21. Iaſonis. 276. & urbs. 267
Medi, quamdiu regnarint. 7. ſubiguntur à Parthis. 264
Media major, & minor. 119
Medici imperii origo. 3. finis. 7
Mediolanum, Gallorum colonia. 162
Medius, Ægei ex Medea filius. 21. 266
Megabazus, Darii Dux. 66
Megara, à Piſiſtrato pæne capitur. 23
Megarenſes, cum Athenienſibus de proprietate Salaminæ inſulæ digladiantur. 22. ſtrategemate vincuntur. 23
Meleager. 117. ſummæ rerum præficitur. 118
Mellis uſus inventus. 123, 280
Menalippe, Amazon, ab Hercule capta, traditis à ſorore armis redimitur. 18
Menander, Lydiæ præfectus. 119

Mene-

Menelaus, Alexandri M. abavus. 67
Menelaus, Philippi I. frater. 67. *ab eodem occiditur.* 72
Menelaus, Ptolemæi I. frater à Demetrio I. captus, fratri remittitur. 132.
Mercatus Olympiacus. 120
Meretricis Agathocliæ in aula Ptolemæi potentia. 208
Mergis, à fratre Cambyſe interficitur. 9, 10
Meſopotamia, Arceſilao ceſſit. 119
Meſſene urbs, à Spartanis per decennium obſidetur. 36. *expugnatur non virtute, ſed inſidiis.* 37. *rebellat denuo.* 38
Metallorum copia in Hiſpania. 278
Metapontini. 159. *cum Alexandro Epirota fœdus jungunt.* 101
Mercium. v. Compenſatio.
Methona, urbs Meſſeniæ. 69
Micalus, ſervus Anaxilai, & ejus liberorum tutor. 42
Mida, Phrygiæ Rex. 91
Midas, Macedoniæ regulus. 64
Miles gregarius, fit rex. 119
Miltiades, Athenienſium Dux, Darium vincit. 24. *in carcere moritur.* 32
Mindarus, Lacedæmoniorum Dux. 48
Minerva, pro Delphis pugnat. 188. *Maſſilienſium hoſtem terret.* 276. *panificiis placatur.* 159
Minium, in Hiſpania naſcitur. 278, 279
Minithæa, Amazonum regina. 102. *eadem Minithyia, atque ultima.* 19
Minius, flumen. 279
Miſeros convitia non decent. 128
Mithridates Ponticus, Heracleenſium hoſtis. 140
Mithridates, pater. 237. *filius.* 237, 238, 239, 240, 241, 242
Mithridatis oratio ad milites. 243. *genus & nobilitas.* 247. *parricidia.* 241
Mithridates, Parthorum Rex. 263. *cognomento Magnus.* 266. *regno ſuo pulſus, à fratre interficitur.* 267, 268
Moloſſi. 69. 129. *qui poſtea Epirotæ.* 68. 144
Mons ſacer apud Nyſam. 106. *Palatinus.* 271. *aureus in Hiſpania.* 280. *Zapaortenon in Parthis.* 263
Montes Dædali. 106. *Riphæi.* 15
Montes in plana deducti à Xerxe. 26
Monſtra in freto Siculo. 41
Mors, honeſtiſſima in caſtris hoſtium. 27
Morſu navem detinet Cynægirus. 24
Moſes divinus, an Ioſephi patriarchæ filius? 233, 234
Muliebris audaciæ exemplum, Artemiſia. 29. *Euridice.* 129. *Semiramis.* 2
Mulierum, bello Spartano, major virtus, quam virorum. 192
Mummius Conſul, Achæos vincit. 228

Mur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Murgantini, Syracuſanorum hoſtes. 169
Mures, Abderitas pellunt. 132
Murinæ pelles, Scythis in uſu. 15
Murus VI M. *paſſuum intra* XVII *diem conſummatus.* 104
Mycale, mons Aſiæ. 31
Myrtalis, quæ poſtea Olympias, mater Alexandri M. 81
Myſteria Cereris evulgare, nefas. 46

N.

NAbis, *Lacedæmoniorum tyrannus.* 210 212, 213, 214. *vincitur à Flaminino, & bellum cum Achæis gerit.* 214
Nannus Segobrigiorum R. 274
Nearchus, poſt Alexandrum Lyciæ & Pamphiliæ præfectus. 119
Neoptolemus, Eumenis ſocius. 122. *prodens proditur, & interficitur.* 123, 124
Neoptolemus, Olympiadis pater, Moloſſorum rex. 68
Nereis, Æacidarum ultima. 202
Nicæa, urbs Indiæ, ab Alexandro M. condita. 107
Nicanor, Parthis præficitur. 119
Nicias, Athenienſium Dux in Sicilia. 44. *Syracuſas duobus prœliis victos obſidet, & vincitur.* 44, 45
Nicomedes, Pruſiæ Bithyni F., patrem interficit. 229, 230. *inita cum Mithridate ſocietate, Paphlagoniam occupat.* 239 *Cappadociâ à Mithridate pellitur.* 241. *Paphlagoniæ poſſeſſione privatur.* 242
Nicomedes, prioris filius ex ſaltatrice. 246. *regno à Mithridate pulſus Romam venit ſupplex.* 242.
Ninus, Aſſyriorum R. 17. *primus bellum geſſit, & Orientem ſubegit.* 2
Ninya, Nini f. ignavus & effæminatus. 3
Noctua, in haſta Hieronis. 180
Nolani, Chalc. coloni. 159
Nomius, Apollinis & Cyrenes F. 123
Numidæ. 156. 175. 225. 246
Numitor, à fratre regno pellitur. 272. *reſtituitur à Romulo.* 273
Nuptiæ, Carthaginienſibus ſine dote. 35
Nuptiarum ſumptibus, decreto Carthaginienſium, modus ſtatutus. 166
Nyſa, urbs Indiæ, à Libero patre condita. 106

O.

OBlivio. *v.* Diſcordiarum.
Obſides. 67. 221. 229. 242. 270
Occaſio beneficii, honeſtior quam ultionis. 139
Occaſione utendum. 245
Oceano libamenta data. 109
Ochus Artaxerxis. 83. *Perſarum Rex crudelis, occiditur.* 84
Octavius, Perſeum capit cum duobus filiis. 226

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Oculorum laſcivia in Ninya. 3
Oculorum valetudo, ex nimia luxuria. 164
Odia procerum Alexandri M. inter ſeſe. 118
Oenanthe, & ejus apud Ptolemæum authoritas. 209
Olympias, filia Neoptolemi. 145. *Philippi I. uxor, repudiatur ob ſtupri ſuſpicionem.* 79. *cum ingenti ſerpente.* 94. 114. *percuſſorem ei immittit, quem in cruce pendentem coronat, & gladium Apollini conſecrat.* 81. *Antipatrum criminatur.* 112. *Aridæum & Euridicen interficit.* 129. *necatur.* 130
Olympias, Pyrrhi filia. 200
Olympiacus mercatus. 120
Olympium certamen. 65.
Olynthii, cum Macedonibus bella gerunt. 67
Olynthus, expugnatur. 30. *exſcinditur.* 72
Onomarchus, Phocenſium D. 70
Opobalſamum, apud Iudæos tantum natum. 234
Orchomenii, Thebanorum hoſtes. 87
Ordinum ductores, apud Alexandrum M. omnes ſexagenarii. 89
Oreſtes, Agamemnonis f. Pyrrhum occidit. 145
Orithyia, Amazonum Regina. 18
Orodes, Parthorum Rex, fratrem interficit. 268. *& Craſſum, cum exercitu, delet.* 268
Orofernes Cappadox, ingratus. 230
Oroles, Getarum Rex, ſuos male præliatos qua pœna affecerit. 223
Oropaſta, magus, Perſarum Rex. 10
Orphei ſacra. 91
Ortoadiſtes, Armeniæ R. 266
Oſculantur Macedones Alexandri morituri dextram. 113
Oſculum Popilio offert Antiochus. 229
Oſtanes, vir ſagaciſſimus, fraudem Magorum detegit. 10
Otium, in exercitu periculoſum. 158
Otio corrumpuntur vires. 32. *nimio plebs laſcivit.* 140

P.

Pacorus Orodis filius. 268
Pæonia, regio. 64
Palantus, Dux Partheniarum. 36
Palatinus. v. Mons.
Pallanteum, Arcadiæ urbs. 271
Pamphilia, regio. 119
Pan. 271
Panaſagorus, Sagilli Regis Scytharum fil. 19
Pandoſia, urbs Epiri. 101 *Italiæ.* 101
Panificiis placatur Minerva. 159
Pannonia, à Gallis occupatur. 184, 223
Paphlagonia. 119. *occupatur à Mithridate & Nicomede.* 239. *libertate donatur à Romanis.* 242
Parapammeni, Caucaſi fines. 119
Parentatio Alexandri M. ad tumu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

tumulum Heroum Troiæ. 89. annua, parricidæ inſtituta. 81
Parmenio, Dux Philippi in Aſia. 79. Alexandrum à medico cavere jubet. 91 Perſicam claſſem occupat. 93. pecuniæ præficitur. 100. interficitur cum filio. 104. Iaſonis templa dirui jubet. 267
Parnaſſus, mons. 186
Partheniæ, Spartanorum ſpurii vocati. 36
Parthiæ deſcriptio. 259
Parthi, Scytharum progenies 13. 259. in diviſione Imperii Alexandri M. Nicanori ſorte veniunt. 119. Demetrium capiunt. 232. Syriæ inhiant. 250. Antiochum occidunt. 251. ejus corpus in Syriam remittunt. 253. Pompeium juvant. 269. Antonium vincunt. 269
Parthici regni limites. 264
Parthorum crudelitas. 232. 267. exercitus & duces trucidati. 268. ſuperbia. 232 251. Reges, parricidæ. 269. Regum origo. 103
Parymæ ſubiguntur ab Alexandro. 104
Patrem ſuum interficit Ptolemæus Phyſcon 204. Nicomedes Bithynus. 230. Bactrianorum R. 264. Phrahates. 269
Patriæ quantum debetur. 218. 263. 271
Patriæ conſpectus, vires ſubminiſtrat. 62
Pauſanias Lacedæmoniorum Dux, Byzantii conditor. 75, 76. proditionis damnatur. 32. ob id exulat. 59
Paulus Æmylius Annibalem navali prælio vincit. 217, 218. & Perſeum. 226 Macedonibus dat leges. 226
Pauſanias, Lacedæmoniorum Rex. 54
Pauſanias, nobilis Macedo, Philippum Macedonem obtruncat. 80. ſtuprum paſſus ab Attalo. 80, 81
Pecuniam, & ejus uſum, ex Rep. ſua amovet Lycurgus. 35
Pediculi, Italiæ populus. 111
Pelaſgi, portio regni Græcanici. 119. qui poſtea Macedones. 64
Peliat, Theſſaliæ R. 266
Pelius, Theſſaliæ mons. 123
Pellicum Regis Perſarum multitudo. 102
Pelopidas, Thebanus. 63
Peloponnenſes, bellum gerunt cum Athenienſibus pro Spartanis. 38. pro Siculis. 44. per proditionem Antigono ultimo traduntur. 193
Penthesilea, Amazonum Rex. 19
Perdicca, Macedonum Rex. 65
Perdicca ſecundus, matris inſidiis occumbit. 67
Perdicca, Alexandri commilito, annulum à morituro accipit. 113. ſummæ rerum præficitur à Macedonibus. 118. ſeditioſos necat, & provincias inter principes dividit. 119. Cappadoces vincit. & Alexandri ſororem, & Antipatri filiam, in matrimonium petit. 121.

bellum

bellum cum Antigono gerit, & Ægyptum petit. 121, 122. *occiditur.* 124.
Perdiccæ arrogantia. 123. *conſtantia, & facundia.* 118. *ſententia de ſucceſſore Alexandri M.* 117.
Pergamum, ſive Pergamus, Aſiæ caſtellum. 117
Pericles, Dux Athenienſium, contra Thebanos, Spartam deprædatur. 39. *agros ſuos, hoſtibus intactos, vitandæ ſuſpicionis ergo, patriæ donat.* 39, 40
Perjuriorum pœnæ. 183, 184
Perpenna Conſul, Ariſtonicum vincit. 226
Perſæ, à Medis deficiunt 6. *bellum gerunt cum Alexand. M* 86. *cum Athenienſibus.* 23. *cum Græcis.* 25, 26. *cum Parthis.* 232. *cum Scythis* 8. 238. *in cuſtodes corporis ab Alexandro M. lecti.* 110. *Tleptolemo in diviſione imperii ſorte veniunt.* 119. *gens obſcura quondam.* 4
Perſarum clades. 238. *Deus, Sol.* 11. *legati, libidinis pœnas luunt.* 66. *rex morte mutatur.* 83. *reges, adorari ſoliti.* 106
Perſepolis, 6. *caput regni Perſici, capitur ab Alex.* 97
Perſeus, Philippum patrem ad parricidium impellit. 222. *bellum cum Rom. gerit.* 224. *vincitur & capitur.* 226
Perſicarum fœminarum facinus. 6
Perſici Imperii finis. 84. 97
Peruſini, Achæorum progenies. 159
Peſtilentia, in Bœotis Heracleæ urbis cauſſa. 139. *in Theramene Cyrenaicæ urbis cauſſa.* 122, 123
Peſtis, ex fame. 30. *in Crotona, & Metaponto, ob violatum Minervæ numen.* 159. *in Sicilia, Carthaginienſium exercitum conſumit.* 156. *ejus nefarium remedium.* 153
Peuceſtes, Babyloniorum rector. 119
Pharnabazus, Lacedæmoniorum dux. 48. 56
Pharnax, Mithridatis avus. 246
Philiamenes, Paphlagonum Regum nomen. 239
Philippus Argæi, primus hujus nominis, Macedoniæ R. 65
Philippus Amyntæ. 67. *ſecundus hujus nominis, Maced. R.* 68. *imperio Macedoniæ Aſiam & Græciam ſubjicit.* 63 *vincit Athenienſeis.* 68. 78. *Dardanos.* 74. *Illyrios.* 68. *Phocenſes.* 70, 71. *Scythas.* 77. *Theſſalos.* 68. *Arrubam, affinem ſuum, regno Moloſſorum exuit.* 68, 69. *oculum amittit.* 69. *libertati Græcorum inſidiatur.* 69. *Cappadociam dolis ſubjugat.* 72. *fratres interficit.* 72. *piraticam exercet.* 72. 76. *arbiter duorum Regum utrumque ſpoliat.* 72. *Phocenſes contra datam fidem cædit.* 73. *Byzantium obſidet.* 75, 76. *vulneratur.* 77. *fugatur à Scythis.* 77. *Dux Græciæ ſalutatur.* 78 *pacis leges Græcis ſtatuit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

ſtatuit. 79. interficitur. 80. Alexandrum f. cum gladio inſectatur. 80. eumque filium ſuum eſſe palam inficiatur. 94
Philippi ætas. 81. comparatio cum Alexandro. 82. exiſtimatio apud Græcos. 71. favor apud ſuos etiam poſt mortem. 117. laudatio Clito exitiabilis. 105. liberi. 81. moderatio. 78. mores. 82, 82. nomen quaſi numen in auxilium vocatum. 185. perfidia. 81
Philippus, Antigoni pater. 119
Philippus Antipatri f. inter Alex. interfectores. 112
Philippus Aridæus, tertius hujus nominis, Macedoniæ Rex. 117
Philippus, Caſſandri f. Mac. Rex, ejus nominis quartus, moritur. 136
Philippus, Demetrii f. 202. Macedoniæ R. ejus nominis quintus, annorum XIV puer. 204. bellum gerit cum Ætolis. 205. cum Romanis. 209. vincitur. 211. moritur. 222
Philippus Lyſimachi, ab avunculo Ptolemæo occiditur. 183
Philippus, Lyſimachi frater ejuſque mors. 134
Philippus Perſei cum patre captus. 226
Philippus, amicus Alex. M. Hyrcanis præficitur. 119
Philippus, medicus Alex. 91
Philo, in diviſione Imperii Alexandri M. Illyrios accipit. 119
Philoctetes, Thurinorum conditor. 159
Philomelus, Phocenſium Dux, templum Delphicum ſpoliat, & Thebanos caſtris exuit, & occūbit. 170
Philopœmenes, Achæorum Dux, inſidiis à Philippo petitur. 207. laudatur. 214. capitur à Meſſeniis. 220. veneno perit. 221. inter ſummos imperatores recenſetur. 224.
Philoſophia, non præſtat Græcis, quantum Scythis natura. 16
Philotas, Parmenionis f., quare interfectus. 103, 104
Philotas alius, ſorte accipit Ciliciam. 119. & iterum amittit. 122
Philoxenus, Philotæ in Cilicia ſucceſſor. 122
Phocenſes, à Thebanis apud commune Græciæ concilium accuſantur. 70. à Philippo vincuntur. 71. contra datam fidem cæduntur. 74. contra Heraclienſes. 139
Phocenſium coloni, Maſſilienſes. 273. 274
Phœnice, in ditione Ptolemæi. 131
Phœnices, Tyri conditores. 148
Phrahates, Parthorum Rex, vincit. 263
Phrahates alter. 266. Demetrium talis aureis donat. 250
Phrahates tertius, patrem, fratres, & filium interficit, & Antonium vincit. 269
Phrataſernes, Armenios ſortitur poſt Alex. M. 119
Phrygas inter ſeditio. 90
Phrygia major. 245. Antigono traditur; minor, Leona-

Leonnato. 119. *poſt*, *Eumeni adjicitur*. 122
Phyle, *caſtellum Atticum*, *occupatum à Thraſybulo*. 53
Phyton. *v.* Pithon.
Pialis, *Pyrrhi f. & ſucceſſor*. 145
Pietas. *v.* Cimon.
Piræeus, *Athenienſium portus*. 52
Piratica, *apud veteres in laude*. 274. *eam exercet Agathocles*. 168 *& Philippus ſecundus*. 72. 75. 76
Piſæ, *Græca colonia*. 159
Piſander, *Lacedæmon. Dux*. 58
Piſiſtratus, *Athenarum Dux*, *Megarenſes cædit*, *& patriam opprimit*. 23
Pithon, *Alexandri M. Dux*, *colonias in Indis accipit*. 119. *quem Antigonus pro hoſte habet*. 124
Platææ incenduntur à Xerxe. 28
Platæenſes, *Athenienſium contra Darium ſocii*. 24. *Alexandri M ſocii contra Thebas*. 87
Plato, *diſcipulos ſuos ad virtutem erudiit*. 142
Plauſtra, *Scythis pro domibus*. 15
Plauſtrum Gordii. 90, 91
Pœni. *v.* Carthaginenſes.
Pollux. *v.* Caſtor.
Polybites, *Spartæ R*. 34
Polydamas, *amicus Alexandri M*. 111
Polyperchon, *amicus Alexandri M*. 109. *dimittitur*. 111. *Græciæ & Macedoniæ præponitur*. 121. *occiditur*. 124. 131. *Olympiadi favet*. 129
Pompeius Mithridatem vincit. 237. *Antiocho Syriam adimit*. 258, 259
Pompeius Trogus. *v.* Trogus.
Pontibus maria ſternere Xerxes conatur. 26
Pontus, *regio*. 15. 139. *Lyſimacho obtigit*. 119. *v.* Sopyrion.
Popilius, *Rom. Legatus ad Antiochum*. 229
Porus, *Indorum R*. 107
Præfecti Alexandri M. Reges ſiunt. 119
Principum. *v.* Libido.
Priapatius, *Parthiæ R*. 263
Privata beneficia, *à publicis ſecreta*. 218
Prodigia, *quæ in Alexandri M. ortu evenere*. 114. *quæ Hieroni obvenere*. 180. *in ortu Mithridatis*. 238
Pruſias Venator, *Bithyniæ Rex*, *ab Eumene bello victus*. 224. *à filio interficitur*. 230
Ptolemæus Lagi, *qui & Soter*, *& Magnus*, *venenata ſagitta ictus*, *herba per quietem Alexandro monſtrata ſanatur*. 109. *Aridæum Regem recuſat*. 117. *bellum cum Perdicca gerit*. 123. *cum Antigono*. 131. *Demetrium vincit*, *& rurſus ab ipſo vincitur*, *Rex appellatus*. 131, 132. *contra Aſiam*, *regno minori ex filiis relicto*. 138
Ptolemæus Philadelphus, *regnum à patre accipit*. 138. *reconciliatur fratri*. 144
Ptolemæus Ceraunus, *Seleucum*

cum occidit. 143. *ſororem ducit.* 144. *ejuſque filios vita, ipſam regno privat.* 181, 182. *occiditur à Gallis.* 185
Ptolemæus Euergetes, *bellum cum Antigono minore gerit.* 194. *Beronicen fratris filiam ducit.* 195, 196. *ſorori à Seleuco Callinico obſeſſæ auxilio venit.* 197. *Seleucum vincit, & Aſiæ inhiat.* 198, 199. *Antiochum Hieracem ad ſe confugientem in cuſtodia habet.* 199. *interficit Cleomenem & familiam.* 203
Ptolemæus Philopator, *parricida.* 204. *ejus vita & obitus.* 208, 209
Ptolemæus Epiphanes. 209. *bello ab Antiocho petitur.* 212
Ptolemæus Philometor, *ab Antiocho Epiphane avunculo ſuo bello petitur.* 228. *contra Demetrium, Syriæ Regem,* Pſeud-*Alexandrum juvat.* 230. 231. *mox contra hunc, Grypum Demetrii filium.* 253, 254
Ptolemæus Phyſcon, *ſuperioris frater.* 228. *fit rex Ægypti.* 248. *ejus mores & facinora.* 248. *moritur.* 255
Ptolemæus Lathurus, *regno à matre pellitur.* 256. *ſed poſt ejus mortem à populo revocatur.* 257
Ptolomæus Apion, *Cyrenarum Rex,* Pop. Rom. *hæredem inſtituit.* 257
Ptolemæus Pyrrhi. 192, 197. *Antigonum minorem vincit.* 191. *laudatur, & occiditur.* 192
Pudicitia, *verum matronarum ornamentum.* 161
Puerorum Spartanorum *educatio.* 135. *eadem & Lucanorum.* 177
Pydna, *capitur à Caſſandro.* 130
Pygmalion, *Tyriorum Rex, avunculum necat.* 150
Pyrenæi *montes inter Hiſpaniam & Galliam.* 277
Pyrrhidæ, *qui poſtea Epirotæ.* 144
Pyrrhus Achillis, *Epirotarum conditor.* 144
Pyrrhus Æacidæ, *Epirotarum R. Demetrium regno Macedonum exuit.* 138 *& Antigonum.* 182. *ſed inde à Lyſimacho pellitur.* 139. Ptol. *Cerauni filiam ducit.* 144. *in Italiam trajicit.* 197. *Romanos vincit.* 147. *in Siciliam navigat.* 148. *Siciliæ R. appellatur. & Siciliam amittit.* 179. *Antigonum vincit, Macedoniamque occupat.* 191. *at facile acquirit regna, facileque amittit.* 191. *cum Spartanis bellum gerit, ſed cedens feminis.* 192. *cum* VM. *Macedonum Romanos ter vincit.* 244
Pyrrhi *infantis pericula.* 145, 146. *vox, de occiſo filio.* 192, 193. *obitus, & caput, & elogium.* 192, 193
Pyrrhus *modo dicti nepos.* 200. *moritur.* 201
Pythagoras. 161. *templo ex ejus domo facto, ipſe pro deo colitur.* 162

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

*Leonnato.*119. *poſt, Eumeni adjicitur.* 122
Phyle, caſtellum Atticum, occupatum à Thraſybulo. 53
Phyton. *v.* Pithon.
Pialis, Pyrrhi f. & ſucceſſor. 145
Pietas. *v.* Cimon.
Piræeus, Athenienſium portus. 52
Piratica, apud veteres in laude. 274. *eam exercet Agathocles.* 168 *& Philippus ſecundus.* 72. 75. 76
Piſæ, Græca colonia. 159
Piſander, Lacedæmon. Dux. 58
Piſiſtratus, Athenarum Dux, Megarenſes cædit, & patriam opprimit. 23
Pithon, Alexandri M. Dux, colonias in Indis accipit. 119. *quem Antigonus pro hoſte habet.* 124
Platææ incenduntur à Xerxe. 28
Platæenſes, Athenienſium contra Darium ſocii. 24. *Alexandri M ſocii contra Thebas.* 87
Plato, diſcipulos ſuos ad virtutem erudiit. 142
Plauſtra, Scythis pro domibus. 15
Plauſtrum Gordii. 90, 91
Pœni. *v.* Carthaginenſes.
Pollux. *v.* Caſtor.
Polybites, Spartæ R. 34
Polydamas, amicus Alexandri M. 111
Polyperchon, amicus Alexandri M. 109. *dimittitur.* 111. *Græciæ & Macedoniæ præponitur.* 121. *occiditur.* 124. 131. *Olympiadi favet.* 129
Pompeius Mithridatem vincit. 237. *Antiocho Syriam adimit.* 258, 259
Pompeius Trogus. *v.* Trogus.
Pontibus maria ſternere Xerxes conatur. 26
Pontus, regio. 15. 139. *Lyſimacho obtigit.* 119. *v.* Sopyrion.
Popilius, Rom. Legatus ad Antiochum. 229
Porus, Indorum R. 107
Præfecti Alexandri M. Reges fiunt. 119
Principum. *v.* Libido.
Priapatius, Parthiæ R. 263
Privata beneficia, à publicis ſecreta. 218
Prodigia, quæ in Alexandri M. ortu evenere. 114. *quæ Hieroni obvenere.* 180. *in ortu Mithridatis.* 238
Pruſias Venator, Bithyniæ Rex, ab Eumene bello victus. 224. *à filio interficitur.* 230
Ptolemæus Lagi, qui & Soter, & Magnus, venenata ſagitta ictus, herba per quietem Alexandro monſtrata ſanatur. 109. *Aridæum Regem recuſat.* 117. *bellum cum Perdicca gerit.* 123. *cum Antigono.* 131. *Demetrium vincit, & rurſus ab ipſo vincitur, Rex appellatus.* 131, 132. *contra Aſiam, regno minori ex filiis relicto.* 138
Ptolemæus Philadelphus, regnum à patre accipit. 138. *reconciliatur fratri.* 144
Ptolemæus Ceraunus, Seleu-

cum

cum occidit. 143. *ſororem ducit.* 144. *ejuſque filios vita, ipſam regno privat.* 181, 182. *occiditur à Gallis.* 185
Ptolemæus *Euergetes, bellum cum Antigono minore gerit.* 194. *Beronicen fratris filiam ducit.* 195, 196. *ſorori à Seleuco Callinico obſeſſæ auxilio venit.* 197. *Seleucum vincit, & Aſiæ inhiat.* 198, 199. *Antiochum Hieracem ad ſe confugientem in cuſtodia habet.* 199. *interficit Cleomenem & familiam.* 203
Ptolemæus Philopator, *parricida.* 204. *ejus vita & obitus.* 208, 209
Ptolemæus *Epiphanes.* 209. *bello ab Antiocho petitur.* 212
Ptolemæus Philometor, *ab Antiocho Epiphane avunculo ſuo bello petitur.* 228. *contra Demetrium, Syriæ Regem,* Pſeud-*Alexandrum juvat.* 230. 231. *mox contra hunc, Grypum Demetrii filium.* 253, 254
Ptolemæus Phyſcon, *ſuperioris frater.* 228. *fit rex Ægypti.* 248. *ejus mores & facinora.* 248. *moritur.* 255
Ptolemæus *Lathurus, regno à matre pellitur.* 256. *ſed poſt ejus mortem à populo revocatur.* 257
Ptolomæus *Apion, Cyrenarum Rex,* Pop. *Rom. hæredem inſtituit.* 257
Ptolemæus Pyrrhi. 192, 197. *Antigonum minorem vincit.* 191. *laudatur, & occiditur.* 192
Pudicitia, *verum matronarum ornamentum.* 161
Puerorum *Spartanorum educatio.* 135. *eadem & Lucanorum.* 177
Pydna, *capitur à Caſſandro.* 130
Pygmalion, *Tyriorum Rex, avunculum necat.* 150
Pyrenæi *montes inter Hiſpaniam & Galliam.* 277
Pyrrhidæ, *qui poſtea Epirotæ.* 144
Pyrrhus *Achillis, Epirotarum conditor.* 144
Pyrrhus *Æacidæ, Epirotarum R. Demetrium regno Macedonum exuit.* 138 *& Antigonum.* 182. *ſed inde à Lyſimacho pellitur.* 139. Ptol. *Cerauni filiam ducit.* 144. *in Italiam trajicit.* 197. *Romanos vincit.* 147. *in Siciliam navigat.* 148. *Siciliæ R. appellatur. & Siciliam amittit.* 179. *Antigonum vincit, Macedoniamque occupat.* 191. *at facile acquirit regna, facileque amittit.* 191. *cum Spartanis bellum gerit, ſed cedens feminis.* 192. *cum* VM. *Macedonum Romanos ter vincit.* 244
Pyrrhi *infantis pericula.* 145, 146. *vox, de occiſo filio.* 192, 193. *obitus, & caput, & elogium.* 192, 193
Pyrrhus *modo dicti nepos.* 200. *moritur.* 201
Pythagoras. 161. *templo ex ejus domo facto, ipſe pro deo colitur.* 162

Q.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Q.

Qvanto ſerior mala fortuna, tanto amarior. 220
Quatridui religio, apud Spartanos. 23
Quinqueremis à Ptolemæo Pyrrhi, cum ſeptem viris ex ſchapha inſilientibus, capitur. 192

R.

Ranarum apud Abderitas multitudo. 132
Raptor virginum, Apollo. 123
Rectores. v. Tyranni.
Reges antiqui, quales? 1. Romanorum, quales? 271. Lacedæmoniorum. 39. omnes odio Romanis. 246
Regis mores omnis Regia ſequitur. 208
Regum arbitria, olim pro legibus. 1
Regno periculoſo tuta vita potior. 256
Religionum vis. 90, 91
Remus. 273
Reorum habitus, barba & capillus ſubmiſſi. 235
Rhea Veſtalis, Romuli & Remi mater. 272
Rhegium, unde dictum? 41
Rhegini, diſcordia laborantes, ab auxiliis ſuis cæduntur. 43. ſub Tyrannis. 165
Rhetus, Thuſcorum Dux, Rhetiæ nomen dedit. 162, 163
Rhodanus, Galliæ fl. 274
Rhodus, occupatur ab Alexandro. 94. terræ motu concutitur. 210
Rhodiorum legati, Romæ queruntur de Philippo. 209
Riphæi montes. 15
Roma conditur. 273. quando. 153. capitur à Gallis. 184. 276, 277. de ea judicium Cyneæ. 148
Romani, bellum gerunt cum Achæis. 228. Ætolis. 220. Antiocho Magno. 218. Mithridate. 237. Perſeo. 226. Philippo. 210. Pyrrho 146, 147. Tarentinis. 144. Annibali inſidiantur. 213. eum dedi ſibi poſtulant, & ubique perſequuntur, & mori compellunt. 224. Antiochum Epiphanem bello Ægyptio abſtinere jubent. 229. Aſiaticis moribus corrumpuntur. 236. cauſas bellorum quærunt adverſus Philip. 209. foris invicti, domi fragiles. 216. munera regum ſpernunt. 148. ſub jugum miſſi. 244. vincuntur ab Annibale. 205. tribus prœliis. 244. à Pyrrho. 147.
Romanorum arma audivere, non ſenſere, Scythæ. 16. eorundem & Ilienſium conſanguineorum mutua gratulatio. 219
Romulus. 273
Roxane, Alexandri M. conjux, prægnans relicta. 113. 117. cum Olympiade, & filio ſuo, Pydnam fugit. 130. cuſtoditur Amphipoli. 130, 131. interficitur. 132

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

S.

Sabbatum Iudaicum. 234
Sabini, Græcorum progenies. 159
Sabinarum virginum raptus. 273
Sabus, fluv. 223
Sacerdotes, & Reges, iidem apud Iudæos 234
Sacrilegium Phocenſium, & Philippi. 71. Callorum, punitur. 188. Antiochi M. punitur. 221. Tectoſagorum item, & Romanorum. 223. Alexandri Zebinæ. 254
Sagillus, Scythiæ Rex. 19
Sagittæ Herculis, fatum Troiæ. 159
Sagittæ, veneno armatæ. 109
Salamina, Cypri urbs. 279
Salluſtius, à Trogo reprehenſus. 243
Samnites, Pyrrhum evocant contra Romanos. 146
Samnites, Græci. 159
Samothracia. 183
Sandrocottus, Indiæ R. 136
Sappho Haſdrubalis. 156
Sardanapalus, Aſſyriæ R. ultimus, nihil virile habuit præter mortem. 3, 4
Sardinia, bello à Carthaginenſibus petita. 153
Sardis, Lydiæ metropolis. 125
Satio frumenti, reperta. 21
Saturnalia, & Saturnia, & Saturnus, Aboriginum R. 271
Saturus, Heraclienſium Tyrannus. 142
Saxum miræ altitudinis Alexander capit. 107
Scelerum materia, aurum & argentum. 35
Sceptra Græcis, quæ Latinis haſtæ. 273
Scipiones. 218. 249. Hiſpania Pœnos expellunt. 282
Scolopitus Scytha, domo pulſus. 17
Scutum ſuum oſculatur moriens Epaminondas. 63
Scynus, inter Succeſſores Alexandri M. 119
Scythæus item. 119
Scythæ, Ægyptum uſque victores veniunt. 16. Alexandri Epirotæ præfectum cædunt, & Sopyrionem. 101. Amazonibus auxilio contra Athenienſeis veniunt. 19. Aſiam domant. 17. cum Ægyptiis de antiquitate contendunt. 13, 14. cum ſervis ſuis bellum gerunt. 19. prius ebrietate, quam bello, vincuntur à Cyro. 8, 9. occidione cædunt tamen eum. Parthos vincunt. 265. Phrahatem in regnum reſtituunt. 269
Scytharum gloria bellica, & mores. 15, 16. paupertas. 77
Scythiæ cœlum & ſitus. 14, 15
Securi, inſidiis opportuni. 165
Seditio inter Alexandri M. milites; quæ ab ipſo punitur. 119. altera poſt ipſius mortem. 118. in exercitu Agathoclis. 174. in Ægypto 197. Macedonum, adverſus Antigonum. 202
Segobrigii, pop. 275
Selene, Ptolemæo fratri in matri-

matrimonium data. 255. *mox ablata.* 256. *Grypo nubit.* 257
Seleucia, Syriæ urbs. 230
Seleucus Nicanor, aut Nicator, ſummus poſt mortem Alexandri Caſtrorum tribunus. 199. *bellum cum Antigono gerit.* 134. *&c. Demetrium capit.* 138. *cum Lyſimacho comparatio, bellum, victoria, cædes.* 143
Seleucus Callinicus ſuperioris nepos. 256. *vincitur à Parthis.* 262. *alius à Ptolemæo.* 143. *obit.* 199
Seleucus, Demetrii Nicatoris filius, à matre interficitur. 253
Semiramis. ejus geſta, & interitus. 2. 3. *Ex ea genus fuit regibus Aſſyriis.* 233
Senatus Græciæ, unus & ſupremus, ex omnibus lectus. 79. *Romanus inſtituitur à Romulo.* 273. *Spartanorum, legum cuſtodiam tenet.* 35. *apud Epirotas, per Arrubam.* 145
Senes, apud Spartanos, honoratiſſimi. 35
Senes, in caſu neceſſitatis, arma capiunt. 50. 61
Senibus maxime conflatus Alexandri M. exercitus. 89. 111
Septentrionalis plaga, frigidiſſima. 14
Sepultura Parthorum, qualis? 261
Sepulturæ cura, veteribus maxima. 38
Sepulturam Thebanorum interfectorum vendidit Philippus. 78
Servi cujuſdam Hiſpani fides. 278, 279
Servi Scytharum, cum dominis bellum gerunt. 19. *Lacedæmoniorum ad ſupplementum exercitus manumittuntur.* 37, 38. *& eadem de cauſa ab Agathocle.* 171. *Heracleenſium.* 141. *Tyriorum, dominos interficiunt.* 149
Servi, fiunt jure captivitatis. 42. *E ſervis exercitus, Parthis.* 260
Servilia ingenia, multum inferiora ingenuis. 149
Servilius, Romanorum legatus in Africam. 213
Servitus, ſub Saturno, nulla. 271
Sexus fœmineus, à periculis bellorum immunis. 255
Sibyrtius, Alexandri M. Dux. 119
Siciliæ deſcriptio. 41. *bello petitur à Carthaginenſibus.* 42. *Dionyſio paret.* 158
Siculi, legatos ad Alexandrum M. mittunt. 111. *Pyrrho totius inſulæ imperium tradunt.* 148. *auxilium contra Carthaginenſeis à Spartanis petunt.* 156
Sidon, unde appellata? 148
Silei, ab Hercule conditi, Alexandro M. ſe dedunt. 108
Siris, urbs Italiæ, à Crotonienſibus expugnatur. 159
Sogdiani. 119. *bellum cum Bactrianis gerunt.* 264
Sol, deus Perſarum. 11
Solis. v. Defectus.
Solis ſacerdotium, apud Perſas. 83
Solem orientem qui primus vidiſſet,

vidiſſet, rex Tyri deſtinatur. 149
Solibus duobus mundum regi poſſe, negat Alexander M. 95
Solon, Athenienſium legislator. 22.34
Somnium Alexandri. 109. Aſtyagis. 4. Cambyſis. 9. Catumandi. 276. Cyri. 6. Gaditanorum. 281. Laodices, matris Seleuci. 134. Olympiadis. 114
Somniorum intelligentiam primus Ioſeph condidit. 233, 234
Sophene, Armeniæ regio. 267
Sophocles, Tragœd. ſcriptor, Athenienſium Dux adverſus Spartanos. 39
Sopyrion, Ponto præfectus, cum exercitu XXX. mill. deletur à Schythis. 101, 102
Soror eadem, & uxor. 144. 183. 208, 209
Sororem ſuam occidit Ptolemæus Philopator. 208. Mithridates; & quidem merito. 239
Soſthenes, Macedoniam à Gallis defendit. 185
Spacos, id eſt, canis. 5
Sparta, alter oculus Græciæ. 52. v. Lacedæmon.
Speus, Theſſaliæ R. 123
Spinambri, Græci, Tarquiniorum conditores. 159
Stagnum Aſſyrium. 148
Statanor, Dux Alexandri. 119
Statira, Darii filia, Alexandri uxor. 109
Straton, ſolus Tyriorum in communi dominorum ſtrage ſuperſtes, Rex creatur. 149
Sugambri, populus. 108
Sulpicius Coſ. contra Perſeum. 225
Suniatus Carthaginenſis, Patriæ proditor. 163
Suſiana gens, Scyno aſſignata. 119
Sybaris, Cyro in expeditione comes. 6
Sybaritani, cæteros Græcos Italia pellere nituntur. 159
Sycion, Peloponneſi urbs. 120
Sylla, ſummus Imperator. 237
Syna, mons. 234
Syracuſæ, obſidentur ab Athenienſibus. 44. ab Agathocle. 169. à Carthaginenſibus. 171. capiuntur à Dionyſio. 165. urbs ſemper Pœnis infeſta, & Carthaginis de imperio Siciliæ æmula. 170
Syracuſani, ab Athenienſibus bello petiti, auxilium à Lacedæmoniis petunt. 44. vincunt. 44, 45. cum Dionyſio minore belligerantur, eumque urbe pellunt. 164. denuo. 166
Syri, qui prius Aſſyrii. 3
Syri Reges, à Semirami orti. 233
Syria, occupatur ab Alexandro. 93. poſt eum, ceditur illa Laomedonti. 119. à Pompeio in provinciæ formam redigitur. 259
Syria, Dea. 233

T.

Tabellæ ligneæ. 2. 3. 166
Taciturnitas Hiſpanorum. 278

Talis aureis, in exprobrationem puerilis levitatis, donatur Demetrius Nicator. 250
Tamyris, Scytharum Regina, Cyrum cædit. 9
Tanais, fl. 104
Tanaus, Scythiæ Rex. 2
Tarentum, occupatur à Partheniis. 36, 37
Tarentini, Lacedæmone propagati. 159. *auxilia petunt ab Alexandro Epirota adverſus Bruttios.* 100. *adverſus Romanos à Pyrrho.* 144
Tarquinii, Thuſcorum populi. 159
Tarquinius, Romanorum Rex. 272
Tarſus, Ciliciæ urbs. 91
Tarteſii, Hiſpani. 280
Taurus, Aſiæ mons. 91. 298
Taxiles, Indorum R. 119
Tectoſagi, ob ſacrilegia, peſte vexantur. 223
Telamon, Ajacis pater. 279
Terræmotus in Phœnicia. 148 *in Cherſoneſo.* 210. *Delphis.* 188. *in Helleſponto.* 142
Terror Alexandri M. per univerſum orbem. 111. *Gallici nominis,* 184. 191
Teſtamentum Darii Nothi, Perſiæ Regis. 55. *Attali.* 236. *Ptolemæi Apionis.* 257
Teucer, Telamonis f. 279
Texena, Agathoclis uxor, ejuſque erga maritum fides & pietas. 178
Thaleſtris, ultima Amazonum Regina, ad Alexandrum M. prolis quærendæ cauſſa proficiſcitur. 19. 102. 267
Thara, Parthorum vicus. 97
Thebæ, Athenienſium exulum receptaculum. 52. *antiquæ ſeveritatis urbs.* 67. *diruuntur ab Alexandro.* 88
Thebani bellum gerunt cum Athenienſibus. 39. *cum Lacedæmoniis.* 59. 61. *cum Philippo.* 77, 78. *cum Phocenſibus.* 70. *Græciæ imperantis æmuli.* 73. *ſervitutis Græciæ cauſſa.* 70. *Bœoticum imperium, tempore Perſici belli, amittunt.* 39. *cum Epaminonda omnem virtutem & potentiam perdunt.* 62
Themiſcyrei campi. 17
Themiſtocles, clarus pugna Marathonia. 24. *Athenienſium Dux, Ionas ab hoſtibus avertit.* 27, 28. *oraculum interpretatur.* 28. *Xerxen ſpecie benevolentiæ decipit.* 29 *primam belli laudem apiſcitur.* 53 *Et Lacedæmonios ludificatur.* 31. *à civibus ingenti gaudio excipitur.* 32
Theodotus, mille Bactrianarum urbium R. 262
Theramene, inſula. 210
Theramenes, unus ex XXX. Athenienſium Tyrannis, à collegis interficitur. 53
Theraſia, inſula. 210
Thermodoon, fl. 17
Thermopylæ. 26. 71
Theſeus, Hippolyten Amazonem capit. 18. *Athenienſium Rex.* 21

Theſpien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Theſpienſes. 87
Theſpiæ, incenduntur à Xerxe. 28
Theſſali. v. Iaſonis.
Theſſali. 70. 86. *Phocenſes odio habent.* 73. *Tarquinies condunt.* 169. *Demetrii morte exultantes, compeſcuntur ab Antigono.* 202
Theſſalia à Philippo ſubigitur. 68
Theſſaliæ auraria. 72. *rex, Deucalio.* 21
Theſſalonica, urbs Macedoniæ. 191
Theſſalonice, Aridæi filia, Caſſandro nubit, 130. *interficitur à filio Antipatro.* 136
Theſſalorus, Brenni Dux. 187
Theſſalus, medicus Alexandri M., venenum propinat. 112
Thogarii, bellum cum Parthis gerunt. 265
Thraces, aſſidui Macedonum hoſtes. 65. *ſub ditione Macedonum.* 85. *in exercitu Alexandri.* 92
Thracia, à Dario ſubigitur. 66. *Lyſimacho obtingit.* 119 *in ea argenti fodinæ.* 72
Thraſybulus, pro patria pugnat, & Tyrannos Athenienſeis vincit. 53, 54
Thurii. 101
Tigranes, Armeniæ Rex, ſocietatem cum Mithridate init adverſus Romanos. 242. *Syriæ Rex, à Lucullo vincitur.* 258.
Tigris, fl. 267
Timotheus, dux Athenienſium. 140
Tiſſaphernes, Lydiæ præfectus, Lacedæmoniorum amicus. 46. *amovetur præfectura.* 50.
Tiſſaphernes, Artaxerxis præfectus, removetur. 56, 57
Titanes, bellum cum diis gerunt. 280
Titus. v. Livius.
Tleptolemus, Perſis præficitur. 119
Tholoſa, & Tholoſanum aurum. 223
Triballi, Philippum vulnerant. 77. *ſuperantur à Gallis.* 189
Tridentum, Italiæ urbs, à Gallis condita. 162
Trinacria, quæ jam Sicilia. 42
Triptolemus, frugum repertor. 21
Troada, Olympiadis ſoror. 69
Trogus Pompeius, priſcæ eloquentiæ vir, totius orbis hiſtorias ſcripſit. præfat. & 272. *Salluſtium & Livium reprehendit.* 243. *ejus genus.* 277
Troja, à Græcis expugnatur. 272
Trojæ fatum, Herculis ſagittæ. 259. *ruina optabilis.* 219
Trojani, Romanorum conditores. 200. *Venetorum.* 158
Thryphæna, Grypi uxor. 254. *ſororem interfici curat, & ab ejus marito viciſſim occiditur.* 256
Tryphon, occupatum ſcelere regnum cum vita amittit. 232, 233, 250
Turini, à Philoctete conditi. 159

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Turnus. 272
Tuſci, Lydorum ſoboles. 158. à Gallis pulſi, Rhetos condunt. 162
Tutores Regis Syriæ, pupillum occidunt. 229
Tyberis, fl. 273
Tympanum, ſignum pugnæ, apud Parthos. 261
Tyrannus Athenis primus, Piſiſtratus. 23
Tyranni Athenis triginta. 52. decem. 54. trecenti Thebis. 78, 79
Tyrannorum feraciſſima Sicilia. 42
Tyrannicidia. 23. 141. 194
Tyridates, Parthiæ rex. 269, 270
Tyrtæus, poëta claudus, Lacedæmoniorum Dux. 37. Meſſenios debellat. 38
Tyrus, urbs. 167. occupatur ab Alexandro. 93, 94. ejus vetuſtas & ortus. 148, 149
Tyrii, à ſervis ſuis ad internecionem cæduntur. 149. ab Alexandro M. quaſi denuo conditi. 149, 150
Tyrii templi religio. 253

V.

Valerius. v. Lævinus.
Vectigal annuum Carthaginenſes pro ſolo pendunt. 152
Veneris templum. 165
Veneti, Trojanorum progenies. 158
Ventidius, Parthos vincit. 268
Vento concipientes equæ. 279
Venti, aſſidui in Gallia. 278. & Sicilia. 41
Vergamum, Italiæ urbs, à Gallis condita. 162
Verona à Gallis condita. 162
Veſtis Aſſyriorum. 2. Parthorum. 260. Scytharum. 15. nulla Lucanorum pueris. 177. tantum una toto anno juvenibus Spartanis. 35
Vexoris, Rex Ægypti. 2. bellum indicit Scythis. 16
Vicentia, Italiæ urbs, à Gallis condita. 162
Victoria inſperata, ſperata quandoque certior. 162. proxima quæque, inſtrumentum ſequentis. 2
Victoria, dea. 254
Vincendo fatigati Lacedæmonii, occumbunt. 27
Vini uſus, Athenienſium inventum. 20
Virgines, Lacedæmone ſine dote nubunt. 35. Cypriæ, dotalem pecuniam corporis obſequio quærunt. 151
Virginum raptor, Apollo. 123
Virgines ſuas ſe proſtituturos, vovent Locrenſes. 165
Viriati laus, & res geſtæ, 279
Virtus, invidiam parit. 47
Virtute, juvanda fortuna. 208
Virtutis cognitio, in Græcis ſapientibus minus proficit, quam in Scythis ignoratio vitiorum. 16
Virtutum genitrix, frugalitas. 216
Vires hominum, adverſus deum, nullæ. 28. militum, labore acuuntur. 158. otio corrumpuntur. 32
Vlulatus, in Orgiis Bacchi. 106

Vocon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Vocontii, Trogi majores. 277
Vtica, Africæ urbs, Tyriorum colonia. 150
Vxoris erga Agathoclem fides & pietas. 178
Vxores ſuas occidunt Ptolemæus Philopator &c. 208. 209
Vxores liberoſque ſuos cædunt Galli. 194, 195
Vxores & liberi delinquentium interfecti. 84
Vxores ducendæ, non pecuniæ. 35
Vxores, apud Perſas conviviis adhibentur. 66
Vxorum Heracleinſium, ſervis ſuis nubere coactarum, virtus. 141
Vxorum querelis Scythæ ex Aſia revocantur. 17. *& Lacones ab oppugnatione Meſſenes.* 36

X.

X*Erxes, cum fratre de ſucceſſione litigat.* 24, 25. *bellum copiis immenſis adverſus Græciam inſtruit, & cum Leonida pugnat.* 26, 27. *ad diripiendum Delphos mittit, & Athenas incendit.* 28. *decipitur à Themiſtocle ſpecie benevolentiæ.* 29. *fugit.* 30, 31. *bellum inſtaurat, ac denuo victus fugit.* 32. *trucidatur à ſuis.* 33. *alius omnem regionem inter Olympum & Hæmum Macedonum Regi dono dat.* 66, 67. *primus Iudæos ſubigit.* 235
Xerxis inſolentia, & timiditas. 26, 29

Y.

Y*Linos, Nobilis Scytha.* 17

Z.

Z*Apaortenon, mons in Parthis.* 263
Zebina. v. Alexander.
Zopyri facinus memorabile. 12
Zoroaſtres, Bactrianorum Rex, artium magicarum inventor, occiditur à Nino. 2

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 D 29